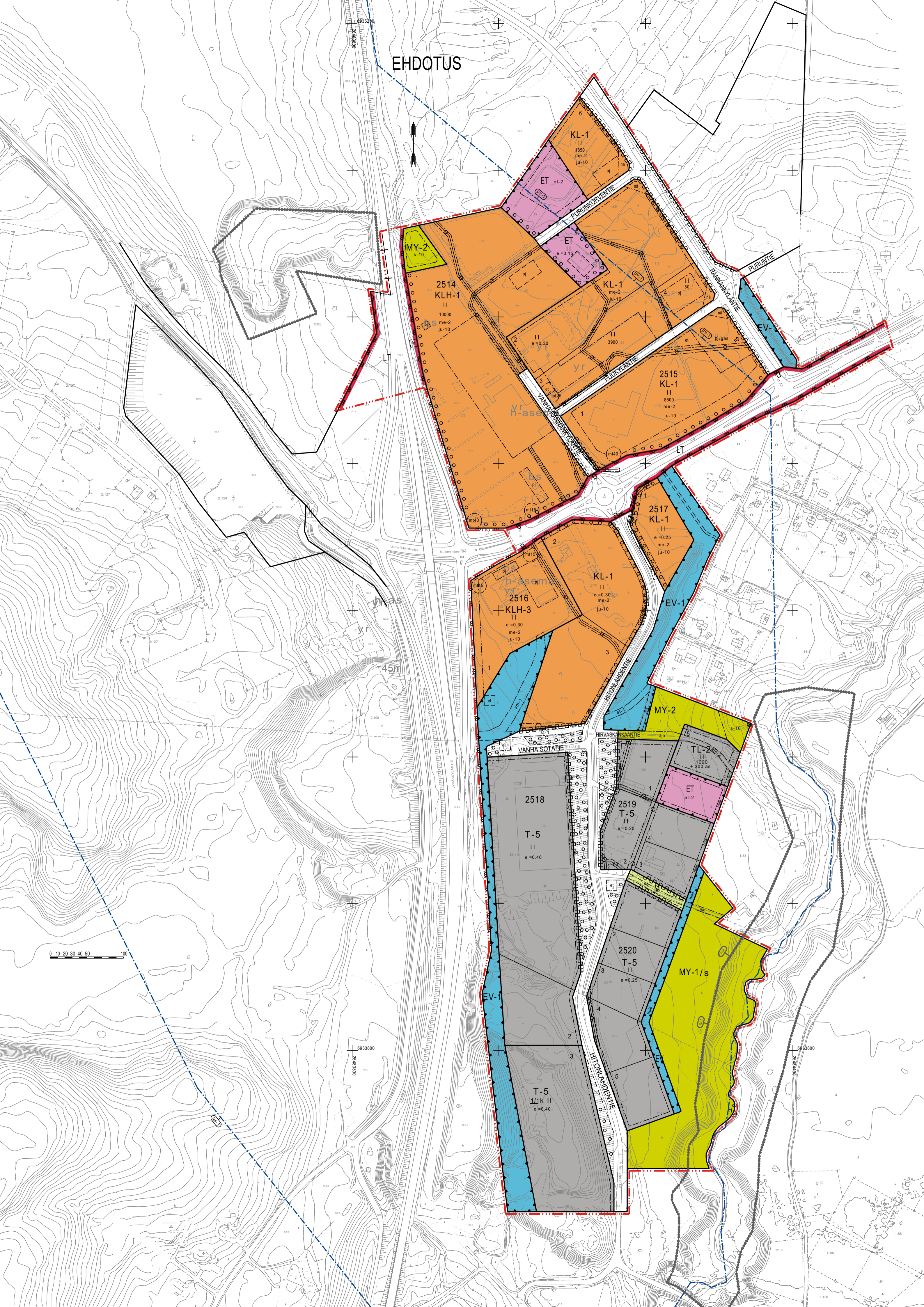

EHDOTUS

ASEMAKAAVAMERIKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

- KL-1** Liikerakennusten korttelialue. Alueelle saa sijoittaa liikerakennuksia, majostustiloja, moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoinimiaa palveliava rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia teollisuus- ja varastorakennuksia. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.
- KLH-1** Liike- ja huoltoasemarakennusten korttelialue. Alueelle saa sijoittaa liikenneaseman sekä siihen liittyviä myymälä- ja majostustiloja. Päivittäistavarakaupan myymälätilan enimmäiskoko on 2000 k-m². Korttelialueella sallitaan polttoaineiden jakelu erikseen osoitetuilla pj-alueilla. Tontille saa rakentaa sitovan rakennusalan ulkopuolelle pieniin muotoisissa rakennelmissa ja rakennuksissa (esim. autopesupaik. ja jätteiden keräystä varten).
- KLH-3** Liike- ja huoltoasemarakennusten korttelialue. Alueelle saa sijoittaa liikerakennuksia, liikenneaseman ja siihen liittyviä tai erillisiä myymälä- ja majostustiloja sekä moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoinimiaa palveliava rakennuksia ja ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustoimintaa. Päivittäistavarakaupan myymälätilan enimmäiskoko on 800 k-m². Korttelialueella sallitaan polttoaineiden jakelu erikseen osoitetuilla pj-alueilla. Tontille saa rakentaa sitovan rakennusalan ulkopuolelle pieniin muotoisissa rakennelmissa ja rakennuksissa (esim. autopesupaik. ja jätteiden keräystä varten).
- T-5** Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta toimintaa. Tontin rakennetusta kerrosalasta saa enintään 20 % käyttää tontin pääkäyttötarkoitukseen liittyviä liike- ja toimistotiloja varten.
- TL-2** Teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialue. Alueella sallitaan ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta toimintaa. Tontille saa rakentaa kaksi asunutta, jolla varten on varattava riittävästi vain asuntojen käyttöön tarkoitettua aluetta.
- MA** Maantien alue.
- ET** Yhdyskuntateknistä huoltoa palveliava rakennusten ja laitosten alue.
- EV** Suojaviheralue.
- EV-1** Suojaviheralue. Suojaviheralueelle saa rakentaa meluvallin tai muun melua estävän rakenteen.
- M** Maa- ja metsätalousalue.
- MY-1** Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alue säilytetään metsänä.
- MY-2** Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa sitä niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut, mahdolliset ravintopuut sekä liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.
- /s** Alue, jolla ympäristö säilytetään.
- 3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.
- Kaupungin- tai kunnanosan raja.
- Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
- Osa-alueen raja.
- Ohjeellinen osa-alueen raja.
- Ohjeellinen tontin/rakennuspaikan raja.
- 2514** Korttelin numero.
- 1** Ohjeellinen tontin numero.
- HIRVAS** Kadun, tien, katuaukon, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.
- 10000** Rakennuskoikeus kerrosalanelömetreinä.
- 300 as** Luku osoittaa asuinrakentamiseen sallitun kerrosalan enimmäismäärän.
- II** Roomalainen numero osoittaa rakennuksen, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosalun.
- 1/1 k IV** Murtoluku roomalaisen numeron edessä osoittaa, kuinka suuren osan rakennuksen suurimman kerroksen alasta saa kellarikerroksessa käyttää kerrosalaa laskettavaksi tilaksi.
- e = +0.25** Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin/rakennuspaikan pinta-alaan.
- 1/1** Alueivattu luku osoittaa ehdottomasti käytettävän rakennuskoikeuden, rakennuksen korkeuden, kattokaltevuuden tai muun määräyksen.
- Rakennusala.
- Varastorakennukselle varattu alueen osa.
- Yhdyskuntateknistä huolto palveliava rakennusten ja laitosten rakennusala.
- Ohjeellinen yhdyskuntateknistä huoltoa palveliava rakennusten ja laitosten alue.
- Rakennusala, jolle saa rakentaa sadevesien tasausaltaan.
- Alueen osa, jolla saa sijoittaa viereisen tontin toimintaan liittyviä teknisiä rakenteluita.
- Alue, jolle saa sijoittaa polttoaineen jakelutontin.
- Alue, jolla polttoaineen jakelutontin tulee toteuttaa kaasutankkausasemana.
- Istutettava alueen osa.
- Säilytettävä / istutettava puusto.
- Alueen osa, jolla on varauduttava hulevesien ohjaamiseen.
- o o o o** Säilytettävä/istutettava puurivi.
- Katu.
- Ajoyhteys.
- Ajoyhteys. Yhteys sitova, sijainti ohjeellinen.
- Katurakenteille varattu alueen osa.
- Yleiselle jalankululle varattu alueen osa.
- Pysäköimispaikka.
- Näkemäalueeksi varattu alueen osa. Alueella pitää huolehtia liikenneturvallisuuden kannalta riittävän näkyvän silmäistämisen. Kadun puoleiselle rajalle tulee istuttaa matalaa pensasta.
- Johtoa varten varattu alueen osa.
- Ajoneuvoliittymän likimääräinen sijainti.
- Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää lukuun ottamatta likimääräistä nuolen osoittamaa kohtaa. Tällaisessa kohdassa tulee liikenteen tapahtua nuolen osoittamassa suunnassa.
- Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

- me-2** Melualue. Liikennemelu voi korttelialueella ylittää ohjeavaro. Rakennuksen suunnittelussa on otettava huomioon melunlontijunta siten, ettei valtionevoston päätöksen n:o 993/1992 mukainen melun ohjeavo sisällä ylity.
- Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §n mukainen eläinlaji/liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, jonka heikentäminen tai hävittäminen on kielletty. Alue tulee säilyttää metsäisenä. Puustoa tulee säilyttää ja hoitaa niin, että liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä määrä kulkuyhteyksiä säilytetään. Merkinnällä rajattu alueita ei saa uudistaa avohakkuuna.
- Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) rauhoitettu kiintä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä alueelisen vastuumuseon lausunto.
- Suojeltava tielinja. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.
- o** Suojeltava puu.
- Vedenhankinnalle tärkeän pohjavesialueen raja. Rakennukset on perustettava niin, ettei rakentaminen vaikuta pohjaveden korkeuteen. Alueella tulee välttää pohjaveden laatuun tai määrään vaarantavia toimenpiteitä.
- Natura 2000 -verkoston kuuluva tai ehdotettu alue.
- (m10)** Rakennusala, jolle saa sijoittaa mainostornin. Luku ilmoittaa rakennelman suurimman sallitun korkeuden. Mikäli tornin korkeus ylittää 30 m, on ennen rakentamista pyydettävä ilmaluhalinnolla lausunto lentosteestä.
- ju-10** Tontin rakennukset tulee suunnitella ja rakentaa siten, että niistä muodostuu yhtenäinen ja korkeatasoinen aluekokonaisuus. Julkisivusta vähintään 15 % tulee olla ikkunaa tai julkisivulasia. Rakennusten värikyssä voidaan käyttää useita värejä, kuitenkin niin, että muodostuu värikyseiltään harmonoin kokonaisuus. Värikyseiltään tulee olla tummia. Tehostevarissa voidaan käyttää vaaleita värisävyjä.

YLEISMÄÄRÄYKSET

- YMPÄRISTÖ JA RAKENNUSTAPA** Liikerakennukset tulee porrastaa kantatien puolelta.
- Korttelin 2514 tontin 1 polttoaineiden jakelutontin yhtäaikaaisesti saa olla toteutettuna enintään kaksi.
- Korttelin 2518 tontin 3 maanalaisten kerros tulee toteuttaa niin, että ylimmän havaitun luonnollisen pohjaveden pinnan yläpuolelle jää vähintään 4 metrin paksuinen suojakerros.
- Alueelle saa rakentaa asemakaavassa tontille osoitetun enimmäiskerrosalun ja enimmäisrakennuskoikeuden lisäksi rakennusten tarvitsemat suojatuulet, henkilökkunan sosiaalittilat ja tekniset tilat. Rakennuksessa viemäriputki tulee jätteenpumpun alapuolelle tulee jätteenpumpun järjestää kiinteistökohtaisesti.
- Teollisuus- ja liiketonttien rakennuslupavaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sammutusveden riittävyyteen. Tarvittaessa kiinteistöille tulee toteuttaa erillinen sammutusvesisäiliö.
- Rakentamatta jäävät tontinosat, joita ei käytetä kulkuväylinä, pysäköintitiloin tai vastaavien pääkäyttötarkoituksen mukaisiin toimintoihin on istutettava tai ne on säilytettävä luonnontilaisina. Tontin pihasuunnitelma on esitettävä rakennuslupa-asiakirjojen hyväksymisen yhteydessä.
- Korttelialueilla ulkoavaruustilat tulee aidata vähintään 150 cm korkealla näkösuojajaidalla.
- Alueella sallitaan aurinkosähköän hyödyntäminen. Aurinkopaneelin ja niiden kiinnitysosien värin on oltava mahdollisimman lähellä katon väriä. Tasakatoilla katanteet on sijoitettava siten, että paneelitelineet voidaan helposti kiinnittää niihin. Aurinkosähköän tuottamiseen liittyviä teknisiä tiloja ei saa sijoittaa vesikatton yläpuolelle. Julkisivuihin kiinnitettävät aurinkopaneelit tulee sovittaa julkisivumateriaaleihin ja värikyseen. Alueella suostaan vierhakatja.
- HULEVEDET** Hulevedet tulee lähtökohtaisesti hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella ensisijaisesti ojjen- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Alueella muodostuvat hulevedet tulee kerätä ja johtaa niin, ettei hulevesistä aiheudu maaperän, pinta- tai pohjaveden pilaantumisaavaaraa. Hulevedet tulee viivyttaa alueella periaatteella 1 m³ vettä jokaista 100 m² läpimätöntä pintaa kohden. Hulevesijärjestelmille tulee järjestää hallittu ylivuoto. Velvoite koskee myös rakentamisen aikaisia järjestelyjä. Tonttien hulevesiä ei saa johtaa tiealueelle eikä maanteiden sivuun.
- Ajoneuvoliikenteelle tarkoitettuihin pihaj- ja pysäköintialueilla muodostuvat hulevedet tulee käsitellä ojjen- ja hiekanerotuskaivoissa ennen johtamista imeytykseen tai viivytykseen. Kattovedet ja muut puhtaat luokiteltavat hulevedet voidaan johtaa käsittelemättä imeyty- ja viivytysrakenteeseen.
- Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien mahdollista pesua varten on rakennettava erityisesti kyseisen käytön tarpeisiin varustettu tila, josta jätteenvedet johdetaan jätteenvesiviemäriin tai muuhun asianmukaiseen käsittelyyn.
- Hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupaprosessin yhteydessä.
- AUTOPAIKAT** Autopaikkojen vähimmäismäärät:
 - teollisuus- ja varastorakennukset 1 ap / työntekijä
 - liike- ja toimistotilat 1 ap / 50 k-m²
 Autopaikkarivien väliin ja niiden ympärille on istutettava puita ja pensaita.

ÄÄNEKOSKI		Diari numero 511/10.02.03/2019 585/10.02.03/2021
HIRVASKANKAAN ITÄOSAN ASEMAKAAVA		Mittakaava 1:2000
Asemakaavan muutos ja laajennus		EHDOTUS
Kaupunginosa: 25. Hirvaskangas		
Asemakaavan laajennus koskee kiinteistöjä/kiinteistöön osa: 992-454-1-117		
Asemakaavan muutos koskee 25. kaupunginosan korttelia 1500 - 1506 ja katu-, liikenne-, erityis- sekä maa- ja metsätalousalueita.		
Asemakaavalla muodostuu: 25. kaupunginosan kortteilit 2514-2519 ja osa korttelia 2513 sekä katu-, liikenne-, erityis- ja maa- ja metsätalousalueita.		
Tonttijako asemakaava-alueella on ohjeellinen.		
Kaavoituksen pohjakartta täyttää asemakaavan pohjakartalle asetut vaatimukset. 30.11.2023 Maanmittausinsinööri Jarmo Penttinen		
KÄSITTELY Vireillietu KH 1.10.2018 § 241 MRA 30 § (Luonnos I) nähtävilläolo 15.5. - 14.6.2019 MRA 30 § (Luonnos II) nähtävilläolo 28.5. - 28.6.2021 MRA 27 § nähtävilläolo Hyväksymisen Voimaantulo		Päiväys 11.3.2024 Maankäyttöpäivälyt - Kaavoitus Kaavasuunnittelija Carita Kosonen Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi
Tämä kaavakartta on Äänekosken kaupungin _____ 2024 § _____ Asemakaavatus hyväksymän päätöksen mukainen.		992 25/9
Äänekoskella _____ 2024		Hallintosihteeri Tuula Ruuska

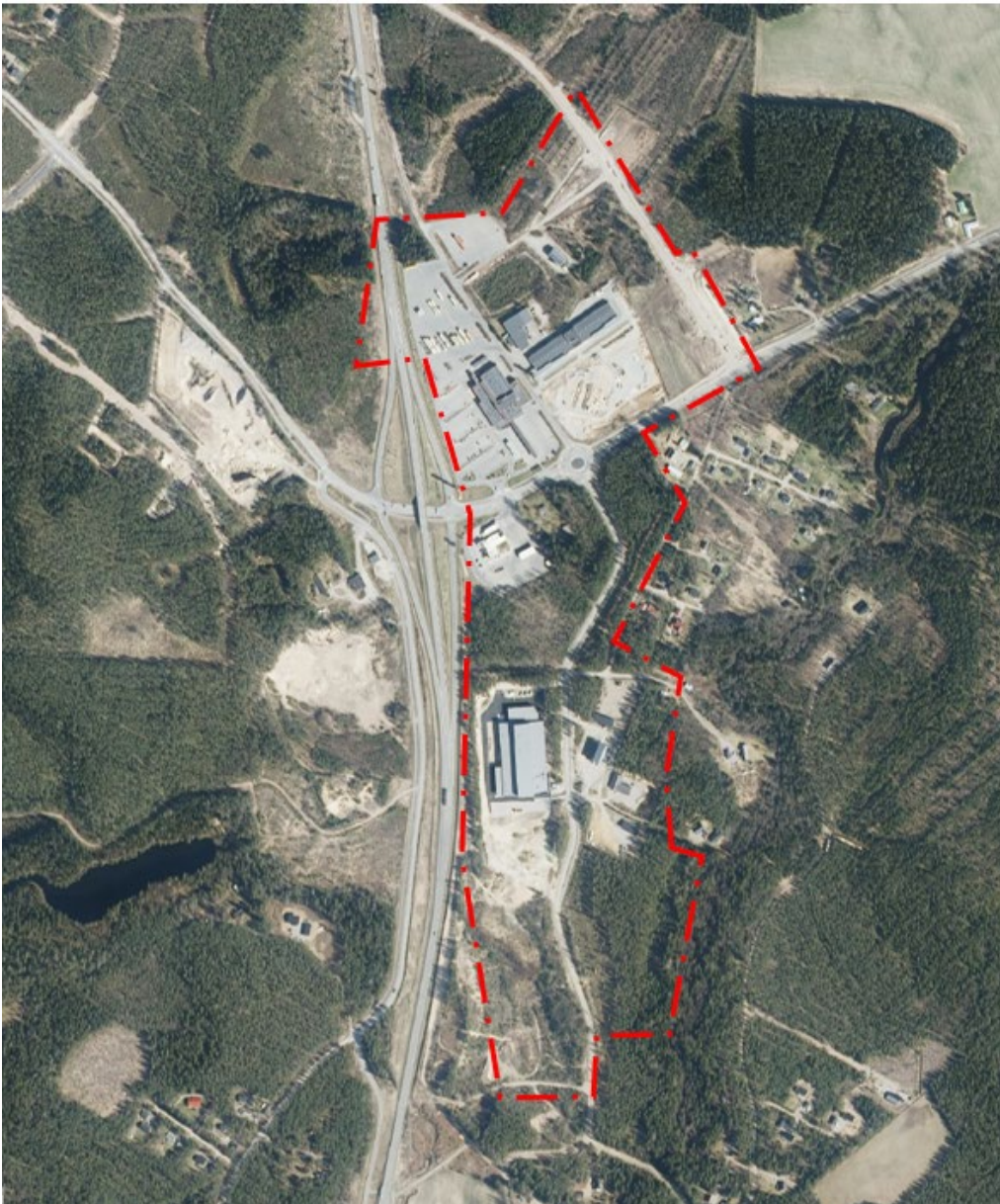
ÄÄNEKOSKI

Tulevaisuus asuu täällä

HIRVASKANKAAN ITÄOSAN ASEMAKAAVA ASEMAKAAVAN MUUTOS JA LAAJENNUS

KAAVASELOSTUS

11.3.2024

KAUPUNGINVALTUUSTO HYVÄKSYNYT: __. __. 2024

Äänekosken kaupunki
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

Vaihde: 020 632 2000
www.aanekoski.fi
kirjaamo@aanekoski.fi

ASEMAKAAVAN SELOSTUS, JOKA KOSKEE 11. PÄIVÄNÄ MAALISKUUTA 2024 PÄIVÄTTYÄ KARTTAA.

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1. Tunnistetiedot

Asemakaavan muutos koskee: Hirvaskankaan asemakaavan kortteleita 1500, 1502-1506 sekä liikenne-, katu-, erityis-, maa- ja metsätalousalueita.

Asemakaavan muutoksella muodostuu: Hirvaskankaan asemakaavan korttelit 2514-2520 sekä liikenne-, katu-, erityis-, maa- ja metsätalousalueita.

Tonttijako asemakaava-alueella on ohjeellinen.

Kaavan nimi	Hirvaskankaan itäosan asemakaava
Kaavan päiväys	11.3.2024
Kaavan laatija	Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi Kaavasuunnittelija Carita Kosonen Äänekosken kaupunki, Kaavoituspalvelut Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski
Kaavan vireilletulo	Päätös kaupunginhallituksessa 1.10.2018 Ilmoitus vireilletulosta 3.10.2018 (Pikkukaupunkilainen)
Kaavan nähtävilläolot	Valmisteluvaiheen 1. kuuleminen 15.5 – 14.6.2019 (MRA 30 §) Valmisteluvaiheen 2. kuuleminen 28.5 – 28.6.2021 (MRA 30 §) Kaavaehdotus __.__.2022 (MRA 27 §)
Hyväksyminen	Kaupunginvaltuusto __.__.2022

1.2. Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualueen sijainti Äänekoskella.

Suunnittelualue sijaitsee Hirvaskankaan eritasoliittymän ja valtatie 4 ympäristössä kantatien 69 (Suonenjoentie) molemmin puolin.

Suunnittelualueen rajaus on esitetty kansilehdellä.

1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus

Asemakaavan nimi on *Hirvaskankaan itäosan asemakaava*. Asemakaavan tarkoituksena on tarkistaa alueen kaavamerkintöjen sisältöä siten, että aluetta voidaan jatkossa kehittää entistä monipuolisempaan hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuvana työpaikka-alueena, jossa erityisesti logistiikka-toiminnot ovat mahdollisia. Tavoitteena on myös tutkia päivittäistavarakauppojen pinta-alarajoitusten sekä korttelialueiden rakennusoikeuksien ajanmukaisuus. Lisäksi tarkastellaan yritysalueen laajenemisen mahdollisuudet suunnittelualueen eteläosassa.

SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
1.1. Tunnistetiedot	1
1.2. Kaava-alueen sijainti	2
1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus	2
1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista	4
1.5. Luettelo kaava-aluetta koskevista muista asiakirjoista ja lähdemateriaalista	4
2. TIIVISTELMÄ	5
2.1. Asemakaava	5
2.2. Kaavaprosessin vaiheet	5
3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	6
3.1. Alueen yleiskuvaus	6
3.2. Luonnonympäristö	6
3.3. Rakennettu ympäristö	19
3.4. Maanomistus	24
4. SUUNNITTELUTILANNE	24
4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	24
4.2. Maakuntakaava	24
4.3. Yleiskaava	25
4.4. Asemakaava	26
4.5. Muut selvitykset ja suunnitelmat	27
5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	29
5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve	29
5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset	29
5.3. Osallistuminen ja yhteistyö	29
5.3.1. Osalliset	29
5.3.2. Vireilletulo	29
5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt	29
5.3.4. Viranomaisyhteistyö	35
5.4. Asemakaavan tavoitteet	35
5.4.1. Lähtökohta-aineiston asettamat tavoitteet	35
5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen	35
5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu	35
6. ASEMAKAAVAN KUVAUS	39
6.1. Kaavan rakenne	39
6.1.1. Mitoitus	39
6.2. Aluevaraukset	40
6.3. Yleismääräykset	42
6.4. Nimistö	43
7. KAAVAN VAIKUTUKSET	43
7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	44
7.2. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne	44
7.3. Maisema-, kulttuuri ja luonnonympäristö	45
7.4. Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen	46
7.5. Liikenne	46

7.6. Taloudelliset vaikutukset.....	47
8. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS	47

1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

LIITE 1	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
LIITE 2	Asemakaavan seurantalomake
LIITE 3	Selvitys päivittäistavarakaupan sijoittumisesta Hirvaskankaalle
LIITE 4	Äänekosken luontoselvitykset
LIITE 5	Hulevesiselvitys
LIITE 6	Vuorovaikutusraportti
LIITE 7	Luontoselvitys 2022
LIITE 8	Natura-arvio

1.5. Luettelo kaava-alueita koskevista muista asiakirjoista ja lähdemateriaalista

1. Keski-Suomen maakuntakaavan aineisto
2. Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan ja Hirvaskankaan osayleiskaavan muutoksen aineistot
3. VT4 Vehniä-Äänekoski YVA ja sen yhteydessä tehdyt selvitykset
4. VT 4 Vehniä-Äänekoski yleissuunnitelman suunnitteluaineisto
5. VT 4 Veniä-Äänekoski tiesuunnitelman luontoselvitykset 2023, AFTY
6. Äänekoski, Laukaantie Hirvaskangas, 1600 -luvun tien leikkausdokumentointi, Keski-Suomen museo, 2009
7. Voimassa olevien Äänekosken asemakaavojen yhteydessä laaditut selvitykset
8. Äänekosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, Äänekosken kaupunki 2017
9. Uuraisten pohjavesien suojelusuunnitelma, Uuraisten kunta 2017
10. Selvitys Kylmänhaudan lähteen valuma-alueesta, Hirvaskankaan asemakaavan laajennus (Sweco 2015)

2. TIIVISTELMÄ

2.1. Asemakaava

Asemakaavan muutos ja laajennus koskee valtatie 4 ja Hirvaskankaan eritasoliittymän itäpuolista aluetta, joka sijoittuu kantatien 69 (Suonenjoentie) molemmin puolin. Suunnittelualue on noin 51 hehtaaria, josta reilu puolet on kaupungin omistuksessa.

Kaavaratkaisu mahdollistaa alueen kehittämisen entistä monipuolisempaan hyvin liikenneyhteyksiin tukeutuvana yritysalueena, jossa erityisesti logistiikkatoiminnot ovat mahdollisia. Ratkaisulla ajanmukaistetaan alueen päivittäistavarakauppojen pinta-alarajoituksia ja korttelialueiden rakennusoikeuksia. Kaavaratkaisu mahdollistaa suunnittelualueen eteläosassa yritysalueen laajentamisen luontevana osana alueen nykyistä rakennetta.

Liike-, toimisto-, teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueita kaavaratkaisussa on osoitettu noin 31 hehtaaria, josta uutta on 4 hehtaaria. Erityisalueita on osoitettu noin 6 ha ja maa- ja metsätalousalueita kaavaratkaisun myötä muodostuu noin 5 hehtaaria. Katu- ja liikennealueita on osoitettu 9 ha, joista uusia on vaajaan hehtaarin verran.

Yritysrakentamiselle on osoitettu kerrosalaa kaavaratkaisussa noin 89 000 k-m². Uutta kerrosalaa tästä on noin 24 000 k-m², joka suurelta osalta sijoittuu suunnittelualueen eteläosaan. Asuinrakentamiselle kaavaratkaisussa on osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti 300 k-m² varauksena korttelin 2519 tontille 5. Rakennusoikeudet suunnittelualueella on osoitettu vaihdellen tonttitehokkuudella $e=0.15 \dots e=0.40$ tai kerrosneliömetreinä. Alueelle on osoitettu kerroskorkeus II. Tonttijako alueella on ohjeellinen. Kaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman.

2.2. Kaavaprosessin vaiheet

Kaavahanke on käynnistetty ja saatettu vireille kaupunginhallituksen päätöksellä 1.10.2018 § 241. Asemakaavan muutoshankkeen vireilletulon yhteydessä on julkaistu hanketta kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen edetessä.

Kaupunginhallitus päätti 29.4.2019 § 97 järjestää Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutoksen valmisteluvaiheen kuulemisen 18.4.2019 päivätyn kartan perusteella. Kaavaluonnos asetettiin nähtäville 15.5. – 14.6.2019 väliseksi ajaksi. Valmisteluaineisto vuodelta 2019 oli nähtävillä kaupungintalon aulassa ja kaupungin kotisivuilla.

Kaavan valmisteluaineiston nähtävilläolon (15.5. – 14.6.2019) jälkeen oli tullut tarpeita tarkistaa suunnittelualueen rajausta. Suunnittelualue laajeni valtatie 4 itäpuolella etelän suuntaan ja valtatie 4 länsipuolelle kattamaan myös nykyisessä ajantasakaavassa osoitetun maa-ainesten ottoalueen. Samalla kaavamuutosalueesta irrotettiin kortteli 1501 omaksi kaavahankkeekseen. Laajennusosan lisäksi kaavan valmisteluaineistoa täydennettiin huomioiden valmisteluvaiheen 1. nähtävilläolon yhteydessä annetut lausunnot ja mielipiteet.

Kaupunginhallitus päätti 17.5.2021 § 153 järjestää Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutoksen valmisteluvaiheen 2. kuulemisen 17.5.2021 päivätyn kartan perusteella. Kaavaluonnos II asetettiin nähtäville 28.5 – 28.6.2021 väliseksi ajaksi. Valmisteluaineisto oli nähtävillä kaupungin kotisivuilla, kaupungintalon ala-aulassa sekä pääkirjastossa.

Kaavaehdotus valmisteltiin nähtäville asettamista varten huomioiden tullut palaute. Suunnittelualue supistui valtatie 4 länsipuolella sijaitsevan vanhan maa-ainesten ottoalueen osalta ja valtatieliittymän länsipuolen käsittely muodostui omaksi kaavahankkeekseen *Hirvaskankaan länsipuolen asemakaavan muutos*. Länsipuolen kaavoitusta ei ole toistaiseksi vielä käynnistetty.

Kaavaehdotusaineisto pidettiin yleisesti nähtävillä __.__.2024 välisen ajan Äänekosken kaupungin kotisivuilla ja kaupungintalon ala-aulassa (*täydennetään kaavoituksen edetessä*).

Kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __.__.20__ § __.

3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

3.1. Alueen yleiskuvaus

Hirvaskankaan alue on valtakunnallisesti tunnettu palvelukeskittymä. Se sijaitsee valtatie 4 ja kantatien 69 risteuksen tuntumassa. Etäisyys Äänekosken keskustaan on noin 13 kilometriä, Suolahden keskustaan noin 15 kilometriä ja Jyväskylään noin 30 kilometriä.

Suunnittelualue on pohjois- ja keskiosaltaan rakennettua ympäristöä valtatie ja kantatie risteuksen ympäristössä tai vielä rakentamattomia työpaikka- ja liiketontteja. Kantatien pohjoispuolella on mm. ABC-liikennemyymälä ja liikekeskus Spektri, raskaan kaluston huoltotoimiin ja katsastukseen keskittyvä Heavy Center sekä kalusteliike Erical Oy. Kantatien eteläpuolella on mm. Shell-huoltoasema, yksi omakotitalo ja Meconet Oy:n tehdas.

Alueella on yksi vanha maa-ainesten ottoalue alueen eteläosassa. Alueen eteläosassa on lisäksi jonkin verran rakentamatonta metsäaluetta.

Hirvaskankaan ensimmäinen asemakaava on hyväksytty vuonna 2006, jolloin tavoitteena oli muodostaa kahden liikennemyymälän ympärille pääasiassa ohikulkevan liikenteen varaan perustuva työpaikkakeskittymä, joka käytännössä muodostui paljon tilaa vaativalle erikoiskaupalle kaavoitetuista myymälätiloista. Kaupallispainotteisen palvelukeskuksen lisäksi alueen eteläosaan osoitettiin toimitilarakentamista ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomalle teollisuudelle sekä runsaan kolmen hehtaarin teollisuustontti tuolloin vireillä olleelle hankkeelle. Hirvaskankaan kehitys kaupallisten palvelujen työpaikkojen luojana ja monipuolisena kaupallisena palvelupisteenä ei ole vastannut takavuosien tavoitteita.

Äänekosken kaupunki on käynnistänyt asemakaavan muutoshankkeen huolintakeskittymän synnyttämiseksi Hirvaskankaalle, joka sijaitsee sijainniltaan erinomaisella liikennepaikalla. Tavoitteena on alueen kehittäminen logistiikka-alan palvelujen pohjalta siten, että pitkällä aikavälillä alueelle syntyisi vähintään 25 uutta yritystä ja 70-80 uutta työpaikkaa. Raskaan kaluston korjaus-, huolto- ja varaosatoimintojen lisäksi alueelle voisi sijoittua mm. kuljettajien hyvinvointi- ja majoituspalveluja.

Alueesta osa sijaitsee pohjavesialueella. Suunnittelualueen itäreunassa on Natura-2000 aluetta.

3.2. Luonnonympäristö

Maisema

Alueen maisemaa hallitsevat valtatie 4 ja kantatie 69 risteysalueineen sekä eritasoliittymän tuntumassa sijaitsevat liikennemyymälä ja huoltoasema laajoine pysäköintialueineen. Valtatie 4 länsipuolella on vanha maa-ainesten ottoalue samoin kuin valtatie itäpuolella suunnittelualueen eteläosassa. Eteläosassa on osin puustoista aluetta, jonka luonnontilainen metsäosuus sijoittuu Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura 2000-alueelle. Reilun 200 metrin päästä suunnittelualueen koillislaidasta alkaa maakunnallisesti merkittävä Koivistonkylän kulttuurimaisema-alue.

Asemakaavoitetulla alueella on hyvin vähän luonnontilaista rakentamatonta ympäristöä. Suunnittelualueen pohjoisosassa on kuitenkin pienehkö luonnontilaisena säilynyt alue. Alueella on vielä toistaiseksi rakentamattomia teollisuus-/työpaikkatontteja.

Yllä kuvia alueen vielä rakentamattomista yritystonteista.

Asemakaavoittamattomalla alueella, suunnittelualueen eteläosassa, Hitonlahdentien länsipuolella sijaitseva vanha maa-aineksenottoalue on suurelta osin avointa tai puoliavointa kenttää. Hitonlahdentien itäpuoli on puustoisempaa aluetta, lähempänä tietä harvennettua metsäaluetta ja kauempana luonnontilaista metsää (kts. ote Hirvaskankaan lisäalueen luontotyypit pohjakartasta).

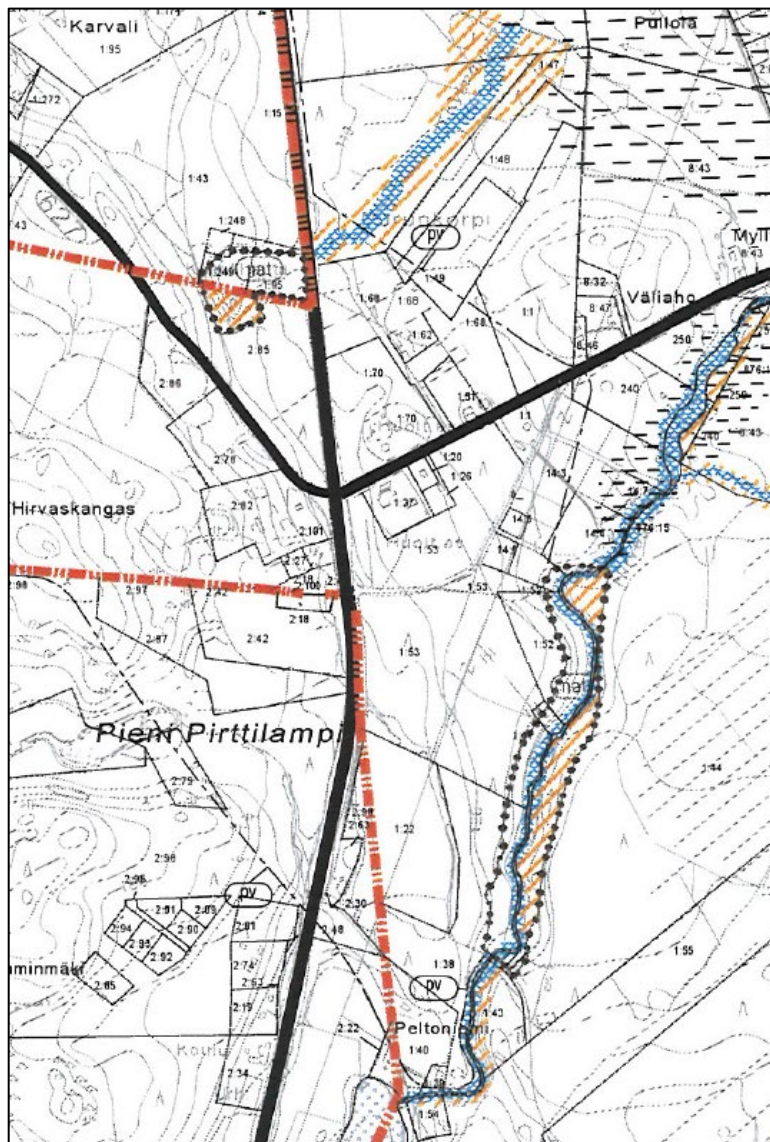
Suunnittelualueen eteläosan rakentamatonta ympäristöä.

Luonnonympäristö

Suunnittelualueella on tehty vuosien aikana useita luontoselvityksiä asemakaavojen sekä yleiskaavojen yhteydessä (vuosina 2004, 2011, 2013, 2016). Tämän kaavamuutoksen yhteydessä ei erillisen luontoselvityksen tekemistä ole katsottu tarpeelliseksi rakennetuilla alueilla, joilla luontoarvot on tutkittu aiemmin ja ovat pääosin nykyään asfaltti- ja hiekkapinnoitteisia rakennettuja kiinteistöjä. Rakentamattomille puustoisille alueille on tehty luontoselvitykset kaavahankkeen yhteydessä. Suunnittelualueen eteläosaan on tehty luontoselvitys, joka on valmistunut vuonna 2021 ja rakentamattomille tonteille asemakaava-alueen koillisosassa on tehty täydentävä luontoselvitys vuonna 2022.

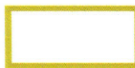
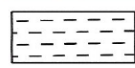
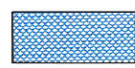

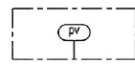

Kasvillisuus

Suunnittelualueella ei ole tiedossa uhanalaisia kasvilajeja. Luontoselvitysten (2004, 2013, 2022) yhteydessä osoitetut merkittävät kasvillisuusalueet tai luontokohteet sijaitsevat suunnittelualueen ja sen ulkopuolen Natura-alueilla (Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki) sekä suunnittelualueen ulkopuolella pohjoisessa Kylmänpuron läheisyydessä. Suunnittelualueen osalta luontoselvitys vuodelta 2004 suosittaa, että Hirvasjoen Natura-alueen uhanalaisten kasvilajien suojelun kannalta riittävän suuri rakentamaton vyöhyke tulisi jättää, koska ihmiset tuovat asuinpaikalleen vierasperäisiä kasvilajeja, jotka saattavat levitä Natura- notkoon ja syrjäyttää alkuperäiset ja harvinaiset kasvilajit.

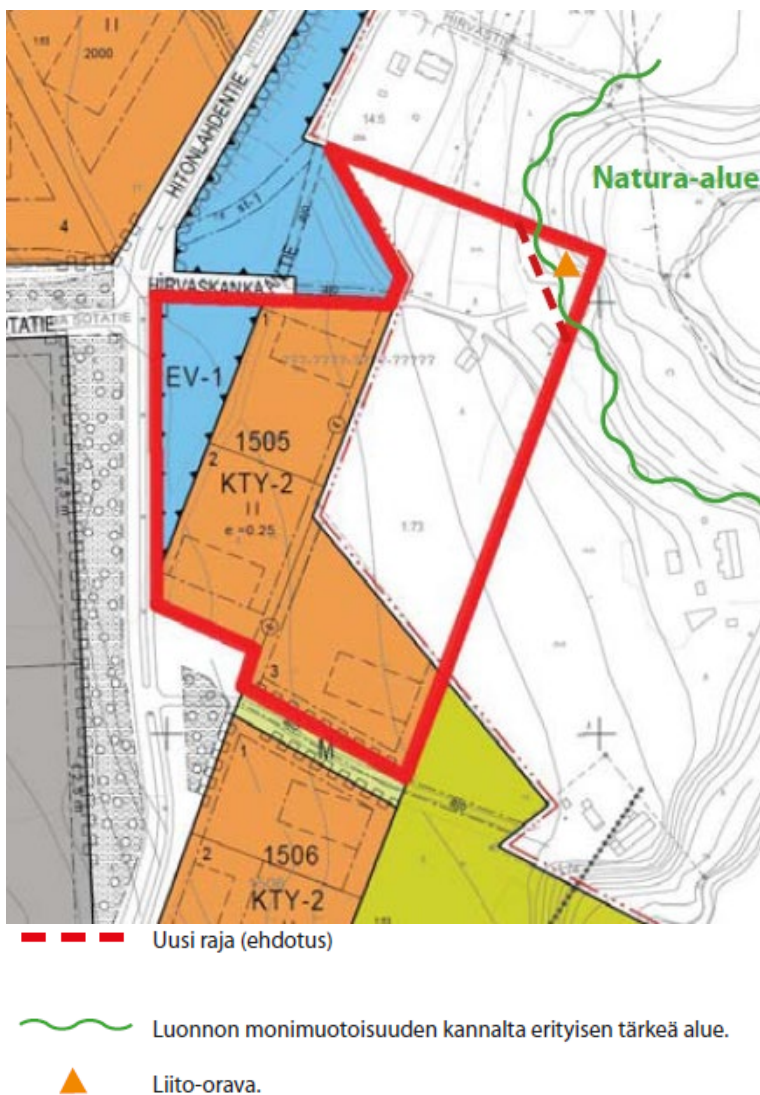

OSAYLEISKAAVA-ALUEEN RAJA

MERKITTÄVÄT LUONTOKOhteet

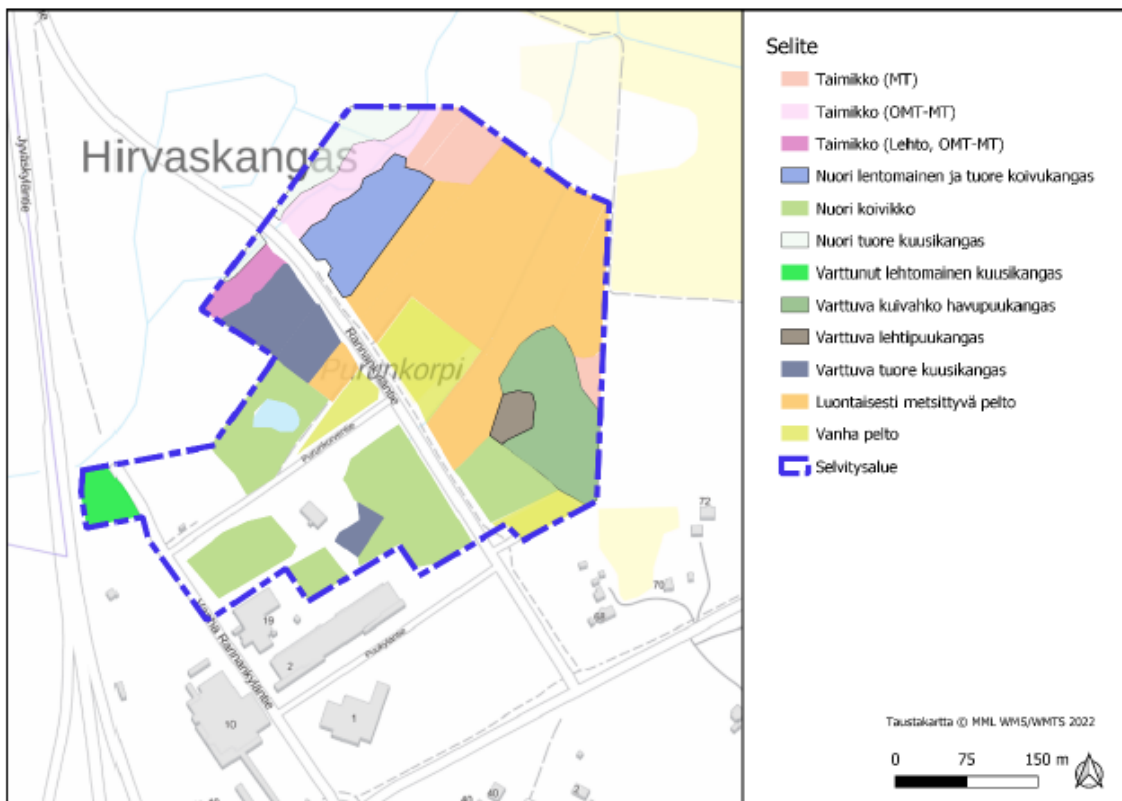
- NATURA-ALUEET
- HITONHAUDAN KALLIOALUEET
- ARVOKKAAT LINNUSTOALUEET
- ARVOKKAAT VESISTÖALUEET
- MERKITTÄVÄT KASVILLISUUSALUEET
- POHJAVESIALUEET
- ENNALLISTETTAVAT KOhteet

Ote Hirvaskankaan-Koiviston luontoselvityksen Liitekartasta Kaava-alueen merkittävät luontokohteet (Jäntti 2004).

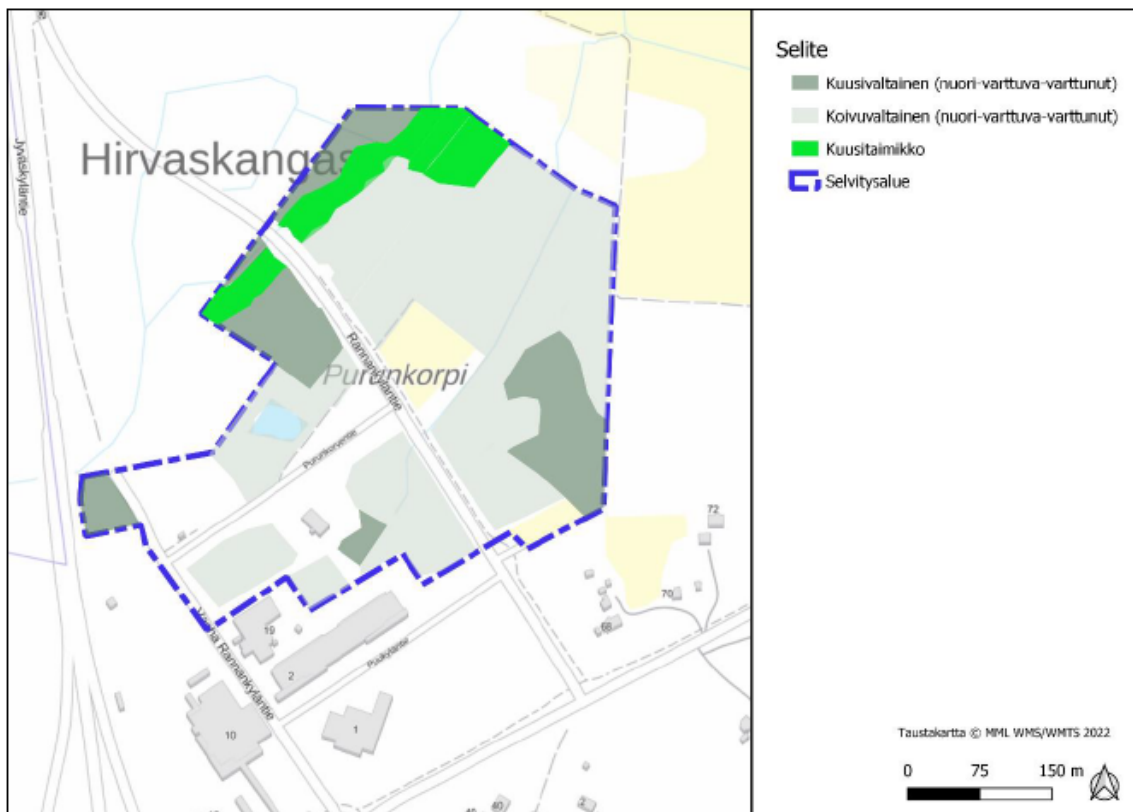

Korttelin 1505 luontoarvokohteet vuoden 2013 luonto- ja maisemaselvityksessä (T:mi Mia Rahinanti 2013). Alueen asemakaavaa on muutettu ja laajennettu vuonna 2014.

Kasvillisuus rakennetuilla alueilla on tyypillistä tieympäristön ja piha-alueiden kasvillisuutta. Tonttien metsäpohja on rämemäistä ja soistunutta, jossa kasvaa tupasheiniä ja saroja (osayleiskaavan luontoselvitys 2004). Rakentamattomat tontit ja lähiympäristö ovat pääosin hakkuuaukiota sekä kuusi- ja koivutaimikkoa. Alueella kasvaa useissa paikoissa, erityisesti tienpientareilla, komealupiinia, joka on säädetty kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi. Lajia kasvaa paikoittain mm. Purunkorventien, Rannankyläntien ja Vanhan Rannankyläntien varressa.

Ote vuoden 2022 täydentävän luontoselvityksen yleiskasvillisuuskartasta (FCG 2022). Selvitysalueen kasvilisuutta leimaa vanhat metsittyvät pellot ja niihin rajautuvat kangasmetsät. Pelloilla vallalajina ovat valkoapila, puna-apila, sarakeltano, hevонhierakka, pelto-ohdake, kiiltopaju, siankärsämä ja maitohorsma.

Ote vuoden 2022 täydentävän luontoselvityksen kuvauksesta selvitysalueen puustosta (FCG 2022).

Suunnittelualueen eteläosassa olevalla maa-aineksenottoalueella kasvaa nuorta mäntyä, joukossa on paikoin harmaaleppää ja koivua (luontoselvitys 2021). Pohjakerroksessa, avoimilla ja puoliavoimilla paikoilla, on vallitsevana harmaa- ja valporonjäkälä sekä hietikkotierasammal. Kenttäkerros ei ole yhtenäinen ja valtalajina on kanerva. Alueen kasvistoon kuuluvat mm. syysmaitikka, jänönsara, pujo, siankärsämö, leskenlehti, hietakastikka ja metsälauha. Paikoittain avoimilla kohdilla kasvaa myös silmälläpidettävää ahokissankäpälää. Maa-aineksen ottoalueelta on lisäksi tehty havaintoja silmälläpidettävästä pikkutylistä 2000-luvun alussa (Suomen Lajitietokeskus 2020). Alueelle on tuotu puutarhajätteitä, minkä vuoksi alueella on mm. terijoensalava-, tuoksuvatukka- ja kurttu-lehtiruusukasvustoja. Lisäksi alueella on komealupiinikasvustoja. Kurttulehtiruusu ja komealupiini ovat kansallisesti haitallisia vieraslajeja.

Liito-orava

Suunnittelualueen pohjoispuolella on liito-oravan elinpiiri ja liito-oravien kulkureitti menee suunnittelualueen pohjoisosasta valtatie yli. Myös alueen keskiosassa Natura-alueen tuntumassa on havaintoja liito-oravista. Alueen eteläosassa ei ole havaittu merkkejä liito-oravasta.

Viitasammakko

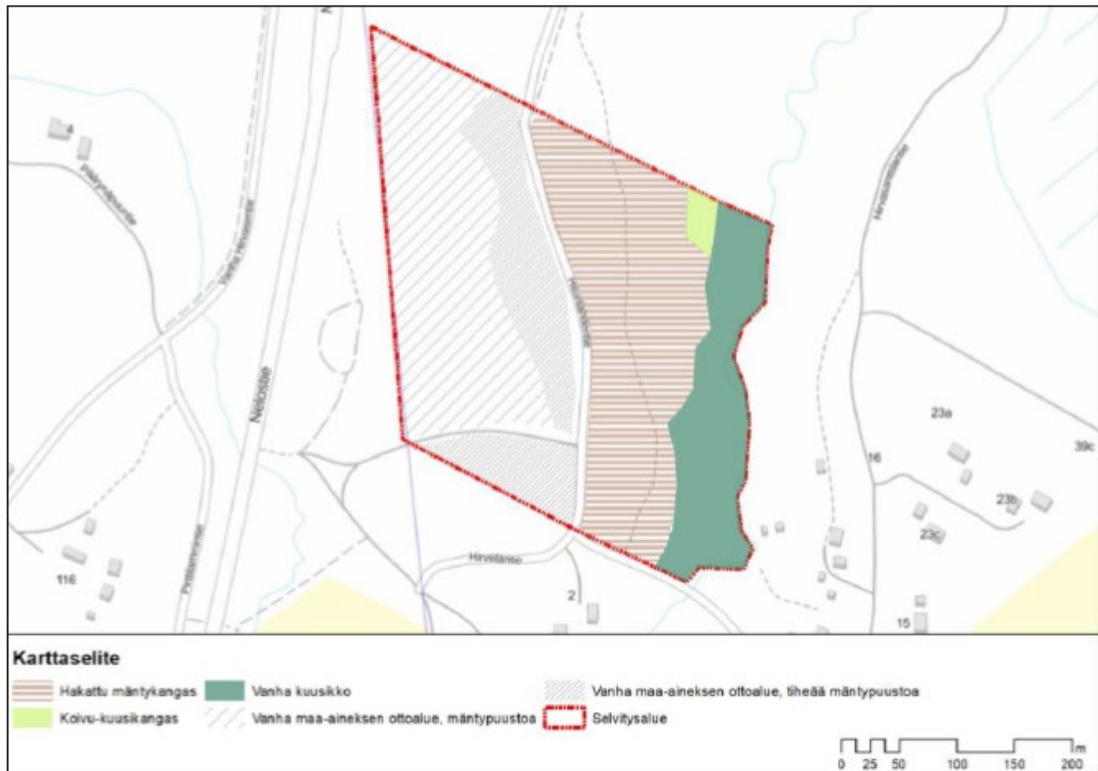
Alueella ei ole tehty havaintoja viitasammakoista.

Linnut

Alueen linnustoon kuuluvat metsäisillä alueilla mm. peippo, pajulintu ja talitiainen. Purunkorventien pohjoispuolelle rakennetun hulevesilammikolla tavattiin keväällä 2022 metsäviklopari (FCG 2022).

Asemakaavoittamattoman eteläosan luontotyytit

Vuoden 2021 luontoselvityksessä suunnittelualueen eteläosan asemakaavoittamattoman alueen luontotyytit oli jaettu seuraavasti: Hakattu mäntykangas (ruskea poikkiviivoitus), vanha kuusikko (tummanvihreä alue), koivu-kuusikangas (vaaleanvihreä alue), vanha maa-ainesten ottoalue, mäntypuustoa (harva vinoviivoitus), vanha maa-ainesten ottoalue, tiheää mäntypuustoa (tiheä vinoviivoitus).

Ote Hirvaskankaan lisäalueen luontotyytit pohjakartasta (FCG 2021, pohjakartta © MML 2020).

Lähimpänä valtatieä, maa-ainesten ottoalueella, on avointa tai puoliavointa kenttää mäntytuus-
tolla sekä rinnealueilla tiheää mäntytuustoa. Hitonlahdentien itäpuolella on vuonna 2020 hakattua
mäntykangasta ja pieni koivu-kuusikangas -alue sekä Natura-2000 alueelle mentäessä vanhaa
kuusikkoa.

Natura-2000 alueet

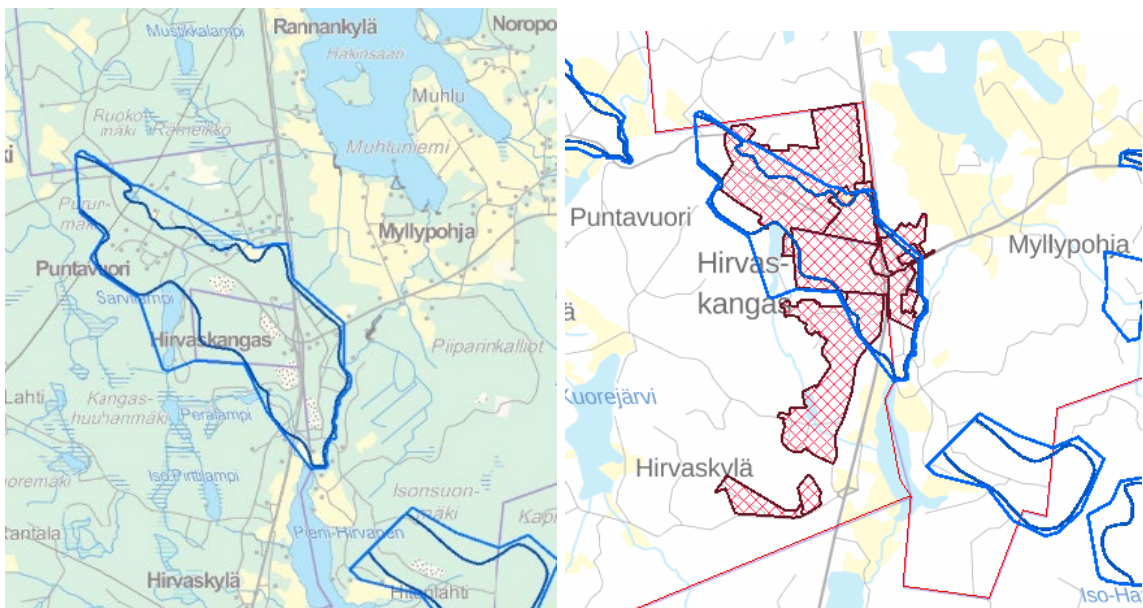
Alueen välittömässä ja osin suunnittelualueella on Natura-2000 aluetta Hitonhauta-Kylmähauta-
Hirvasjoki (FI09900011). Osa Natura-kohteesta on suunnittelualueen läheisyydessä alueen lu-
teispuolella valtatie 4 toisella puolella ja osa alueesta on suunnittelualueen eteläosassa alueen
kaakkoiskulmassa. Natura-2000 alue kuuluu SAC alueisiin, jotka ovat luontodirektiivin mukaan eri-
tyisen suojelutoiminnan alueita. Eteläosan luontoselvityksen 2021 mukaan Hirvasjoen koskipai-
koilla on tehty havaintoja luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainitusta kirjojokikorennosta. Laji on
myös rauhoitettu. Hirvasjoen varresta on tehty havaintoja lisäksi uhanlaisesta (vaarantunut) koski-
karasta, joka talvehtii virtavesien varsilla. Edellä mainittuihin havaintotietoihin on luontoselvityk-
sessä käytetty vuoden 2020 Suomen Lajitietokeskuksen tietoja.

Hirvasjoen varressa tavataan pienialaisesti rehevää lehto- ja korpikasvillisuutta. Suunnittelualueen
eteläosan Natura-osuudella kasvaa luonnontilainen kuusikko, missä kasvillisuus on lehtomaista
kangasta, kangaskorpea ja saniaiskorpea. Jokivarressa rinteiden alaosalla on myös lähteisiä tihku-
pintaisia osia.

Kaavaluonnoksesta II tehtiin Natura-arvio kaavan valmisteluvaiheen jälkeen (FCG 2023). Natura-
arvion mukaan lievennystoimet toteuttamalla kaavojen (Hirvaskankaan itäosan asemakaava ja Pu-
runtien yritystonttien asemakaavan muutos) ei arvioida merkittävästi heikentävän Natura-alueen
eheyttä lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Kaavaehdotuksen suunnittelualueelle, joka sijaitsee valtatie
4 itäpuolella, ei ole esitetty tehtäväksi lieventämistoimenpiteitä. Valtatie länsipuolen kaavoituk-
sessa tulee ottaa huomioon tehty Natura-arvio ja tarvittaessa arvioida tilannetta uudelleen, jos uu-
sia muutoksia esitetään alueelle.

Pohjavesialueet

Suunnittelualue sijoittuu suurimmaksi osaksi pohjavesialueelle. Hirvaskangas 0989251 pohjavesi-
alue on luokiteltu muuhun vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi, jonka pohjave-
destä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (2E). Pohjavesi virtaa harjussa pää-
asiassa luoteesta kaakkoon. Hirvaskankaan pohjavesialue on määriteltä riskialueeksi. Alueen mää-
rällinen tila on hyvä ja kemiallinen tila huono.

Pohjavesialueiden sijoittuminen Hirvaskankaan ympäristössä. Vasemmalla punaisella rasterilla esitetty asemakaavoitettu alue (Lähde: www.syke.fi)

Hirvaskankaan pohjavesialuetta koskee sekä Äänekosken, että Uuraisten pohjavesiensuojeluohjelma.

Uuraisten pohjavesialueen suojeluohjelmassa 2017 on annettu seuraavat toimenpidesuosituksukset Hirvaskankaan pohjavesialueelle: *Hirvaskankaan pohjavesialueen huonoon tilaan täytyy suunnitelluilla toimilla kiinnittää huomiota. Alueen tiesuolauksia tulisi välttää tai vähentää, pohjaveden korkean kloridipitoisuuden alentamiseksi. Roskaantuneista alueista tulee tehdä siistimiskehoitukset maanomistajalle. Maaperän mahdollinen pilaantuneisuus tulee tarkastaa. Maisemointi vaadittava. Tervatehtaan alueen maaperän pilaantuneisuutta on tarkkailtava ja mahdollisia toimenpiteitä vaadittava.*

Äänekosken pohjavesialueen suojeluohjelmassa 2017 on annettu seuraava taulukon mukaiset toimenpidesuosituksukset Hirvaskankaan pohjavesialueelle:

Taulukko. Ote Äänekosken pohjavesiensuojelusuunnitelman pohjavesiensuojelutoimenpidesuosituksista Hirvaskankaan pohjavesialueelle.

Hirvaskankaan pohjavesialue	Suolan käytön minimointi ja suolan korvaaminen vaihtoehdoilla haitattomilla aineilla	ELY- keskus / liikennevastuu- alue	Jatkuva	
	Kaiteiden tai muiden pohjavesisuojausten rakentaminen pohjavesialueen osalle valta- ja kantatielle	ELY- keskus / liikennevastuu- alue	Vuoteen 2025 mennessä	
	Maa-ainesten oton ja jälkihoidon valvonta		Jatkuva	Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY -keskus
	Alueiden siivoaminen roskista ja romuista	Toiminnanharjoittajat ja maanomistajat		Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
	Öljyjen ja muiden nestemäisten kemikaalien asianmukainen varastointi ja käsittely	Toiminnanharjoittajat	Jatkuva	Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja Keski-Suomen pelastuslaitos
	Uutta kemikaaleja käyttävää tai valmistavaa teollisuutta ei rakenneta pohjavesialueille	Äänekosken kaupungin kaavoituspalvelut ja rakennusvalvontaviranomainen	Jatkuva	Kunnan rakennusvalvontaviranomainen
	Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman pitäminen ajan tasalla	Keski-Suomen pelastuslaitos	Jatkuva	

	Sammutusvesien pohjavesivaikutusten huomioiminen turvallisuussuunnitelmissa	Yritykset		Keski-Suomen pelastuslaitos
	Liikenneonnettomuustilanteiden vaikutusten ennakointi ja harjoittelu maastossa	Vesihuoltolaitokset, Keski-Suomen pelastuslaitos, ELY-keskus	10 vuoden välein	

Hulevedet

Hirvaskankaan alueelle ei ole toteutettu rakenteellista hulevesijärjestelmää muutoin kuin katujen kuivatusta varten. Lähtökohtaisesti hulevedet tulee käsiteltäväksi tontin omalla alueella. Asemakaavoitetulla alueella on olemassa oleva sadevesien tasausallas.

Alueella olemassa oleva sadevesien tasausallas ja rakentamatonta lähiympäristöä.

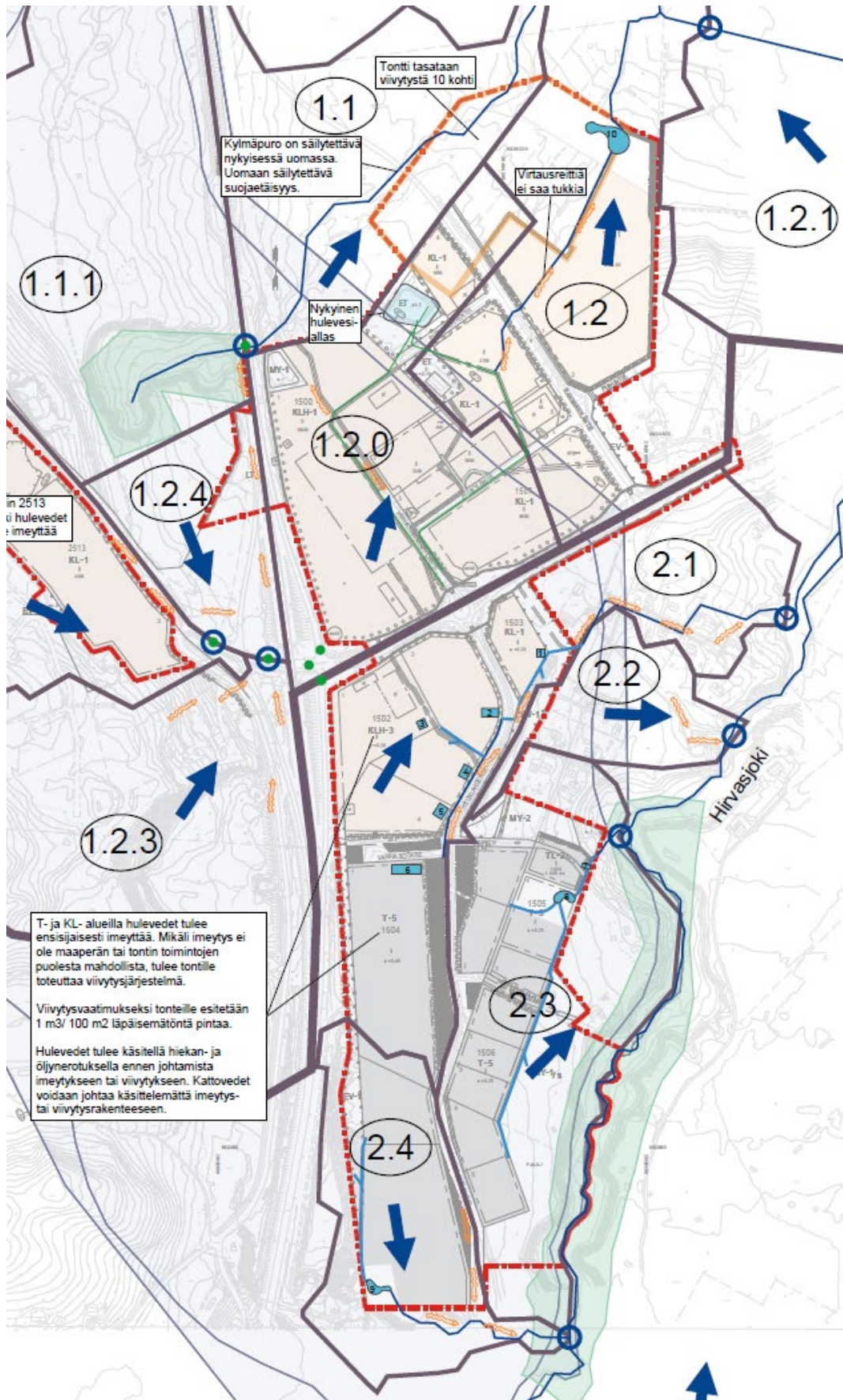
Hulevesisuunnitelma

Asemakaavan suunnittelualueelle laadittiin asemakaavatyön taustaselvitykseksi loppuvuoden 2021 aikana kattava hulevesiselvitys ja -suunnitelma. Selvityksessä on arvioitu luonnoksessa II esitetyn maankäytön vaikutuksia hulevesiin ja muodostettu yleissuunnitelma hulevesien käsitteelyyn, viivyttämiseen ja johtamiseen.

Yleissuunnitelman mukaisessa ratkaisussa hulevesien hallinta toteutettaisiin tonteilla ja erikseen varatuilla alueilla ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Mikäli imeyttäminen ei ole mahdollista, hulevedet viivytetään öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen. Viivytyksratkenteiden alustavat mitoitukset ja sijainnit on esitetty yleissuunnitelmakartalla (hulevesiselvitys ja yleissuunnitelma selostuksen liitteenä 4).

Asemakaavaan suositellaan selvityksessä veloitetta viherkatoista ja rakentamisen aikaisen hulevesien hallintasuunnitelman laatimisesta. Suunniteltujen viivytyksratkaisujen on arvioitu pienentävän hulevesivirtaamia vähintään lähes nykytilan tasolle ja öljyn- ja hiekanerotuksen estävän hulevesien laatuhaittoja, jolloin vaikutukset ympäröivään luontoon jäävät pieniksi.

Viivytyksen mitoituksessa käytettiin ehdotettua kaavamääräystä 1 m³ viivytystilavuutta per 100 m² läpäisemätöntä pinta ja 1/10a toistuvaa 15 minuutin sadetta. Maankäytön tiivistyminen kasvattaa virtaamia. Viivytyksillä saadaan selvityksen mallinnuksen mukaan pienennettyä valuma-alueen 2.1, 2.3 ja 2.4 virtaamia alle nykytilan ja valuma-alueen 1.2 virtaama merkittävästi verrattuna tilanteeseen ilman viivytyksiä.

- Suunnittelualueen raja
- Mahdollisen laajennusalueen raja
- Päävedenjakaja
- Sivuvedenjakaja
- Virtaussuunta
- Purkupiste
- Rumpu
- Oja
- Pohjavesialue
- Natura 2000 alue
- Valuma-aluenumero
- Suunniteltu viivytysrakenne (sijainti viitteellinen)
- Nykyinen viivytysrakenne
- Tulvareitti
- Nykyinen oja (sijainti oletettu)
- Uusi oja
- Nykyinen hulevesiverkosto

Viivytystilavuudet

		A [m ²]	V [m ³]	h [m]
Tontti	1	111,9	47	0,42
	2	226,2	95	0,42
	3	115,5	97	0,84
	4	147,6	62	0,42
	5	171,4	72	0,42
	6	511,9	215	0,42
	7	54,8	23	0,42
Alueellinen	8	346	173	0,5
	9	348	174	0,5
	10	1288	644	0,5

Viivytysten koot ovat alustavia ja laskettu maankäyttötyyppien avulla. Viivytykset 8,9 ja 10 ovat alueellisia ja muut tonttikohtaisia. Vähentämällä läpäisemättömän pinnan määrää voidaan pienentää vaadittavaa viivytystilavuutta.

Otteita Hirvaskankaan hulevesiselvityksen yleissuunnitelmakartasta (FCG 2021).

Kallio- ja maaperä

Suunnittelualueen kallioperässä vallitsevana kivilajina on graniitti. Hirvaskankaan suunnittelualue sijoittuu Laukaan-Saarijärven-Kokkolan harjujaksolle, missä maaperä on pääasiassa hiekkaa, mutta harjun ytimen alueella on myös soraa.

Ympäristön häiriötekijät

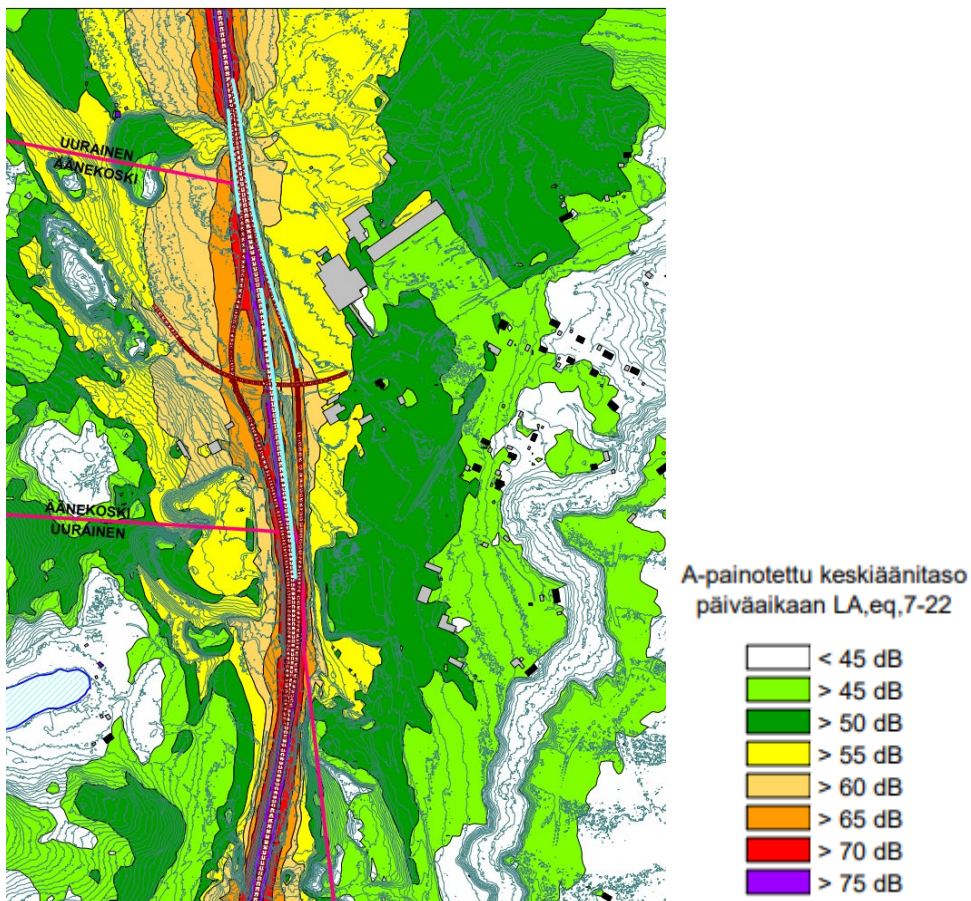
Suunnittelualueella on tiedossa kaksi pilaantuneeksi maa-alueeksi luokiteltua aluetta. Näillä alueilla on toiminnassa olevaa polttoainejakelua.

- ABC, Hirvaskangas, ID 50700
- Shell-huoltamo, Hirvaskangas, ID 50710

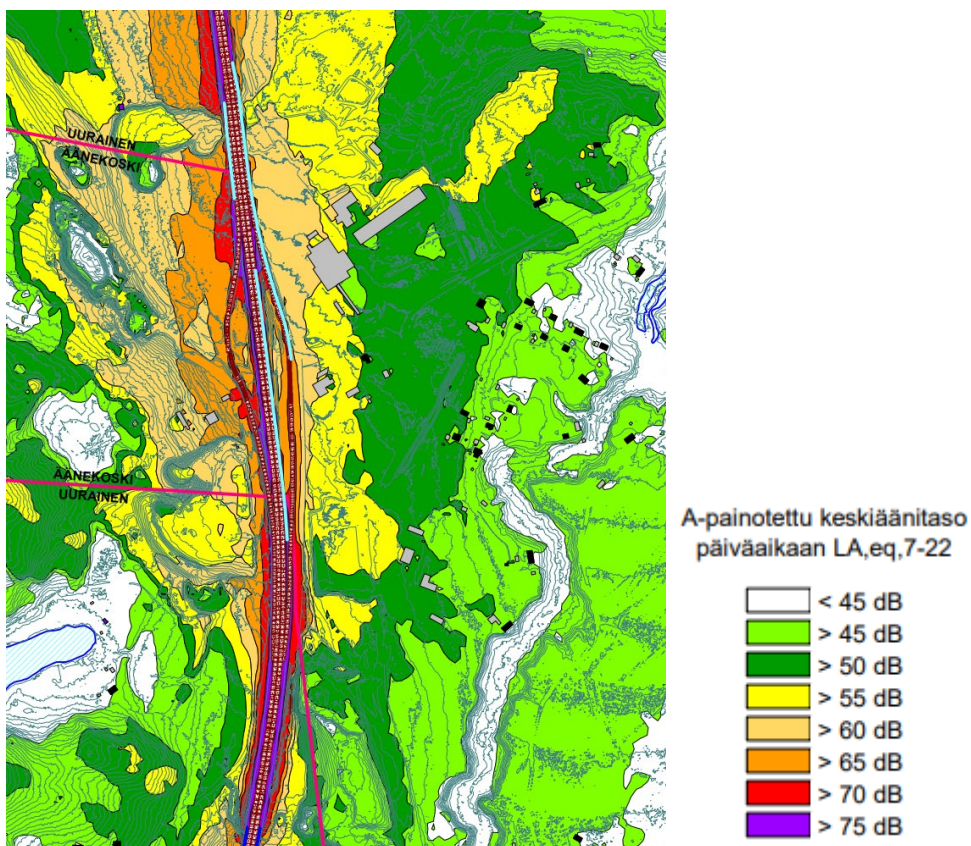

Alueella nykyisin toiminnassa olevaa polttoainejakelua.

Merkittävin ympäristön häiriötekijä alueella on ohikulkeva liikenne ja sen aiheuttama liikennemelu. Valtatie 4 Vehniä-Äänekoski ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä on tehty meluselvitys.

Ote yleissuunnitelman meluvyöhykkeistä, nykytilanne, päiväaika.

Ote yleissuunnitelman päiväajan meluennusteesta 2040, versio yleissuunnitelman mukainen tielinjaus, uudet meluesteet.

Alueen suunnittelua melun osalta ohjaa valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista.

Taulukko. Melun keskiäänitaso eri maankäyttöalueilla.

	Melun A-painotettu keskiäänitaso (ekvivalenttitaso) L_{Aeq} / enintään	
	Päivällä klo 7-22	Yöllä klo 22-7
Ulkona		
Asumiseen käytettävät alueet	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Hoitolaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB
Oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	-
Loma-asumiseen käytettävät alueet ja leirintäalueet	45 dB	50 dB
Virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB
Sisällä		
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

3.3. Rakennettu ympäristö

Yhdyskuntarakenne ja rakennuskanta

Alueen rakennettu ympäristö on pääosin kaupallista ja työpaikkatoimintaan liittyvää rakentamista, kuten huoltoasemat/liikennemyymälät piha-alueineen. Alueen rakennuskanta on melko nuorta: ABC-liikennemyymälä sekä Spektri-kauppakeskus ovat rakentuneet 2000-luvulla. Shell -huoltoasema ja omakotitalo edustavat vanhempaa rakennuskantaa.

Alue sijaitsee merkittävän pääväylän valtatie 4 varrella ja tukeutuu siten hyvin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Alueen läheisyydessä sijaitsee Koivistonkylän ja Hirvimäen asumisen alueita.

Alueen rakennettua ympäristöä.

Alueen rakennettua ympäristöä.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä kohteita.

Muinaisjäännökset

Suunnittelualueella sijaitsee muinaisjäännösrekisterin kohde Laukaantie Hirvaskangas (ID 1000011429). Muinaisjäännösrekisterissä kohteesta on kerrottu seuraavaa:

Historiallisen Laukaantien käytöstä jäänyttä alkuperäistä linjausta sijaitsee Hirvaskankaalla nykyisen Nelostien länsipuolella tien suuntaisesti sekä Nelostien itäpuolella lounais-kaakkosuuntaisesti. Tienpohja on hiekkakankaalla ja tien profiili erottuu paikoin, mutta on oletettavissa, että varsinaisia rakennekerroksia ei tiessä tällä kohdin ole. Säilynyt osuus päättyy pohjoisessa huoltoaseman pihaan koordinaateissa 6935139/3432720.

Vuonna 2009 tehdyssä leikkausdokumentoinnissa (Kumpulainen/KSM) havaittiin, että ennen 1900-lukua ei tietä varten ole tehty erillisiä tukevia rakenteita tai vahvistettu muuten muualta tuoduilla maakerroksilla vaan tie on rakentunut paikalle käytön kuluttamana kulku-urana (Museovirasto 2017)

Kuvia vanhan risteyskohdalle asetetuista kylteistä sekä kylttien kohdalta koilliseen ja itään suuntaavista poluista.

Asuminen ja väestö

Suunnittelualueella asuminen on vähäistä. Asuminen keskittyy suunnittelualueelta itään Koivistonkylän alueelle sekä tulevaisuudessa määrin länteen, jossa on vuonna 2016 voimaantullut Hirvimäen asemakaava-alue.

Voimassa olevassa kaavassa osoitetuille Rannankyläntien ja Hitonlahdentien varren suojaviheralueille on rakennettu meluvallit yritysalueiden ja asumisen alueiden välille.

Palvelut ja työpaikat

Asemakaavamuutoksen laadinnan yhteydessä on tehty selvitys päivittäistavarakaupan sijoittumisesta Hirvaskankaalle (Kimmo Koski, Ramboll 2019). Selvityksessä on tarkasteltu kaupan rakennetta, ostovoimaa, liiketilan tarvetta sekä palvelujen saatavuutta. Selvitys on kaavaselostuksen liitteenä.

Hirvaskankaan alue on valtakunnallisesti tunnettu palvelukeskittymä, joka hyvän sijaintinsa vuoksi kiinnostaa elinkeinotoiminnan ja asumisen alueena. Alueella toimii nykyisin ABC-liikenneasema, Shell ja liikekeskus Spektri. Liikenneasemalla kaupallisia palveluja tarjoavat mm. pieni päivittäistavarakauppa, apteekki ja Alko.

Tehdyn selvityksen mukaan Äänekosken ja Uuraisten vakituisten asukkaiden päivittäistavarakaupan ostovoiman kasvu vuoteen 2030 on noin 13,5 miljoonaa euroa. Vapaa-ajan asukkaat ja nelos-tiellä kulkevasta liikenteestä Hirvaskankaalla pysähtyvät asiakkaat lisäävät ostovoiman kasvua noin 5 miljoonalla eurolla. Tästä ostovoiman kasvusta aiheutuva liiketilan laskennallinen lisätarve Äänekoskella ja Uuraisilla on vuoteen 2030 suuruusluokaltaan 4 700 k-m².

Liiketilan lisätarpeen kohdistuminen Hirvaskankaalle

Vuonna 2013 tehdyssä selvityksessä Hirvaskankaalle arvioitiin kohdistuvan 40 %:a kokonaisliiketilan tarpeesta. Tämän osuuden voidaan arvioida olevan sama nykyisinkin, jolloin Hirvaskankaalle kohdistuvan liiketilan lisätarve on noin 1 900 k-m².

Lisäksi on otettava huomioon Hirvaskankaan kauppakeskittymän välittömään läheisyyteen Hirvimäen asemakaava-alueelle suunniteltu uudisrakentaminen. Alueelle on vuonna 2018 asemakaavoitettu lähes 70 rivi- ja omakotitalotonttia. Äänekosken keskimääräisellä omakotitalon kerrosalalla 129 k-m² ja keskimääräisellä asumisväljyydellä 42 m²/asukas (www.tilastokeskus.fi) laskettuna alueelle voisi sijoittua noin 200 uutta asukasta. Asukkaiden ostovoima on yhteensä noin 730 000 euroa, mikä saa aikaan noin 200 kerrosneliömetrin liiketilan lisätarpeen.

Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan rakenne

Hirvaskankaan aluetta on aiemmin suunniteltu kehitettäväksi pääasiassa tilaa vaativan erikoiskaupan, keskustan kanssa mahdollisimman vähän kilpailevan muun erikoiskaupan ja luonteeltaan paikallisten päivittäistavaramyymälöiden alueena. Kaupan markkinatilanteen vuoksi alueen kehittämisessä painottuvat jatkossa logistiikka, huolinta- ja liikennepalvelut. Päivittäistavarakaupan roolina on tarjota palveluja lähialueen asukkaille, mutta myös ohikulkuliikenteelle ja vapaa-ajan asukkaille.

Hirvaskankaalle on suositeltavaa sijoittaa noin 2 000 k-m² uutta päivittäistavarakaupan liiketilaa. Tällä vastataan lähialueen ostovoiman kasvun aikaansaamaan liiketilan lisätarpeeseen ja kuluttajien kysyntään ja tuetaan koko Äänekosken päivittäistavarakaupan ostovoiman siirtymän säilymistä positiivisena jatkossakin. Mitoitukseltaan 2 000 k-m² on luonteeltaan paikallista, eikä uhkaa Äänekosken ja Uuraisten muiden päivittäistavara-kauppojen kehittymismahdollisuuksia eikä myöskään Kotakennään päivittäistavarakaupan kehittämistä. Lähialueen nykyisille ja tuleville uusille asukkaille Hirvaskankaan uudesta myymälästä/myymälöistä tulee nykytilanteeseen verrattuna kilpailukykyinen lähikauppa. Ajanmukaiset päivittäistavarakaupan palvelut voivat osaltaan houkuttaa lähialueelle uusia asukkaita ja vastavuoroisesti uudet asukkaat voivat tukea päivittäistavarakaupan toimintaa.

Kolmen kooltaan noin 700 kerrosneliömetrin myymälän sijoittuminen Hirvaskankaalle ei tuottaisi asiakkaiden eikä kaupan toiminnan kannalta riittävän vetovoimaista kokonaisuutta. Huomattavasti paremmat mahdollisuudet tähän on 1 - 2 myymälällä ("1 iso supermarket tai 2 pientä supermarketia"). Yhden myymälän konseptia puoltavat äänekoskelaisten nykyinen asiointikäyttäytyminen (valtaosa ostoksista tehdään suurimmissa myymälöissä) ja kaupan toimintaedellytykset. Vuonna 2017 koko Suomen päivittäistavaramyynnistä 37 % toteutui isoissa supermarketeissa (myyntipinta-ala 1 000 - 2 500 m²) ja 28 % hypermarketeissa (myyntipinta-ala yli 2 500 m²). Lukumääräisesti suurimman myymälätyypin, isojen valintamyymälöiden (myyntipinta-ala 400 - 1 000 m²) osuus päivittäistavaramyynnistä oli 12 % (www.pti.fi).

Asemakaavoituksessa huomioitavaa

Kaupan palvelujen kehittämistä on ajateltava kokonaisuutena, jossa eri alueiden kaupan palvelut täydentävät toisiaan. Kaupungin tehtävänä on kokonaisuuden hallinta niin, että luodaan edellytykset kaupan tavoitteelliseen kehittämiseen eri alueilla sekä voidaan tarjota sijaintipaikkaa hakeville yrityksille vaihtoehtoja, joissa kauppa voi hakeutua konseptiinsa, muuhun myymäläverkkoon ja kilpailutilanteeseen suhteutettuna liiketoiminnallisesti parhaaseen paikkaan. Hirvaskankaan asema ja rooli Äänekosken vähittäiskaupan palveluverkossa on jo vakiintunut. Päivittäistavarakaupan kehittäminen vahvistaa tätä asemaa, mutta ei muuta sitä.

Hirvaskankaan yritysten toiminta- ja kehittämisedellytysten kannalta tärkeää ovat alueen kaupallisen konseptin ja asemakaavan joustavuus ja mahdollisuus vaiheittaiseen toteuttamiseen. Tämä antaa alueen yrityksille mahdollisuudet kehittää omaa toimintaansa vastaamaan markkina-alueen kysyntään ja ajan kuluessa muuttuvaan kilpailutilanteeseen.

Selvityksen mukaan asemakaavan muutoksessa päivittäistavarakaupan sallivia kaavamerkintöjä olisi suositeltavaa vähentää ja keskittää päivittäistavara-kauppa yhteen tai kahteen kortteliin. Kaavamääräyksessä uuden päivittäistavarakaupan liiketilan enimmäismääräksi voisi osoittaa 2 000 k-m², joka voidaan toteuttaa yhtenä tai kahtena myymälänä. Mitoitus voi toteutua tämän työn tarkasteluvaihtoehtojen sijasta esimerkiksi niin, että alueelle sijoittuisi yksi 1 500 k-m²:n myymälä, jolloin tilaa jäisi vielä yhdelle pienmyymälälle tai nykyisen myymälän laajentamiselle.

Liikenne

Alueelle ja alueen läpi liikkuu paljon raskasta liikennettä. Valtatiellä 4 kulkee noin 12000 ajon/vrk ja kantatiellä 69 noin 2600 ajon/vrk (Väylävirasto/Liikennemääräkartat). Asemakaavoitettu alue tukeutuu vilkkaasti liikennöidyn valtatie 4 ja kantatie 69 tieverkkoon, joten alue on hyvin saavutettavissa autolla. Alueelle on myös rakennettu kevyen liikenteen yhteyksiä. Kantatie 69 varressa kulkee kevyen liikenteen väylä, joka alittaa valtatie 4. Valtatie ja kantatie risteysalueen rampeissa on myös linja-autopysäkit, joten alue on saavutettavissa myös joukkoliikenteellä.

Kunnallistekniikka

Suunnittelualue sijoittuu osin kunnallisen viemäri- ja vesijohtoverkoston varrelle. Alueella toimii Äänekosken Energia Oy, Hirvaskylän vesiosuuskunta ja Koiviston vesiosuuskunta. Pääosa kantatien 69 eteläpuolella sijaitsevasta vesijohtoverkosta kuuluu Hirvaskylän vesiosuuskunnan toiminta-alueeseen, kun taas pohjoispuolella vesijohtoverkosto kuuluu Äänekosken Energia Oy:n toiminta-alueeseen. Koiviston vesiosuuskunnan alueelle ulottuu pieni osuus kantatien 69 liikennealueesta suunnittelualueen itäosassa.

Asemakaavoitetulla alueella on Äänekosken Energia Oy:n kaukolämpöverkkoa. Alueen nykyisen lämpölaitoksen ja verkoston kapasiteettia on mahdollista kasvattaa tulevien yritystoimintojen tarpeita vastaavaksi.

Alueella on Elenia Oyj:n sähköverkko.

3.4. Maanomistus

Alueesta reilu puolet on Äänekosken kaupungin omistuksessa ja jäljelle jäävä osuus on yksityisten maanomistajien ja yritysten omistuksessa. Kaupunki valmistelee asemakaavan muutoksen perusteella mahdollisesti kyseeseen tulevat maankäyttösopimukset maanomistajien kanssa käytävissä neuvotteluissa.

4. SUUNNITTELUTILANNE

4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

4.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Suunnittelualue on monipuolista työpaikka-aluetta (vaaleanpuna-harmaa viinoviivitus). Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen toimivuuden turvaamiseksi tarvittavat rinnakkais- tie ja eritasojärjestelyt ja turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Lisäksi Hirvaskankaan osalta alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida liikenteen tarvitsemat palvelut. Alueelle ei tule sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavaa tai varastoivaa laitosta. Alueelle on osoitettu lisäksi vähittäiskaupan suuryksikkö -merkintä (km) ja suunnittelualueen laidolle kaksi Natura 2000 -verkoston kohdetta (harmaat neliöt). Alue sijaitsee valtatie 4 kehittämissakselin varrella uuden moottori- tai moottoriliikennetien (mo) ja nykyisen kantatien (kt) risteyksessä. Vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala Hirvaskankaalla on 20 000 k-m².

Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Kaavoitettavan alueen sijainti on osoitettu sinisellä nuolella.

Suunnittelualueelle sijoittuu pohjavesiluokituksen alue (Pv-nro 989251). Aluetta koskee maakuntakaavan Luonnonvarat-määräys. Määräyksen mukaan pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene.

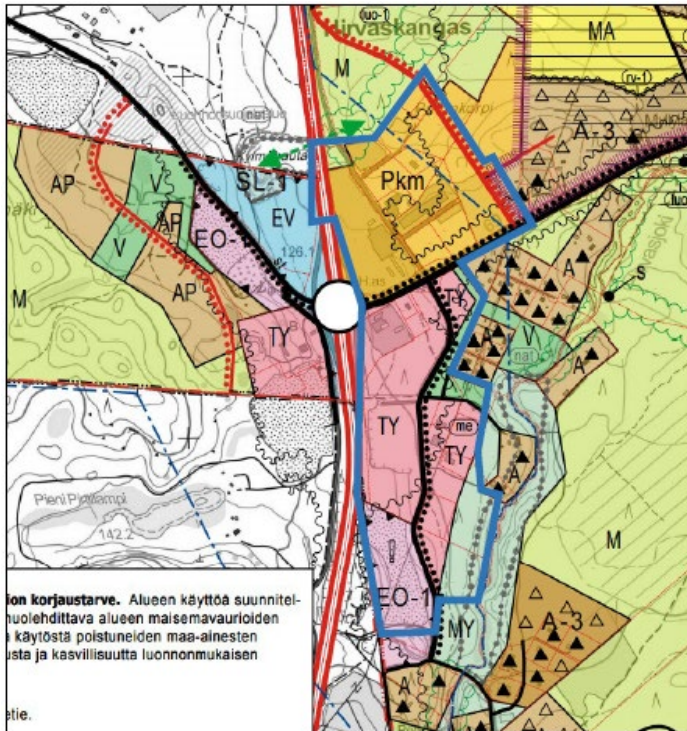
Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 kaavaehdotuksen, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoimaan saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan.

4.3. Yleiskaava

Alueella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutos, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.6.2018, kaava on saanut lainvoiman elokuussa 2018. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle on osoitettu kaupallisten palvelujen aluetta (Pkm) ja elinkeinoelämän aluetta (TY) nykyisen eritasoliittymän ja uuden moottori- tai moottoriliikennetien varrelle. Valtatien 4 länsipuolella sijaitsevalle alueelle ja suunnittelualueen eteläosaan on merkitty maa-ainesten ottoalueet, jotka ottamisen päätyttyä asemakaavoitetaan virkistys tai työpaikka-alueiksi (EO-1). Eteläiselle EO-1-merkitylle alueelle on osoitettu ympäristö- tai maisemavaurion korjaustarve.

Alueen läpi on osayleiskaavassa merkitty punaisella merkinnällä uusi tie, joka on suunniteltu valtatie 4 rinnakkaistieksi. Uuden tien varteen, kantatie 69 varteen sekä Hitonlahdentien varteen on osoitettu kevyenliikenteen väylät. Asemakaavoitettavan alueen itäreunoille on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) sekä virkistysaluetta (V). Pohjoisreunalle on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Osa asemakaavoitettavasta alueesta on melualueita sekä Natura-alueita.

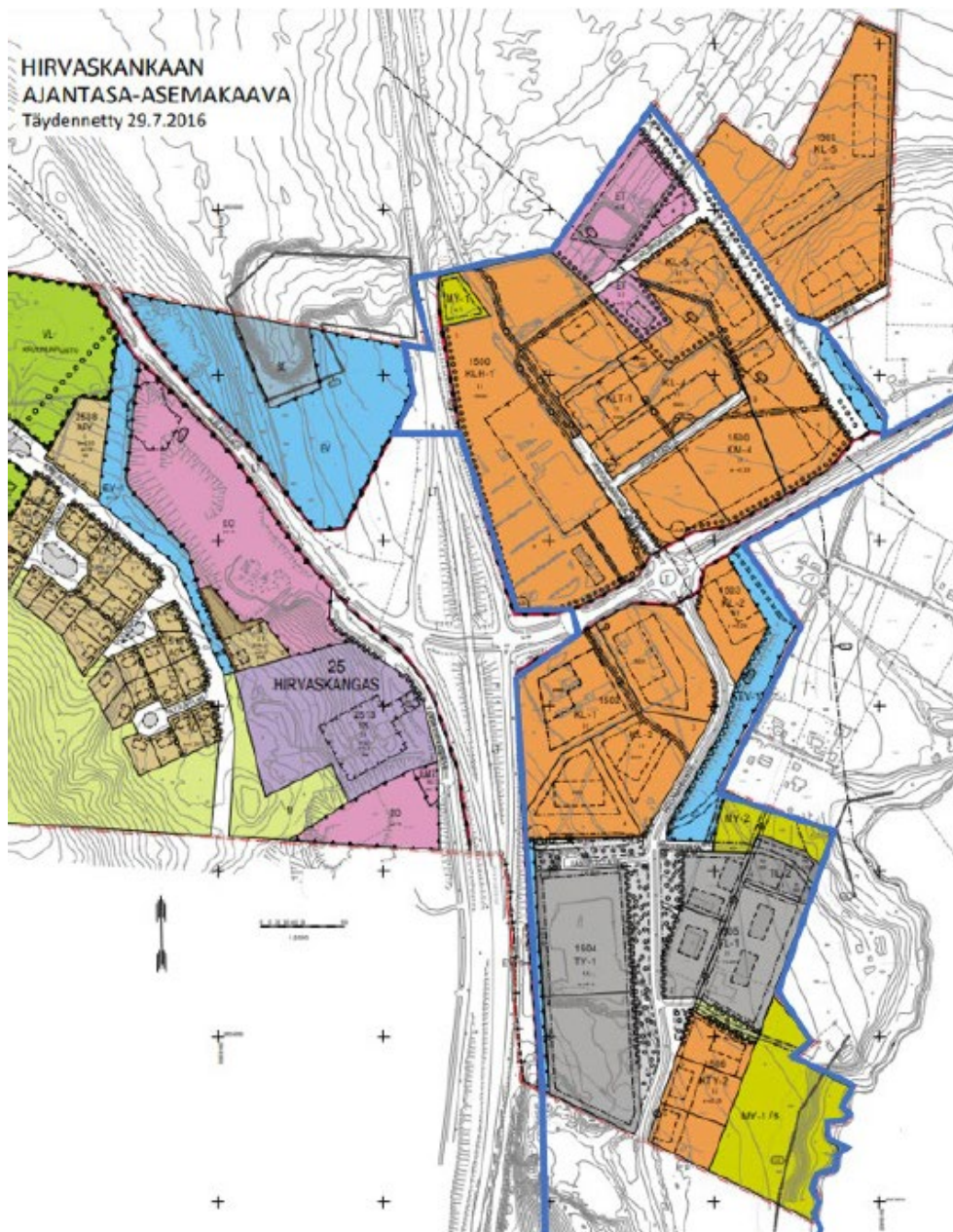
Ote Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutoksesta. Suunnittelualueen likimääräinen raja-
aus on merkitty sinisellä.

4.4. Asemakaava

Alueella on voimassa useita 2000-luvulla hyväksytyjä asemakaavoja. Vanhin alueen kaavoista on hyväksytty 20.3.2006. Suunnittelualueen eteläosassa on noin 12 ha suuruinen asemakaavoittamaton alue.

Suunnittelualue on liikerakennusten (KL-1, KL-2, KL-4, KL-5), liikennepalveluiden (KLH-1) ja liikerakennusten ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten (KLT-1) korttelialuetta, liikerakennusten korttelialuetta, jolle saa sijoittaa myös vähittäiskaupan suuryksiköitä (KM-4), toimilarakennusten korttelialuetta (KTY-2) sekä teollisuusrakennusten korttelialuetta, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY-1), teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialuetta (TL-1, TL-2). Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten aluetta (ET), maa-ainesten ottoaluetta (EO), suojaviheraluetta (EV-1, EV-2), maa- ja metsätalousaluetta (M, MY-1, MY-1s, MY-2) sekä tie- ja katualueita. Suurin osa suunnittelualueesta on vedenhankinnalle tärkeällä pohjavesialueella (pv-1, pv-2). Maa-ainesten ottoalueelle on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-2, törmäpääskyn pesintäalue). Polttoaineen jakelulle sallitut paikat on osoitettu erikseen pj-merkinnällä. Valtatiehen rajoittuvan kortteliin 1504 rajautuvalle liikennealueelle on osoitettu merkintä liikennemelun huomioimiseksi (max 55 dBA).

Liikerakennusten ja liikennepalveluiden korttelialueilla on sallittu päivittäistavarakaupan rakentaminen siten, että myymälätilan enimmäiskoko on korttelista riippuen 400 – 500 k-m².

Ote Hirvaskankaan asemakaavayhdistelmästä. Suunnittelualueen likimääräinen raja on merkitty sinisellä. Suunnittelualue jatkuu eteläosassa asemakaavoittamattomalle alueelle.

4.5. Muut selvitykset ja suunnitelmat

Suunnittelualueelta on tehty suunnitelmia ja selvityksiä aikaisemmin monissa eri yhteyksissä. Suunnittelualueen aikaisempia suunnitelmia ja selvityksiä ovat:

-Keski-Suomen maakuntakaavan aineisto

-Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan ja Hirvaskankaan osayleiskaavan muutoksen aineistot, kuten

- Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutoskohteiden luonto- ja maisemaselvitys (2013, T:mi Mia Rahinanti)
- Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan luontoselvitys (2004, Ari Jäntti)
- Timo Jussila 2004. Hirvaskankaan-Koiviston muinaisjäänösinventointi.
- Honkolan ja Koiviston vanhan rakennetun ympäristön selvitys (Keski-Suomen museo / Mari Murtoniemi, 2004)

-VT4 Vehniä-Äänekoski YVA ja sen yhteydessä tehdyt selvitykset, kuten

- VT 4 Vehniä-Äänekoski YVA luontoselvitys (Ramboll 2016)
- VT 4 Vehniä-Äänekoski yleissuunnitelman suunnitteluaineisto
- Äänekoski, Laukaantie Hirvaskangas, 1600 -luvun tien leikkausdokumentointi, Keski-Suomen museo, Miikka Kumpulainen 2009
- Poikkeamishakemus kiinteistölle 992-454-2-124, KH 14.12.2020 § 317
- Voimassa olevien asemakaavojen yhteydessä tehdyt selvitykset, kuten
- FCG suunnittelu ja tekniikka 2012.Hirvimäen asemakaava-alueen luontoselvitys
- Suomen Luontotieto 2011. Hirvaskankaan alueen liito-oravaselvitys 2011
- Suomen Luontotieto 2011. Hirvaskankaan tiehankkeeseen liittyvä uhanalaisen putkilokasvilajiston selvitys
- Hirvaskankaan koillisen sektorin asemakaavan ja asemakaavan muutoksen liikennetarkastelu, FCG 2011

Kaavaprosessin yhteydessä alueelle on laadittu päivittäistavarakaupan sijoittumisselvitys (Ramboll 2019), asemakaavan laajennusosaa koskeva luontoselvitys (FCG 2021) ja suunnittelun alueen täydentävä luontoselvitys (FCG 2022), Natura-arviointi (FCG 2023) sekä hulevesiselvitys (FCG 2021).

Rakennusjärjestys

Äänekosken kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2006.

Rakennuskiellot

Suunnittelun alue ei ole rakennuskiellossa.

Pohjakartta

Äänekosken kaupunki ylläpitää asemakaavoitetun alueen pohjakarttaa. Pohjakarttana käytetään 30.11.2023 päivättyä karttaa.

5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve

Suunnittelu on käynnistetty kaupungin omasta aloitteesta.

Asemakaavamuutokselle on tarve, sillä voimassa oleva asemakaava ei vastaa enää alueen kehittämistarpeisiin. Maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:n mukaan kunnan tulee seurata asemakaavojen ajanmukaisuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi.

Kauppojen aukioloaikoja koskevan lainsäädännön muutos ja suunnittelualueen ympäristön asutuksen lisääntyminen ovat luomassa paineita tarkistaa ajantasakaavan periaatetta, missä lukuisille tonteille on osoitettu mahdollisuus sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja enintään 400 – 500 k-m².

Lisäksi Äänekosken kaupunki on käynnistänyt hankkeen huolintakeskittymän synnyttämiseksi Hirvaskankaalle, joka sijaitsee liikennesijainniltaan erinomaisella paikalla. Tavoitteena on alueen kehittäminen logistiikka-alan palvelujen pohjalta siten, että pitkällä aikavälillä alueelle syntyisi vähintään 25 uutta yritystä ja 70-80 uutta työpaikkaa. Raskaan kaluston korjaus-, huolto- ja varaosatoimintojen lisäksi alueelle voisi sijoittua mm. kuljettajien hyvinvointi- ja majoituspalveluja.

Alueelle on ollut kysyntää yritysalueena hyvin saavutettavan sijaintinsa vuoksi. Kysynnän tarpeisiin vastaamiseksi myös tulevaisuudessa, tarkastellaan suunnittelualueen vielä asemakaavoittamattoman eteläosan mahdollisuuksia yritysalueen laajentumissuuntana.

5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Äänekosken kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 1.10.2018 saattaa vireille Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutoksen.

5.3. Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavan aloitusvaiheessa on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa on kerrottu kaavan vuorovaikutusmenettelyistä. Ensimmäinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 24.9.2019. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavatyön edetessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä.

5.3.1. Osalliset

Osallisia ovat kaikki, jotka tuntevat itsensä osallisiksi. MRL 62 §:n mukaan osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työnteekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Osallisiksi kaavahankkeen yhteydessä tunnistetut tahot on mainittu kaavaselostuksen liitteenä olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

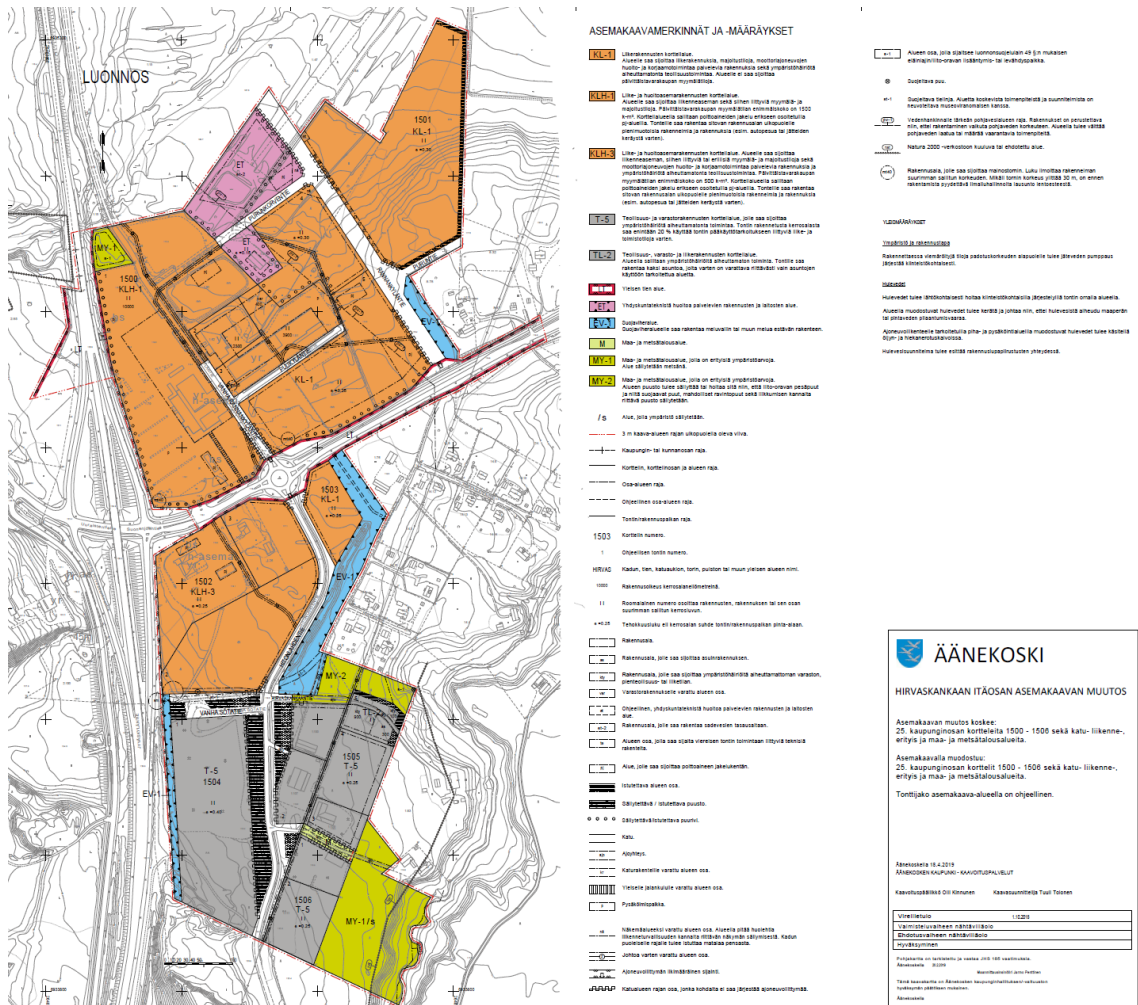
5.3.2. Vireilletulo

Äänekosken kaupunginhallitus päätti käynnistää asemakaavan muutoksen kokouksessaan 1.10.2018. Kaavan sisältöä ja laadintaa kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on ollut nähtävillä 3.10.2018 alkaen. Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu kaupungin kotisivuilla ja ilmoituslehdessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä (Liite 1). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään ja täydennetään tarvittaessa kaavaa valmisteltaessa.

5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Ensimmäinen kaavaluonnosaineisto asetettiin nähtäville 15.5.2019 – 14.6.2019 väliseksi ajaksi. Aineistot olivat nähtävillä kaupungintalon aulassa sekä kaupungin kotisivuilla. Kaavaluonnoksesta

pyydettiin lausunnot tekniseltä ja ympäristölautakunnalta, Äänekosken Yrittäjät ry:ltä, Äänekosken Energia Oy:ltä, Hirvaskylän vesihuolto-osuuskunnalta ja Keski-Suomen ELY-keskukselta.

Ote ensimmäisestä kaavaluonnoksesta.

Ensimmäisen kaavaluonnoksen palaute:

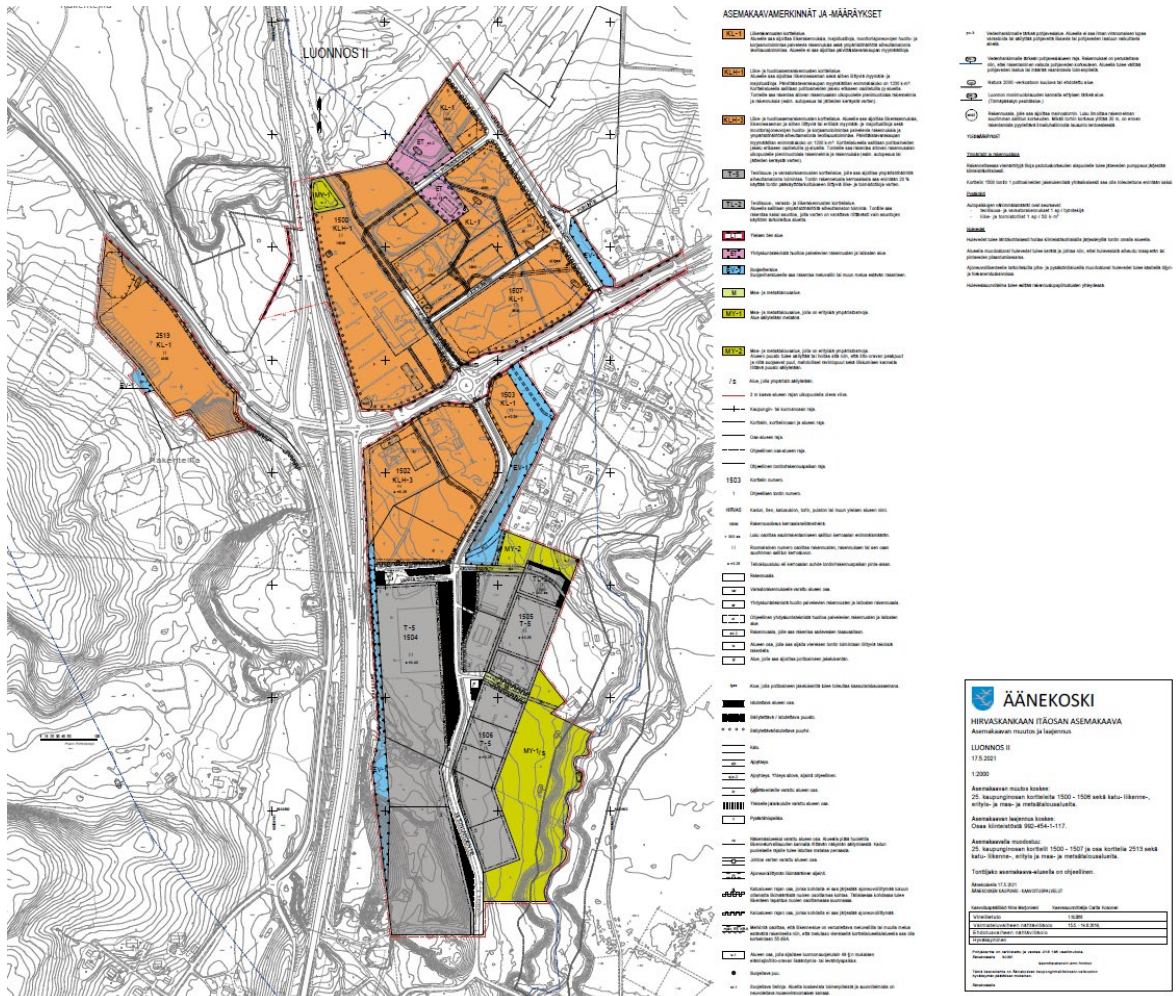
Määräaikaan mennessä saatiin 5 lausuntoa ja 2 mielipidettä. Lausunnot koskivat vaikutusten arvioinnin täydentämistä, pilaantuneita maita, maisemavaikutuksia, luontoarvoja, valtatie 4 kehittämissen vaikutuksia, johtorasitteita, erityisaluevarauksia, hulevesiä ja polttoaineiden jakelua. Mielenpiteet koskivat liikennealuevarauksia, polttoaineiden jakelukenttien aluevarauksia ja yritystoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia alueella.

Lausunnot ja mielipiteet on kirjattu tarkemmin kaavoittajan vastineeseen, joka on kaavaselostuksen liitteenä (Liite 5).

Toinen kaavaluunnosaineisto (Luonnos II) valmistui nähtäville asetettavaksi 17.5.2021 uutena luonnoksena. Kaavaa laajennettiin kaupungin omistamalle maa-alueelle suunnittelualueen eteläosassa. Lisäksi suunnittelualueeseen sisällytettiin valtatie 4 länsipuolella oleva yksityisen maanomistajan alue, jolle kaupunginhallitus myönsi poikkeamisluvan 14.12.2020.

Toista valmisteluvaiheen kuulemistä varten kaava-aineisto asetettiin nähtäville 28.5. – 28.6.2021 väliseksi ajaksi (MRA 30 §). Kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta kuulutettiin kaupungin kuu- lutuslehdessä (*Pikkukaupunkilainen*) sekä www-sivuilla. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetettiin kirje kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta. Kaavaluunnoksesta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta. Osallisilla oli mahdollisuus jättää nähtävilläolon aikana mielipiteensä kaava-aineistosta.

Kaavaluonnosaineisto pidettiin nähtävillä kokonaisuudessaan kaupungin kotisivuilla. Lisäksi kaava-aineisto oli nähtävillä pääkirjastossa sekä kaupungintalon auki ollessa kaupungintalon aulassa.

Ote laajennetusta kaavaluonnoksesta (Luonnos II).

Luonnoksen II palaute: Kaavaluonnoksesta saatiin 7 lausuntoa ja 3 kirjallista mielipidettä. Lausunnoissa nousi esille selvitystarpeita mm. tielinjausten, hule-, pohja- ja sammuvesien, luontoselvitysten, maisemavaikutusten sekä melun osalta.

Mielipiteissä kantaa otettiin kantaa kaavan meluvaikutuksiin, tiejärjestelyihin sekä rakennusoikeuksiin ja kulkureitteihin.

Tulleet lausunnot on sisällytetty kokonaisuudessaan vuorovaikutusraporttiin ja mielipiteistä tiivistelmät. Vuorovaikutusraportti on kaavaselostuksen liitteenä (liite 6) ja siinä esitetään vastineet tulleisiin palautteisiin.

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus valmisteltiin luonnoksesta II saatu palaute huomioiden. Palautteen myötä tehdyt muutokset ilmenevät tarkemmin kaavan vuorovaikutusraportista (Liite 6). Valtatien 4 rinnakkaistien suunnittelun keskittyessä valtatie 4 länsipuolelle, on kaavaehdotuksen suunnittelualuetta supistettu koskemaan vain alueen itäosia. Valtatien länsipuolelle on tarkoitus käynnistää erillinen kaavahanke *Hirvaskankaan länsipuolen asemakaavan muutos*.

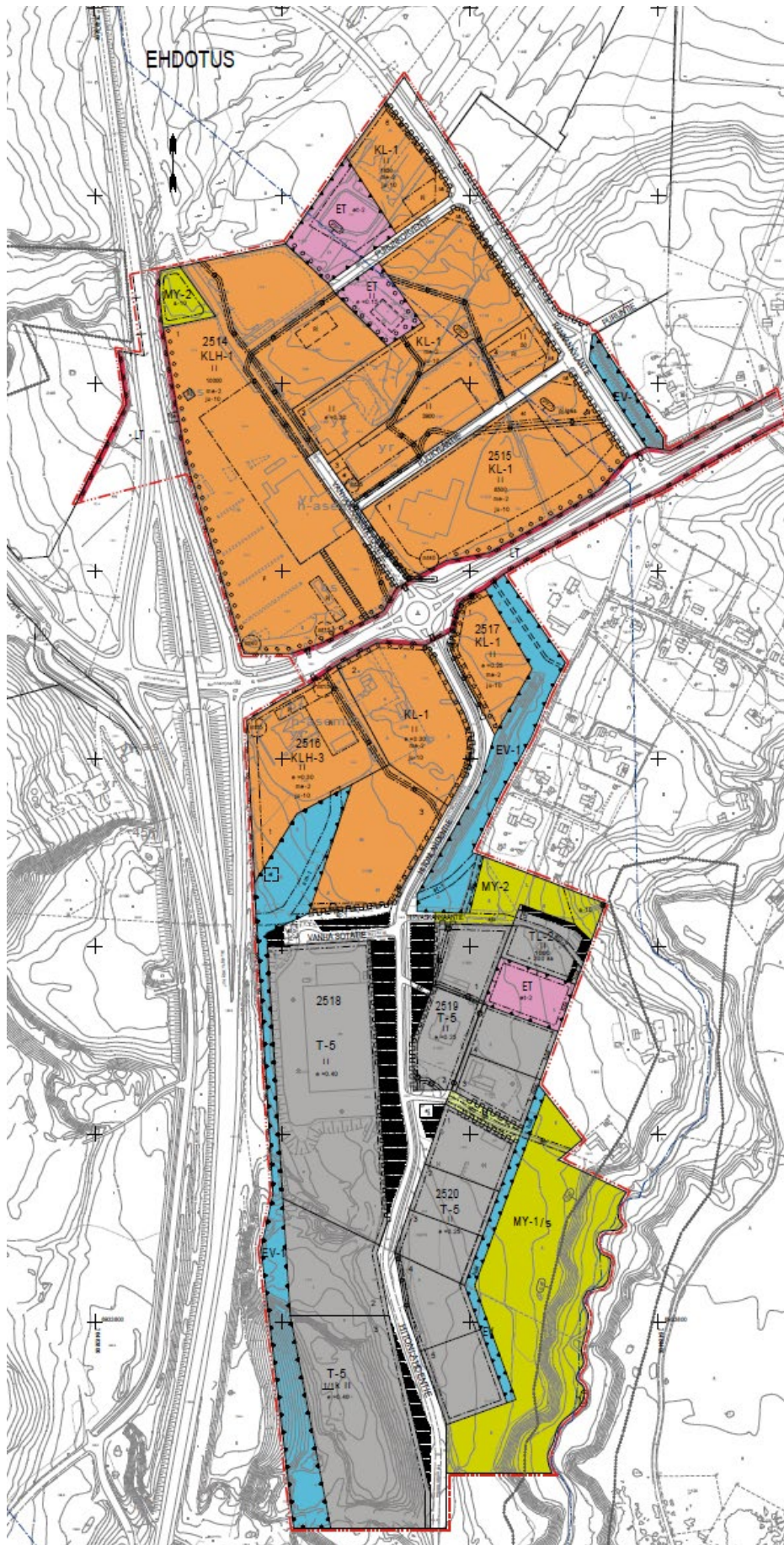
Palautteen lisäksi muutoksia tehtiin valmisteluvaiheen nähtävilläolon jälkeen mm. valmistuneen huulevesiselvityksen pohjalta ja maanomistajien myöhemmin esittämistä tarpeista. Kaavaehdotukseen

on varattu alueelle alueita hulevesien johtamiseen ja viivyttämiseen mm. lisäämällä tai laajentamalla suojaviheralueita ja osa-aluevarauksin (hule ja et-2). Lisäksi on täydennetty hulevesiä koskevia yleismääräyksiä. Maanomistajien kanssa tehtyjen keskustelujen pohjalta mm. alueiden tonttirakenteita on muotoiltu uudelleen ja käyttötarkoituksimerkintöjä tarkennettu päivittäistavarakaupan osalta vastaamaan paremmin nykyisiä ja tulevia tarpeita. Täydentävän luontoselvityksen tai Natura-arvion perusteella ei ilmennyt erityisiä tarpeita muutoksiin itäpuolelle luonnoksessa II osoitettuun maankäyttöön.

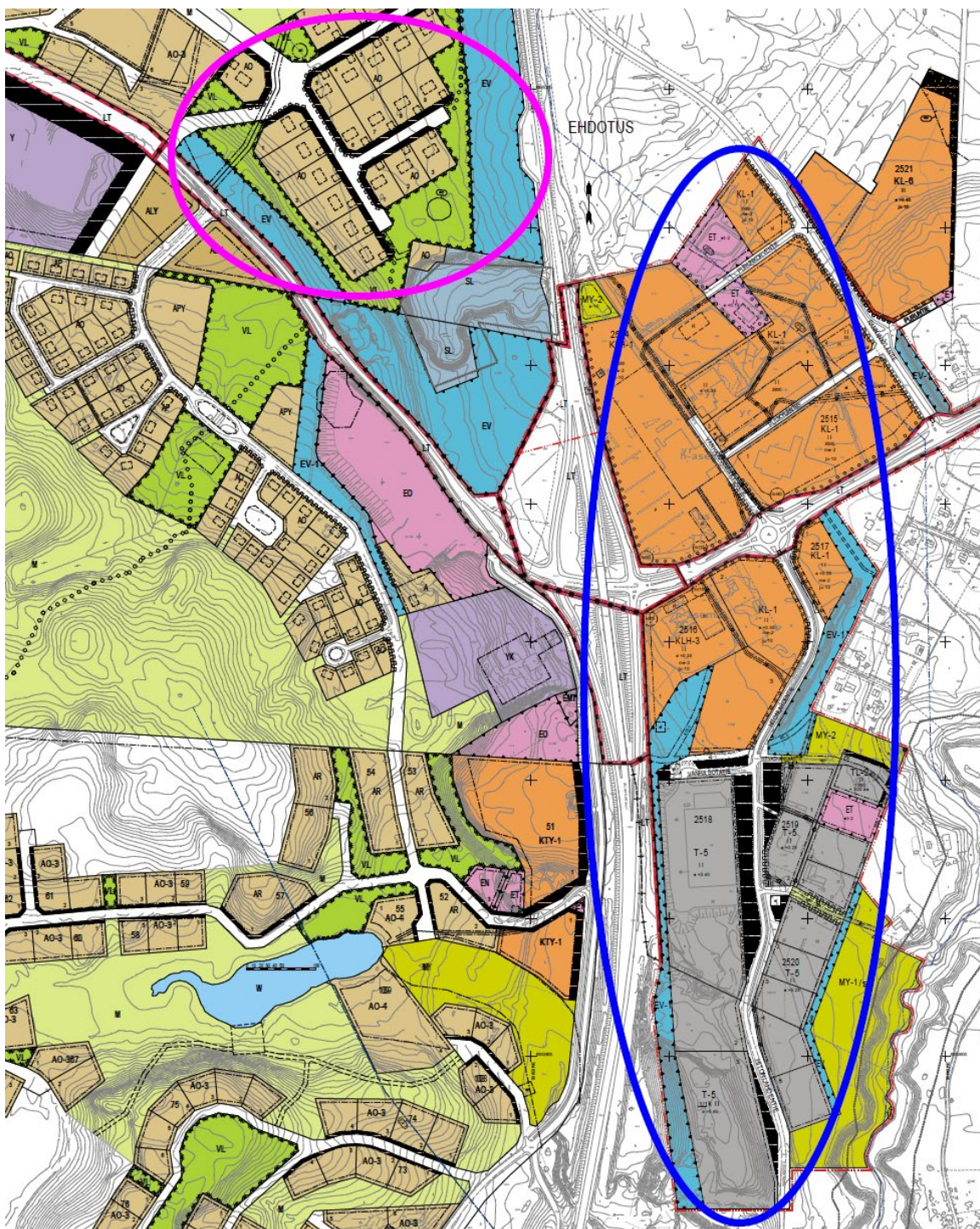
Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä nähtiin tarpeelliseksi lisätä tarkempia julkisivua koskevia määräyksiä kantatien läheisyyteen sijoituville tonteille. ju-10-merkinnöillä on pyritty tukemaan laadukkaan yritysrakentamisen kokonaisuuden muodostumista alueelle. Liikerakennusten julkisivurakentamisella voidaan vaikuttaa merkittävästi alueen imagoon sekä alueen työntekijöiden ja asukkaiden kokemaan viihtyvyyteen.

Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi MRL 65 § ja MRA 27 § mukaisesti kaupunginhallituksen päätöksellä. Kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta kuulutetaan kaupungin kuulutuslehdissä (Pikkukaupunkilainen ja ÄKS Äänekosken Kaupunkisanomat) sekä www-sivuilla. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetetään kirje kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta. Osallisilla on mahdollisuus jättää nähtävilläolon aikana muistutuksensa kaava-aineistosta.

Kaavaehdotusaineisto pidetään nähtävillä kokonaisuudessaan kaupungin kotisivuilla. Lisäksi kaavaehdotusaineisto pidetään nähtävillä Äänekosken kaupungintalolla.

Ote kaavaehdotuksesta.

Hahmotelma Hirvaskankaan tulevasta maankäytöstä valtatieliittymän lähistöllä. Sinisellä osoitettu kaavaehdotus, pinkillä Hirvikulman kaavamuutoksen luonnosaineistossa esitettyä tonttirakennetta. Rinnakkaistien suunnittelu tuo lähitulevaisuudessa vielä muutoksia Hirvaskankaan länsipuolen maankäyttöön.

Ehdotusvaiheen palaute: (Täydennetään kaavoituksen edetessä)

Kaavan hyväksymisestä päättää Äänekosken kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymistä koskeva päätöksestä lähetetään viipymättä tieto niille viranomaisille, kunnan jäsenille sekä muistutuksen tekijöille, jotka kaavan nähtävillä ollessa ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Lisäksi päätös lähetetään tiedoksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Kaavan hyväksymisen jälkeen on valitusaika, jonka umpeuduttua kaava tulee voimaan, mikäli valituksia ei määräaikaan mennessä ole jätetty. Kaavan voimaantulosta julkaistaan kuulutus Pikku-kaupunkilainen sekä ÄKS - Äänekosken Kaupunkisanomat -lehdissä sekä kaupungin kotisivuilla.

5.3.4. Viranomaisyhteistyö

Kaavasta pyydetään tarvittavat viranomaislausunnot. Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua ei ollut tarpeen järjestää. MRA 26 § mukaisen viranomaisneuvottelun tarve selviää hankkeen ehdotusvaiheen jälkeen. Kaavaa valmisteltiin muutoin yhteistyössä eri kaupungin toimialojen kanssa.

5.4. Asemakaavan tavoitteet

5.4.1. Lähtökohta-aineiston asettamat tavoitteet

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa alueen kehittäminen jatkossa entistä monipuolisempaan hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuvana työpaikka-alueena, jossa voi toteuttaa myös logistiikkatoimintaa. Tavoitteena on selkeyttää kaavamerkintöjä alueella ja mahdollistaa alueen kehittäminen monipuolisesti. Tavoitteena on myös tutkia päivittäistavarakauppojen pinta-alarajoitusten sekä korttelialueiden rakennusoikeuksien ajanmukaisuus.

5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Ensimmäisen kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen suunnittelun lähtökohtia ja tavoitteita tarkennettiin. Mukaan alueeseen otettiin valtatie 4 länsipuolelta ajantasakaavassa maa-aineisten ottoalueeksi merkitty alue sekä asemakaavoittamatonta aluetta valtatie itäpuolelta nykyisen asemakaava-alueen eteläpuolelta, joiden tuleva käyttötarkoitus ja mahdollisuudet yritysalueen laajenemiseksi nostettiin kaavassa tarkasteltavaksi tavoitteeksi. Kortteli 1501 erotettiin omaksi kaavahankkeeseen, joka kulkee nimellä *Puruntien yritystonttien asemakaavan muutos*.

Kaavaehdotusvaiheessa valtatie 4 länsipuolella sijaitsevalla alueella maa-ainesten ottoalueen uuden käyttötarkoituksen tarkastelu on siirtynyt käynnistettävän uuden kaavahankeen *Hirvaskankaan länsipuolen asemakaavan muutos* yhteyteen. Erityisesti vt4 länsipuolelle sijoittuvan käynnissä olevan rinnakkaistien suunnittelun myötä on nähty tarpeelliseksi tarkastella länsipuolen maankäyttöä maa-aineisten ottoaluetta laajempaan kokonaisuutena

5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu

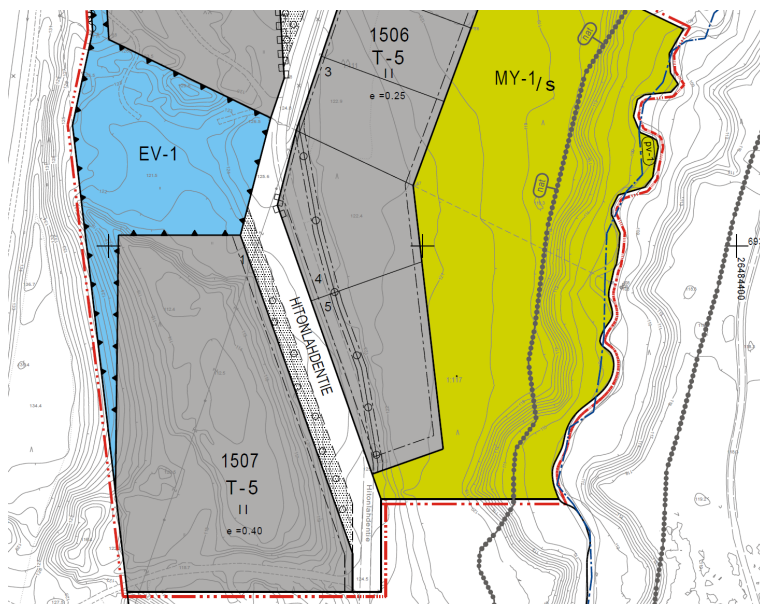
Vaihtoehtotarkastelu on tämän kaavan yhteydessä tehty suunnittelun alueen eteläosaan alueelle, jossa mahdolliset muutokset ympäristöön esitetyn kaavaratkaisun myötä muodostuisivat suurimmiksi. Alue on ennestään asemakaavoittamatonta.

Asemakaavan valmisteluvaiheessa laadittiin alueen eteläosaan useita erilaisia vaihtoehtoja, joilla on pyritty saavuttamaan kaavan tavoitteet, mutta myös havainnoida alueen mahdollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Vaihtoehtojen yritystonteille on pyritty järjestämään riittävä koko ja syvyys käyttökelpoisuuden turvaamiseksi. Alla arvioidut vaihtoehdot eivät esitä alueen suunnittelun kaikkia vaihtoehtoja.

Vaihtoehto 1

Suunnittelun alueen eteläosaan on sijoitettu 3 yritystonttia. Maastonmuotojen vuoksi haasteellinen alue Hitonlahdentien länsipuolella on jätetty osin vapaaksi rakentamisesta ja osoitettu suojaviheralueeksi (EV-1).

Vaihtoehdossa esitetään Hitonlahdentien linjauksen siirtoa länteen päin. Siirron myötä tien itäpuolelle sijoitetut yritystontit sijoittuisivat kokonaisuudessaan hieman etäämmäs Natura-alueesta kuin ilman tien siirtoa. Vaihtoehdossa on lisäksi esitetty maanalaisten johtojen jättäminen nykyiselle sijainnilleen, jolloin muodostuville yritystonteille osoitettu tontteja läpäisevä johtorasite.

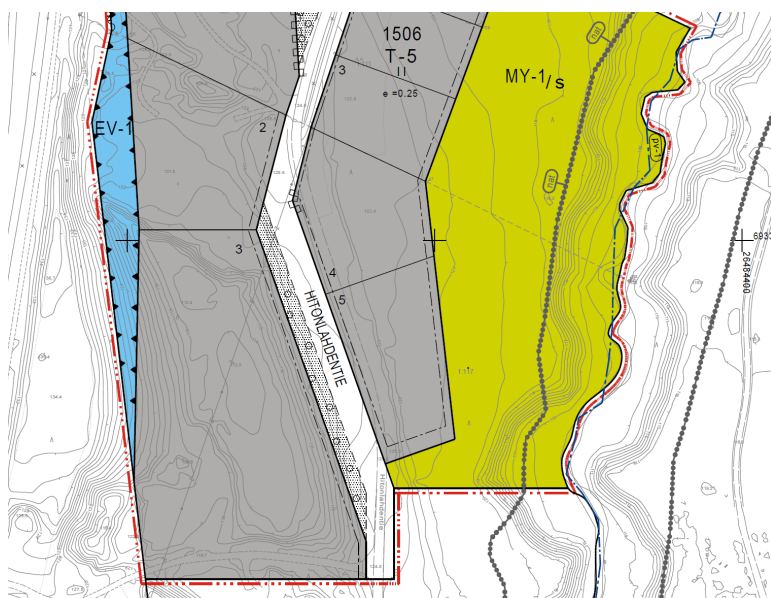

Ote vaihtoehdosta 1.

Vaihtoehto 2

Suunnittelualueen eteläosaan on sijoitettu 4 yritystonttia. Maastonmuotojen vuoksi haasteellinen alue Hitonlahdentien länsipuolella on osoitettu vaihtoehdossa kokonaisuudessaan rakentamiseen, lukuun ottamatta valtatie puolelle jätettävää suojaviheraluetta.

Vaihtoehdossa esitetään Hitonlahdentien linjauksen siirtoa länteen päin. Siirron myötä tien itäpuolelle sijoitetut yritystontit sijoittuisivat kokonaisuudessaan hieman etäämmäs Natura-alueesta kuin ilman tien siirtoa. Vaihtoehdossa on lisäksi esitetty maanalaisten johtojen siirtäminen nykyisestä sijainnistaan uudelle katualueelle, jolloin muodostuville yritystonttien alueelle ei ole tarpeen esittää johtorasitteita.

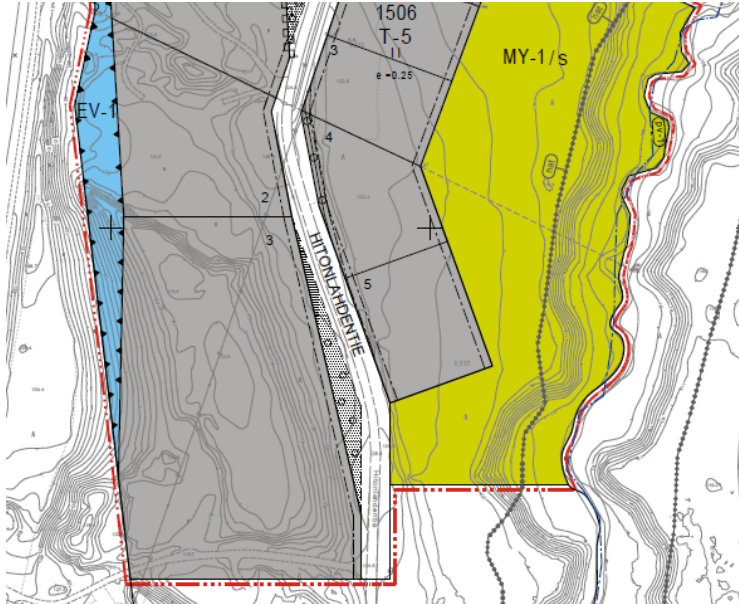

Ote vaihtoehdosta 2.

Vaihtoehto 3 (luonnos II)

Suunnittelualueen eteläosaan on sijoitettu 4 yritystonttia. Maastonmuotojen vuoksi haasteellinen alue Hitonlahdentien länsipuolella on osoitettu vaihtoehdossa kokonaisuudessaan rakentamiseen, lukuun ottamatta valtatie puolelle jätettävää suojaviheraluetta.

Vaihtoehdossa esitetään Hitonlahdentien säilyttämistä nykyisellä sijainnillaan. Vaihtoehdossa Hitonlahdentien itäpuolelle sijoitetut yritystonttien kaakkoiskulma siirtyy muita vaihtoehtoja lähemmäs Natura-alueetta. Ero on parin kymmenen metrin luokkaa. Vaihtoehdossa on lisäksi esitetty maanalaisten johtojen säilyttäminen nykyisessä sijainnissaan, jolloin muodostuvien yritystonttien laitaan on osin ollut tarpeen osoittaa johtorasite.

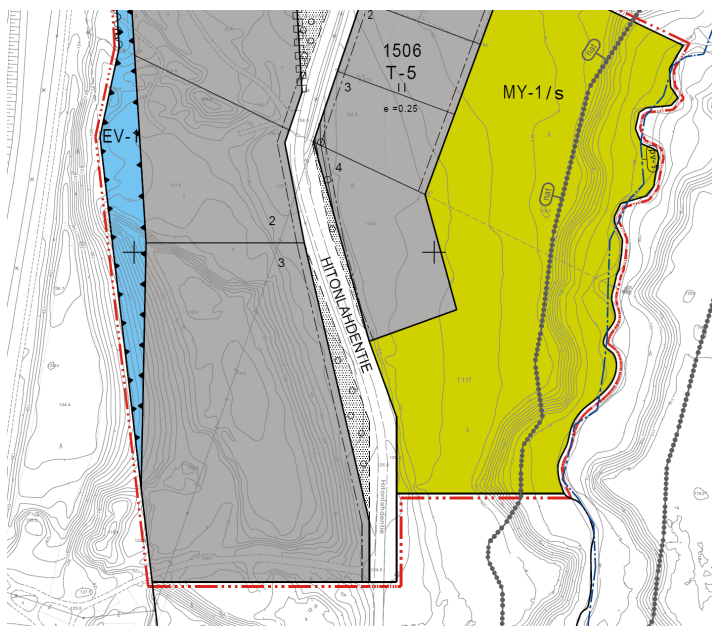

Ote vaihtoehdosta 3. Vaihtoehto 3 vastaa luonnoksessa II esitettyä kaavaratkaisua alueella.

Vaihtoehto 4

Suunnittelualueen eteläosaan on sijoitettu 3 yritystonttia. Maastonmuotojen vuoksi haasteellinen alue Hitonlahdentien länsipuolella on osoitettu vaihtoehdossa kokonaisuudessaan rakentamiseen, lukuun ottamatta valtatie puolelle jätettävää suojaviheraluetta.

Vaihtoehdossa esitetään Hitonlahdentien säilyttämistä nykyisellä sijainnillaan. Vaihtoehdossa Hitonlahdentien itäpuolelle on sijoitettu yksi yritystontti, jonka myötä Natura-alueen rajaan jää enemmän rakentamatonta aluetta kuin sijoittamalla alueelle kaksi yritystonttia. Vaihtoehdossa on lisäksi esitetty maanalaisten johtojen säilyttäminen nykyisessä sijainnissaan, jolloin muodostuvan yritystontin laitaan on osin ollut tarpeen osoittaa johtorasite.

Ote vaihtoehdosta 4.

Vaihtoehtojen laadullinen vertailu

Vaihtoehto 1	Vaihtoehto 2	Vaihtoehto 3	Vaihtoehto 4
Yritystonttien määrän kasvu alueella (+)	Yritystonttien määrän kasvu alueella (++)	Yritystonttien määrän kasvu alueella (++)	Yritystonttien määrän kasvu alueella (+)
Tien siirron kustannukset (-) *	Tien siirron kustannukset (-) *	Tien säilyttäminen nykyisessä sijainnissaan (0) *	Tien säilyttäminen nykyisessä sijainnissaan (0) *
Johtorasitteiden keskeinen sijainti yritystonteilla (-)	Johtojen siirron kustannukset (-)	Vaihtoehtoista lähimmäksi Natura-alueetta sijoittuva rakentaminen (-)	Yritystonttien sijoittuminen pääosin korkeuseroiltaan haasteelliseen maastoon (-)
Yritystonttien käyttöönottonopeus (-) *	Yritystonttien käyttöönottonopeus (-) *	Yritystonttien käyttöönottonopeus (++) *	Yritystonttien käyttöönottonopeus (+) *
* Kun tieosuutta ei toteuteta päällystettynä. Päällystetyn katuosuuden rakentaminen nostaisi kustannuksia ja erot vaihtoehtojen välillä kaventuisivat tien sijainnin ja tonttien käyttöönottonopeuden osalta oleellisesti.			

Kaikkien tarkastelussa olleiden vaihtoehtojen vahvuutena on yritystonttien määrän kasvu kysytyllä Hirvaskankaan yritysalueella. Vaihtoehtoissa 2 ja 3 on esitetty alueelle yksi yritystontti enemmän ja nostaan muita vaihtoehtoja tehokkaammin alueen yritystonttivarantoa. Vaihtoehdossa 4 muodostuvat yritystontit sijoittuvat pääosin korkeuseroiltaan haasteelliseen maastoon Hitonlahdentien länsipuolelle. Hitonlahdentien itäpuolella maasto on hieman loivempaa.

Vaihtoehdossa 1 on yksi yritystontti vähennetty korkeuseroiltaan haasteellisessa maastossa Hitonlahdentien länsipuolelta. Ratkaisun ei kuitenkaan arvioida merkittävästi parantavan alueen käyttöä luonto-, maisemallisten tai virkistyskäytöllisten arvojen näkökulmasta. Tontin sijoittaminen alueelle mahdollistaisi yrityksen sijoittumisen alueelle pitkällä aikajänteellä (maastonmuokkaus) tai vaihtoehtoisesti uudenlaisen tonttijaon esittämisen myöhemmin alueen yritysten välillä.

Vaihtoehtoissa 1 ja 2 on tarkasteltu tien sijainnin muuttamisen mahdollisuutta länteen päin. Tien sijainnin muutoksella on voitu osoittaa kaksi kooltaan ja muodoltaan kohtuullista yritystonttia Hitonlahdentien itäpuolelle siten, että lyhyin etäisyys uudesta yritysalueesta Natura-alueeseen jää pidemmäksi kuin siirtämättä tietä. Minimietäisyyden ero Natura-alueeseen vaihtoehtoon 3 verrattuna voidaan katsoa olevan vähäinen. Eroa on noin 20 m. Tien sijainnin muutoksella on lisäksi kustannuksellisia vaikutuksia ja vaikutuksia tonttien käyttöönottonopeuteen. Toteutettaessa tie nykyiseen tapaan päällystämättömänä, säästetään kuluissa pitämällä tien sijainti nykyisellään. Jos alueen katuosuus päällystetään, vaatii muutos kaikissa tapauksissa merkittäviä rakenteellisia parannustöitä, ja sijainnin muuttamisen kustannuksellisten hyötyjen ja haittojen ero vaihtoehtojen välillä kapenee merkittävästi. Vastaavasti yritystonttien käyttöönottonopeus, erityisesti Hitonlahdentien itäpuolisten tonttien osalta, hidastuu merkittävästi, jos tie siirretään. Toteutettaessa tie nykyiseen sijaintiinsa ja ilman asfalttipintaa, itäpuoliset tontit voisivat olla käyttöönotettavissa nopeallakin aikataululla.

Nykyisen Hitonlahden tien varrella kulkee maanalaisia johtoja. Vaihtoehdot 1, 3 ja 4 säilyttävät maanalaisten johtojen sijainnit nykyisellään, joten näissä vaihtoehtoissa on esitetty tonttimaille sijoittuvat johdot rasitteina. Vaihtoehdon 1 osalta tämä tarkoittaa rasitteen kulkemista selkeästi tonttialueen läpi rajoittaen muita vaihtoehtoja enemmän tontin käyttömahdollisuuksia. Vaihtoehdossa 2 on esitetty maanalaisten johtojen siirtämistä tien siirtämisen yhteydessä. Tällöin kustannuksiin tulee laskea mukaan myös johtojen siirtämiseen tarvittava menoerä.

Kaavaehdotuksen vertaaminen vaihtoehtotarkastelussa esitettyihin ratkaisuihin

Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä on alueen eteläosaan tehty joitakin muutoksia luonnokseen II. Keskeisimpänä muutoksena on ollut ottaa huomioon hulevedet hulevesiselvityksen mukaisesti. Hulevesien muodostumisen vähentämiseksi ja ohjaamiseksi on eteläosaan osoitettu suoja- viheralueita luonnoksen II tilannetta enemmän. Kaikissa valmisteluvaiheen esitetyissä vaihtoehtoisissa muutokset olisivat kuitenkin arviolta olleet hyvin samanlaisia, joten merkittäviä eroja ei sen myötä aiempaan vertailuun muodostu.

Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä nähtiin tarpeelliseksi lisätä tarkempia julkisivua koskevia määräyksiä kantatien läheisyyteen sijoituville tonteille. ju-10-merkinnöillä on pyritty tukemaan laadukkaan yritysraentamisen kokonaisuuden muodostumista alueelle. Liikerakennusten julkisivurakentamisella voidaan vaikuttaa merkittävästi alueen imagoon sekä alueen työntekijöiden ja asukkaiden kokemaan viihtyvyyteen. Julkisivumääräyksillä voi arvioida olevan positiivinen vaikutus ihmisten viihtyvyyteen verrattuna valmisteluvaiheessa muodostettuihin ratkaisuvaihtoehtoihin.

6. ASEMAKAAVAN KUVAUS

6.1. Kaavan rakenne

Kaavaratkaisussa on haettu parasta ratkaisua Hirvaskankaan yritysalueen kehittämiseksi ja laajentamiseksi alueen ominaisuudet ja piirteet huomioiden. Alueella jo rakentamiseen osoitetut yritysalueet on säilytetty yritysalueina ja alueen eteläosaan on muodostettu neljä uutta yritystonttia.

Erityisesti liikerakentamiseen, huolto- ja korjauspalveluihin, majoitukseen, ja huoltoasematoimintoihin painottuvat toiminnot on keskitetty kaavassa alueen pohjoiseen osaan valtatie 4 liittymän läheisyyteen. Osalle kaava-alueen pohjoisen puoliskon tonteista on mahdollistettu myös ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman teollisuuden sijoittuminen, kun taas päivittäistavarakaupan myymälätilojen sijoittelua on kavennettu aivan valtatie 4 liittymän yhteyteen nykyisen ABC-myymälän ja Shelliin ympäristöön. Teollisuuteen ja varastointiin keskittyviä toimintoja on ohjattu liittymästä etäämmäs alueen eteläosiin (T-5, TL-2 -merkinnät). Kaikilla teollisuuteen osoitetuilla alueilla on ehtona, että toiminta on ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta.

Asumisen alueiden väliin suunnittelualueen itälaidoille on osoitettu suojaviheralueita tai maa- ja metsätalousalueita. Lisäksi valtatie 4 ja korttelin 2518 väliin on osoitettu noin 10 metrin levyinen suojaviheralue (EV-1), jota on osin jatkettu kortteleiden 2518 ja 2516 väliselle rakentamattomalle alueelle.

Alueen liito-oravien elinpiirit alueen keski- ja pohjoisosissa on osoitettu maa- ja metsätalousalueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY-1, MY-2). Samoilla käyttötarkoituserkinnöin on kaava-alueen kaakkoisosan Natura-alueen läheisyyteen osoitettu alueen suojavyöhykkeeksikin tarkoitetut maa- ja metsätalousalueet.

6.1.1. Mitoitus

Asemakaavamuutoksen pinta-ala on noin 51 hehtaaria. Kaavassa on osoitettu rakentamiseen varattuja korttelialueita yhteensä noin 31 hehtaaria (KL-1, KLH-1, KLH-3, T-5, TL-2). Rakennusoikeudet on osoitettu vaihdellen tonttitehokkuudella $e=0.15$... $e=0.40$ tai kerrosneliömetreinä.

Yhdyskuntatekniselle huollolle (ET) on osoitettu noin 1,6 ha, katu- ja liikennealueille on osoitettu noin 8,8 hehtaaria, suojaviheralueille (EV, EV-1) noin 4,0 hehtaaria ja maa- ja metsätalousalueille (M, MY-1, MY-2) noin 4,8 ha.

Yritystontteja kaavassa on 23, joista yhdessä asuinrakentaminen on osin sallittu. Asemakaavan muutoksen tonttijako on ohjeellinen.

6.2. Aluevaraukset

Korttelialueet

KL-1

Liikerakennusten korttelialue.

Alueelle saa sijoittaa liikerakennuksia, majoitustiloja, moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia teollisuus- ja varastorakennuksia. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.

Suunnittelualueen itäpuolella olevat nykyiset Spektrin ja Erical Oy:n sekä Hitonlahdentien ja kantatie 69:n risteyksessä olevat tontit on osoitettu liikerakennusten korttelialueeksi. Kaavamerkintää ja -määräystä on yksinkertaistettu verrattuna voimassa olevaan asemakaavaan, jossa oli kyseisille tonteille käytetty kaavamerkintöjä KL-2, KL-4, KL-5, KM-4 ja KLT-1. Lisäksi osa voimassa olevan kaavan ET-alueelta on suunnittelualueen pohjoisosassa muutettu rakennettavaksi tonttimaaksi. Rakennus- ja kaavoituslain mukaisesti tonteille on osoitettu tonttitehokuutena $e=0.25$ tai kerrosneliömetreinä.

KL-1 alueille on osoitettu kolme polttoaineen jakelukenttää (pj). Lukumäärällisesti polttoaineiden jakelukenttien määrä alueella säilyy muuttumattomana, mutta eteläisimmän kentän sijaintia on muutettu voimassa olevaan kaavaan nähden pohjoisemmaksi. Siirretylle polttoaineiden jakelukentän alueen merkintään on lisätty määräys (/gas): "Alue, jolla polttoaineen jakelukenttä tulee toteuttaa kaasutankkausasemana". Polttoaineen jakelun mahdollisuudet ja rajoitteet määritellään lisäksi kaikilla polttoaineen jakelukenttien alueilla ympäristölupajärjestelmän kautta ja viimeisimmän oikeuskäytännön mukaisesti.

KLH-1

Liike- ja huoltoasemarakennusten korttelialue.

Alueelle saa sijoittaa liikenneaseman sekä siihen liittyviä myymälä- ja majoitustiloja. Päivittäistavarakaupan myymälätilan enimmäiskoko on 2000 k-m². Korttelialueella sallitaan polttoaineiden jakelu erikseen osoitetuilla pj-alueilla. Tonteille saa rakentaa sitovan rakennusalan ulkopuolelle pienimuotoisia rakennelmia ja rakennuksia (esim. auto-pesua tai jätteiden keräystä varten).

Merkinnällä on osoitettu nykyinen ABC:n liikennemyymälän alue. Kaavamääräys on voimassa olevan kaavan mukainen muilta osin, paitsi päivittäistavarakaupan myymälätilan enimmäiskoko on kasvatettu 500 k-m²:sta 2000 k-m²:een.

Rakennusoikeutta korttelissa on 10 000 k-m² voimassa olevan kaavan mukaisesti.

Käyttötarkoituksialueelle on osoitettu kolme polttoaineen jakelukenttää (pj), joista kaksi ovat toiminnassa olevia ja yksi on voimassa olevassa kaavassa osoitettu polttoaineen jakelukenttä. Polttoaineiden jakelukenttiä koskee korttelin 2514 tontin 1 alueella erillinen ehto, jonka mukaan jakelukentistä yhtä aikaa toteutettuna saa olla enintään kaksi. Polttoaineen jakelun mahdollisuudet ja rajoitteet määritellään lisäksi kaikilla polttoaineen jakelukenttien alueilla ympäristölupajärjestelmän kautta ja viimeisimmän oikeuskäytännön mukaisesti.

Alueen eteläkulmaan, lähelle eritasoliittymää on osoitettu mainostornin paikka ja sen suurin sallittu korkeus (mt 40). Paikassa sijaitsee nykyisellään ABC:n mainostorni. Toinen mainostornin paikka matalammalle 15 metriselle mainostornille on osoitettu eteläosan polttoaineiden jakelun läheisyyteen (mt 15).

KLH-3

Liike- ja huoltoasemarakennusten korttelialue. Alueelle saa sijoittaa liikerakennuksia, liikenneaseman ja siihen liittyviä tai erillisiä myymälä- ja majoitustiloja sekä moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia ja ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustoimintaa. Päivittäistavarakaupan myymälätilan enimmäiskoko on 800 k-m².

Korttelialueella sallitaan polttoaineiden jakelu erikseen osoitetuilla pj-alueilla. Tonteille

saa rakentaa sitovan rakennusalan ulkopuolelle pienimuotoisia rakennelmia ja rakennuksia (esim. autopesua tai jätteiden keräystä varten).

Nykyisen Shellin tontti ja sen viereiset tontit samassa korttelissa on osoitettu merkinnällä KLH-3. Voimassa olevassa kaavassa korttelissa olivat merkinnät KL-1 ja KL-2. Rakennusoikeus on osoitettu tonttitehokuutena $e=0,25$, jolla muodostuu rakennusoikeutta noin 13 000 k-m². Päivittäistavarakaupan myymälätilan enimmäiskoko korttelissa säilyisi ennallaan (800 k-m²).

Kortteliin on osoitettu kaksi polttoaineen jakelukenttää (pj) nykytilanteen mukaisesti. Polttoaineen jakelua koskevat tarkemmat rajoitteet määritellään ympäristölupajärjestelmän kautta.

T-5

Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta toimintaa. Tontin rakennetusta kerrosalasta saa enintään 20 % käyttää tontin pääkäyttötarkoitukseen liittyviä liike- ja toimistotiloja varten.

Merkinnällä on osoitettu alueen eteläosassa Hitonlahden tien varressa sijaitsevia olevia rakennettuja ja rakentamattomia työpaikkatontteja. Lisäksi merkinnällä on osoitettu neljä (4) uutta työpaikkatonttia alueen eteläkärkeen.

Oleville työpaikkatonteille on ollut voimassa olevassa kaavassa osoitettuna kaavamerkinnyt TY-1, TL-1 ja KTY-2.

Rakennusoikeus korttelissa 2518 on merkitty tonttitehokuutena $e=0.40$ ja kortteleissa 2519 ja 2520 tonttitehokuutena $e=0.25$.

TL-2

Teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialue. Alueella sallitaan ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta toimintaa. Tontille saa rakentaa kaksi asuntoa, joita varten on varattava riittävästi vain asuntojen käyttöön tarkoitettua aluetta.

Merkinnällä on osoitettu korttelin 2519 tontti 5. Korttelin läpi menee ajoyhteys asemakaavoitetun alueen ulkopuolella sijaitsevalle omakotitalolle. Alueelle on osoitettu erillinen rakennusoikeus asuinrakentamiselle.

Viheralueet ja erityisalueet

ET

Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue.

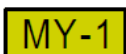
Suunnittelualueen pohjoisosassa sijaitsevat lämpökeskus ja sadevesien tasausallas ovat osoitettu ET-merkinnällä. Suunnittelualueen keskivaiheille on lisäksi varattu ET-merkinnällä tilaa tarpeen mukaan toisellekin hule-/sadevesien tasausalalle. Sadevesien tasausalalle on erikseen osoitettu omalla merkinnällä *rakennusala, jolle saa rakentaa sadevesien tasausaltaan (et-2)*. Lämpökeskukselle on osoitettu rakennusoikeus voimassa olevan kaavan mukaisesti tonttitehokuudella $e=0.15$.

Suunnittelualueelle on varattu osa-aluemerkinnöin (et) tarvittavien puistomuuntamoiden sijainnit. Korttelin 2514 tontilla 3 sijaitseva oleva muuntamo on merkitty kaavaan sitovalla rakennusala-merkinnällä. Tulevien muuntamoiden osalta rakennusalat on merkitty ohjeellisina.

M

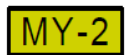
Maa- ja metsätalousalue.

Kortteleiden 2519 ja 2520 välissä oleva kapeahko alue, jonka läpi menee ajoyhteys, on osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti M-merkinnällä, jossa erillisellä merkinnällä ajoyhteys.

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alue säilytetään metsänä.

MY-1 aluetta on osoitettu eteläosaan ennestään asemakaavoittamattomalle alueelle. Alueen ympäristöarvot sijoittuvat Natura-alueelle. MY-1 aluemerkinä toimii suojavyöhykkeenä Natura-alueelle. MY-1 -alue on lisäksi osoitettu merkinnällä /s alue, jolla ympäristö säilytetään.

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa sitä niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut, mahdolliset ravintopuut sekä liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.

MY-2 merkintä on osoitettu alueille, joilla on tehty vuosien aikana liito-oravahavaintoja. Liito-oravahavaintojen kannalta keskeisimmät osat on lisäksi merkitty alueen osa -merkinnällä s-10: Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin/liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, jonka heikentäminen tai hävittäminen on kielletty. Alue tulee säilyttää metsäisenä. Puustoa tulee säilyttää ja hoitaa niin, että liito-oravan kannalta riittävä määrä kulkuyhteyspuita säilytetään. Merkinnällä rajattua aluetta ei saa uudistaa avohakkuuna.

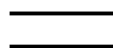
Alueen eteläosassa olevalla MY-2 alueella on lisäksi myös muuta ympäristöarvoa sen Natura-alueen puolisolaisella laidalla. Liito-oravien kolopuu on osoitettu voimassa olevan asemakaavan mukaisesti suojeltavana puuna.

Katu- ja liikennealueet

Maantien alue.

Maantienä suunnittelualueelle on osoitettu valtatie 4 ja kantatien 69 alueet. Alueilla tehdyt muutokset ovat teknisluontoisia.

Katu.

Suunnittelualueelle on osoitettu katualueet pääosin voimassa olevan kaavan mukaisesti. Kaavaratkaisussa Puukyläntietä on jatkettu katualueena Rannankyläntielle asti ja Hitonlahdentietä on jatkettu katualueena uudelle asemakaavoitettavalle alueelle. Hirvaskankaantiellä katualueen osuus ajoyhteytenä tonteille pienenee kaavaratkaisun myötä.

6.3. Yleismääräykset

YLEISMÄÄRÄYKSET

YMPÄRISTÖ JA RAKENNUSTAPA

Liikerakennukset tulee porrastaa kantatien puolelta.

Korttelin 2514 tontin 1 polttoaineiden jakelukentistä yhtäaikaaisesti saa olla toteutettuna enintään kaksi.

Korttelin 2518 tontin 3 maanalainen kerros tulee toteuttaa niin, että ylimmän havaitun luonnollisen pohjaveden pinnan yläpuolelle jää vähintään 4 metrin paksuinen suojakerros.

Alueelle saa rakentaa asemakaavassa tontille osoitetun enimmäiskerrosluvun ja enimmäisrakennusoikeuden lisäksi rakennusten tarvitsemat väestönsuojatilat, henkilökunnan sosiaalitilat ja tekniset tilat.

Rakennettaessa viemäriputkia tiloja padotuskorkeuden alapuolelle tulee jäteveden pumppaus järjestää kiinteistökohtaisesti.

Teollisuus- ja liiketonttien rakennuslupavaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sammutusveden riittävyteen. Tarvittaessa kiinteistölle tulee toteuttaa erillinen sammutusvesisäiliö.

Rakentamatta jäävät tontinosat, joita ei käytetä kulkuväylinä, pysäköintiin tai vastaaviin pääkäyttötarkoituksen mukaisiin toimintoihin on istutettava tai ne on säilytettävä luonnontilaisina. Tontin pihasuunnitelma on esitettävä rakennuslupa-asiakirjojen hyväksymisen yhteydessä.

Korttelialueilla ulkovarastointialueet tulee aidata vähintään 150 cm korkealla näkösuoja-aidalla.

Alueella sallitaan aurinkosähkön hyödyntäminen. Aurinkopaneelien ja niiden kiinnitysosien värin on oltava mahdollisimman lähellä katon väriä. Tasakatoilla kantavat rakenteet on sijoitettava siten, että paneelitelinet voidaan helposti kiinnittää niihin. Aurinkosähkön tuottamiseen liittyviä teknisiä tiloja ei saa sijoittaa vesikaton yläpuolelle. Julkisivuihin kiinnitettävät aurinkopaneelit tulee sovittaa julkisivumateriaaleihin ja värikykyyn.

Alueella suositetaan viherkattoja.

HULEVEDET

Hulevedet tulee lähtökohtaisesti hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella

ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Alueella muodostuvat hulevedet tulee kerätä ja johtaa niin, ettei hulevesistä aiheudu maaperän, pinta- tai pohjaveden pilaantumista. Hulevedet tulee viivyttaa alueella periaatteella 1 m³ vettä jokaista 100 m² läpäisemätöntä pintaa kohden. Hulevesijärjestelmille tulee järjestää hallittu ylivuoto. Velvoite koskee myös rakentamisen aikaisia järjestelyjä. Tonttien hulevesiä ei saa johtaa tiealueelle eikä maanteiden sivuosiin.

Ajoneuvoliikenteelle tarkoitetuilla piha- ja pysäköintialueilla muodostuvat hulevedet tulee käsitellä öljyn- ja hiekanerotuskaivoissa ennen johtamista imeytykseen tai viivytykseen. Kattovedet ja muut puhtaaksi luokiteltavat hulevedet voidaan johtaa käsittelemättä imeytys- ja viivytyksrakenteeseen.

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien mahdollista pesua varten on rakennettava erityisesti kyseisen käytön tarpeisiin varustettu tila, josta jätevedet johdetaan jätevesiviemäriin tai muuhun asianmukaiseen käsittelyyn.

Hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupapiirustusten yhteydessä.

AUTOPAIKAT

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

- teollisuus- ja varastorakennukset 1 ap / työntekijä
- liike- ja toimistotilat 1 ap / 50 k-m²

Autopaikkarivien väliin ja niiden ympärille on istutettava puita ja pensaita.

6.4. Nimistö

Alueen nimistö on voimassa olevan asemakaavan mukainen. Asemakaavan muutoksella ei muodostu tarvetta uudelle nimistölle.

7. KAAVAN VAIKUTUKSET

Hirvaskankaan itäosan asemakaavan laatimisen osalta on sovellettu lain maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 432/2023 voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Kaavaa laadittaessa selvitetään suunnitelman toteutumisen aiheuttamia vaikutuksia. Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin sitä täydentäen ja tarkentaen. Vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana on kaavan toteuttamisen vaikutusten vertailu nykytilaan. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, alueella suoritettuihin maastokäynteihin, aluetta

koskeviin selvityksiin ja suunnitelmiin, osallisilta saataviin lähtötietoihin, lausuntoihin ja muistutuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin.

7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Kaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön liittyvät pääosin rakenteen tiivistymisen ja maiseman muutokseen. Lähialueelle sijoittuu pientaloasumista, joiden arkeen yritystoiminnan kehittyminen vaikuttaa. Alueelle rakentunee suurta rakennusmassaa, mikä tuo nykyisin alueella koettavaan väljyyteen toisenlaista, tiiviimpää tuntua. Alueesta kehittyä pieni kaupunkimainen ympäristö, jonka läpi asukkaat joutuvat kulkemaan. Kevyen liikenteen yhteydet alueella on toteutettu eteläistä kärkeä lukuun ottamatta ja siltä osin liikkuminen runsaasti kehittyvän alueen ytimessä on helppoa. Nykyisen metsäisen alueen määrä varsinkin Hitonlahdentien varrella tulee ajan saatossa vähenemään.

Kaavaratkaisu tukee alueen kehitystä vetovoimaiseksi yritysalueeksi. Rakennusoikeuden määrä alueella lisääntyy uusien tonttien myötä, mutta pysyy yhtenäisenä rakennetun ja rakentumassa olevan ympäristön kanssa. Uudet yritystontit suunnittelun alueen eteläosassa eivät sijoitu asutuksen välittömään läheisyyteen ja toteutuessaan tuovat alueelle lisää työpaikkoja. Kaava-alueen eteläosan ulkopuolelle sijoittuu asumisen aluetta, jonne Hitonlahdentie jatkuu yksityistienä. Se osuus yksityistiestä, joka asemakaavan laajennuksella muodostuu kaduksi, poistuu yksityistien hoitokunnan vastuulta. Mikäli katuosuudelle tullaan toteuttamaan kevyen liikenteen väylä, paranee turvallisuus Hirvaskankaan palvelukeskittymään.

7.2. Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne

Kaavan toteutuminen mahdollistaa alueen kehittämisen ja yhdyskuntarakenteen tiivistämisen kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Asemakaavan muutos on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, voimassa olevan maakuntakaavan ja yleiskaavan mukainen. Valtatien itäpuolelle täydentyvän palvelukokonaisuuden voidaan arvioida tukevan sekä Äänekosken Hirvaskankaan ja Koiviston asutusta, että Uuraisten kunnan puolella olevaa ja sille muodostuvaa asutusta.

Kaavaselostukseen on esitetty kuvin ja sanallisella kuvauksella alueen toteutunut rakennuskanta. Hirvaskankaan palvelukeskittymä on suurten rakennusten ympäristöä. Suunnittelun alue on vielä osin rakentamatonta, mutta loppuosakin rakentunee yritysrakentamisen tarpeisiin, sillä kysyntä Hirvaskankaan alueelle on viime vuosina lisääntynyt. Rakentamisen haitallisia vaikutuksia on pyritty vähentämään ympäristöä ja rakennustapaa koskevilla määräyksillä. Kantatien läheisyydessä oleviin liikerakennusten kortteleihin on yleismääräysten lisäksi osoitettu kaavakartalle tarkempia julkisivua koskevia määräyksiä (ju-10), joilla tuetaan rakentamisen toteutumista yhtenäisellä ja korkeatasoisella tavalla.

Kaavaratkaisun toteutuessa alueen rakentamisen määrä kasvaa voimassa olevaan kaavaan nähden noin 24 000 k-m². Yli puolet kaavaratkaisussa esitetystä uudesta rakentamisesta ohjautuu alueen eteläosaan. Myös alueen pohjoiseen osaan rakentamisen alueet yhden tontin verran kasvavat. Vielä rakentamattomat olemassa olevat tontit on ratkaisussa pyritty säilyttämään rakentamisen alueina.

Alueella kulkevat johdot ja linjat on osoitettu pääosin voimassa olevan kaavan mukaisesti. Hankkeen aikana tulleet lausunnot alueen johdoista ja linjoista on kuitenkin huomioitu kaavaratkaisua valmisteltaessa. Hitonlahdentien linjauksen muutoksen vaikutuksista on tehty vaihtoehtotarkastelua ja kaavaratkaisuksi on muodostunut vaihtoehto, jossa Hitonlahdentietä ei lähdetä muuttamaan. Myös alueella olevat maanalaiset vesi- ja viemärijohdot säilyvät nykyisillä paikoillaan. Hitonlahdentie on nykyisellään sorapintainen ja leveyttä sillä on hyvin. Kadun päällystäminen ei välttämättä ole tarpeen, ellei tuleva käyttö sitä tule jatkossa edellyttämään. Lähtökohtana voidaan alustavasti kuitenkin pitää, että hyväkuntoinen Hitonlahdentie voi jäädä myös sorapintaiseksi kaduksi. Voidaan

todeta, että kaavan toteuttaminen ei edellytä uusien teknisen huollon verkostojen rakentamista. Alue on liitettävissä olemassa oleviin verkostoihin.

Kaukolämpöverkoston osalta voidaan todeta, että lämpölaitoksen kapasiteetti kestänee massiivisenkin uuden rakennuskannan liittämisen verkoston piiriin. Toisaalta on myös toivottavaa, että uutta rakennuskantaa liitetään kaukolämpöön, jolla on myös taloudellista vaikutusta. Nykyisellään kaukolämpöverkko on pohjois-etelä suuntainen runkolinja, jonka varrella rakennuskantaa on siihen liitetty. Kaavaratkaisu tukee toteutuessaan kaukolämpöverkon ja voimalan toimintaedellytyksiä ja kehittämistä.

7.3. Maisema-, kulttuuri ja luonnonympäristö

Aiemmissa liito-oravaselvityksissä tehdyt liito-oravien havaintopaikat on huomioitu kaavaratkaisussa s-10-osa-aluemerkinnöin, jota on käytetty myös aiemmin Äänekosken kaavoissa. Lisäksi aikaisemmin kaavoituksella suojeltu liito-oravan kolopuu on suojeltu myös uudessa ratkaisussa. Uudella asemakaavoitettavalla alueella tai täydentävän luontoselvityksen yhteydessä ei oltu tehty havaintoja liito-oravista.

Kaavaratkaisu huomioi myös Natura 2000-verkoston. Rakentamista on rajoitettu Natura 2000-verkoston kuuluvien alueiden läheisyydessä. Alueen eteläosassa Natura 2000 -verkoston kuuluvan alueen laidoille on jätetty suojavyöhyke alueen luontoarvojen turvaamiseksi. Natura-alue ja sen lähiympäristö on merkitty suunnittelualan eteläosassa maa- ja metsätalousalueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja ja jolla ympäristö säilytetään. Alueelle tehdyn Natura-arvion mukaan ratkaisun ei tulisi merkittävästi heikentää Natura-alueen eheyttä lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Natura-arvion jälkeiset muutokset ovat vähentäneet ratkaisun haittavaikutuksia entisestään ympäröivään luontoon nähden muun muassa vähenevän rakentamisen alueen ja siten kasvavien suojaviheralueiden myötä.

Natura-alueen ulkopuolella silmälläpidettävän ahokissankäpälän kasvupaikat vähenevät alueen eteläosassa kaavaratkaisun myötä. Vaikutusten luontoarvoihin voidaan kuitenkin katsoa olevan vähäisiä. Luontoselvityksessä (FCG, 2021) kyseisellä alueella ei oltu katsottu olevan muita arvokkaita luontokohteita kuin Natura-alue.

Suunnitteluanalue on lähes kokonaan pohjavesialueella, joten alueella on osoitettu erillisillä merkinnöillä alueet, joissa polttoaineen jakelu on sallittu. Merkinnät, jotka sijaitsevat kokonaan pohjavesialueella vastaavat alueella jo toteutuneita polttoaineiden jakelukenttiä tai sijaitsevat voimassa olevan asemakaavan mukaisilla sijainneilla lukuun ottamatta korttelissa 2515 sijaitsevaa pj-merkintää. Korttelin 2515 pj-merkintää on siirretty pohjoiseen päin, jotta pienempi osa tulevasta toiminnasta jäisi pohjavesialueeksi osoitetun alueen sisäpuolelle. Lisäksi pohjaveden suojelemiseksi määräystä on tiukennettu mahdollistamaan vain kaasutankkausaseman toteuttaminen alueelle. Kaasu ei aiheuta vaaraa pohjaveden pilaantumiselle.

Pohjavesialueen ulkopuolella tai pääosin ulkopuolella olevia polttoaineiden jakeluasemien merkintöjä on päivitetty vastaamaan alueeseen kohdistuvaa kysyntää. Lukumäärällisesti polttoaineiden jakelualue -merkintöjä ei ole kuitenkaan lisätty. Vaikutusten voidaan katsoa vastaavan jo voimassa olevan asemakaavan vaikutuksia.

Asemakaavaratkaisussa on huolehdittu hulevesien käsittelystä antamalla alueelle erityisiä yleismääräyksiä siihen liittyen. Hulevesiä koskevat yleismääräykset suojaavat myös alueen pohjavesialuetta. Hulevedet tulee lähtökohtaisesti hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella. Lisäksi kaavaratkaisuun on tehty varauksia hulevesien viivyttämiseen ja johtamiseen hulevesiselvityksessä esitettyihin sijainteihin alueellisten ratkaisujen osalta mm. et-2 osa-aluemerkinnöin. Hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupapiirrustusten yhteydessä.

Kaavaratkaisulla ei ole arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia kaava-alueesta noin 200 metrin päästä alkavaan maakunnallisesti merkittävään Koivistonkylän kulttuurimaisema-alueeseen. Alueelle osoitetut kerroskorkeudet ovat kohtuullisia, joten puusto voi toimia merkittävänä näköesteenä. Suunnittelualan ja Koiviston kulttuurimaisema-alueen väliin jää tarkastelukohdasta riippuen joko

työpaikka- tai asutusalueita tai rakentamattomia metsäisiä alueita: Kortteli 2514 suunnittelualueen pohjoisosassa rajoittuu metsäalueisiin, jotka suojaavat näkyviä maisema-alueelta työpaikka-alueen suuntaan. Etelään mentäessä korttelin 2514 tontit rajoittuvat itälaidaltaan kortteliin 2521. Korttelin 2521 kaavoituksessa (Puruntien yritystonttien asemakaavan muutos) on tontin itälaitaan osoitettu puustoisena säilytettävää / istutettavaa aluetta suojaamaan näkyvyyttä maisema-alueeseen. Istutettavien alueiden laajuudessa on huomioitu koillisnurkassa korttelin 2521 rajoittuminen metsän sijasta peltoalueisiin. Seututien varressa sijaitsevasta korttelista 2515 näkyvyyttä maisema-alueeseen rajoittaa merkittävästi kaavaratkaisussa itälaidan EV-1 alueelle toteutettu matalahko maavalli, ja sen viereiset asuinkiinteistöt.

Maisemavaikutuksia on muutoin pyritty vähentämään osoittamalla liikennealueisiin rajoittuvien tonttien laidoille istutettavia puurivistöjä ja jättämällä suojaviheralueita asutukseen nähden. Lisäksi ulkovarastointialueet tulee aidata vähintään 150 cm korkealla näkösuoja-aidalla.

7.4. Ilmastonmuutos / ilmastonmuutoksen huomioiminen

Suunnittelualueelle suunniteltujen uusien yritystonttien toteutuminen lisää kasvihuonekaasupäästöjen määrää alueella yritystoiminnan aikana sekä rakentamisen ja maankäytön muuttumisen myötä. Alueen hiilinielujen määrä vähenee uusien yritystonttien alueella puuston vähenemisen myötä.

Kaava mahdollistaa toisiaan tukevien yritystoimintojen keskittämisen samalle alueelle. Tämä voi vähentää liikkumisen tarvetta Hirvaskankaalta toisaalle verrattuna vastaavien toimintojen hajajoittamiseen kokonaan uusille tai eri yritysalueille. Ratkaisu mahdollistaa alueelle päivittäistavara-kaupan palvelujen kehittämisen nykyistä tehokkaammin, jolloin mahdolliset asiointimatkat Koivistonkylältä Äänekosken ja Suolahden taajamiin voivat vähentyä. Kaavaratkaisussa on pyritty kaavan tavoitteet huomioiden hyödyntämään jo olemassa olevaa tie- ja johtoverkkoa.

Lisäksi ratkaisussa on pyritty nostamaan esille mahdollisuus hyödyntää aurinkosähköä ja toteuttaa viherkattoja, joilla alueen ilmastovaikutuksia voidaan pienentää. Alueelle laadittiin hulevesiselvitys ja selvityksen mukaiset hulevesien käsittely- ja viivytystarpeet on nostettu ratkaisun yleismääräyksiin.

7.5. Liikenne

Kaavaratkaisun ei arvioida muuttavan alueen saavutettavuutta merkittävästi. Alue on hyvin saavutettavissa eri liikennemuodoilla.

Katu- ja liikennealueiden varaukset on osoitettu pääosin voimassa olevan kaavan mukaisesti. Alueen katu- ja liikennealuevarausten mitoituksessa on voimassa olevan kaavan osalta huomioitu toteutumisen myötä aiheutuva liikennemäärän kasvu ja uuden asemakaavoitettavan alueen osalta muutosten arvioidaan pysyvän kohtuullisina. Uudet katualueet muodostuvat olemassa olevia tieyhteyksiä hyödyntäen. Alueen eteläosassa osoitettujen uusien yritystonttien (4 kpl) myötä liikenteen määrä Hitonlahdentiellä, kantatiellä 69 ja valtatiellä 4 arvioidaan kasvavan. Kahden pienemmän yritystontin alueella ei ole ollut aiemmin yritystoimintaa, kun taas eteläisimmällä tontilla on aiemmin toiminut maa-ainesten ottoalue kuljetuksineen. Vaikka alueen liikennemäärät lisääntyisivät, alueella olevat liittymät pysyvät toimintakykyisinä eikä liikenneturvallisuus oleellisesti heikkene.

Risteyalueiden läheisyydessä on huomioitu liittymien sijoittuminen osoittamalla kohdat, joista ei saa järjestää ajoneuvoliittymää. Ajoliittymäkielloin on kaavaratkaisussa pyritty myös rajaamaan tonttiliittymien sijoittumista pois turvallisuuden kannalta kriittisimmiltä sijainneilta. Rannankyläntien ja Purunkorventien risteyksessä sekä Rannankyläntien ja Puukyläntien risteyksessä on huomioitu näkemäalueet omalla kaavamerkinnällä (nä). Liittymien määrä maanteiltä säilyy kaavaratkaisun myötä samana ja valtatie 4 rinnakaistieyhteydet säilyvät. Kevyen liikenteen väylän toteuttaminen suunnittelualueen eteläosan uudelle katualueelle parantaisi kevyen liikenteen turvallisuutta alueella. Kaavaratkaisussa uudelle katualueelle varataan riittävä tila kevyenliikenteenväylälle, jotta sen toteuttaminen on tarpeen mukaan myöhemmin mahdollista.

7.6. Taloudelliset vaikutukset

Asemakaavan muutos on taustaselvitykseksi tehdyn kaupallisen selvityksen mukainen, jossa suositeltiin päivittäistavarakaupan sallivien kaavamerkintöjen vähentämistä ja päivittäistavarakaupan keskittämistä yhteen tai kahteen kortteliin. Selvityksen mukaan uuden päivittäistavarakaupan liiketilan enimmäismääräksi suositeltiin 2 000 k-m², joka voidaan toteuttaa yhtenä tai kahtena myymälänä. Asemakaavaratkaisun KLH-1 merkinnässä (kortteli 2514 tontti 1) sallitaan 2000 k-m² ja KLH-3 merkinnässä (kortteli 2516 tontti 1) sallitaan 800 k-m² päivittäistavarakauppaa. Voimassa olevaan kaavaan nähden kasvu päivittäistavarakaupan osalta on näille tonteille yhteensä 1900 k-m². Muilla tonteilta päivittäistavarakaupan toteuttamista ei ole sallittu. Koko kaava-alueella päivittäistavarakauppa kasvaa voimassa olevaan kaavaan nähden 500 k-m².

Koska Hirvaskankaalle sijoittuu Äänekosken keskustassa jo olevaan ja Kotakennäälle suunniteltuun päivittäistavarakauppaan nähden suhteellisen vähän uutta päivittäistavarakaupan kerrosalaa ja koska uusi liiketila on luonteeltaan paikallista, Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan kehittäminen ei uhkaa Äänekosken keskustan kaupallisten palvelujen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Päivittäistavarakaupan kehittäminen Hirvaskankaalla ei vaaranna myöskään Uuraisten keskustan nykyisten myymälöiden toimintaa. Kunnista nykyisin ulosvirtaava ostovoima sen sijaan saattaa löytää uuden asiointikohteen Hirvaskankaalta.

Uusien yritysten sijoittuminen Hirvaskankaalle tuo kaupungille lisää työpaikkoja ja elinvoimaa, kun vastaavasti uusien katualueiden ylläpito tuo kaupungille kustannuksia. Uusien yritystonttien myynnistä kaupungille tulisi saatavia noin 160 000 euroa. Jos uusi katuosuus Hitonlandentiestä päätetään päällystää ja sen rinnalle tehdä pyöräily- ja kävelytie, tulisi ratkaisun mukaiset muutokset kunnallistekniikassa kustantamaan kaupungille alustavan arvion mukaan noin 350 000 euroa.

8. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Asemakaavaa toteuttaminen voi alkaa asemakaavan muutoksen lainvoimaiseksi kuuluttamisen jälkeen. Alueen rakentamisen seurannasta ja valvonnasta vastaa ensisijaisesti rakennusvalvontaviranomainen. Alueen toteuttamisen ohjaamiseksi ei ole laadittu erillisiä rakennustapaohjeita.

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI – KAAVOITUSPALVELUT

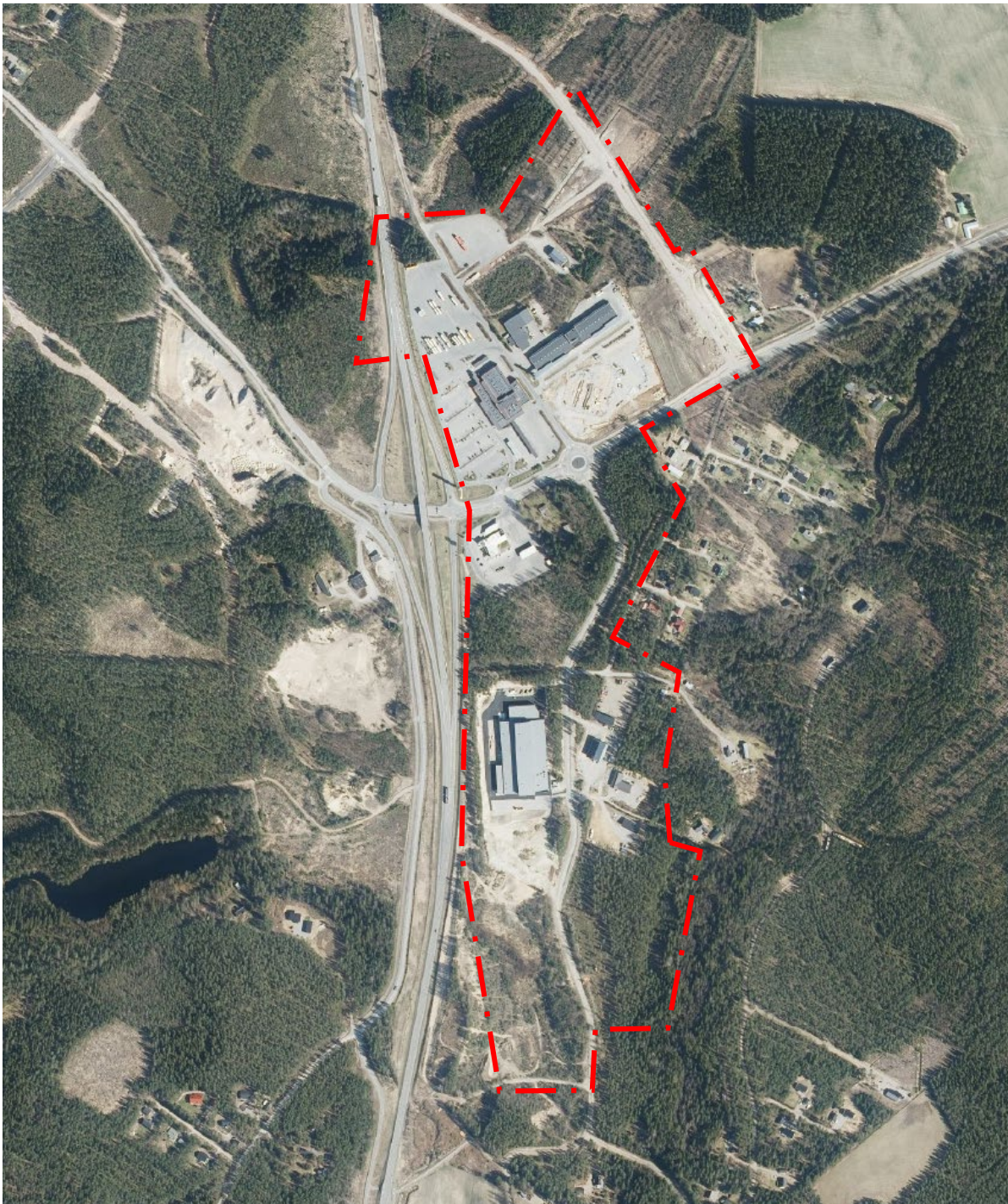
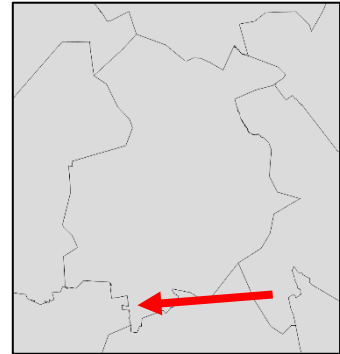
ÄÄNEKOSKI

Tulevaisuus asuu täällä

HIRVASKANKAAN ITÄOSAN ASEMAKAAVAN MUUTOS

OSALLISTUMIS- JA
ARVIOINTISUUNNITELMA (MRL 63 §)

24.9.2018, tarkistettu 17.5.2021 & 11.3.2024

1. SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualueena on valtatie 4 ja Hirvaskankaan eritasoliittymän itäpuolinen alue, joka sijoittuu kantatien 69 (Suonenjoentien) molemmiin puolin. Suunnittelualueeseen kuuluvat mm. nykyisten ABC:n, Shellin ja Spektrin tontit sekä alueiden läheisyydessä olevia rakentamattomia tontteja. Suunnittelualueen koko on noin 60 ha.

Suunnittelualueen rajausta on tarkennettu useaan otteeseen kaavahankkeen aikana. Kaavarajausta laajennettiin luonnokseen II etelästä Hirveläntien laitaan asti ja lännestä mukaan suunnittelualueeseen otettiin vt 4 toiselta puolelta maa-ainesten ottoaluetta. Lisäksi koillisesta kortteli 1501 erotettiin alueesta omaksi kaavahankkeekseen (Puruntien yritystonttien asemakaavamuutos). Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä vt 4 länsipuolen vanha maa-aineisten ottoalue on rajautunut suunnittelualueen ulkopuolelle. Vt 4 rinnakkaistien suunnittelusta tulee vt4 länsipuolelle muutoksia, joiden tarkastelu ja sovitaminen alueen muuhun maankäyttöön tarkastellaan erillisessä käynnistettävässä kaavahankkeessa *Hirvaskankaan länsipuolen asemakaavan muutos*.

Suunnittelualueen sijainti on esitetty kansilehdellä.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

2.1. Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet vireilletulon yhteydessä

Hirvaskankaan ensimmäinen lainvoimainen asemakaava on hyväksytty Äänekosken kaupunginvaltuustossa 20.3.2006. Asemakaavan tavoitteena oli muodostaa kahden liikennemyymälän ympärille pääasiassa ohikulkevan liikenteen varaan perustuva työpaikkakeskittymä, joka käytännössä muodostui paljon tilaa vaativalle erikoiskaupalle kaavoitetuista myymälätiloista. Kaupallispainotteisen palvelukeskuksen lisäksi kaava-alueen eteläosaan osoitettiin toimitilarakentamista ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomalle teollisuudelle sekä runsaan kolmen hehtaarin teollisuustontti tuolloin vireillä olleelle hankkeelle.

Myöhemmin kaava-aluetta on laajennettu useaan otteeseen kaupungin raakamaahankintojen myötä. Hirvaskankaan kehitys kaupallisten palvelujen työpaikkojen luoja ja monipuolisena kaupallisena palvelupisteenä ei ole vastannut takavuosina työlle asetettuja tavoitteita.

Maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:n mukaan kunnan tulee seurata asemakaavojen ajanmukaisuutta ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Hirvaskankaan voimassa olevien asemakaavojen kaavamerkinnot ja -määräykset eivät enää vastaa alueen esiin tulleisiin kehittämistarpeisiin. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on tarkistaa alueen kaavamerkintöjen sisältöä siten, että aluetta voidaan jatkossa kehittää entistä monipuolisempaan hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuvana työpaikka-alueena, jossa logistiikkatoiminnot ovat mahdollisia.

Äänekosken kaupunki on käynnistänyt hankkeen huolintakeskittymän synnyttämiseksi Hirvaskankaalle, joka sijaitsee liikennesijainniltaan erinomaisella paikalla. Tavoitteena on alueen kehittäminen logistiikka-alan palvelujen pohjalta siten, että pitkällä aikavälillä alueelle syntyisi vähintään 25 uutta yritystä ja 70-80 uutta työpaikkaa. Raskaan kaluston korjaus-, huolto- ja varaosatoimintojen lisäksi alueelle voisi sijoittua mm. kuljettajien hyvinvointi- ja majoituspalveluja.

Tavoitteena on myös tutkia päivittäistavarakauppojen pinta-alarajoitusten ajanmukaisuus voimassa olevassa asemakaavassa. Kauppojen aukioloaikoja koskevan lainsäädännön muutos ja suunnittelualueen ympäristön asutuksen lisääntyminen ovat luomassa paineita tarkistaa ajantasakaavan periaatetta, missä lukuisille tonteille on osoitettu mahdollisuus sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja enintään 400 – 500 k-m².

Kaavamuutoksen yhteydessä tarkistetaan Hirvaskankaan itäpuoleisen asemakaava-alueen kaavamerkintöjen ja -määräyksiä rakennusoikeuksien ajanmukaisuus. Tavoitteena on selkeyttää kaavamerkintöjä alueella ja mahdollistaa alueen kehittäminen monipuolisesti.

2.2. Suunnittelun lähtökohtien ja tavoitteiden tarkentuminen suunnittelun edetessä

Ensimmäisen kaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen suunnittelun lähtökohtia ja tavoitteita tarkennettiin. Mukaan alueeseen otettiin valtatie 4 länsipuolelta ajantasakaavassa maa-aineisten ottoalueeksi

merkitty alue sekä asemakaavoittamatonta aluetta valtatie itäpuolelta nykyisen asemakaava-alueen eteläpuolelta, joiden tuleva käyttötarkoitus ja mahdollisuudet yritysalueen laajenemiseksi nostettiin kaavassa tarkasteltavaksi tavoitteeksi.

Valtatien 4 länsipuolella sijaitsevalla alueella maa-ainesten ottoalueen uuden käyttötarkoituksen tarkastelu on kaavaehdotusvaiheessa siirretty käynnistettävän uuden kaavahankeen *Hirvaskankaan länsipuolen asemakaavan muutos* yhteyteen. Erityisesti vt4 länsipuolelle sijoittuvan käynnissä olevan rinnakkaistien suunnittelun myötä on nähty tarpeelliseksi tarkastella länsipuolen maankäyttöä maa-aineisten ottoaluetta laajempänä kokonaisuutena.

Kaupunki valmistelee asemakaavan muutoksen perusteella mahdollisesti kyseeseen tulevat maankäyttö- ja rakennusluvat maanomistajien kanssa käytävissä neuvotteluissa.

3. SUUNNITTELUTILANNE

3.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

3.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Suunnittelualue on monipuolista työpaikka-alueita (vaaleanpuna-harmaa vinoviivitus). Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen toimivuuden turvaamiseksi tarvittavat rinnakkaistie ja eritasojärjestelyt ja turvattava maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Lisäksi Hirvaskankaan osalta alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida liikenteen tarvitsemat palvelut. Alueelle ei tule sijoittaa vaarallisia kemikaaleja valmistavaa tai varastovälikäyttöä. Alueelle on osoitettu lisäksi vähittäiskaupan suuryksikkö -merkintä (km) ja suunnittelualueen laidoille kaksi Natura 2000 -verkoston kohdetta (harmaat neliöt). Alue sijaitsee valtatie 4 kehittämissakselin varrella uuden moottori- tai moottoriliikennetien (mo) ja nykyisen kantatien (kt) risteyksessä. Vähittäiskaupan yhteenlaskettu enimmäiskerrosala Hirvaskankaalla on 20 000 k-m².

Kuva 1. Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Kaavoitettavan alueen sijainti on osoitettu sinisellä nuolella.

Suunnittelualueelle sijoittuu pohjavesiluokituksen alue (Pv-nro 989251). Aluetta koskee maakuntakaavan Luonnonvarat-määräys. Määräyksen mukaan pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

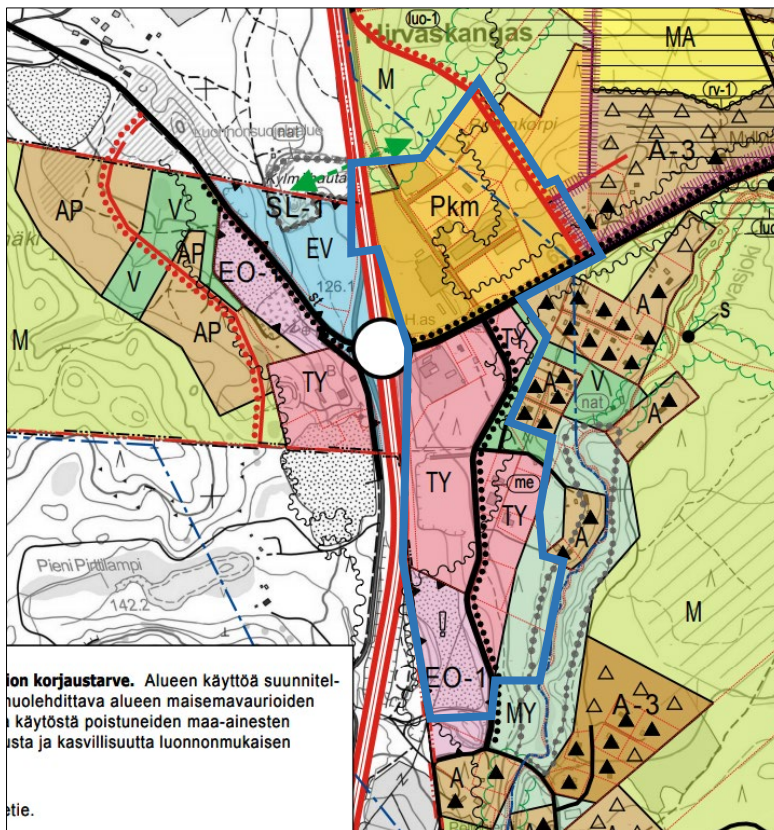
Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 kaavaehdotuksen, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoimaan saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan.

3.3. Yleiskaava

Alueella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutos, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.6.2018, kaava on saanut lainvoiman elokuussa 2018. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle on osoitettu kaupallisten palvelujen aluetta (Pkm) ja elinkeinoelämän aluetta (TY) nykyisen eritasoliittymän ja uuden moottori- tai moottoriliikennetien varrelle. Valtatien 4 länsipuolella sijaitsevalle alueelle ja suunnittelualan eteläosaan on merkitty maa-ainesten ottoalueet, jotka ottamisen päätyttyä asemakaavoitetaan virkistys tai työpaikka-alueiksi (EO-1). Eteläiselle EO-1-merkitylle alueelle on osoitettu ympäristö- tai maisemavaurion korjaustarve.

Alueen läpi on osayleiskaavassa merkitty punaisella merkinnällä uusi tie, joka on suunniteltu valtatie 4 rinnakkaistieksi. Uuden tien varteen, kantatie 69 varteen sekä Hitonlahdentien varteen on osoitettu kevyenliikenteen väylät. Asemakaavoitettavan alueen itäreunoille on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) sekä virkistysaluetta (V). Pohjoisreunalle on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Osa asemakaavoitettavasta alueesta on melualueita sekä natura-alueita.

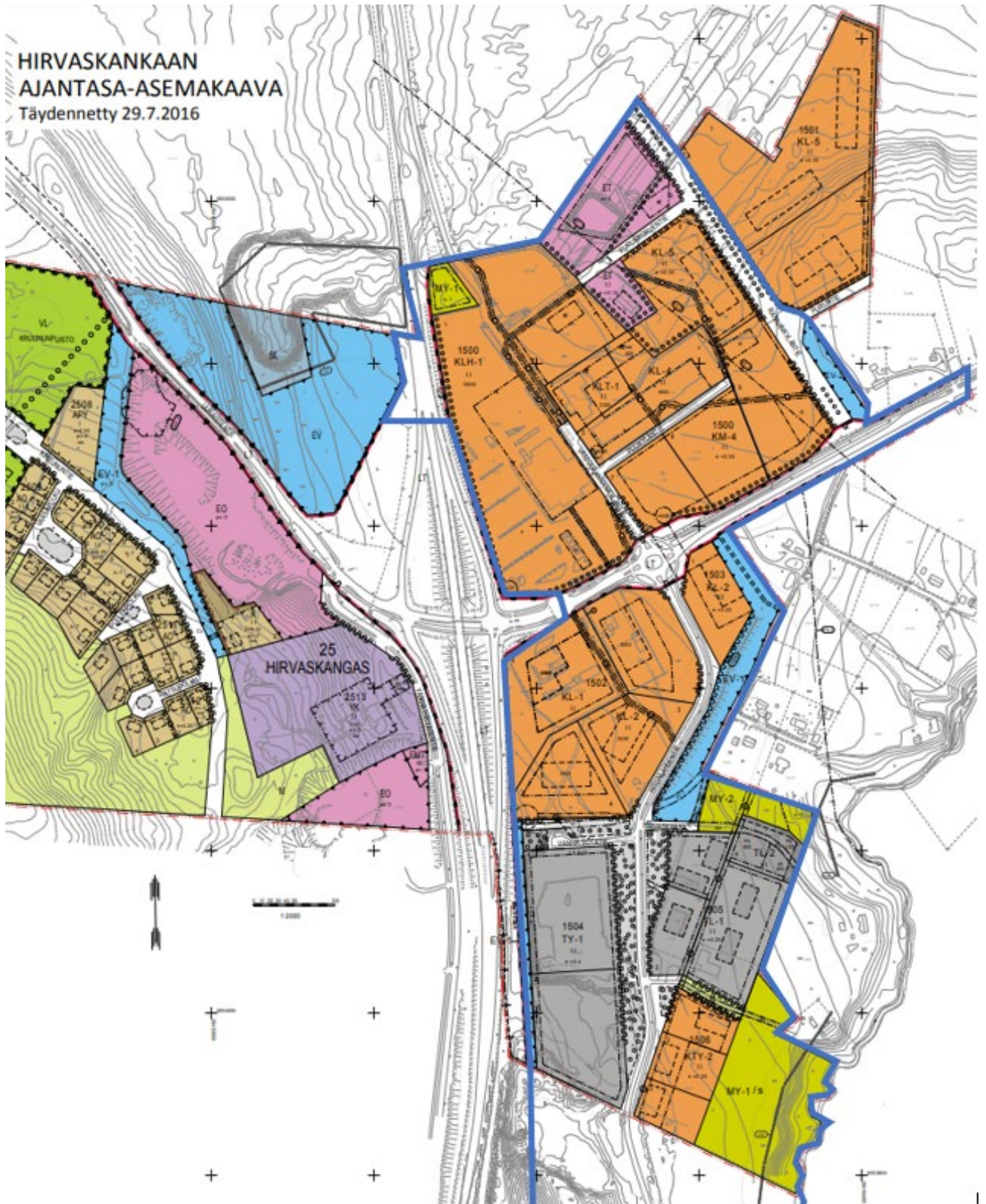
Kuva 2. Ote Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutoksesta. Suunnittelun alueen likimääräinen raja on merkitty sinisellä.

3.4. Asemakaava

Alueella on voimassa useita 2000-luvulla hyväksytyjä asemakaavoja. Vanhin alueen kaavoista on hyväksytty 20.3.2006. Suunnittelun alueen eteläosassa on noin 12 ha asemakaavoittamatonta aluetta.

Suunnittelun alue on liikerakennusten (KL-1, KL-2, KL-4, KL-5), liikennepalveluiden (KLH-1) ja liikerakennusten ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten (KLT-1) korttelialuetta, liikerakennusten korttelialuetta, jolle saa sijoittaa myös vähittäiskaupan suuryksiköitä (KM-4), toimitilarakennusten korttelialuetta (KTY-2) sekä teollisuusrakennusten korttelialuetta, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY-1), teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialuetta (TL-1, TL-2). Lisäksi suunnittelun alueeseen kuuluu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten aluetta (ET), maa-ainesten ottoaluetta (EO), suojaviheraluetta (EV-1, EV-2), maa- ja metsätalousaluetta (M, MY-1, MY-1s, MY-2) sekä tie- ja katualueita. Suurin osa suunnittelun alueesta on vedenhankinnalle tärkeällä pohjavesialueella (pv-1, pv-2). Maa-ainesten ottoalueelle on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-2, törmäpääskyn pesintäalue). Polttoaineen jakelulle sallitut paikat on osoitettu erikseen pj-merkinnällä.

Liikerakennusten ja liikennepalveluiden korttelialueilla on sallittu päivittäistavarakaupan rakentaminen siten, että myymälätilan enimmäiskoko on korttelista riippuen 400 – 500 k-m².

Kuva 3. Ote Hirvaskankaan asemakaavayhdistelmästä. Suunnittelualan likimääräinen rajaus on merkitty sini-sinillä. Suunnitteluala jatkuu eteläosassa asemakaavoittamattomalle alueelle.

3.5. Muut selvitykset ja suunnitelmat

Aiemmat selvitykset ja suunnitelmat

- Keski-Suomen maakuntakaavan aineisto
- Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan ja Hirvaskankaan osayleiskaavan muutoksen aineistot, mm.
 - o Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan luontoselvitys (Jäntti 2004)
 - o Hirvaskankaan-Koiviston Osayleiskaavan muutoskohteiden luonto- ja maisemaselvitys (T:mi Mia Rahinanti 2013)
 - o Timo Jussila 2004.Hirvaskankaan-Koiviston muinaisjäännösinventointi.
 - o Honkolan ja Koiviston vanhan rakennetun ympäristön selvitys (Keski-Suomen museo / Mari Murtoniemi, 2004)
- VT4 Vehniä-Äänekoski YVA ja sen yhteydessä tehdyt selvitykset, kuten
 - o VT 4 Vehniä-Äänekoski YVA luontoselvitys (Ramboll 2016)
- VT 4 Vehniä-Äänekoski yleissuunnitelman suunnitteluaineisto
- Voimassa olevien asemakaavojen yhteydessä laaditut selvitykset, mm.
 - o Natura-arvioinnin tarve Kylmähaudan Natura-alueelle (Tmi Pohjanmaan Luontotieto, Ala-Risku 2014)
 - o Hirvaskankaan asemakaavat, Natura-tarvearviointi (FCG 2016)
 - o Suomen Luontotieto 2011. Hirvaskankaan alueen liito-oravaselvitys 2011
 - o Suomen Luontotieto 2011. Hirvaskankaan tiehankkeeseen liittyvä uhanalaisen putkilokasvilajiston selvitys
 - o Hirvaskankaan koillisen sektorin asemakaavan ja asemakaavan muutoksen liikennetarastelu, FCG 2011
- Äänekoski, Laukaantie Hirvaskangas, 1600 -luvun tien leikkausdokumentointi (Keski-Suomen museo, 2009)
- Selvitys Kylmähaudan lähteen valuma-alueesta, Hirvaskankaan asemakaavan laajennus (Sweco 2015)
- Äänekosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelma, Äänekosken kaupunki 2017
- Uuraisten pohjavesien suojelusuunnitelma, Uuraisten kunta 2017

Kaavatyön aikana laaditut selvitykset ja suunnitelmat

- Päivittäistavarakaupan sijoittumisselvitys (valmistunut raportti päivätty 12.2.2019)
- Äänekosken luontoselvitykset (FCG), Hirvaskankaan lisäalue (valmistunut raportti päivätty 12.1.2021)
- Hirvaskankaan hulevesisuunnitelma (FCG 2021)
- Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset, luontoselvitys (FCG 2022)
- Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset, Natura-selvitys (FCG 2023)

4. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja alueen erityispiirteistä arvioidaan tätä kaavahanketta koskevat tavoitteet.

Kaavan vaikutukset kohdistuvat naapurikiinteistöihin, sosiaalisiin ja yhdyskuntataloudellisiin vaikutuksiin sekä ympäristöllisiin ja liikenteellisiin vaikutuksiin. Vaikutusten esiintyminen ja arviointi tapahtuu asian tuntijoiden, viranomaisten, maanomistajien, asukkaiden ja suunnittelijoiden kanssa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lähtökohtana ovat aiemmat suunnitelmat ja inventoinnit sekä kartat. Vaikutusten arvioinnissa verrataan kaavan mukaista tilannetta ja sen asetettuja tavoitteita nykytilanteeseen Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin.

Kaavan vaikutuksia arvioidaan seuraavien ominaisuuksien osalta:

- 1) Ympäristölliset vaikutukset (pintavedet, luonto ja eläimistö)
- 2) Sosiaaliset ja yhdyskuntataloudelliset vaikutukset (asukkaiden arkielämän laatu, turvallisuus, viihtyisyys, yhdyskuntatekniset kustannukset)
- 3) Liikenteelliset vaikutukset (yhdyskuntarakenne, liikkumismuodot, raskas liikenne, kevyt liikenne ym.)

4) Vaikutukset rakennettuun ympäristöön (rakennuskulttuuri, maisema- ja taajamakuva)

5) Ilmastonmuutos (yhdyskuntarakenne, liikenne, energia)

Vaikutusten arviointi suoritetaan kaavaselostuksessa kaavoittajan toimesta.

5. OSALLISET

Osallisia ovat alueen maanomistajat, asukkaat ja yrittäjät sekä muut, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaavoitus käsittelee. Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (MRL 62 §).

Kaavahankkeessa osallisia ovat:

- Suunnittelualueen ja lähiympäristön maanomistajat, vuokramiehet ja asukkaat sekä muut asianosaiset
- Äänekosken kaupungin kaupunkirakennelautakunta ja ympäristölautakunta
- Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Keski-Suomen liitto
- Keski-Suomen museo
- Äänekosken Energia Oy
- Hirvaskylän vesihuolto-osuuskunta
- Koiviston vesiosuuskunta
- Äänekosken Yrittäjät ry
- Hitonlahden yksityistie
- Uuraisten kunta

6. MAANKÄYTTÖSOPIMUS

Suunnittelualueelle sijoittuu yksityisten maanomistajien maa-alueita. Tarvittaessa kaupunki laatii maanomistajien kanssa maankäyttösopimuksen ennen kaavaehdotuksen hyväksymistä.

7. OSALLISTUMISEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tiedottaminen

Kaavan vireille tulosta ja nähtävillä oloista tiedotetaan kaupungin kotisivuilla ja kaupungin ilmoituslehdessä/-lehdissä (Pikkukaupunkilainen ja Äänekosken kaupunkisanomat ÄKS) ja erillistiedoksiannolla mahdollisille ulkopaikkakuntalaisille osallisille.

Kaavaluonnos

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavan 1. luonnosaineisto asetettiin nähtäville MRA 30 §:n mukaisesti Äänekosken kaupungin kaavoituspalveluihin (kaupungintalon 3. krs.) ja kaupungin kotisivuille (www.aanekoski.fi).

Kaavan 2. luonnosaineisto asetettiin nähtäville MRA 30 §:n mukaisesti kaupungin kotisivuille (www.aanekoski.fi) ja kaupungin pääkirjastossa sekä kaupungintalon auki ollessa Äänekosken kaupungintalon aulassa (kaupungintalon 1. krs.).

Luonnosvaiheen aikana osallisilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavasta kirjallisesti kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Kaavasta pyydettiin tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus pidetään virallisesti nähtävillä MRA 27 §:n mukaisesti 30 päivää Äänekosken kaupungintalon aulassa ja kaupungin kotisivuilla.

Osallisilla on mahdollisuus antaa muistutus kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotuksesta annettu muistutus tulee toimittaa kirjallisena kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Muistutuksen tehneille,

jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, ilmoitetaan kaupungin perusteltu kannanotto (vastine) esitettyyn muistutukseen. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavaehdotuksen. Kaupunginvaltuuston päätöksestä voi valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

8. AIKATAULU

Kaavoitustyö on käynnistetty vuonna 2018. Kaavaehdotus on tavoitteena asettaa nähtäville keväällä 2024. Kaava on tavoitteena saada hyväksymiskäsittelyyn kesällä 2024.

9. YHTEYSTIEDOT

Äänekosken kaupunki
Kaavoituspalvelut
Hallintokatu 4
44100 ÄÄNEKOSKI

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi, p. 040 717 7479
Kaavasuunnittelija Carita Kosonen, p. 0400 115 241
Suunnitteluavustaja Paula Junikka, p. 0400 115 240

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa; etunimi.sukunimi@aanekoski.fi

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	992 Äänekoski	Täyttämispvm	23.02.2024
Kaavan nimi	Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutos		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	01.10.2018
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	50,6187	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	7,8585
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	42,7602

Ranta-asemakaava	Rantaviivan pituus [km]	
Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	50,6187	100,0	88915	0,18	7,8162	23646
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	19,6849	38,9	47577	0,24	-1,3777	4411
T yhteensä	11,7228	23,2	40744	0,35	5,5114	19235
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	8,7781	17,3	0		0,5624	0
E yhteensä	5,6033	11,1	594	0,01	1,7088	0
S yhteensä						
M yhteensä	4,8296	9,5	0		1,4113	0
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]	[k-m ² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnt

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	50,6187	100,0	88915	0,18	7,8162	23646
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	19,6849	38,9	47577	0,24	-1,3777	4411
KLH	8,3157	42,2	15140	0,18	1,7143	5140
KLT					-0,5871	-2300
KL	11,3692	57,8	32437	0,29	2,2965	13574
KM					-3,4185	-8546
KTY					-1,3829	-3457
T yhteensä	11,7228	23,2	40744	0,35	5,5114	19235
TL	0,4960	4,2	1300	0,26	-2,4351	-6088
T	11,2268	95,8	39444	0,35	11,2268	39444
TY					-3,2803	-14121
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	8,7781	17,3	0		0,5624	0
Kadut	5,4391	62,0	0		0,5877	0
LT	3,3390	38,0	0		-0,0253	0
E yhteensä	5,6033	11,1	594	0,01	1,7088	0
ET	1,6331	29,1	594	0,04	-0,3404	0
EV	3,9702	70,9	0		2,0492	0
S yhteensä						
M yhteensä	4,8296	9,5	0		1,4113	0
M	0,1387	2,9	0		-0,0001	0
MY	4,6909	97,1	0		1,4114	0
W yhteensä						

Vastaanottaja
Äänekosken kaupunki

Asiakirjatyyppi
Raportti

Päivämäärä
12.2.2019

SELVITYS PÄIVITTÄISTAVARAKAUPAN SIJOITTUMISESTA HIRVASKANKAALLE

Päivämäärä **12.2.2019**
Laatija **Kimmo Koski**

SISÄLTÖ

1.	ALKUSANAT	3
2.	TEHTÄVÄ JA TARKASTELUALUE	4
3.	PÄIVITTÄISTAVARAKAUPAN MYYMÄLÄVERKKO	5
4.	OSTOVOIMA JA LIIKETILAN LASKENNALLINEN LISÄTARVE	7
5.	KAUPAN TRENDJÄ	9
6.	KAUPALLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	11
6.1	Tarkasteluvaihtoehdot	11
6.2	Uusi liikerakentaminen suhteessa liiketilatarpeeseen	11
6.3	Kaupan toiminta- ja kehittymisedellytykset ja kilpailuasetelma	11
6.4	Palvelutarjonnan alueellinen kehitys ja ostovoiman siirtymät	12
6.5	Kaupan palvelujen saavutettavuus	13
7.	JOHTOPÄÄTÖKSET	15
7.1	Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan rakenne	15
7.2	Äänekosken ja Uuraisten keskustat	15
7.3	Asemakaavoituksessa huomioitavaa	16
8.	LÄHTEET	17

1. ALKUSANAT

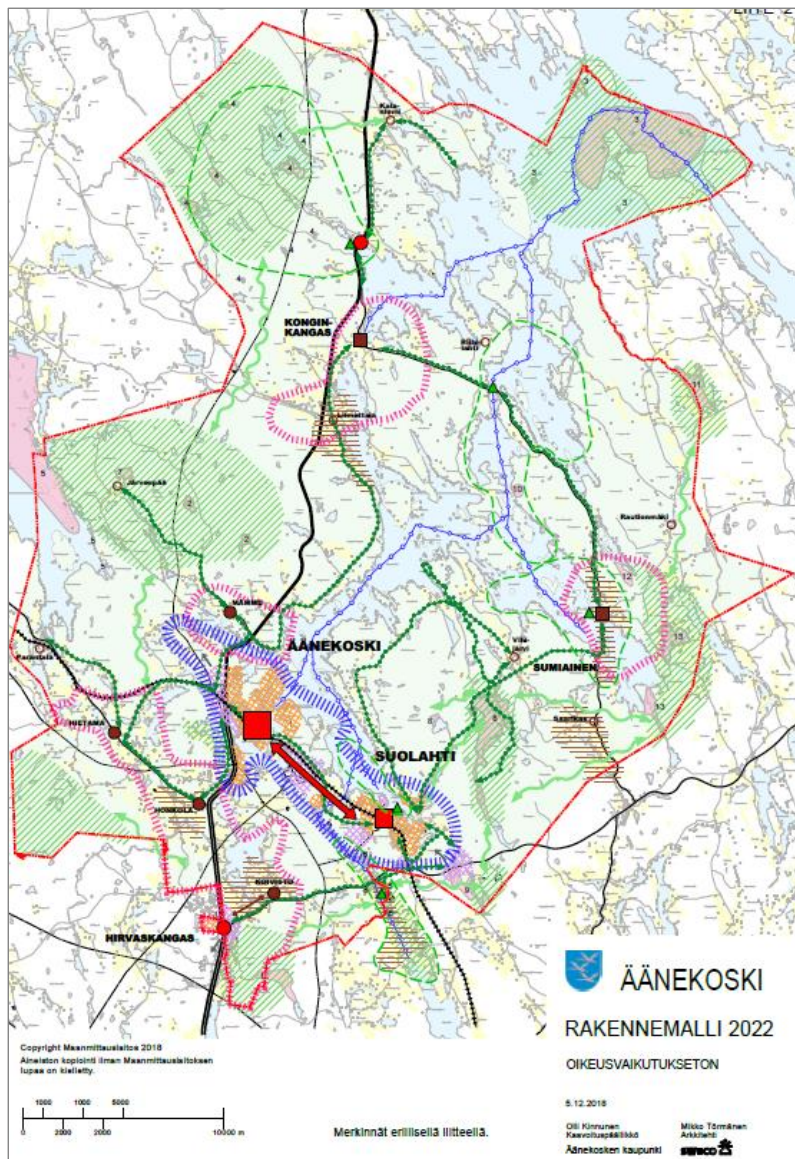
Työssä ajantasaistettiin vuonna 2013 valmistuneen päivittäistavarakaupan sijoittumisselvityksen määrälliset tiedot (kaupan rakenne, ostovoima, liiketilatarve jne.), tarkasteltiin palvelujen saavutettavuutta ja muokattiin vaikutusten arviointi vastaamaan vireillä olevan asemakaavamuutoksen tarpeita. Työ tehtiin asiantuntija-arviona hyödyntäen aiempia Hirvaskangasta ja Äänekoskea koskeneita kaupan selvityksiä. Lisäksi otettiin huomioon Hirvaskankaan kaupan lähialueen uuden asemakaavan mahdollistama väestönkasvu.

Selvitys tehtiin Äänekosken kaupungin toimeksiannosta. Tilaajan yhteyshenkilönä toimi kaavoitus-päällikkö Olli Kinnunen. Ramboll Finland Oy:ssä työstä vastasi FM Kimmo Koski.

2. TEHTÄVÄ JA TARKASTELUALUE

Tehtävänä oli laatia Hirvaskankaan asemakaavoitukseen liittyen selvitys päivittäistavarakaupan sijoittumisesta alueelle: mikä on tarkoituksenmukaisin päivittäistavarakaupan mitoitus ja myymäläkoko, kun otetaan huomioon vaikutusalueen asukkaiden, ulkokuntalaisten vapaa-ajan asukkaiden ja Hirvaskankaan ohi kulkevasta liikenteestä alueella pysähtyvän liikenteen ostovoima, kaupan trendit sekä vaikutukset Äänekosken ja Uuraisten keskustojen päivittäistavarakaupan palveluverkkoon?

Hirvaskankaan alue on valtakunnallisesti tunnettu palvelukeskittymä, joka hyvän sijaintinsa vuoksi on herättänyt kiinnostusta sekä elinkeinotoiminnan että asumisen sijoittumisalueena. Hirvaskangas sijaitsee valtatie 4, kantatie 69 ja Uuraistentien risteysten lähialueella. Äänekosken keskusta on matkaa noin 13 kilometriä, Suolahden keskusta noin 15 kilometriä ja Jyväskylään noin 30 kilometriä. Alueella toimii nykyisin mm. ABC-liikenneasema, Shell ja Spektri, jossa on huolto- ja koulutustiloja ja kirpputori. Liikenneasemalla kaupallisia palveluja tarjoavat mm. päivittäistavarakauppa (pieni valintamyymälä), apteekki ja Alko.

Kuva 1 Hirvaskankaan sijoittuminen aluerakenteessa (Äänekosken kaupunki 2018).

3. PÄIVITTÄISTAVARAKAUPAN MYYMÄLÄVERKKO

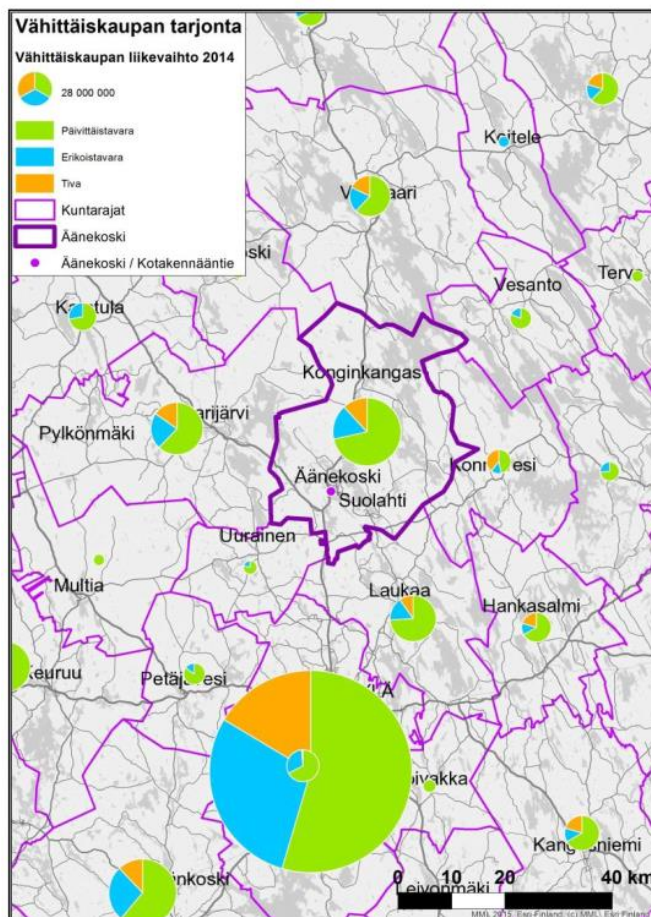
Äänekoskella toimii nykyisin yhdeksän ketjuihin kuuluvaa päivittäistavaramyymälää:

- hypermarket (myyntiala yli 2 500 m²) K-Citymarket Äänekosken keskustaajamassa
- isot supermarketit (myyntiala yli 1 000 m²) S-market ja Lidl Äänekosken taajamassa
- pienet supermarketit (myyntiala 400 - 1 000 m²) S-market ja K-supermarket Suolahden taajamassa
- valintamyymälät (myyntiala 100 - 400 m²) Sale Konginkankaalla ja ABC-liikennemyymälä Hirvaskankaalla
- pienmyymälät K-market Karhunlähde ja K-market Markkamäki Äänekosken taajamassa

Päivittäistavaroita myytiin lisäksi Lintulahdessa sijaitsevalla Neste Oil liikenneasemalla sekä Äänekosken keskustan tuntumassa Ale-Makasiinissa. Keväällä 2019 Äänekosken uuden sisääntuloliittymän läheisyyteen avataan Halpahalli, jonka yhteyteen saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätalaa enintään 1 750 k-m².

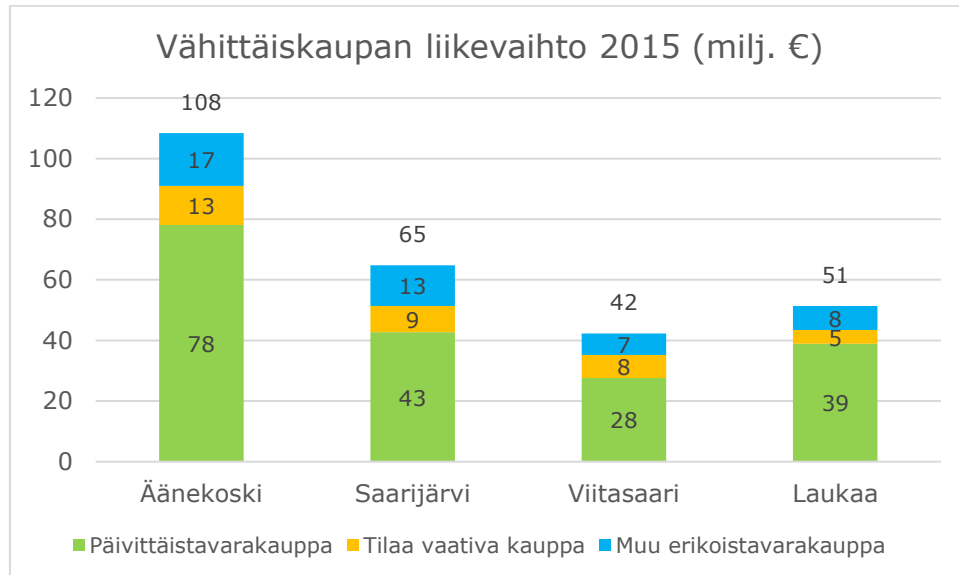
Uuraisilla on toiminnassa kaksi valintamyymälää ja yksi päivittäistavarakaupan erikoismyymälä. Naapurikunnista Saarijärvellä, Viitasaarella ja Laukaassa oli supermarket-tasoinen tarjonta. Muissa kunnissa päivittäistavarakaupat olivat pääasiassa valinta- tai pienmyymälöitä. Maakunnan monipuolisin päivittäistavarakaupan tarjonta sijaitsee Jyväskylässä, jossa on mm. kuusi hypermarket-kokoluokan myymälää (Ramboll 2016).

Kuvassa 2 esitetään vähittäiskaupan kuntakohtainen liikevaihto karttana vuodelta 2014. Ympyrän koko kuvaa liikevaihdon (€) määrää ja sektorit sen jakautumista eri toimialoille. Kartalta pystytään hahmottamaan Keski-Suomen kaupan palveluverkon keskinäisiä suhteita.

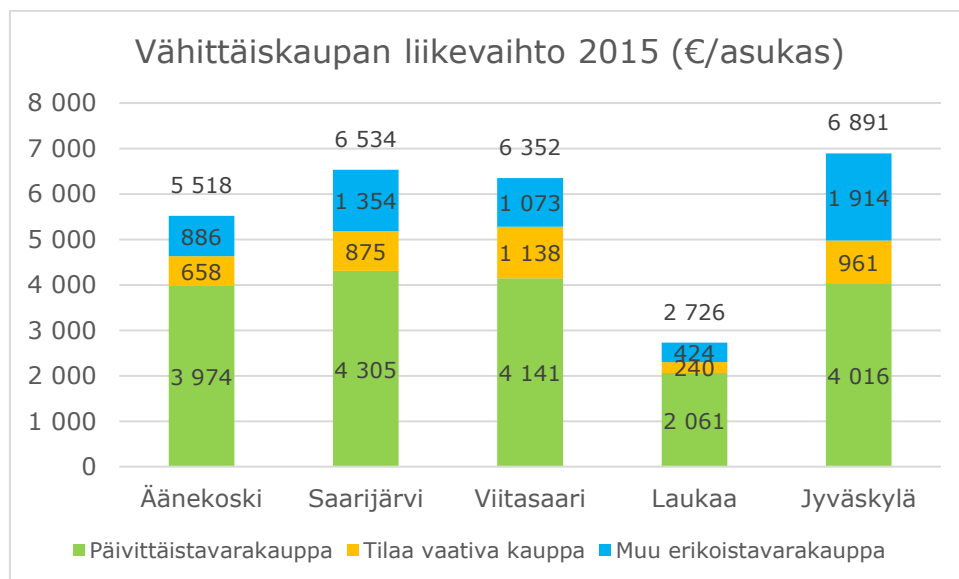
Kuva 2 Vähittäiskaupan liikevaihto Äänekoskella ja sen naapurikunnissa (Ramboll 2016).

Jyväskylä on liikevaihdolla ja kaupan tarjonnalla mitattuna maakunnan selvästi suurin kaupallinen keskus, jossa vähittäiskaupan liikevaihto oli vuonna 2015 noin 947 miljoonaa euroa. Äänekoski on kuitenkin pohjoisen Keski-Suomen merkittävin keskus, jossa vähittäiskaupan liikevaihto oli vuonna 2015 noin 108 miljoonaa euroa. Äänekoskella, Saarijärvellä ja Viitasaarella vähittäiskaupan liikevaihdosta merkittävä osa toteutui päivittäistavarakaupassa ja tavarataloissa.

Kuva 3 Vähittäiskaupan liikevaihto 2015, milj. € (lähde: Tilastokeskus)

Kuvassa 4 on tarkasteltu vähittäiskaupan liikevaihtoa asukaslukuun suhteutettuna, mikä kuvaa alueen kaupallisen tarjonnan laajuutta sekä ostovoiman virtausta. Vuonna 2015 koko maassa vähittäiskaupan liikevaihto oli noin 6 200 €/asukas. Jyväskylässä liikevaihto oli lähes 6 900 €/asukas ja Saarijärvellä sekä Viitasaarellakin yli koko maan keskiarvon. Äänekoskella liikevaihto oli noin 5 500 €/asukas. Tunnusluku kuvaa sitä, että Äänekoskella erityisesti erikoiskaupan tarjonta ei vastaa asukkaiden kysyntään ja alueen asukkaiden ostovoimaa virtaa esimerkiksi Jyväskylään.

Kuva 4 Vähittäiskaupan liikevaihto 2015, €/asukas (lähde: Tilastokeskus)

4. OSTOVOIMA JA LIIKETILAN LASKENNALLINEN LISÄTARVE

Vakituiset asukkaat

Päivittäistavarakauppaan kohdistuva ostovoima arvioitiin Äänekosken ja Uuraisten vuoden 2018 väestömäärien (noin 18 870 ja 3 750) ja asukaskohtaisen kulutusluvun perusteella. Kulutuslukuna käytettiin Santasalo Ky:n vuodesta 2013 vuoteen 2018 päivitettyä Keski-Suomen keskimääräistä lukua. Ostovoiman kehitys arvioitiin väestöennusteen ja yksityisen kulutuksen kasvuarvion (1 %/v) mukaan. Väestöennusteena käytettiin Äänekosken tavoitteellista väestönkasvua (nollakasvu vuosina 2018 - 2020 ja +100 asukasta/vuosi 2020 - 2030). Väestötavoitteen käyttö on perusteltua, sillä kaupunkiin kohdistuvat investoinnit ja kehittämistoimenpiteet luovat hyvät edellytykset Tilastokeskuksen väestöennustetta positiivisemmille näkymille erityisesti vuodesta 2020 eteenpäin. Arviossa käytetyt kulutusluvut olivat 3 126 €/asukas vuonna 2018 ja 3 522 €/asukas vuonna 2030.

Eri tahojen tekemät arviot yksityisen kulutuksen kasvusta voivat poiketa merkittävästi toisistaan. Kasvuarviot vaihtelevat myös toimialoittain. Yhden prosentin vuosittainen kuvaa maltillisesti ja realistisesti kulutuksen pitkän aikavälin kehitystä, minkä vuoksi sitä käytetään yleisesti kaupan selvietyksissä. Arvio päivittäistavarakaupan ostovoiman kasvusta 2018 - 2030 on Äänekoskella noin 11 milj. € ja Uuraisilla noin 2,5 milj. €.

Päivittäistavarakaupan liiketilan lisätarve arvioitiin ostovoiman kasvun perusteella muuttamalla kasvu liiketilan lisätarpeeksi kaupan keskimääräisen myyntitehokkuuden (€/myynti-m²) avulla. Liiketilan lisätarvearvio perustuu seuraaviin tunnuslukuihin, jotka vastaavat Keski-Suomen 4. vaihe-maakuntakaavaan liittyvän kaupallisen selvityksen Äänekoskea koskevassa täydennyksessä (Keski-Suomen liitto 2012) käytettyjä lukuja:

- myyntialan muunto kerrosalaksi kertoimella 1,25
- myyntitehokkuus päivittäistavarakaupassa 7 000 €/my-m²
- kokonaan uusperustantaa, liiketilan poistuma 0 k-m²
- kaavallinen ylimitoitus kertoimella 1,3

Arvioitu tilantarve kuvaa liiketilan lisätarpeen suuruusluokkaa tilanteessa, jossa kaikki ostovoiman kasvu kohdistuu uusperustantaan eli uusiin myymälöihin. Käytännössä osa ostovoiman kasvusta kohdistuu nykyisten yritysten myynnin kasvuun ja vain osa vaatii uutta liiketilaa. Toisaalta ostovoiman vuodon vähentäminen, myymäläkannan poistuma ja alueen ulkopuolelta tuleva ostovoima lisäävät liiketilan tarvetta.

Tilatarvelukuja tarkasteltaessa on syytä muistaa, että liiketilatarve on laskennallinen: se on suuntaa antava ja ilmoittaa ainoastaan suuruusluokan, ei tarkkaa lisätalantarvetta. Pitkällä aikavälillä laskennalliseen arvioon liittyy ymmärrettävästi epävarmuustekijöitä. Ostovoiman kasvu, väestönkasvu ja kaupan toimintatavat voivat muuttua huomattavasti nykyisestä. Keskeinen tilatarpeeseen vaikuttava tekijä on myös myyntitehokkuus, joka vaihtelee myymälätyypeittäin ja on yleensä korkein suurissa yksiköissä. Näin ollen myös uusperustannan rakenne vaikuttaa lopulliseen tilantarpeeseen. Päivittäistavarakaupan laskennallinen liiketilan lisätarve vuoteen 2030 on ostovoiman kasvun ja edellä esitettyjen tunnuslukujen mukaan arvioituna Äänekoskella noin 2 600 k-m² ja Uuraisilla noin 600 k-m².

Vapaa-ajan asukkaat ja ohikulkuliikenne

Vapaa-ajan asukkaiden ja valtatiellä 4 ajavasta liikenteestä Hirvaskankaalla pysähtyvien asiakkaiden ostovoimaa ja sen vaikutusta liiketilatarpeeseen on tarkasteltu vuonna 2013 valmistuneessa selvityksessä, jossa päivittäistavarakauppaan kohdistuvaksi ostovoiman kasvuksi arvioitiin noin viisi miljoonaa euroa ja liiketilan lisätarpeeksi noin 1 500 k-m² vuoteen 2030 mennessä. Vapaa-ajan asukkaiden ja Hirvaskankaalla pysähtyvien asiakkaiden aikaansaaman liiketilatarpeen voidaan olettaa olevan edelleen tätä suuruusluokkaa.

Yhteensä

Äänekosken ja Uuraisten vakituisten asukkaiden päivittäistavarakaupan ostovoiman kasvu vuoteen 2030 on noin 13,5 miljoonaa euroa. Vapaa-ajan asukkaat ja nelostiellä kulkevasta liikenteestä Hirvaskankaalla pysähtyvät asiakkaat lisäävät ostovoiman kasvua noin 5 miljoonalla eurolla. Tästä ostovoiman kasvusta aiheutuva liiketilan laskennallinen lisätarve Äänekoskella ja Uuraisilla on vuoteen 2030 suuruusluokaltaan 4 700 k-m².

Liiketilan lisätarpeen kohdistuminen Hirvaskankaalle

Vuonna 2013 valmistuneessa selvityksessä Hirvaskankaalle arvioitiin kohdistuvan 40 %:a kokonaisliiketilantarpeesta. Tämän osuuden voidaan arvioida olevan sama nykyisinkin, jolloin Hirvaskankaalle kohdistuvan liiketilan lisätarve on noin 1 900 k-m².

Lisäksi on otettava huomioon Hirvaskankaan kauppakesittymän välittömään läheisyyteen Hirvimäen asemakaava-alueelle suunnitteilla oleva uudisrakentaminen. Alueelle on vuonna 2018 asemakaavoitettu lähes 70 rivi- ja omakotitalotonttia. Äänekosken keskimääräisellä omakotitalon kerrosalalla 129 k-m² ja keskimääräisellä asumisväljyydellä 42 m²/asukas (www.tilastokeskus.fi) laskettuna alueelle voisi sijoittua noin 200 uutta asukasta. Asukkaiden ostovoima on yhteensä noin 730 000 euroa, mikä saa aikaan noin 200 kerrosneliömetrin liiketilan lisätarpeen.

5. KAUPAN TRENDEJÄ

Kaupan palveluiden **kysyntään** vaikuttavat erilaiset asiakkaiden kyvyissä, tarpeissa, arvoissa, elämäntilanteissa ja kiinnostuksen kohteissa tapahtuvat muutokset. Osa muutoksista on merkittäviä, kuten väestön demografiassa tapahtuvat muutokset tai asukkaiden tulotason kehittyminen. Kuluttajien ostovoiman kehityksen lisäksi kysyntään vaikuttaa merkittävästi myös se, missä määrin ostovoima jatkossa suuntautuu kulutukseen ylipäänsä ja erityisesti vähittäiskaupan palveluihin. Asukkaiden ostovoimasta kilpailevat vähittäiskaupan lisäksi myös monet muut kulutuskohteet, kuten viihde ja vapaa-ajanpalvelut (esim. matkailu, harrastukset ja kulttuuri). Merkittävimpiä kysyntään vaikuttavia sosiodemografisia ilmiötä ovat perhekoon pientyminen, yksinasuvien määrän kasvu ja väestön ikääntyminen. Eläköityminen voi lisätä merkittävästi vapaa-ajan asunnolla vietettävää aikaa. Hirvaskankaalla tällä voi olla merkitystä kaupan palvelujen kysyntään, sillä Äänekoskella Uraisilla oli vuonna 2017 yhteensä noin 3 300 vapaa-ajan asuntoa. Ikääntyvän väestön mökkeilyssä kaupan palvelujen hyvä saavutettavuus on tärkeää, mutta kaupan toiminnan kannalta se voi merkitä myös kuljetuspalvelujen kysynnän kasvua.

Kaupalta odotetaan enenevässä määrin perustarpeiden täyttämisen lisäksi elämyksiä vapaa-aikaan. Kauppa toimii sosiaalisten kohtaamisten näyttämönä ja shoppailusta haetaan yhä enemmän yhdessäoloa, nautintoa ja mukavaa ajanvietettä. Tämä on heijastunut palveluiden merkittävämpään rooliin kauppojen yhteydessä, sillä ostosten teon lisäksi voidaan esimerkiksi mennä ravintolaan. Lisäksi myös myymälöiden sisälle tuodaan palveluita ja trendi näyttäisi tulevaisuudessa vahvistuvan. Kaupan tavoitteena on saada asiakas viihtymään ja viettämään mahdollisimman paljon aikaa myymälässä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi päivittäistavarakaupassa järjestettävää kokkauskurssia. Päivittäistavarakaupan toiminnan kannalta katsottuna tämä merkitsee tarvetta riittävän suuriin myymälätiloihin.

Tarjonnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä kaupan kokoon että valikoimiin liittyviä kysymyksiä. Tarjontaa muokkaamalla kauppa pyrkii vastaamaan liiketoiminnassaan kysynnässä tapahtuviin muutoksiin. Päivittäistavarakaupassa tämä tarkoittaa mm. sitä, että ollakseen vetovoimaisia myymälöiden on oltava riittävän isoja pystyäkseen tarjoamaan edullisen hintatason ja monipuoliset valikoimat, joiden merkitys kuluttajien asiointipäätöksissä on koko ajan kasvanut ja kasvaa edelleen. Toisaalta tarjonnassa tapahtuvat muutokset ovat myös seurausta kaupan pyrkimyksistä tehostaa toimintaansa ja hakea kilpailuetua suhteessa muihin toimijoihin. Tarjonnan muutosten taustalla vaikuttavat lisäksi myös lainsäädännöllisistä ja teknologisista kehitystrendeistä aiheutuvat muutostarpeet. Myymäläkoon kasvun tarve on huomioitu myös maankäyttö- ja rakennuslaissa. Vuonna 2017 voimaan tulleessa lakimuutoksessa vähittäiskaupan suuryksikön kokoraja nostettiin 2 000 kerrosneliömetristä 4 000 kerrosneliömetriin.

Teknologisista kehitystrendeistä merkittävin kaupan tarjontaa sekä toiminta- ja sijaintilogiikkaa muokkaava tekijä on verkkokaupan kasvu. Verkkokauppa on ollut esillä jo 1990-luvulta saakka, mutta vasta viime vuosina on konkreettisesti ollut havaittavissa nopeaa kasvua. Vuosina 2010-2014 verkkokaupasta tehdyt ostokset kasvoivat kokonaisuudessaan noin yhdeksästä miljardista eurosta lähes 10,5 miljardiin euroon (+17 %). Kasvu on kuitenkin kohdistunut pääasiassa erikoistavarakauppaan. Päivittäistavarakaupassa verkkokaupan merkitys on yleisesti ottaen ollut pitkään suhteellisen vähäinen erilaisista kokeiluista huolimatta. Nykyään päivittäistavaroiden verkkokauppa näyttää lähteneen vakavammin käyntiin ja myös suuret ruokakaupat kokeilevat erilaisia tilaus- ja toimituspalveluita kuten Kauppakassi ja Citymarket.fi.

Kauppan sääntelyyn liittyvistä poliittisista ja lainsäädännöllisistä tekijöistä merkittävin on aukioloaika. Kaupan aukioloajat vapautettiin 1.1.2016 alkaen, minkä seurauksena kaikilla kauppoilla on mahdollisuus itse määritellä aukioloaikansa. Aukioloaikojen vapautumisen myötä pienillä alle 400 m²:n myymälöillä aiemmin ollut kilpailuetu on aukioloaikojen suhteen poistunut. Aukioloaikojen vapautus tulee osaltaan vaikuttamaan kaupan konseptien kehitykseen. Lähimyymälät ovat tyyppilli-

sesti olleet alle 400 m²:n myymälöitä aukiololainsäädännön vuoksi, mutta rajoituksen ja aukioloaikoihin liittyneen kilpailuedun poistuessa kaupalla on tältä osin vapaus kehittää konsepteja ja myymäläkokoja muista lähtökohdista käsin.

Sekä kysynnässä että tarjonnassa on trendejä, jotka puoltavat päivittäistavarakaupan suurempia myymäläkokoja. Toisaalta pienempiä myymälöitä tarvitaan edelleen ja niille on kysyntää ja verkko-kaupan kasvu vähentää osaltaan myymälöiden pinta-alatarvetta.

6. KAUPALLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

6.1 Tarkasteluvaihtoehdot

Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan rakennetta koskevien asemakaavaratkaisujen tueksi muodostettiin kaksi kaupan trendeistä johdettua tarkasteluvaihtoehtoa. Vaihtoehdossa 1 alueelle sijoittuu kolme pienmyymälää (kukin noin 700 k-m²). Vaihtoehdossa 2 alueelle sijoittuu 1 - 2 suurempaa myymälää (1 000 - 2 000 k-m²). Päivittäistavarakaupan mitoituksena on kummassakin vaihtoehdossa noin 2 000 k-m², mikä vastaa Hirvaskankaalle kohdistuvaa liiketilän lisätarvetta.

6.2 Uusi liikerakentaminen suhteessa liiketilatarpeeseen

Ostovoiman kasvua ja siihen perustuvaa liiketilän laskennallista lisätarvetta tarkastelemalla voidaan hahmottaa, kuinka suuri on se markkinoiden kasvu, jonka jakajaksi kaupan hankkeet tulevat. Molemmissa tarkasteluvaihtoehdoissa päivittäistavarakaupan mitoitus on samaa suuruusluokkaa kuin Hirvaskankaalle kohdistettu laskennallinen liiketilän lisätarve. Liiketilatarve riittää siten kattamaan uuden liiketilarakentamisen, eikä Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan kehittämisen ole odotettavissa merkittäviä haitallisia vaikutuksia Äänekosken ja Uuraisten muiden päivittäistavaramyymälöiden toimintaedellytyksiin.

Äänekosken Kotakennään alueen asemakaavassa päivittäistavarakaupan enimmäismitoitukseksi on osoitettu 2 250 k-m² (1 750 ja 500 k-m²). Kotakennään hankkeen koko vaikutusalueen (Äänekoski, Viitasaari, Kannonkoski, Konnevesi, Saarijärvi, Uurainen ja Laukaa) liiketilän lisätarve on yhteensä noin 7 000 k-m², joten se kattaa sekä Kotakennään että Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan liiketilän lisäyksen. Lisäksi Äänekoskelle virtaa jo nyt ja tulevaisuudessa paremman tarjonnan myötä yhä enemmän päivittäistavarakaupan ostovoimaa. Tämän seurauksena muihin kuntiin laskennallisesti osoitettu ostovoiman kasvu toteutuu asiointeina ja pinta-alantarpeena Äänekoskella (Ramboll 2016).

Äänekosken ja Uuraisten asukkaiden ostovoiman aikaansaama päivittäistavarakaupan liiketilän lisätarve vuoteen 2030 vastaa noin neljäsosaa kuntien nykyisten päivittäistavaramyymälöiden yhteenlasketusta kerrosalasta. Kyseessä on siis merkittävä lisäys. Äänekosken ja Uuraisten nykyisten päivittäistavaramyymälöiden keskikoko on noin 1 000 k-m². Tarkasteluvaihtoehdon 2 kaksi myymälää vastaisivat tätä keskikokoa ja vaihtoehdon 1 myymälät alittaisivat keskikoon. Näin ne eivät poikkeaisi oleellisesti nykyisestä myymälärakenteesta. Kooltaan 2 000 kerrosneliömetrin myymälästä sen sijaan tulisi toteutuessaan Äänekosken neljänneksi suurin myymälä.

6.3 Kaupan toiminta- ja kehittymisedellytykset ja kilpailuasetelma

Uusien myymälöiden perustaminen vaikuttaa aina kaupan kilpailutilanteeseen, erityisesti lyhyellä tähtämellä. Kilpailutilanteen muuttuminen ei kuitenkaan aina ja automaattisesti tarkoita kielteisiä vaikutuksia olemassa olevien myymälöiden toimintaedellytyksiin. Äänekosken päivittäistavarakaupan palveluverkko uudistuu joka tapauksessa tulevina vuosina. Uusien myymälöiden lisäksi etenkin pienet, kannattavuudeltaan heikot ja vanhoissa liiketiloissa toimivat myymälät uudistavat toimintakonseptejaan ja hakevat uusia sijaintipaikkoja.

Kaupan toimintaedellytysten kannalta onkin tärkeää, että kaavoituksella mahdollistetaan riittävä ja joustava liiketilarakentaminen ja laajentamismahdollisuudet myös pitkällä tähtämellä. Ostovoiman kasvuun vastaamisen ohella uuden liiketilän rakentamisella vastataan myös kuluttajien muuttuvaan kysyntään. Kuluttajien tarpeet ovat eriytyneet ja eriytyvät jatkossa yhä enemmän. Tämä merkitsee sitä, että myös ostospaikoilta vaaditaan yhä enemmän. Etenkin hyvän liikenteellisen sijainnin ja saavutettavuuden sekä hintatason ja monipuolisten valikoimien merkitys on ollut kasvussa. Jos

myymälät eivät syystä tai toisesta miellytä, ostospaikkaa vaihdetaan, mikäli se vain on mahdollista. Asiointi suuntautuu sinne, missä kuluttajien odotukset täyttyvät parhaiten.

Toukokuun 2017 alussa voimaan tullessa maankäyttö- ja rakennuslain muutoksessa vähittäiskaupan suuryksikön kokoraja nostettiin 2 000 kerrosneliömetristä 4 000 kerrosneliömetriin. Hirvaskankaalle sijoittuva 2 000 k-m²:n myymälä ei siten olisi lain mukainen vähittäiskaupan suuryksikkö. Keski-Suomen tarkistetussa maakuntakaavassa (Keski-Suomen liitto 2017) päivittäistavarakaupan seudullisesti merkittävän suuryksikön koon alaraja on 4 000 k-m². Hirvaskankaalle sijoittuva 2 000 k-m²:n myymälä on siten sekä maankäyttö- ja rakennuslain että maakuntakaavan mukaan luonteeltaan paikallinen päivittäistavarakaupan myymälä.

Äänekosken nykyisten päivittäistavaramyymälöiden keskimääräisellä myyntitehokkuudella lasketuna Hirvaskankaan uusien myymälöiden vuosimyynti vastaisi 2 000 kerrosneliömetrin kokonaismitoituksella 7 %:n osuutta Äänekosken nykyisten päivittäistavaramyymälöiden vuosittaisesta päivittäistavaramyynnistä. Uuraisilla 2 000 k-m²:n mitoituksessa myynti vastaisi kunnan nykyisten myymälöiden yhteenlaskettua vuosimyyntiä. Uuraisilla tästä ei kuitenkaan voi vetää suoraa johtopäätöstä, että Hirvaskankaan kaupan kehittäminen johtaisi myymälöiden toiminnan lopettamisiin. Uuraisten myymälät ovat tottuneet "lähimyymlärooliinsa" ja vallitsevaan markkinatilanteeseen, jossa kunnan asukkaiden päivittäistavarakaupan ostovoimaa siirtyy muihin kuntiin. Hirvaskankaan myymälöiden tuleva myynti ei siis olisi suoraan pois Uuraisten myymälöiltä.

Enintään 2 000 kerrosneliömetrin kokonaismitoituksella ei edellä esitetyn perusteella ole odotettavissa erityisiä haitallisia vaikutuksia Äänekosken ja Uuraisten nykyisten päivittäistavaramyymälöiden toimintaedellytyksiin riippumatta siitä, toteutuuko mitoitus yhtenä tai useampana myymälänä. Päivittäistavarakaupan toiminnassa on kuitenkin aina kyse myös siitä, missä kuluttajat haluavat asioida ja millainen on erikokoisten myymälöiden rooli. Pienissä myymälöissä saatetaan asioida usein, mutta valtaosa ostoseuroista suuntautuu suurempiin myymälöihin. Äänekoskella tämä näkyy siinä, että yli puolet nykyisestä päivittäistavaramyynnistä toteutuu kolmessa suurimmassa myymälässä. Tämä puoltaa Hirvaskankaan kehittämistä tarkasteluvaihtoehdon 2 mukaisesti.

6.4 Palvelutarjonnan alueellinen kehitys ja ostovoiman siirtymät

Ostovoiman siirtymä on kunkin alueen vähittäiskaupan myynnin ja ostovoiman erotus - se siis kuvaa alueen kaupallista vetovoimaa. Kuluttajat eivät tee kaikkia ostoksia omalta paikkakunnalta, vaan osa ostoksista hankitaan oman asuinalueen ja oman kunnan ulkopuolelta. Vastaavasti muualla asuvat tuovat asianomaiselle paikkakunnalle ulkopuolista ostovoimaa. Kun ostovoiman siirtymä on positiivinen eli myynti on suurempi kuin ostovoima, kaupan palvelut ovat vetovoimaisia ja saavat ostovoimaa muualta. Kun ostovoiman siirtymä on negatiivinen eli myynti on pienempi kuin ostovoima, ostovoimaa siirtyy muualle eli alueen asukkaat asioivat oman alueen ohella myös jossakin muualla.

Ostovoiman siirtymää tarkastellaan vuonna 2013 valmistuneen selvityksen mukaisena, koska myymäläverkossa ei ole tapahtunut ratkaisevia muutoksia ja siirtymän voidaan arvioida olevan edelleen samankaltainen. Päivittäistavarakaupan ostovoiman siirtymä Äänekoskella vuonna 2012 oli positiivinen: siirtymän osuus koko kaupungin ostovoimasta oli 23 %. Käytännössä tämä kertoo sen, että asukkaat käyttivät oman kaupunkinsa päivittäistavaramyymälöitä, minkä lisäksi alueen ulkopuoliset asiakkaat (mm. työmatkalaiset, matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat) toivat alueen päivittäistavaramyymälöihin ostoseuroja. Rahallisesti mitaten ostovoiman sisäänvirtaus oli noin 14 miljoonaa euroa. Uuraisilla päivittäistavarakaupan ostovoiman siirtymä oli negatiivinen: yli puolet (-54 %) asukkaiden ostoseuroista siirtyi oman kunnan ulkopuolelle. Euroina mitaten siirtymä oli noin 6 miljoonaa euroa.

Äänekosken päivittäistavarakaupan tarjonta onkin ostovoiman siirtymien valossa suhteellisen hyvä eli myymälät ovat pystyneet tarjoamaan palvelutason, joka pitää valtaosan asukkaiden ostoseuroista omassa kaupungissa ja houkuttelee sinne asiakasvirtaa myös muualta. Tämän tilanteen säilyminen ja positiivinen kehittyminen on hyvä ottaa tavoitteeksi myös jatkossa ja muistaa, että Hirvaskangas muodostaa osan koko kaupungin kaupan palveluverkosta. Mikäli nykyinen myymäläverkko säilyisi ennallaan, Hirvaskankaan 2 000 kerrosneliömetrin mitoitus toteutettaisiin ja vuosimyynti kasvaisi yksityisen kulutuksen kasvun verran, päivittäistavarakaupan ostovoiman siirtymä Äänekoskella vuonna 2030 olisi 21 %. Ilman Hirvaskankaalla tai muualla kaupungissa toteutettavaa kaupan kehittämistä ostovoiman siirtymä olisi viiden prosentin luokkaa. Siirtymäosuuksia ei voida jakaa ja tarkastella myymälöittäin.

Edellä mainitut siirtymäosuudet ovat teoreettisia, koska kaupan rakenne ei pysy ennallaan Äänekoskella, Uuraisilla eikä muuallakaan Suomessa. Ne kuvaavat kuitenkin sitä, että Äänekosken päivittäistavarakaupassa tarvitaan uudistuksia. Kun otetaan huomioon äänekoskelaisten nykyinen asiointikäyttäytyminen (valtaosa myynnistä toteutuu suurimmissa myymälöissä) Hirvaskankaalle sijoittuvat 1 - 2 isoa myymälää muodostaisivat tarkasteluvaihtoehdon 1 pienmyymälöitä vetovoimaisemman kokonaisuuden. Uusien myymälöiden on oltava riittävän isoja ollakseen vetovoimaisia. Pienten myymälöiden on usein vaikea vastata suurempien myymälöiden hintatason ja monipuolisten valikoimien asettamaan haasteeseen. Kolmen kooltaan noin 700 kerrosneliömetrin myymälän sijoittuminen Hirvaskankaalle ei tuottaisi asiakkaiden eikä kaupan toiminnan kannalta riittävän vetovoimaista kokonaisuutta. Parhaat mahdollisuudet tähän olisi yhdellä 2 000 k-m²:n myymälällä.

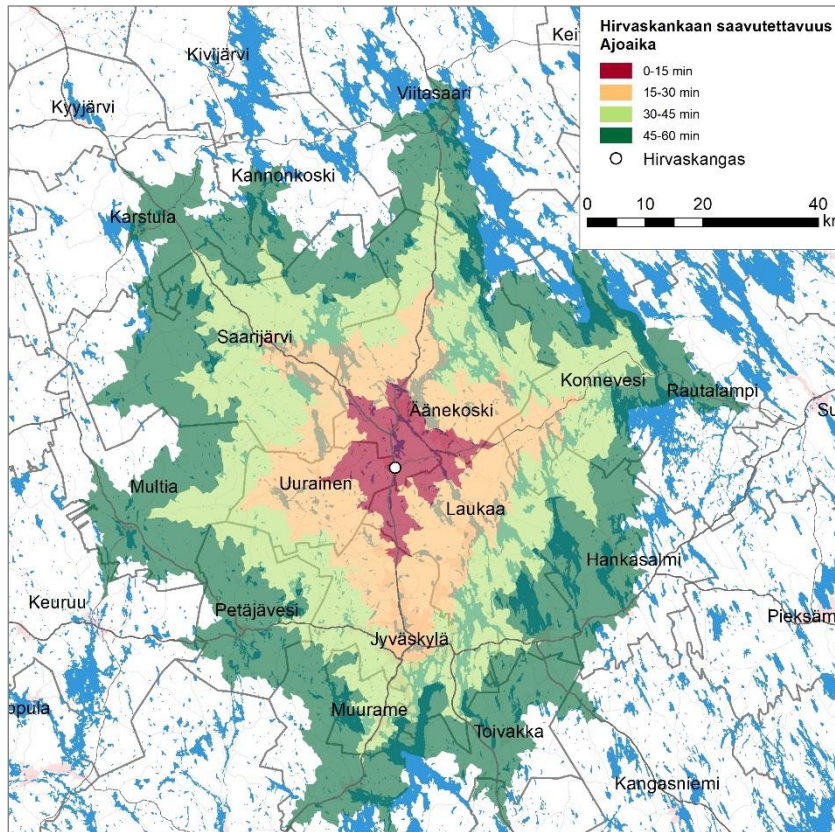
6.5 Kaupan palvelujen saavutettavuus

Ihmisten arjen sujuvuudessa yksi merkittävimmistä asioista on päivittäistavarakaupan palvelujen saavutettavuus. Saavutettavuuden käsite voidaan ymmärtää ja sitä voidaan mitata monin eri tavoin. Esimerkiksi etäisyys myymälään on helposti mitattavissa ja ymmärrettävissä, mutta se ei yksinään kerro koko totuutta. Lyhytkin kävely lähimpään myymälään voidaan kokea vaivalloisemmaksi kuin usean kilometrin ajomatka johonkin toiseen myymälään. Tämä kuvaa osuvasti liikkuvien ja helposti liikkumaan kykenevien kuluttajien kokemaa saavutettavuutta.

Muut kuin edellä mainitut kuluttajat voivat kokea saavutettavuuden hyvinkin eri tavalla. Tähän ryhmään kuuluvat esimerkiksi heikkokuntoiset vanhukset, liikuntarajoitteiset henkilöt ja autottomat. Tälle ryhmälle kulkutavan valinnan ohella ja jopa sijasta saavutettavuudessa voi olla kysymys myös asiointimahdollisuuksista. Tähän taas vaikuttavat mm. kauppamatkan pituus, palvelujen laatu, kulkuyhteydet ja -mahdollisuudet, käytävissä olevat tulot ja myymälöiden hintataso.

Kaupan palvelujen saavutettavuutta voidaan siis tarkastella sekä liikkumiseen perustuvana fyysisenä saavutettavuutena (etäisyytenä myymälään) että koettuna saavutettavuutena, joka kuvaa asiaa pelkkää etäisyyttä moniulotteisemmin. Koettu saavutettavuus voidaan määritellä vaivaksi, jonka kotitalous kokee tavaroita hankkiessaan. Jos päivittäistavaroiden hankkiminen aiheuttaa paljon vaivaa, on saavutettavuus huono - mikäli se aiheuttaa vähän vaivaa, on saavutettavuus hyvä.

Hirvaskankaan fyysinen saavutettavuus on hyvä. Enintään 15 minuutin ajoajan säteellä Hirvaskankaasta asuu noin 18 600 asukasta (kuva 5). Ajoaikasäde kattaa Äänekosken keskustaaajaman, Suolahden keskustan ja Uuraisten itäisen osan Kirkonkylään saakka ja ulottuu etelässä nelostien suuntaisesti Laukaan ja Jyväskylän rajalle. Väestömäärä kuvaa niiden ihmisten määrää, joiden on suhteellisen lyhyen ajoajan sisällä mahdollista käydä Hirvaskankaalla. Se ei kuitenkaan kuvaa sitä, kuinka moni esimerkiksi Äänekosken keskustaaajamasta lähtisi erikseen asioimaan Hirvaskankaalle.

Kuva 5 Hirvaskankaan saavutettavuus ajoaikavyöhykkeittäin.

Päivittäistavarakaupan palvelujen fyysinen saavutettavuus Äänekoskella ja Uuraisilla ei muutu Hirvaskankaan kaupan kehittämisen myötä. Alueella on jo päivittäistavaramyymälä, joka sijaitsee lii- kenteellisesti hyvin saavutettavalla ja kaupallisesti houkuttelevalla alueella. Fyysisestä saavutetta- vuudesta poiketen koettu saavutettavuus, sekä Hirvaskankaan lähialueen asukkaiden että kauem- paa asioiden näkökulmasta katsottuna, paranee huomattavasti päivittäistavarakaupan palvelutar- jonnan lisääntyessä ja monipuolistuessa. Sijainti valtatievarressa mahdollistaa sujuvan asioinnin myös työmatkojen yhteydessä ja palvelutarjonnan kehittyminen tekee tästä entistä houkuttele- vammaksi vaihtoehdoksi. Mahdollisuus asioida työmatkan yhteydessä voi vähentää merkittävästi tar- vetta erillisiin asiointimatkoihin.

Lähialueen nykyisille ja tuleville uusille asukkailla Hirvaskankaan uudesta myymälästä/myymälöistä tulee nykytilanteeseen verrattuna kilpailukykyinen lähikauppa. Hirvaskankaan kauppakesittymän läheisyyteen valtatie 4 länsipuolelle on asemakaavoitettu tontit noin 200 uudelle asukkaalle. Lä- hialueen asukkaiden kannalta katsottuna Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan kehittäminen vä- hentää myös asiointiliikennettä, koska kauppatemat voivat suuntautua entistä useammin lähimyy- mälään Äänekosken muiden ja/tai Jyväskylän myymälöiden sijaan. Asiointimatkojen lyhentymisen myötä myös liikenne ja sen aiheuttamat ympäristöhaitat vähenevät.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan rakenne

Hirvaskankaan aluetta on aiemmin suunniteltu kehitettäväksi pääasiassa tilaa vaativan erikoiskaupan, keskustan kanssa mahdollisimman vähän kilpailevan muun erikoiskaupan ja luonteeltaan paikallisten päivittäistavaramyymälöiden alueena. Kaupan markkinatilanteen vuoksi alueen kehittämisessä painottuvat jatkossa logistiikka, huolinta- ja liikennepalvelut. Päivittäistavarakaupan roolina on tarjota palveluja lähialueen asukkaille, mutta myös ohikulkuliikenteelle ja vapaa-ajan asukkaille.

Hirvaskankaalle on suositeltavaa sijoittaa noin 2 000 k-m² uutta päivittäistavarakaupan liiketilaa. Tällä vastataan lähialueen ostovoiman kasvun aikaansaamaan liiketilan lisätarpeeseen ja kuluttajien kysyntään ja tuetaan koko Äänekosken päivittäistavarakaupan ostovoiman siirtymän säilymistä positiivisena jatkossakin. Mitoitukseltaan 2 000 k-m² on luonteeltaan paikallista, eikä uhkaa Äänekosken ja Uuraisten muiden päivittäistavarakauppojen kehittymismahdollisuuksia eikä myöskään Kotakennään päivittäistavarakaupan kehittämistä. Lähialueen nykyisille ja tuleville uusille asukkaille Hirvaskankaan uudesta myymälästä/myymälöistä tulee nykytilanteeseen verrattuna kilpailukykyinen lähikauppa. Ajanmukaiset päivittäistavarakaupan palvelut voivat osaltaan houkutellessa lähialueelle uusia asukkaita ja vastavuoroisesti uudet asukkaat voivat tukea päivittäistavarakaupan toimintaa.

Kolmen kooltaan noin 700 kerrosneliömetrin myymälän sijoittuminen Hirvaskankaalle ei tuottaisi asiakkaiden eikä kaupan toiminnan kannalta riittävän vetovoimaista kokonaisuutta. Huomattavasti paremmat mahdollisuudet tähän on 1 - 2 myymälällä ("1 iso supermarket tai 2 pientä supermarketia"). Yhden myymälän konseptia puoltavat äänekoskelaisten nykyinen asiointikäyttäytyminen (valtaosa ostoksista tehdään suurimmissa myymälöissä) ja kaupan toimintaedellytykset. Tätä kuvaa hyvin koko Suomen nykyinen myymälärakenne (taulukko 1). Vuonna 2017 koko Suomen päivittäistavaramyynnistä 37 % toteutui isoissa supermarketeissa (myyntipinta-ala 1 000 - 2 500 m²) ja 28 % hypermarketeissa (myyntipinta-ala yli 2 500 m²). Lukumääräisesti suurimman myymälätyypin, isojen valintamyymälöiden (myyntipinta-ala 400 - 1 000 m²) osuus päivittäistavaramyynnistä oli 12 % (www.pty.fi).

Taulukko 1 Suomen päivittäistavaramyymälät 2017 (www.pty.fi).

	Myymälät		Myynti	
	lkm	Osuus, %	milj. €	Osuus, %
Hypermarketit	152	3	4 923	28
Tavaratalot	86	2	457	3
Supermarketit, isot	662	14	6 497	37
Supermarketit, pienet	433	9	1 901	11
Valintamyymälät, isot	893	19	2 151	12
Valintamyymälät, pienet	309	7	356	2
Pienmyymälät	289	6	203	1
Erikoismyymälät	782	17	236	1
Kauppahallit/suoramyyntihallit	32	1	37	0
Halpahintamyymälät	350	8	385	2
Huoltoasemamyymälät	636	14	195	1
Yhteensä	4 624	100	17 341	100

7.2 Äänekosken ja Uuraisten keskustat

Keskusta on Äänekosken kaupallinen pääkeskus, jossa on monipuolinen kaupan palvelutarjonta. Sen tulee myös säilyä ensisijaisena päivittäistavarakaupan ja keskustahakuisen erikoiskaupan sijaintipaikkana jatkossakin. Tähän pyrittäessä on muistettava, että keskustojen kehitykseen vaikuttavat hyvin monet tekijät. Keskustojen kaupallinen vetovoima ja elävyys ovat riippuvaisia kaupan

palvelutarjonnan lisäksi myös mm. kulttuuri-, viihde- ja ravintolapalvelujen ja julkisten palvelujen tarjonnan monipuolisuudesta sekä liikenne- ja pysäköintijärjestelyjen toimivuudesta, viihtyisästä fyysisestä ympäristöstä jne. Äänekosken keskustan nykyinen asema ja sen kehittämispotentiaali on tässä mielessä vahva Hirvaskankaaseen verrattuna.

Koska Hirvaskankaalle sijoittuu Äänekosken keskustassa jo olevaan ja Kotakennälle suunniteltuun päivittäistavarakauppaan nähden suhteellisen vähän uutta päivittäistavarakaupan kerrosalaa ja koska uusi liiketila on luonteeltaan paikallista, Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan kehittäminen ei uhkaa Äänekosken keskustan kaupallisten palvelujen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Kaupallisesti ja toiminnallisesti vilkkaassa Äänekosken keskustassa vaara päivittäistavaramyymälöiden toiminnan lopettamisista ja liiketilojen jäämisestä pitkäaikaisesti tyhjilleen Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan kehittämisen vuoksi onkin suhteellisen vähäinen. Päivittäistavarakaupan kehittäminen Hirvaskankaalla ei vaaranna myöskään Uuraisten keskustan nykyisten myymälöiden toimintaa, koska ne ovat tottuneet "lähimyymälärooliinsa" ja vallitsevaan markkinatilanteeseen, jossa yli puolet kunnan asukkaiden päivittäistavarakaupan ostovoimasta siirtyy muualle. Kunnasta jo nykyisin ulosvirtaava ostovoima sen sijaan saattaa löytää uuden asiointikohteen Hirvaskankaalta.

7.3 Asemakaavoituksessa huomioitavaa

Maankäytön suunnittelussa kaupan palvelujen kehittämistä on ajateltava kokonaisuutena, jossa eri alueiden kaupan palvelut täydentävät toisiaan. Äänekosken kaupan palveluverkon tasapainoisen kehittämisen kannalta onkin tärkeää, että Äänekosken keskustalle ja muille kaupan keskittymille annetaan riittävät mahdollisuudet kehittyä. Kaupungin tehtävänä on kokonaisuuden hallinta niin, että luodaan edellytykset kaupan tavoitteelliseen kehittymiseen eri alueilla. Hirvaskankaan asema ja rooli Äänekosken vähittäiskaupan palveluverkossa on jo vakiintunut. Päivittäistavarakaupan kehittäminen vahvistaa tätä asemaa, mutta ei muuta sitä.

Hirvaskankaan päivittäistavarakaupan käytännön kehittämiseen ja toteutukseen tulee vaikuttamaan se, mitkä yritykset ovat kiinnostuneita alueesta ja millainen on niiden toimintakonsepti ja tilantarve. Tätä ei maankäytön suunnittelussa voida, eikä kilpailulainsäädännön mukaan saisikaan määritellä tarkasti ja sitovasti etukäteen. Kaavoituksella tuleekin tarjota Äänekoskelta sijaintipaikkaa hakeville yrityksille vaihtoehtoja, joissa kauppa voi hakeutua konseptiinsa, muuhun myymäläverkkoon ja kilpailutilanteeseen suhteutettuna itselleen liiketoiminnallisesti parhaaseen paikkaan. Hirvaskangas on yksi näistä paikoista Äänekoskella. Avainsanoja Hirvaskankaan yritysten toiminta- ja kehittämisedellytysten kannalta ovat alueen kaupallisen konseptin ja asemakaavan joustavuus ja mahdollisuus vaiheittaiseen toteuttamiseen. Tämä antaa alueen yrityksille mahdollisuudet kehittää omaa toimintaansa vastaamaan markkina-alueen kysyntään ja ajan kuluessa muuttuvaan kilpailutilanteeseen.

Hirvaskankaan asemakaavan muutoksessa päivittäistavarakaupan sallivia kaavamerkintöjä (KL, KLT, KLH ja KM) olisi suositeltavaa vähentää ja keskittää päivittäistavarakauppa yhteen tai kahteen kortteliin (esimerkiksi KM-4 -kortteliin ja/tai KL-1/KL-2 -kortteliin). Kaavamääräyksessä uuden päivittäistavarakaupan liiketilan enimmäismääräksi voisi osoittaa 2 000 k-m², joka voidaan toteuttaa yhtenä tai kahtena myymälänä. Mitoitus voi toteutua tämän työn tarkasteluvaihtoehtojen sijasta esimerkiksi niin, että alueelle sijoittuisi yksi 1 500 k-m²:n myymälä, jolloin tilaa jäisi vielä yhdelle pienmyymälälle tai nykyisen myymälän laajentamiselle.

8. LÄHTEET

A.C. Nielsen Finland Oy (2013). Myymälärekisteri 2012.

Keski-Suomen liitto (2017). Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistus. Maakuntavaltuuston 1.12.2017 hyväksymä.

Ramboll Finland Oy (2016). Kotakennään kaupallisten vaikutusten arviointi.

ÄÄNEKOSKEN KAPUNKI

Äänekosken luontoselvitykset

Raportti

12.1.2021

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalueet	1
3	Ympäristön yleiskuvaus	2
3.1	Kallio- ja maaperä sekä topografia	2
3.2	Maisema	4
3.2.1	Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue	4
3.2.2	Hirvaskankaan lisäalue	6
3.2.3	Laajalahden alue	8
3.3	Pinta- ja pohjavedet	10
3.4	Natura-alueet, luonnonsuojelualueet, suojeluohjelmien alueet sekä metsälain 10§ erityisen tärkeät elinympäristöt	12
4	Aineisto ja menetelmät	14
4.1	Yleistä	14
4.2	Luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoitus	14
4.3	Liito-orava- ja viitasammakkoinventointi	14
4.4	Arvokkaat luontokohteet ja niiden arvottaminen	15
4.5	Uhanalaisuusluokitus	15
5	Luontoselvitys	15
5.1	Kasvillisuus ja luontotyypit	15
5.1.1	Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue	15
5.1.2	Hirvaskankaan lisäalue	19
5.1.3	Laajalahden alue	21
5.1.4	Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit	23
5.2	Vieraslajit	23
5.3	Eläimistö	24
5.3.1	Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue	24
5.3.2	Hirvaskankaan lisäalue	24
5.3.3	Laajalahden alue	24
5.4	Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit, sekä uhanalaiset ja harvinaiset lajit	24
5.4.1	Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue	24
5.4.2	Hirvaskankaan lisäalue	25
5.4.3	Laajalahden alue	25
5.5	Arvokkaat luontokohteet	26

12.1.2021

5.5.1	Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue	26
5.5.2	Hirvaskankaan lisäalue	26
5.5.3	Laajalahden alue	27
6	Lähteet	31

Kaikki oikeudet (mukaan lukien tekijänoikeudet) tähän raporttiin kuuluvat FCG:lle, tai Asiakkaalle, mikäli niin on sovittu. Tätä raporttia tai sen osaa ei saa muokata tai käyttää uudelleen toiseen tarkoitukseen ilman FCG:n kirjallista lupaa.

12.1.2021

Äänekosken luontoselvitykset

1 Johdanto

Äänekoski on laatimassa asemakaavaa Laajalahden ranta-alueelle ja muuttamassa Suolahden Tallilan asemakaavaa. Lisäksi suunnittelun kohteena Hirvaskankaan lisäalue. Työn tavoitteena on laatia alueille asemakaavoitusta palveleva luontoselvitys. Työ on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain (1999/132) asemakaavalle asettamien sisältövaatimusten mukaisella tarkkuudella (MRL 54 §). Tavoitteena on, että maankäytön suunnittelussa voidaan huomioida luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden säilyminen sekä kasvillisuudeltaan ja eläimistöltään arvokkaat alueet.

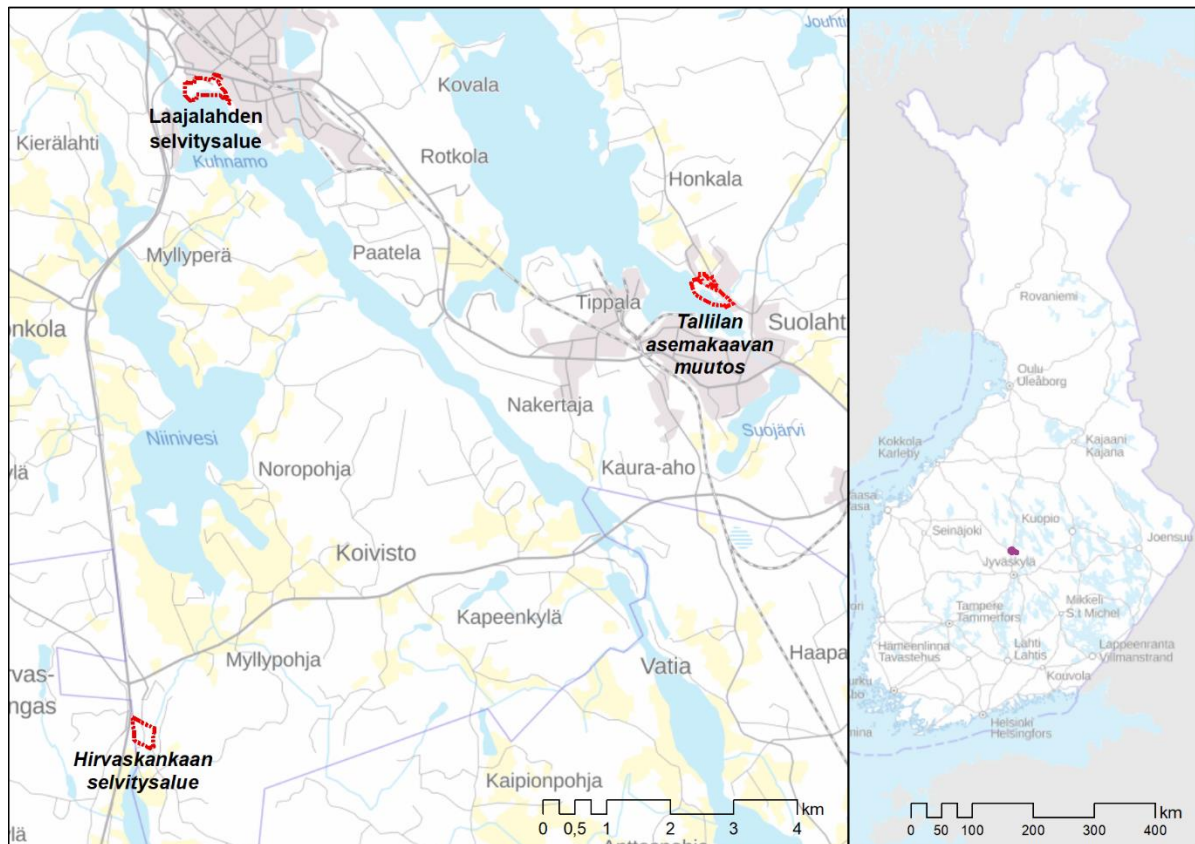
Luontoselvityksessä keskitytään paikantamaan arvokkaita luontokohteita sekä kuvailemaan alueen luonnonympäristön yleispiirteet ja olosuhteet. Erityisesti paikannetaan mahdolliset arvokkaat luontokohteet (Metsäl. 10 §, Vesil. 2 luku 11 §, LsL. 29 §) sekä uhanalaisten luontotyyppien esiintymät, arvokkaan kasvi- ja eläinlajiston esiintymät ja elinympäristöt. Luontoselvitys sisältää kasvillisuus-, luontotyyppi-, viitasammakko- ja liito-oravakartoitukset.

Selvitysraportissa on esitetty alueiden ympäristöolosuhteiden, luontoarvojen nykytila sekä suunnitelmassa huomioitavat, perustellut luontokohteet. Selvitysalueelle sijoittuvat merkittävät arvokkaat luontokohteet ja arvokkaan lajiston esiintymät on esitetty kartoilla, kuvailtu pääpiirteissään sekä arvioitu. Selvityksen on laatinut FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n FM biologi Jari Kärkkäinen Kuopion aluetoimistosta.

2 Selvitysalueet

1. **Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue** sijaitsee noin 1 km päässä Suolahden keskustasta koilliseen ja se rajautuu Keitele-järveen (Kuva 1).
2. **Hirvaskankaan lisäalue** sijoittuu Äänekosken Hirvaskankaalle (Kuva 1).
3. **Laajalahden alue** on Äänekosken ydinkeskustan lounaispuolella noin kilometrin päässä keskustasta Kuhnamon Laajalahdella (Kuva 1). Alue rajautuu pohjoispuolelta Valtatie 4:ltä Äänekosken keskustaan johtavaan Kotakennäntiehen sekä sen varressa sijaitsevaan liikerakennusten kortteliin. Eteläpuolelta aluetta rajaa Kuhnamo -järvi sekä satama-alue, länsipuolella Laajaniemi sekä itäpuolella Pukkimäen asuinkerrostalot. Selvitysalue on osittain entistä Kuhnamon järven pohjaa, jota on täytetty maa-aineksilla

12.1.2021

Kuva 1. Selvitysalueiden sijainti (pohjakartta © MML 2020).

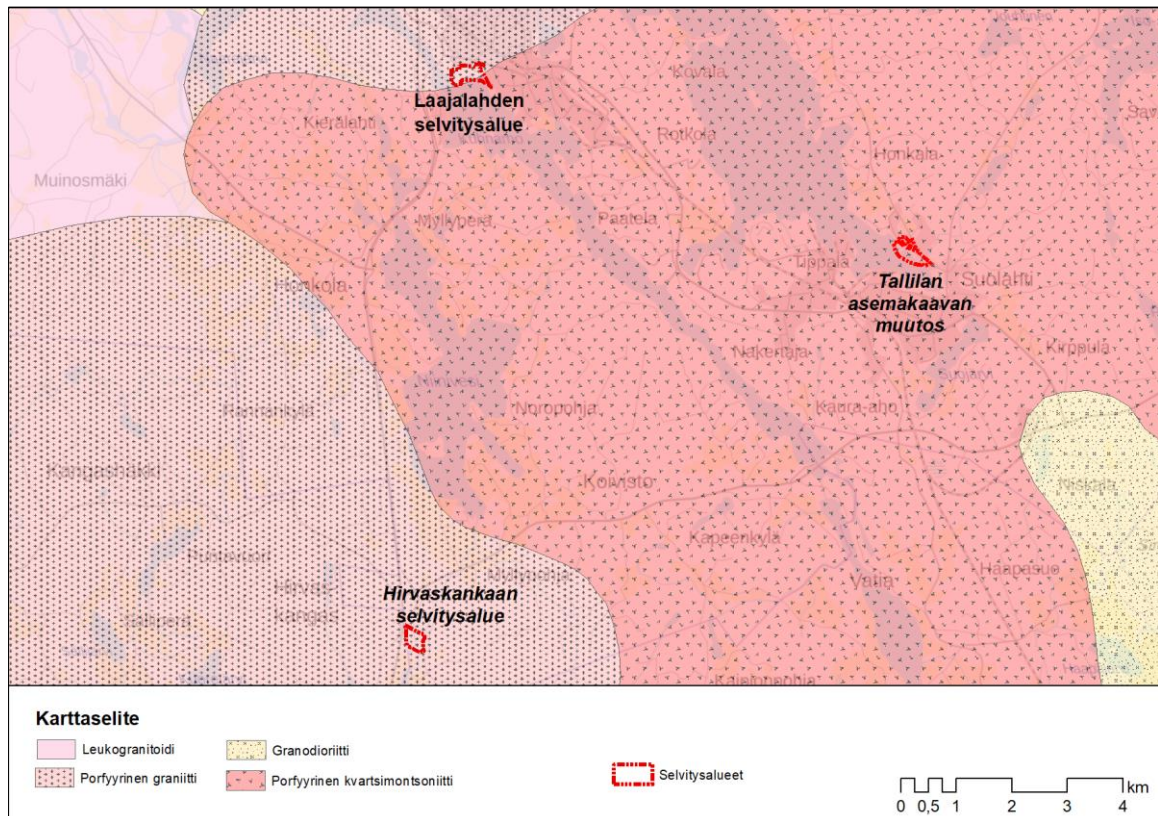
3 Ympäristön yleiskuvaus

3.1 Kallio- ja maaperä sekä topografia

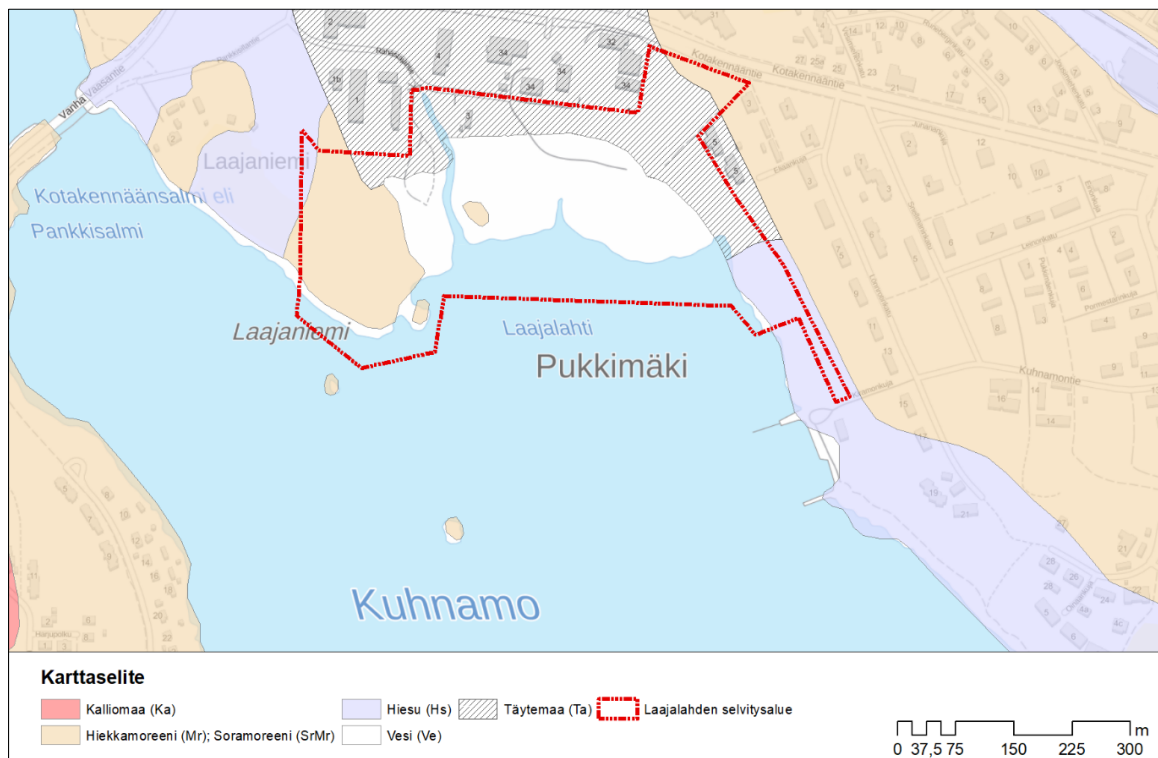
Selvitysalueiden kallioperässä vallitsevat graniitti ja kvartsimontsoniitti (Kuva 2). Laajalahden selvitysalueen maaperä on suurelta osin täytemaata. Lisäksi Laajaniemen alueella on hiekkamoreenia ja alueen kaakkoisosalla on hiesumaita (Kuva 3). Tallilan asemakaavan muutosalueella vallitsevat savi-, hiekka- ja hiekkamoreenimaa (Kuva 4).

Hirvaskankaan lisäalue sijoittuu Laukaan-Saarijärven-Kokkolan harjujaksolle, missä maaperä on pääasiassa hiekkaa, mutta harjun ytimen alueella on myös soraa. Harju on tasainen ja leveä.

12.1.2021

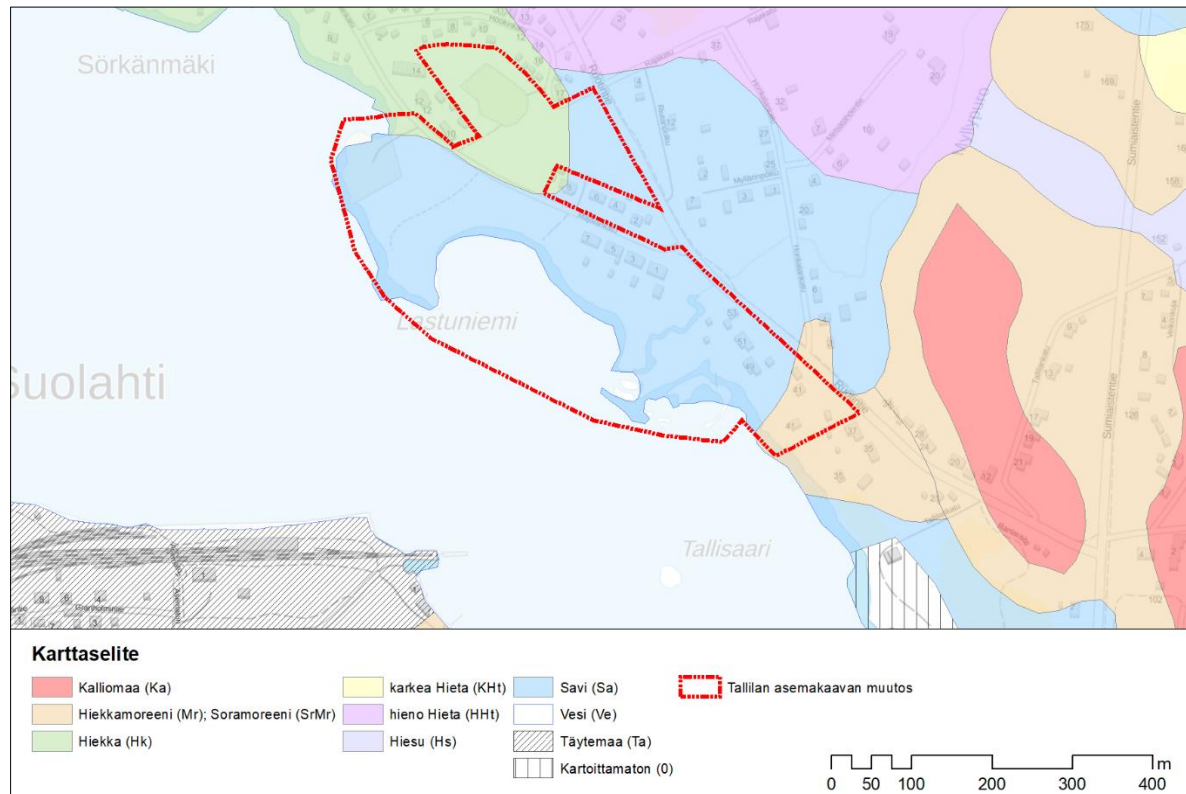

Kuva 2. Kallioperäolosuhteet (© GTK 2020, pohjakartta © MML 2020).

Kuva 3. Laajalahden selvitysalueen maaperäolosuhteet (© GTK 2020, pohjakartta © MML 2020).

12.1.2021

Kuva 4. Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueen maaperäolosuhteet (© GTK 2020, pohjakartta © MML 2020).

3.2 Maisema

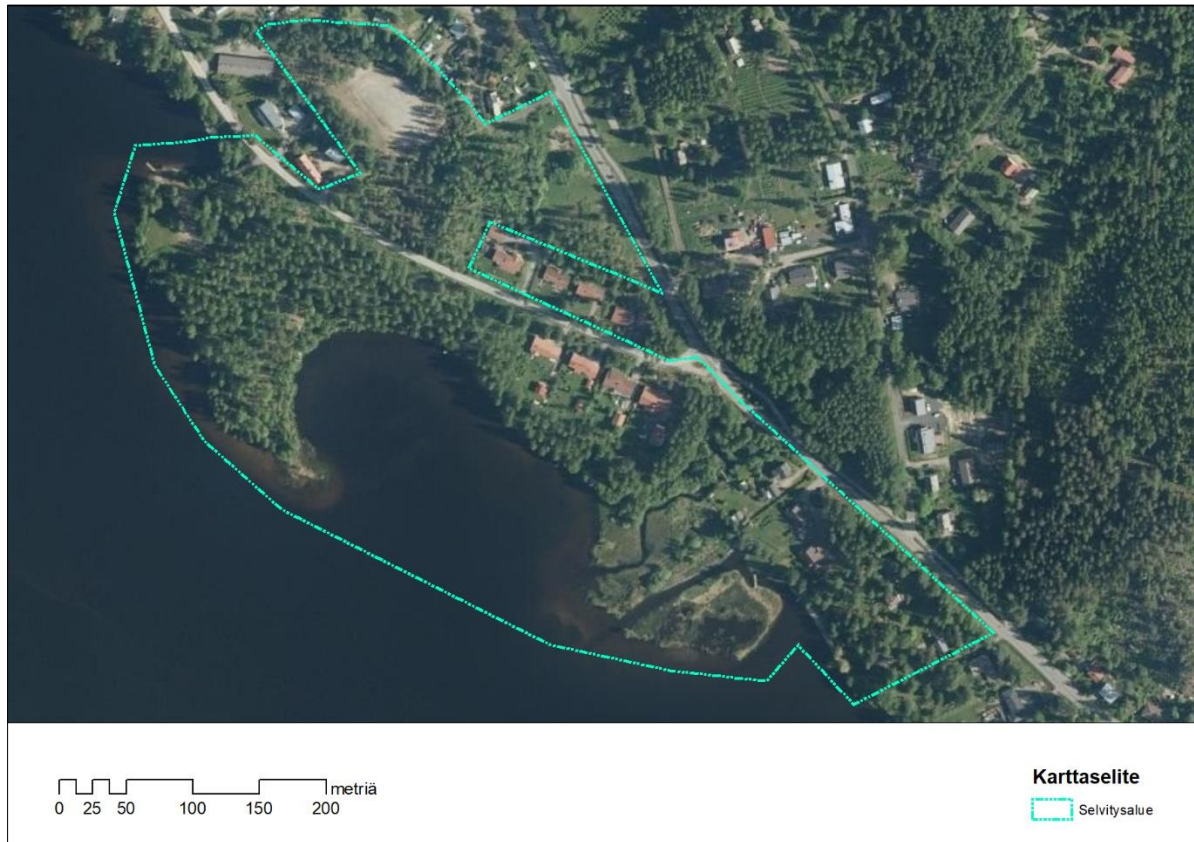
Äänekosken alue kuuluu Itäisen Järvi-Suomen alueeseen ja Keski-Suomen järvisuutuun maisemamaakuntajaoltaan.

3.2.1 Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue

Selvitysalueen länsiosalla oleva Lastuniemi on rakentamaton ja sen maisemaa leimaa pensastoinen lehtipuumetsä, jota on väljennetty. Lastuniemen luoderannalla on yleinen uimaranta ja lentopallokenttä.

Keiteleen rantaan rajautuu Majalankadun varressa oleva pientalovaltainen asuinalue. Asuinalueen välissä on Myllypuro, joka laskee Keiteleeseen ja sen ympäristö on avo- ja pensasluhtaa. Majalankadun pohjoispuolella on vanha soranottoalue, urheilukenttä ja lehtipuuvaltaista metsää. Alueen pohjoispuolella on vanha pelto, joka rajautuu Ruotintiehen ja Höökinkatuun.

12.1.2021

Kuva 5. Ilmakuva Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueesta (Ilmakuva © MML 2020).

Kuva 6. Lastuniemellä kasvaa väljennetty ruohoinen ja pensainen lehtipuumetsä ().

12.1.2021

Kuva 7. Sörkänmäen urheilukenttä.

Kuva 8. Ruotintiehen ja Höökinkatuun rajautuva vanha pelto.

3.2.2 Hirvaskankaan lisäalue

Hirvaskankaan lisäalueen jakaa Hitonlahdentie, johon rajautuu kesällä 2020 hakattu siemenpuuhakkuuala. Tien länsipuolella on entinen nuorta puustoa kasvava maa-aineksen ottoalue. Alueen itäosalla on Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura-alueeseen kuuluva vanha kuusikko. Selvitysalue rajautuu Hirvasjokeen.

12.1.2021

Kuva 9. Ilmakuva Hirvaskankaan lisäalueesta. Kuva on otettu ennen hakkuita (Ilmakuva © MML 2020).

Kuva 10. Hitonlahden tien ja Natura-alueen välinen alue on hakattu kesällä 2020 (20.7.2020).

12.1.2021

Kuva 11. Selvitysalueen länsipuolella on vanha maa-aineksen ottoalue, missä kasvaa nuorta puus-
toa (20.7.2020).

3.2.3 Laajalahden alue

Laajalahden ranta-alue on keskiosalta entistä järven pohjaa. Tällä alueella sijaitsee koirapuisto sekä frisbeegolfrata, joita reunustaa harva koivupuusto. Selvitysalueen länsiosalla Laajaniemessä on kuusivaltaista talousmetsää. Laajaniemen alueella on paikoin korpikasvillisuutta. Laajalahden itäosalla on varttunut männikkö, joka rajautuu Pukkimäen asuinkerrostaloalueeseen. Kotakennäntien varressa on varttuva kuusikkokuvio.

Kuva 12. Ilmakuva Laajalahden ranta-alueesta (Ilmakuva © MML 2020).

12.1.2021

Kuva 13. Täytemaalle on rakennettu puistoalue, missä sijaitsee koirapuisto sekä frisbeegolfrata (13.5.2020).

Kuva 14. Laajalahden länsirannalla on varttunutta männikköä. Taustalla on Pukkimäen asuinkerrostaloja (13.5.2020).

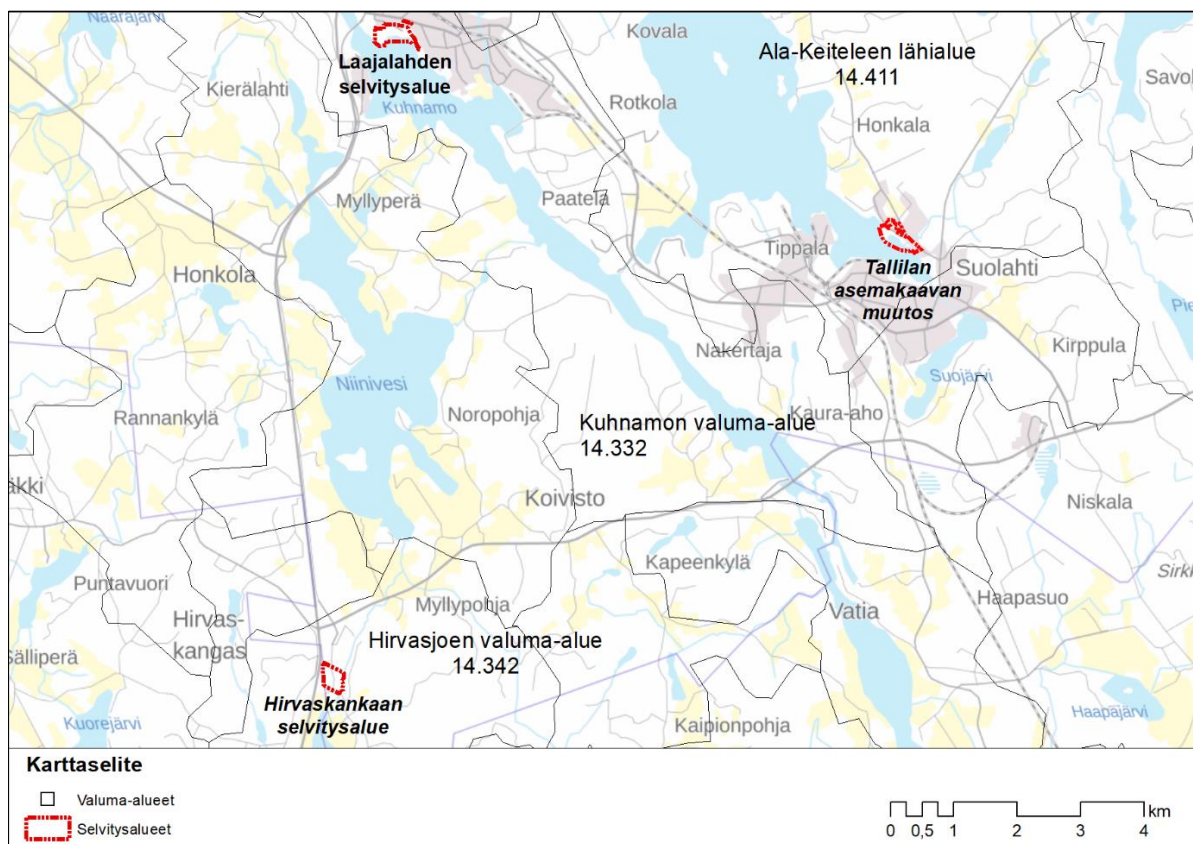
12.1.2021

3.3 Pinta- ja pohjavedet

Selvitysalueiden vedet kuuluvat Kymijoen (14) -päävesistöön.

Laajalahden selvitysalue rajautuu Kuhnamo -järveen, joka on yhteydessä ns. Saarijärven reittiin, ja selvitysalue sijoittuu järven valuma-alueelle (14.332) (Kuva 15). Tallilan asemakaava on Ala-Keiteleen lähialueen lähivaluma-alueella (14.411) ja Hirvaskankaan selvitysalue on Hirvasjoen valuma-alueella (14.342).

Kuhnamo -järveen ekologinen tila on välttävä. Rehevyytasoltaan järvi on lievästi rehevä. Sitä kuormittavat Saarijärven reitin humuspitoiset vedet. Ala-Keiteleen ekologinen tila on hyvä (Kuva 16). Hirvaskankaan selvitysalue rajautuu ekologiselta tilaltaan erinomaiseen Hirvasjokeen.

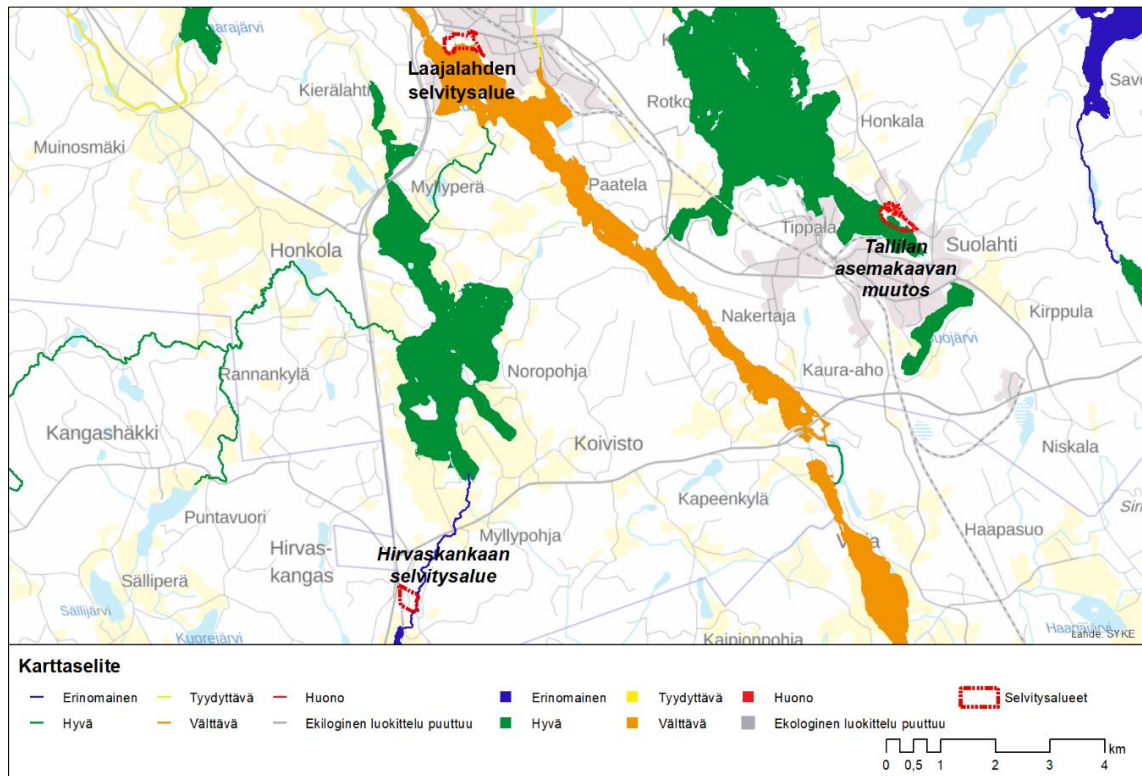

Kuva 15. Valuma-alueet (pohjakartta © MML 2020).

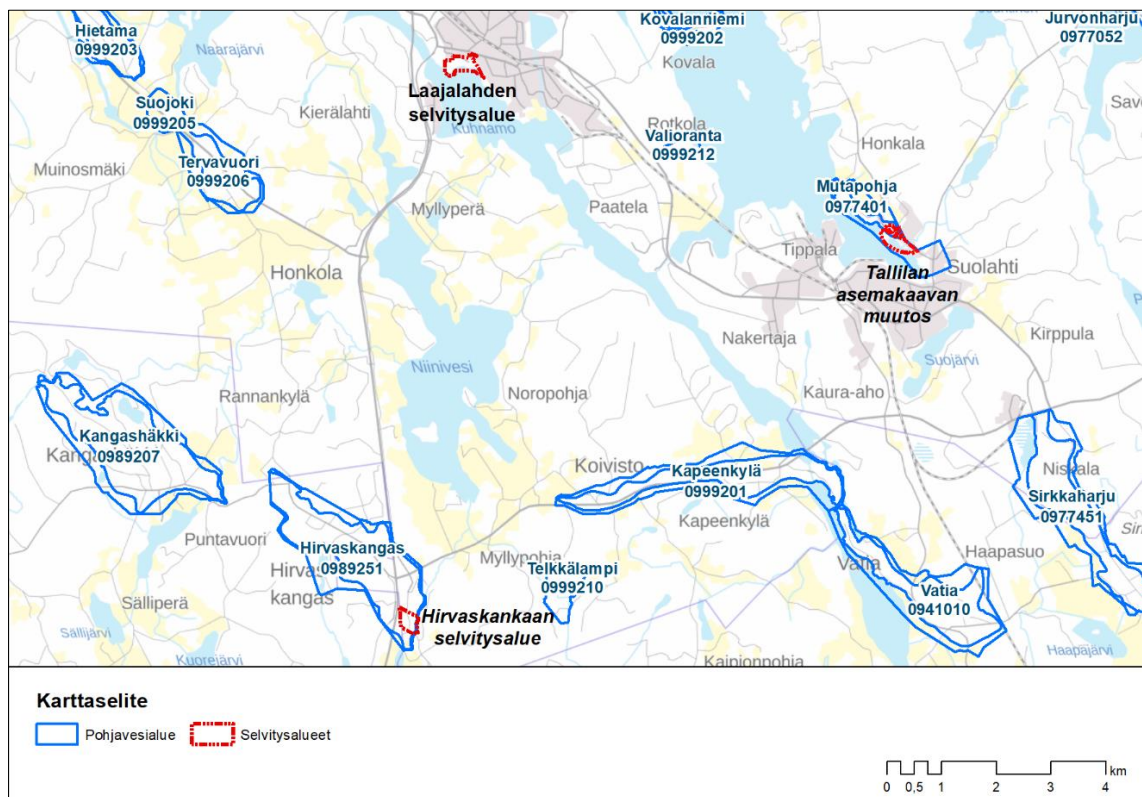
Tallilan asemakaavan muutosalue sijoittuu **Mutapohjan (0977401)** pohjavesialueelle ja Hirvaskankaan selvitysalue **Hirvaskankaan (0989251)** pohjavesialueelle (Kuva 17). Laajalahden selvitysalueella ei ole luokitettuja pohjavesialueita.

Mutapohjan pohjavesialue on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi ja sen tila on määritelty hyväksi. Mutapohjalla sijaitsee toiminnassa oleva vedenottamo. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 1,21 km², muodostumisalueen pinta-ala on 0,27 km² ja arvioitu kokonaisantoisuus 4 800 m³/d.

12.1.2021

Kuva 16. Pintavesien ekologinen tila (pohjakartta © MML 2020).

Kuva 17. Pohjavesialueet (pohjakartta © MML 2020).

12.1.2021

Hirvaskankaan pohjavesialue sijaitsee sekä Uuraisten kunnan, että Äänekosken kaupungin alueella. Pohjavesialue sijoittuu luode-kaakkosuuntaiselle Laukaan-Saarijärven-Kokkolan harjujaksolle. Muodostumatyyppi on vettä ympäristöstä keräävä harju. Pohjavesi virtaa harjussa pääasiassa luoteesta kaakkoon. Pääosa harjun pohjavedestä purkautuu Hirvaslähteestä (Lä992003). Pohjavesialue on luokiteltu muuhun vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pinta-vesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (2E). Hirvaskankaan pohjavesialue on määritelty riskialueeksi. Alueen määrällinen tila on hyvä ja kemiallinen tila huono. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 3,96 km². Muodostumisalueen pinta-ala on 3,00 km² ja arvioitu kokonaisantoisuus 1800m³/d.

3.4 Natura-alueet, luonnonsuojelualueet, suojeluohjelmien alueet sekä metsälain 10§ erityisen tärkeät elinympäristöt

Hirvaskankaan selvitysalueelle sijoittuu osa Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura-alueesta (FI0900011) (Kuva 18). Natura-alue on luontoarvoltaan hyvin monipuolinen ja merkittävä alue, joka koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta: Hitonhaudasta, Kylmäpuron lähteiköstä ja Hirvasjoesta.

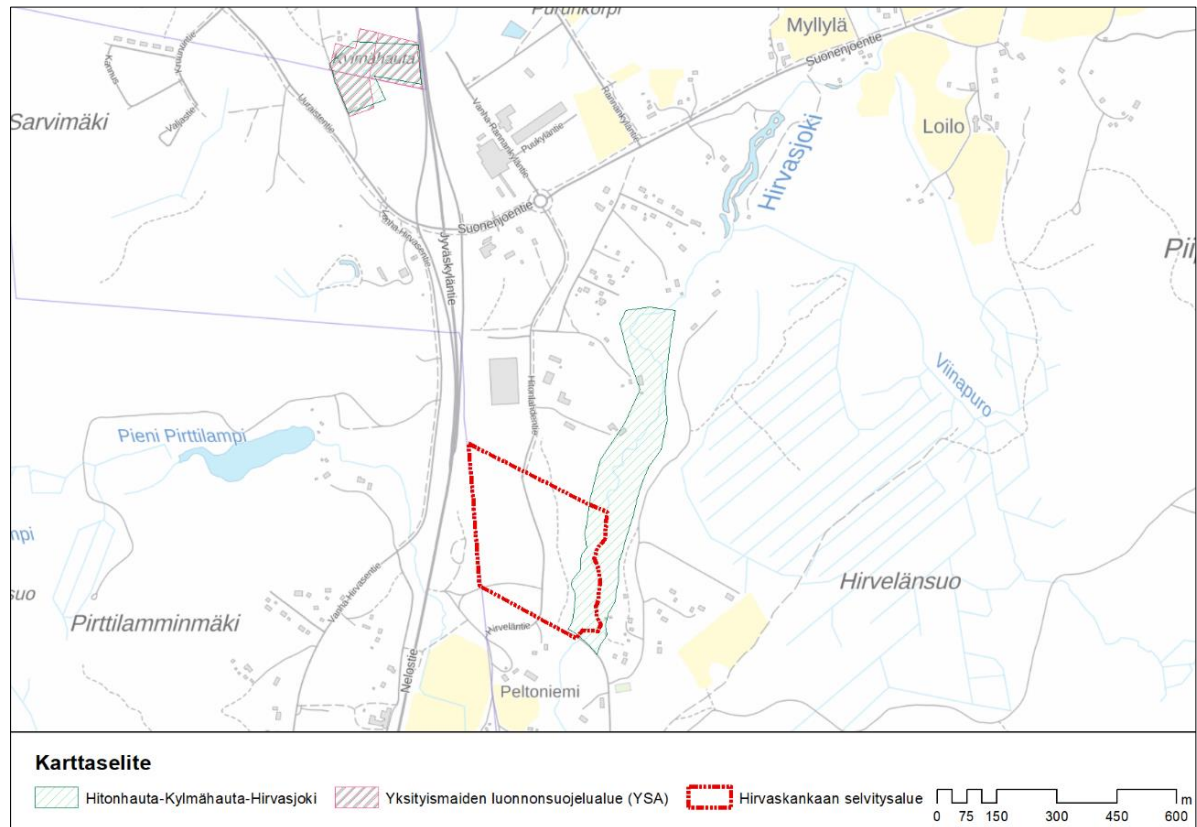
Hitonhaudan alue sijaitsee Laukaan luoteisosassa. Hitonhaudan länsi- ja pohjoisosassa on arvokas harjualue syvän harjuhaudan jakamine rinnakkaiselänteineen. Harjualue liittyy kasvistollisesti merkittävään ja geologisesti erittäin merkittävään rotkovajoamaan.

Äänekosken ja Uuraisten rajalla sijaitseva Kylmäpuron lähteikkö kuuluu Keski-Suomessa hyvin harvinaisiin rinne- ja lähteikkösoihin. Suon ja sen reunasta jyrkkänä kohoavan harjukankaan rajan tuntumassa on sekä avolähteitä että tihkupintoja.

Hirvasjoki on hiekkapohjainen, leveä, matala ja kohtalaisen nopeasti virtaava joki. Vesi on silmämääräisesti arvioituna hyvää ja kirkasta. Yläjuoksulla joki virtaa syvällä kanjonissa, alajuoksulla jokilaakso leveämpi. Joen varressa tavataan pienialaisesti rehevää lehto- ja korpikasvillisuutta.

Muilla selvitysalueilla ei ole suojeluohjelmien tai luonnonsuojelualueita. Alueilta ei myös ole tiedossa metsälain 10§ erityisen tärkeitä elinympäristöjä (metsaan.fi).

12.1.2021

Kuva 18. Hirvaskankaan selvitysalueelle sijoittuu osittain Hironhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura-alueen Hirvasjoen osalle (pohjakartta © MML 2020).

Kuva 19. Selvitysalue rajautuu Hironhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura-alueeseen kuuluvaan Hirvasjokeen (13.5.2020).

12.1.2021

4 Aineisto ja menetelmät

4.1 Yleistä

Inventointien taustatietoina on käytetty maastokarttoja ja ilmakuvia sekä ympäristöhallinnon aineistoja. Maastotöiden tueksi selvitettiin tarkistettavien kohteiden ja sen lähistön tiedossa oleva uhanalaisten lajien paikkatietoaineisto ympäristöhallinnon uhanalaisrekisteristä (SYKE, Hertta Eliölajit -tietokanta 6/2020). Lisäksi luontoselvityksessä on hyödynnetty mm. seuraavia aineistoja ja tietolähteitä maastoselvitysten pohjatiedoiksi sekä selvitysten täydentämiseksi:

- GTK:n Hakku-palvelu (<https://hakku.gtk.fi/>).
- Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutoskohteiden luonto- ja maisemaselvitys (Rahinanti 2013).
- Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt ja metsävarakuviot (<https://www.metsaan.fi>).
- Suomen Lajitietokeskus (<https://laji.fi>)
- SYKEN Avoin tieto -tietopalvelu (<https://www.syke.fi/avointieto>).
- Suomen Lajitietokeskus (<https://laji.fi/>)

4.2 Luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoitus

Alueiden kasvillisuus ja luontotyytit kartoitettiin 20.7.2020. Maastossa keskityttiin kartoittamaan luonnonsuojelulain (LsL 1996/1096) ja vesilain (VesiL 2011/587) suojeltavia luontotyyppisiä, metsälain (Metsäl 1996/1093) erityisen tärkeitä elinympäristöjä sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta paikallisesti arvokkaita kohteita ja uhanalaisia luontotyyppisiä (Kontula & Raunio 2018).

4.3 Liito-orava- ja viitasammakkoinventointi

Liito-orava ja viitasammakko kartoitettiin 13.5.2020. Näiden eläinten EU:n luontodirektiiviin liitteen IV (a) lajien esiintyminen ja rajattiin lisääntymis- ja levähdyspaikat ohjeiden mukaan (Nieminen & Ahola 2017). Kartoituspäivänä sää oli aurinkoinen ja ilman lämpötila vaihteli + 5-10 °C välillä.

Viitasammakkokartoitus kohdistettiin Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueelle ja Laajalahden alueelle. Selvitysmenetelmänä oli havainnoida soidintavia viitasammakkokoiraita niiden pääsoidinainana. Lajille sopivilla kutupaikoilla kuunneltiin kutuääntelyä.

Liito-oravakartoitus tehtiin kaikilta selvitysalueilta. Liito-oravaselvityksessä kohdealueen metsiköt kuljettiin läpi jalkaisin ja etsittiin liito-oravan jätöksiä puiden, erityisesti kuusten ja haapojen tyviltä. Papanapuut ovat puita, joita jätöslöytöjen perusteella laji on käyttänyt oleskelu- tai ruokailupaikkanaan. Maastossa havainnoitiin myös potentiaalisia pesäkoloja (lehtipuissa ja erityisesti haavoissa), pönttöjä ja risupesä (kuusissa).

Papanahavaintojen ja metsän rakenteen perusteella voidaan rajata lajin ydinalue, joka on liito-oravan elinpiirin keskeinen osa. Elinpiiriä ei voida rajata papanapuiden perusteella. Siihen voi kuulua useita liito-oravan suosimia ydinalueita, ruokailupaikkoja ja liikkumiseen sopivia metsiä. Usein ydinalueelta löytyy myös liito-oravan pesäpuu. Lisääntymis- ja levähdyspaikka käsittää pesäpuut ja niiden lähellä kasvavat suoja- ja ravintoa tarjoavat puut. Pesäpuu on liito-oravalle soveltuva pesäpaikka (kolo, risupesä tai pönttö), jonka alta on löydetty papanoita. Lisääntymis- ja levähdyspaikka on suojeltu.

12.1.2021

4.4 Arvokkaat luontokohteet ja niiden arvottaminen

Arvokkaiksi luontokohteiksi luetaan kohteet, joiden olemassaolo merkittävästi lisää tarkasteltavan alueen luontoarvoja. Merkittävimmät tällaiset ympäristötyypit on lueteltu luonnonsuojelulaissa (LSL 29 §), ja niiden olemassaolo on lailla turvattu sen jälkeen, kun alueellinen ELY-keskus on tehnyt niistä rajauspäätöksen ja saattanut sen maanomistajan tiedoksi. Metsälaki (Metsäl 10 §) määrittelee metsätaloustoimissa huomioitavia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka ilmentävät luonnon monimuotoisuutta ja ne on hyvä huomioida myös muussa maankäytön suunnittelussa. Vesilaissa on luonnon-tilaisten pienvesien muuttamiskielto (2 luku 11 §).

Lisäksi selvityksessä on huomioitu myös em. lakien mainitsemattomat uhanalaiset luontotyypit (Kontula & Raunio 2018) tai muut metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt (Meriluoto & Soininen 1998), joita ovat esimerkiksi vanhat havu- ja sekapuumetsiköt, vanhat lehtimetsiköt, paisterinteet, supat, ruohoiset suot, metsäniityt ja hakamaat.

Luontokohteita suojellaan tai huomioidaan muutoin maankäytössä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja lajien elinympäristöjen säilyttämiseksi. Arvokkaalla luontotyyppillä esiintyy usein myös arvokasta eliölajistoa. Arvokkaiden luontotyyppien lisäksi maankäytön suunnittelussa huomioitavia kohteita ovat uhanalaisten, ja varsinkin erityisesti suojeltavien eliölajien (Lsl 46 § ja 47 §) esiintymät sekä EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV (a) sisällytettyjen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikat (LSL 49 §).

Arvokkaat luontokohteet arvotetaan luontoarvojen perusteella. Luontokohteiden arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen (Söderman 1996): a) kansainvälisesti arvokkaat kohteet, b) kansallisesti arvokkaat kohteet, c) maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet, d) alueellisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet sekä e) muut luonnonsuojelullisesti arvokkaat kohteet.

4.5 Uhanalaisuusluokitus

Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Luokitus perustuu vuoden 2019 luokituksiin (Hyvärinen ym. 2019). Luontotyypit ovat luokiteltu samalla periaatteella kuin lajit. Uhanalaisuusluokka on esitetty koko Suomen ja Etelä-Suomen osalta (Kontula & Raunio 2018).

5 Luontoselvitys

5.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Äännekoski sijaitsee eteläborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä, Järvi-Suomen kasvi-maantieteellisellä alueella (2b).

5.1.1 Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue

Selvitysalueen metsäkasvillisuus on kulttuurivaikutteista. Lastuniemellä on koivupuuvältaista rehevää metsää, jossa kenttä- ja pensaskerros on rehevää (Kuva 20). Aluekasvillisuuden vallitsevia lajeja ovat mesiangervo, vadelma, metsäkastikka, karhuputki, maitohorsma ja ruokohelpi. Puustoa on voimakkaasti väljennetty. Valtapuun koivujen joukossa on hieman raitaa, harmaaleppää ja haapaa sekä lehtikuusta.

Lastuniemen luodeosalla on yleinen uimaranta ja lentopallokenttä (Kuva 21). Lastuniemen rantaa luonnehtii laajasti viiltosara-viitakastikkavaltainen kasvillisuus, jonka lajistoon kuuluu nimilajien

12.1.2021

lisäksi mm. terttualpi, järvikorte ja suoputki. Paikoin on leväosmankäämi- ja järviruokokasvustoja. Länsirannalla kasvaa myös isosorsimoa, joka on 1–2,5 metriä korkea, monivuotinen heinäkasvi. Isosorsimo on haitallinen sisävesistöjen vieraslaji. Lahden osalla kasvaa kelluslehtisiä kuten ulpukkaa ja uistinvitaa.

Majalankadun pohjoispuolella on vanha maa-aineksenottoalue ja urheilukenttä, jota reunustaa nuori mänty-koivupuusto. Vanhan maa-aineksen ottoalueella kasvaa komealupiinia, joka on luokiteltu kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi. Ruotintien ja Höökinkatuun rajautuu vanha pensoittuva pelto, jonka länsipuolella on rehevää lehtimetsää. Pellon pajupensaikosta on tiedossa jättiputki (*Heracleum persicum* -ryhmä) (Suomen Lajitietokeskus 2020), joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella. Pellon kasvillisuutta leimaa kiiltopaju, heinät ja suurruohot kuten maitohorsma, peltoohdake ja karhunputki (Kuva 22). Lisäksi Ruotintien pientareella kasvaa komealupiinia.

Urheilukentän itäpuolen ja pellon välissä oleva metsä on lehtipuuvaltainen ja sitä luonnehtii tiheä pensaskerros. Valtalajina ovat töyhtöangervo, mesiangervo ja harmaaleppä. Kasvillisuus on kulttuurivaikutteista, osin se on kangasmetsää ja osin lehtoa. Puusto on varsin nuorta ja koivuvaltaista, niiden joukossa on hieman mäntyä (Kuva 23).

Myllypuron suistossa on avo- ja pensasluhtaa (Kuva 24). Pensasluhdan valtalaji on kiiltopaju ja avoluhdalla viiltosara.

Kuva 20. Lastuniemellä on koivupuuvaltainen rehevää koivuvaltaista metsää, missä aluskasvillisuutta leimaa mesiangervo ja maitohorsma (20.7.2020).

12.1.2021

Kuva 21. Lastuniemen luodeosan yleinen uimaranta ja lentopallokenttä (20.7.2020).

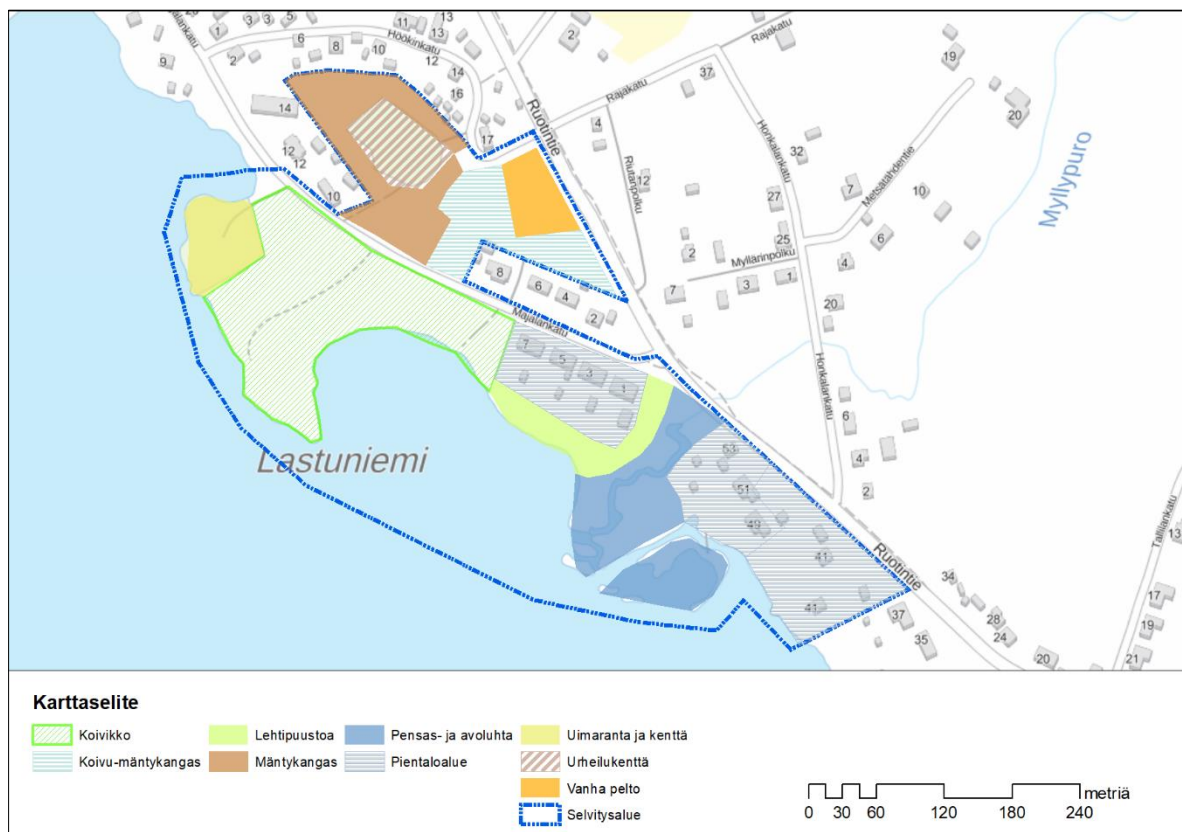

*Kuva 22. Höökinkadun varrella oleva pelto, joka pajupensaikossa kasvaa persianjättiputkea (*Herculeum persicum*) (20.7.2020).*

12.1.2021

Kuva 23. Selvitysalueen pohjoisosalla on kulttuurivaikutteista metsää (20.7.2020).

Kuva 24. Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueen luontotyytit (pohjakartta © MML 2020).

12.1.2021

5.1.2 Hirvaskankaan lisäalue

Hirvaskankaan lisäalueen läpi menee Hitonlahdentie, jonka länsipuolella on vanha maa-aineksenottoalue ja itäpuolella kuivahkon kankaan mäntykangas. Puusto on hakattu 2020. Selvitysalueen pohjoisrajalla on pienialainen lehtipuuvaltainen lehtomaisen kankaan laikku.

Selvitysalue rajautuu Hirvasjokeen, jonka varressa on luonnontilainen kuusikko (Kuva 28), missä kasvillisuus on lehtomaista kangasta, kangaskorpea ja saniaiskorpea. Jokivarressa rinteiden alaosalla on myös lähteisiä tihkupintaisia osia.

Maa-aineksenottoalueella kasvaa nuorta mäntyä, joukossa on paikoin harmaaleppää ja koivua. Alue on suurelta osin avointa tai puoliavointa kenttää. Pohjakerroksessa, avoimilla ja puoliavoimilla paikoilla, on vallitsevana harmaa- ja valoporonjäkälä sekä hietikkotierasammal. Kenttäkerros ei ole yhtenäinen ja valtalajina on kanerva.

Alueen kasvistoon kuuluvat mm. syysmaitikka, jänönsara, pujo, siankärsämö, leskenlehti, hietakastikka ja metsälauha. Paikoittain avoimilla kohdilla kasvaa myös silmälläpidettävää ahokissankäpälää. Alueelle on tuotu puutarhajätteitä, jonka takia alueella on mm. terijoensalava-, tuoksuvatukka- ja kurtturehtiruusu kasvustoja. Lisäksi alueella on komealupiinikasvustoja. Kurtturehtiruusu ja komealupiini ovat kansallisesti haitallisia vieraslajeja.

Kuva 25. Valoisilla rinteillä kasvaa nuorta mäntyä, männyn taimia. Pohjakerroksessa on harmaa- ja valoporonjäkälää sekä hietikkotierasammalta (20.7.2020).

12.1.2021

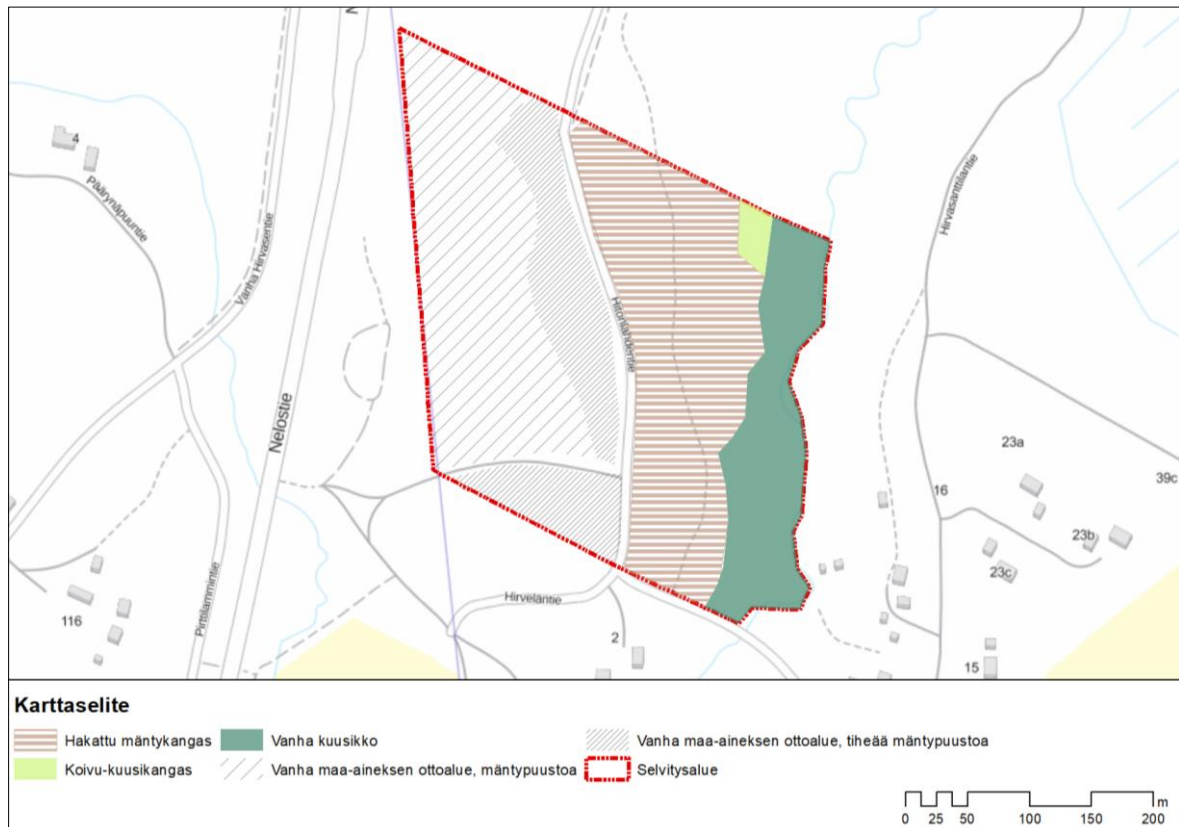

Kuva 26. Silmälläpidettävää ahokissankäpälää kasvaa avoimilla paikoilla (20.7.2020).

Kuva 27. Vanhalle maa-aineksen ottoalueelle on tuotu multaa ja puutarhajätteitä, jonka takia alueella kasvaa tuoksuvatukkaa ja kurtturehtiruusua, joka on luokiteltu kansallisesti haitalliseksi vieraslajeiksi (20.7.2020).

12.1.2021

Kuva 28. Hirvaskankaan lisäalueen luontotyypit pohjakartta (pohjakartta © MML 2020).

5.1.3 Laajalahden alue

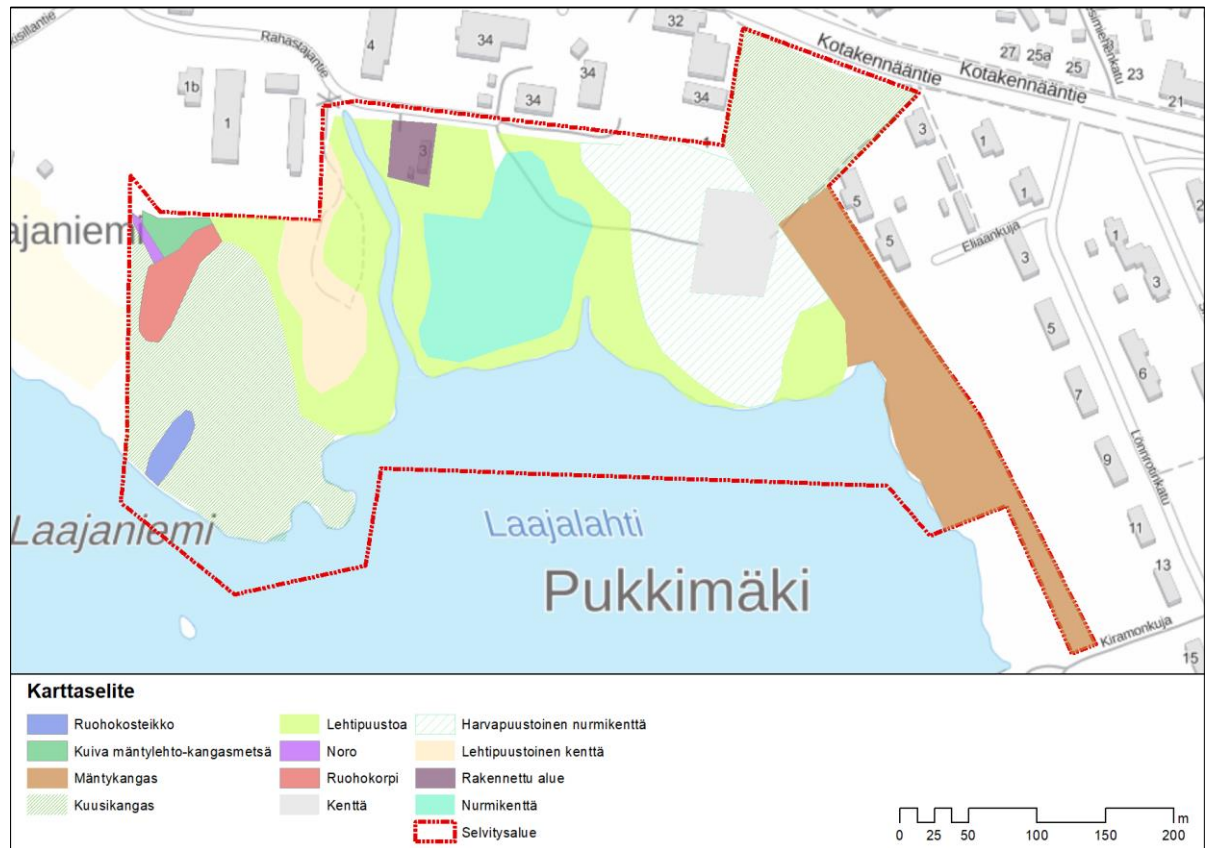
Laajalahden selvitysalueen keskiosalla on koirapuisto sekä frisbeegolfrata (Kuva 29). Alueella on hiekka- ja nurmikenttä, joita reunustavat istutetut koivut. Reunapuuston osalla kasvillisuus on heinävaltaista.

Laajaniemen länsiosalla on lehtomaista ja tuoretta kuusikangasta, missä on ruohokorpikuvio ja pienialainen kosteikkokuvio. Kuusivaltaista varttuvaa puustoa on äskettäin väljennetty. Ruohokorpi on korpi-mesiangervokastikkavaltainen ja sen eteläpuolella on pieni kosteikko, jota leimaa kurjanjalka, ranta-alpi, kiiltopaju, myrkkypeiso, ojasorsimo, jättibalsami ja punakoiso. Ruohokorpeen tulee niukavetinen noro. Noron itäpuolella ja ruohokorven pohjoispuolella on mäntykangasta ja kuivan lehdon piirteitä omaava laikku. Laajaniemen itäosalla on heinäinen varstokenttä, jota reunustaa harva koivupuusto. Varstokentän ja Laajaniemen metsän välissä on valtaoja.

Laajalahden itärannalla on tuoreen ja kuivahkon kankaan varttunut männikkö. Kotakennäntiehen rajautuu varttuva tuoreen kankaan kuusikko, missä aluskasvillisuutta leimaa heinäisyys.

Laajaniemellä on jättibalsami- ja komealupiinikasvustoja. Lajit ovat haitallisia vieraslajeja. Lisäksi Laajaniemen länsiosalla kenttäalueelta on todettu jättiputkea (*Heracleum persicum* -ryhmä) (Suomen Lajitietokeskus 2020), joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella.

12.1.2021

Kuva 29. Laajalahden alueen luontotyypit (pohjakartta © MML 2020).

Kuva 30. Ruohokorpi (20.7.2020).

12.1.2021

Kuva 31. Laajalahden selvitysalueella kasvaa jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*), joka on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella (20.7.2020). Lajia kasvaa eteläisellä kosteikkokuviolla ja Laajaniemen itäosalla ojan varressa.

5.1.4 Uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit

Laajalahden alueella oleva ruohokorpi on valtakunnallisesti erittäin uhanlainen ja Etelä-Suomessa vaarantunut luontotyyppi.

Hirvaskankaan lisäalueella Natura-alueen Hirvasjoki edustaa havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet -luontotyyppiä, joka on koko maassa vaarantunut ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi. Natura-alueen osalla on myös uhanalaista kangaskorpea (EN/CR) ja saniaiskorpea (VU/EN). Hirvasjokivarren kuusimetsät edustavat myös erittäin uhanalaisia luontotyyppejä (vanhat havupuuvaltaiset lehtomaiset kankaat ja tuoreet kankaat (EN/EN)).

5.2 Vieraslajit

Selvitysalueilla kasvaa vieraslajeja, jotka ovat levinneet luontaiselta levinneisyysalueeltaan uudelle alueelle ihmisen avustamana joko tahattomasti tai tarkoituksella (<https://vieraslajit.fi/fi>).

Hirvaskankaan lisäalueen vanhalla maa-aineksenottoalueella ja Laajalahden alueen sekä Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueen joutomaaluonteisilla alueilla on lupiinikasvustoja. Lähimetsiin ja tienpientareille helposti leviävä komealupiini on haitallinen vieraslaji (Valtioneuvoston asetus kansallisesti merkityksellisistä haitallisista vieraslajeista 704/2019 (1.6.2019)). Kurttulehtiruusu, joka myös kansallisesti haitallinen vieraslaji, kasvaa Hirvaskankaan lisäalueen vanhalla maa-aineksenottoalueella.

Laajalahden ja Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueella on jättiputkiryhmän edustajan kasvustoja ja jättipalsamia. Jättiputkiryhmän (*Heracleum persicum* -ryhmä) kaikki kolme jättiputkilajia

12.1.2021

(armenianjättiputki, kaukasianjättiputki ja persianjättiputki) on luokiteltu haitallisiksi vieraslajeiksi koko EU:n alueella. Myös jättipalsami on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi koko EU:n alueella.

5.3 Eläimistö

5.3.1 Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue

Lastuniemen ranta-alueelta todettiin silkkiuikku ja härkälintu. Metsissä tyypillisiä lajeja ovat mm. peippo, pajulintu, talitiainen, laulu- ja räkättirastas. Alueen eläimistöön kuuluu viitasammakko.

5.3.2 Hirvaskankaan lisäalue

Metsäisten osien lajeja ovat mm. peippo, pajulintu ja talitiainen.

Hirvasjoen koskipaikoilla elää kirjojokikorento, josta on tehty havaintoja 2000-luvun alussa (Suomen Lajitietokeskus 2020). 1980- ja 1990 -luvulla on koskikarasta tietoja. Maa-aineksen ottoalueelta on tehty havaintoja pikkutyllistä 2000-luvun alussa (Suomen Lajitietokeskus 2020).

5.3.3 Laajalahden alue

Alueen pesimälinnustoon kuuluu pääosin yleisiä havu- ja lehtisekametsien lintulajeja. Tyypillisiä lajeja ovat mm. peippo, pajulintu, talitiainen, laulu- ja räkättirastas. Ranta-alueella pesivät kalalokki ja rantasipi, jolla on reviiiri Laajaniemen kärjessä. Huomionarvoisista lajeista eläimistöön kuuluu liito-orava.

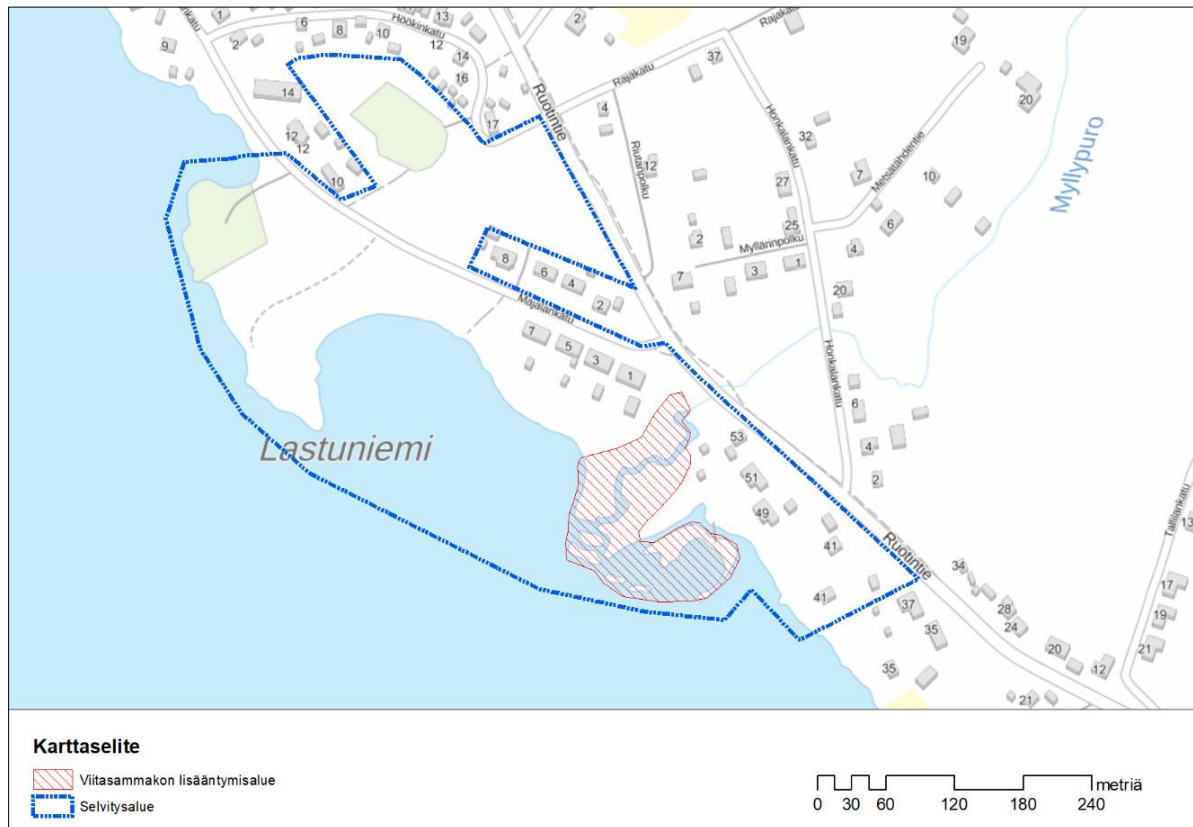
5.4 Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajit, sekä uhanalaiset ja harvinaiset lajit

5.4.1 Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue

Alueelta todettiin viitasammakko (Kuva 32). Kudulla oli keväällä 2020 useita koiraita, arviolta yli 10 koirasta, Myllypuron avo- ja pensasluhdan osalla. Lajin lisääntymisalue on rajattu lajin kutupaikkojen sijaintien ja luhtakasvillisuuden perusteella.

Liito-oravakartoituksessa ei havaittu merkkejä liito-oravasta. Selvitysalueelta ei ole Suomen Lajitietokeskuksen tietokannassa havaintoja uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista.

12.1.2021

Kuva 32. Viitasammakon lisääntymisalue (pohjakartta © MML 2020).

5.4.2 Hirvaskankaan lisäalue

Liito-oravakartoituksessa ei havaittu merkkejä liito-oravasta.

Hirvasjoen koskipaikoilla elää luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu kirjojokikorento. Havaintoja on tehty myös selvitysalueen osalla 2000-luvun alussa (Suomen Lajitietokeskus 2020). Laji on myös rauhoitettu.

Hirvasjoen varresta selvitysalueelta on 1980- ja 1990 -luvulla tehty useina vuotena havaintoja uhanlaisesta (vaarantunut) koskikarasta, joka talvehtii virtavesien varsilla (Suomen Lajitietokeskus 2020).

Maa-aineksen ottoalueelta on tehty havaintoja silmälläpidettävästä pikkutyylisestä 2000-luvun alussa (Suomen Lajitietokeskus 2020). Lisäksi siellä kasvaa silmälläpidettävää ahokissankäpälää.

5.4.3 Laajalahden alue

Alueelta todettiin luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu liito-orava, muita uhanalaisia lajeja ei havaittu. Liito-orava on valtakunnallisesti vaarantunut (VU). Selvitysalueelta ei myös ole Suomen Lajitietokeskuksen tietokannassa havaintoja uhanalaisista tai silmälläpidettävistä lajeista.

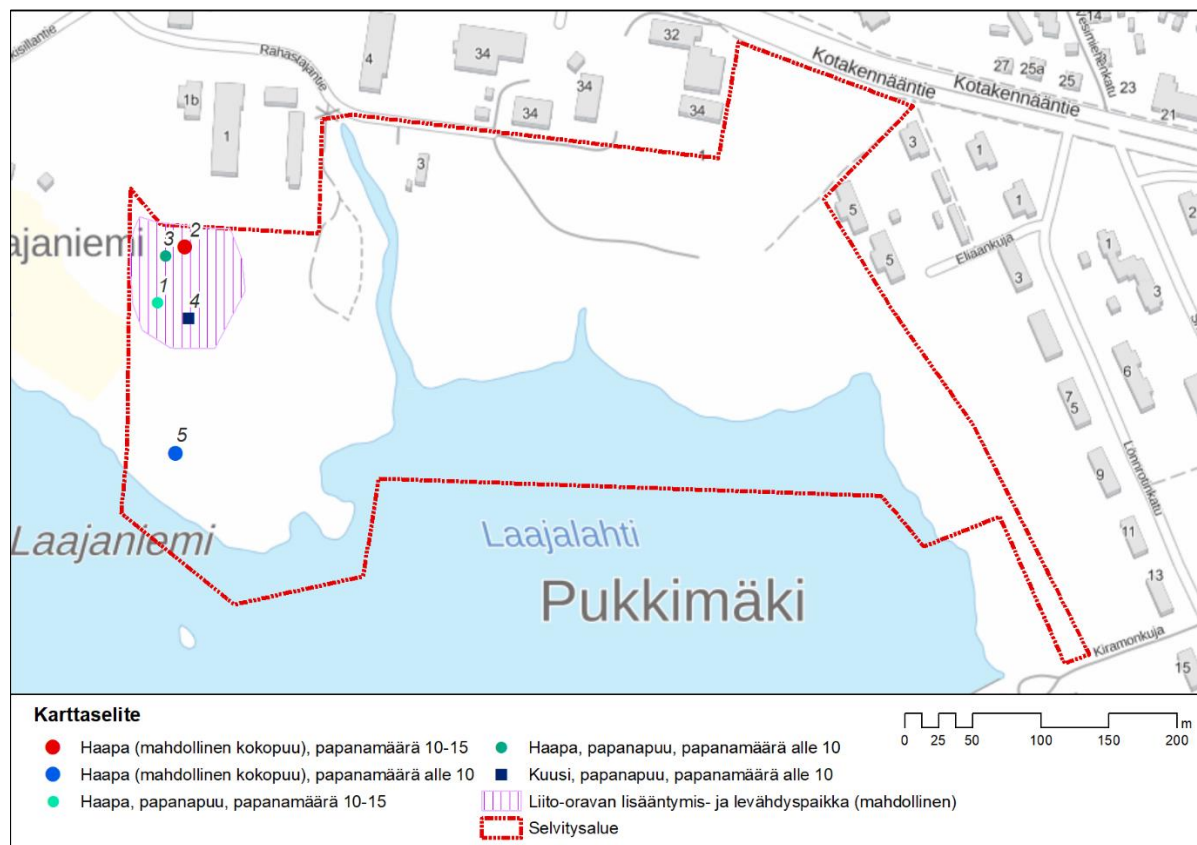
Viiden järeän tai järeähkön puun alta havaittiin liito-oravan papanoita (Taulukko 1 ja Kuva 33). Neljä papanapuuta keskittyy ruokokorven ympäristöön ja yksi papanapuu on keskittymän eteläpuolella. Kahden haavan osalta havaittiin vanhan oksan kohdalta kolo, mutta siitä ei saatu varmuutta onko kolo riittävän syvä ollakseen lajille sopiva lepo- tai lisääntymiskolo. Tästä syystä kohde on mahdollinen

12.1.2021

lisääntymis- ja levähdyspaikka. Alue on kuitenkin lajin ydinalue, josta on puustollinen yhteys länteen ja itään. Yksi mahdollinen kolopuu sijoittuu ydinalueen ulkopuolelle.

Taulukko 1. Tiedot papanapuista.

Nro	Puu	Läpimitta (cm)	Papanamäärä	Luonne	X, ETRS89 TM35FIN	Y, ETRS89 TM35FIN
1	Haapa	45	10-15	Papanapuu	433338,6	6941762,0
2	Haapa	50	10-15	Mahdollinen kolopuu	433358,7	6941802,6
3	Haapa	50	alle 10	Papanapuu	433344,4	6941796,6
4	Kuusi	35	alle 10	Papanapuu	433361,3	6941750,7
5	Haapa	40	alle 10	Mahdollinen kolopuu	433351,7	6941650,9

Kuva 33. Liito-oravan papanapuiden sijainti Laajaniemen länsiosalla (pohjakartta © MML 2020).

5.5 Arvokkaat luontokohteet

5.5.1 Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalue

Selvitysalueella yksi luontokohde, joka on Myllyjoen luhta-alue. Luhdalla kutee viitasammakko.

5.5.2 Hirvaskankaan lisäalue

Alueella ei ole muita arvokkaita luontokohteita kuin Natura-alue.

12.1.2021

5.5.3 Laajalahden alue

Alueella on kaksi luontokohdetta. Laajalahden luontokohde A ja B.

1. Laajalahden luontokohde A

Arvoluokka: Paikallisesti arvokas (ruohokorpi ja noro)

Pinta-ala: 0,3 ha

Suojeluperusteet: Liito-orava
Uhanalainen luontotyyppi

VesiL 11§, luonnontilaisen muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Kohteella on metsälain erityisen tärkeää elinympäristöä (MeL 10§);

- noron välitön lähiympäristö, joissa ominaispiirteitä ovat veden läheisyydestä ja puu- ja pensaskerroksesta johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto.
- ruohokorvet, joiden ominaispiirteitä ovat rehevä ja vaateliakas kasvillisuus, erikenteinen puusto ja pensaskasvillisuus.

Luontotyypit: Ruohokorvet (EN/VU)

Kuvaus: Kohteella on lyhyt noro, joka liittyy ruohokorpeen. Ruohokorven aluskasvillisuutta luonnehtivat korpikastikka, mesiangervo, järvikorte, hiirenporras, kurjenjalka, pitkäpääsara, metsäkorte, kiiltopaju, myrkkyykeiso, suo-orvokki ja mesimarja. Sammalista voidaan mainita hapra- ja okarahkasammal. Korven puustoa on väljennyt ja se ei ole edustava. Ruohokorpi rajautuu idässä lehtomaiseen kankaaseen, missä yksittäin kasvaa mustakonnanmarjaa.

Korven pohjoispuolella on mäntykangasta ja kuivan lehdon piirteitä omaava pienialainen mänty-haaparyhmä, josta havaittiin liito-orava. Haavikon kenttä- ja pensaskerroksen lajistoa leimaa taikinamarja, kielo, lillukka, mustikka, puolukka ja kataja.

12.1.2021

Kuva 34. Laajalahden luontokohde A (13.5.2020).

2. Laajalahden luontokohde B

Arvoluokka: Muu luonnonsuojelullisesti arvokas kohde

Pinta-ala: 0,1 ha

Suojeluperusteet: Lisää alueen monimuotoisuutta

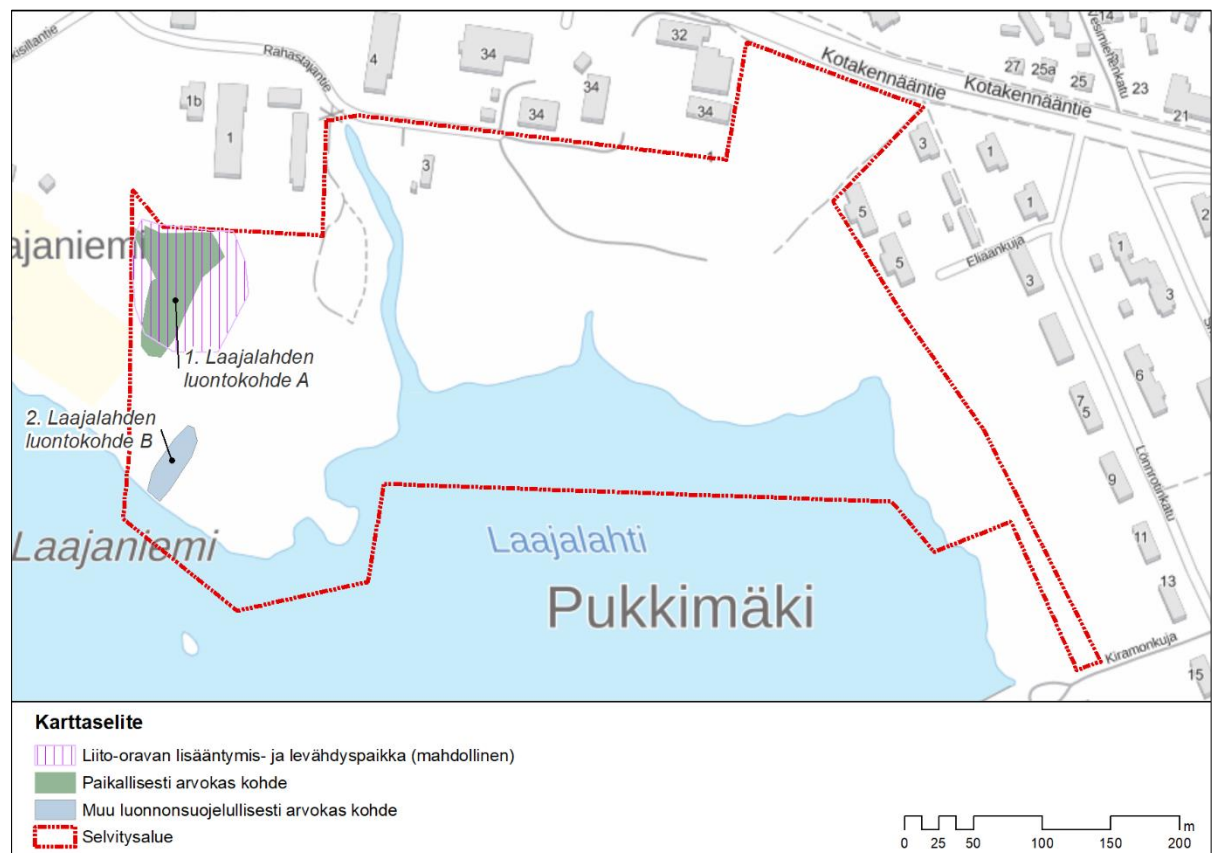
Luontotyytit: -

Kuvaus: Pienialainen avoin ruohokosteikko, joka on tulvavaikutteinen. Rahkasammalta on laikuittain. Valtalajina on haprasahkasammal. Kasvillisuutta luonnehtivat kurjenjalka, kiiltopaju, jättibalsami, terttualpi, myrkkyykeiso, pikkumatara, ojasorsimo, pitkäpääsara, punakoiso, metsäalvejuuri, luhtalemmikki ja rönsyleinikki.

12.1.2021

Kuva 35. Tulva-alainen kosteikko (20.7.2020).

Kuva 36. Laajalahden arvokkaat luontokohteet (pohjakartta © MML 2020).

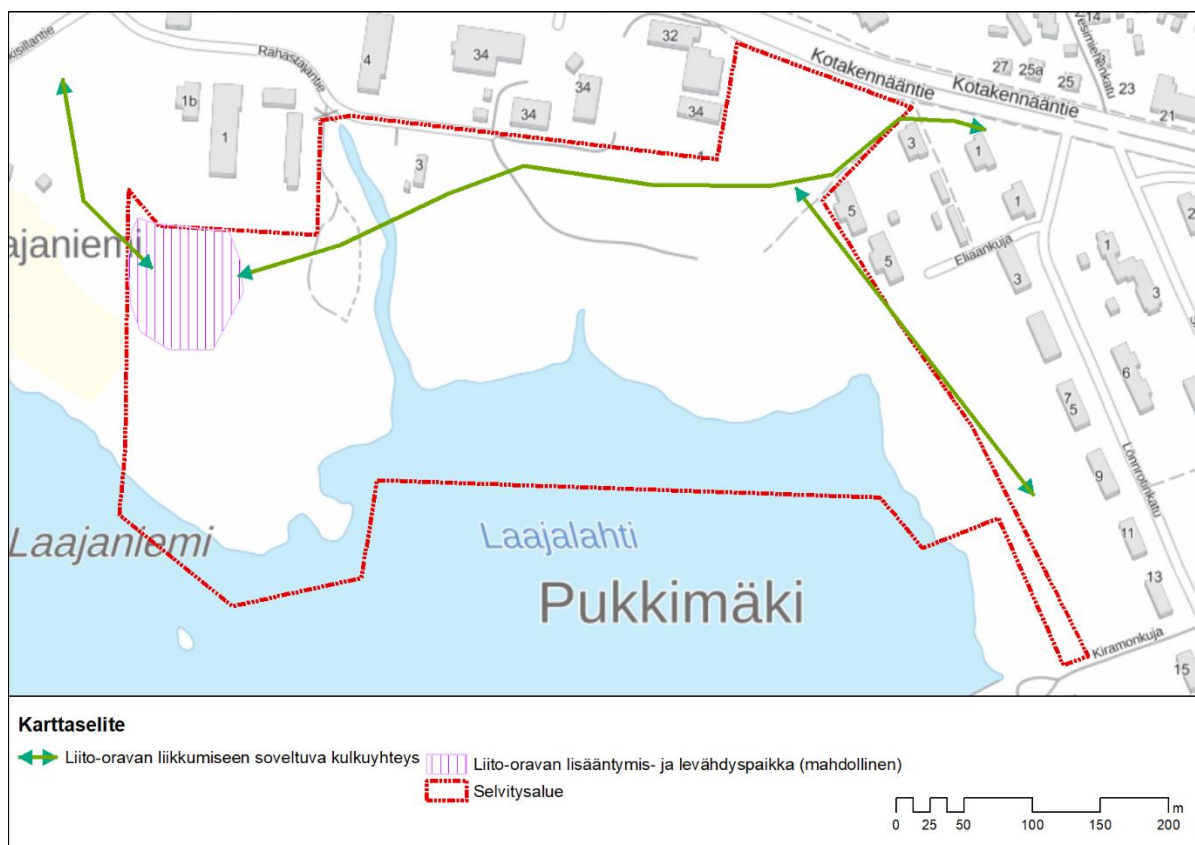
12.1.2021

6 Suositukset

Tallilan asemakaavan muutoksen lisäalueella pois lukien Myllyjoen suistoalue ei ole sellaisia luonnonarvoja, joilla olisi vaikutusta maankäyttösuunnitteluun. Myllyjoen suisto on viitasammakon kutsualetta. Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty (LsL 49§).

Hirvaskankaan lisäalueella luontoarvot sijoittuvat Natura-alueelle.

Laajalahden alueella luontoarvot sijoittuvat Laajaniemelle, missä ruohokorpeen ja liito-oravakohteelle ja niiden välittömään läheisyyteen ei tulisi osoittaa rakentamista eikä muuta nykytilannetta muuttavaa maankäyttöä. Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty (LsL 49§). Ensisijaisesti rakentamisen ulkopuolelle tulee jättää liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, johon kuuluu pesäpuu ja sitä ympäröivä suojapuusto. Tärkeää on säästää myös liito-oravan liikkumiseen soveltuvia kulkuyhteyksiä, latvusyhteyksiä, jotta yhteys elinalueiden välillä säilyy. Selvitysalueen lähimmät liito-oravan havaintopaikat ovat selvitysalueen itäpuolella, Pukkimäen Snellmaninkadun läheltä ja Piilolanniemellä (Suomen lajitietokeskus 2020).

Kuva 37. Liito-oravalle soveltuvat kulkuyhteydet Laajalahden selvityskohteella (pohjakartta © MML 2020).

12.1.2021

7 Lähteet

GTK:n Hakku-palvelu (<https://hakku.gtk.fi/>).

Husa, J. & Kontula, T. 1997: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Keski-Suomen läänissä. – Suomen ympäristökeskuksen moniste 71.

Husa, J., Kontula, T. & Teeriaho, J. 2009: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Keski-Suomessa. Päivitetty aineisto 25.5.2009. Suomen ympäristökeskus, Luontoyksikkö. Julkaisematon moniste. 208 s.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. - Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.

Kuusipalo, J. 1996: Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä Oy.

Liukko, U.-M., Henttonen, H., Hanski, I. K., Kauhala, K., Kojola, I., Kyheröinen, E.-M. & Pitkänen, J. 2016: Suomen nisäkkäiden uhanalaisuus 2015 –Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 34 s.

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).

Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti kustannus. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. 192 s.

Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt ja metsävarakuviot (<https://www.metsaan.fi>).

Metsälaki (1996/1093) ja Metsäasetus (1996/1200)

Mäkinen, K., Teeriaho, J., Rönty, H., Rauhaniemi, T. & Sahala, L. 2011: Valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja rantakerrostumat. Suomen ympäristö 32/2011. Ympäristöministeriö.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Rahinanti, M. 2013. Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutoskohteiden luonto- ja maisemaselvitys.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 8/2008. Suomen ympäristökeskus.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742. Ympäristöministeriö.

Suomen Lajitietokeskus (<https://laji.fi/>)

Suomen ympäristökeskus 2019: Latauspalvelu LAPIO.

SYKE:n Avoin tieto -tietopalvelu (<https://www.syke.fi/avointieto>).

12.1.2021

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi: kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus. – Ympäristöopas 109.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. - Ympäristöopas 109. Suomen Ympäristökeskus. Luonto ja luonnonvarat.

Vesilaki (2011/587)

Ympäristöministeriö 1993: Maisema-alue työryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito. Ympäristöministeriön mietintö 66/1992.

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI

Hirvaskankaan hulevesisuunnitelma

Raportti, kaavan valmisteluvaihe

30.12.2021

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
1.1	Selvityksen lähtökohdat ja tavoitteet.....	1
1.2	Projektin organisaatio	1
1.3	Käsitteitä.....	1
2	Suunnittelualan nykytila	2
2.1	Sijainti, rajaus ja maankäyttö	2
2.2	Pohjavedet, maaperä ja Natura-alueet	3
2.3	Valuma-alueet ja -reitit.....	4
3	Suunnitellun maankäytön muutoksen hydrologiset vaikutukset	5
3.1	Maankäytön muutos	5
3.2	Vaikutukset valuma-alueisiin ja virtausreitteihin	6
3.3	Vaikutukset hulevesien määrään ja laatuun	6
3.4	Hulevesien vaikutukset ympäröivään luontoon.....	8
3.5	Hulevesien hallinnan tarve ja tavoitteet	8
4	Suosittelut ratkaisuvaihtoehdot	9
4.1	Hulevesien hallinnan periaatteet	9
4.2	Korttelikohtainen hulevesien hallinta	9
4.3	Hulevesien johtamissuunnat ja tulvareitit	11
4.4	Rakentamisen aikainen hulevesien hallinta	11
5	Mitoitus- ja toimivuustarkastelut	11
5.1	Hulevesimallinnus.....	11
5.1.1	Mallinnuksessa käytetyt rankkasadetapahtumat.....	12
5.2	Järjestelmien mitoitus	12
5.3	Mallinnustulokset	13
6	Yhteenveto ja johtopäätökset	15

Liitteet

Liite 1: 200 Yleissuunnitelmakartta

30.12.2021

Hirvaskankaan hulevesisuunnitelma

1 Johdanto

1.1 Selvityksen lähtökohdat ja tavoitteet

Tässä työssä on laadittu hulevesisuunnitelma Hirvaskankaan asemakaavan muutos- ja laajennusalueelle kaavan valmisteluvaihetta varten. Suunnittelualue sijaitsee Äänekosken kaupungissa, Hirvaskankaalla. Työssä on arvioitu asemakaavan mukaisen rakentamisen vaikutuksia hulevesien määrään ja johtamiseen. Lisäksi on arvioitu hulevesien hallinnan tarvetta sekä esitetty sitä varten tarvittavat toimenpiteet ja suositeltavat kaavamääräykset.

Tässä työssä on huomioitu seuraavat suunnittelualueelle laaditut selvitykset, joissa on käsitelty hulevesiä ja niiden hallintaa:

- FCG. Äänekosken luontoselvitykset. 12.1.2021
- Natura 2000 tietolomake, tiivistelmä. Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki
- Sweco. Valuma-alue selvitys. 2015

1.2 Projektin organisaatio

Selvitys on laadittu konsulttityönä FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ssä. Projektipäällikkönä on toiminut dipl.ins. Ella Havulinna sekä suunnittelijoina dipl.ins. Emmaleena Krankkala ja tekn.kand. Juuli Haapakoski.

1.3 Käsitteitä

<i>Hydrologia</i>	Veden esiintymistä, ominaisuuksia ja kiertokulkua, veteen liittyviä ilmiöitä ja vuorovaikutusta muun ympäristön kanssa tutkiva tieteenala
<i>Valunta [mm]</i>	Sadannan osuus, joka valuu kohti uomaa maan pinnalla tai sisällä
<i>Valumakerroin</i>	Suhdeluku, joka kuvaa pintavalunnan osuutta sataneesta kokonaisvesimäärästä häviöiden kuten haihtumisen, pintavarastoitumisen, imeytymisen ja pöytäytymisen jälkeen
<i>Valuma-alue</i>	Vedenjakajien eli maaston korkeimpien kohtien rajaama alue, jolta vesi virtaa samaan suuntaan
<i>Hulevesi</i>	Maan pinnalta, rakennusten katoilta tai muilta rakennetuilta pinnoilta pois johdettavaa sade- tai sulamisvettä
<i>Huleveden hallinta</i>	Hulevesien kertymisen, johtamisen ja käsittelyn toimenpiteet
<i>Läpäisemätön pinta</i>	Huleveden imeytymistä maaperään ehkäisevä tiivis pinta, joka lisää pintavaluntaa
<i>Mitoitussade [l/s/ha]</i>	Valuma-alueen kertymisajan, todennäköisyyden ja rankkuuden/ sademäärän avulla määritettävä sademäärä, jota suurempi sade aiheuttaa tulvimista

30.12.2021

Tulvareitti Huleveden virtausreitti, johon vesi johdetaan hallitusti, kun hulevesiviemäroinnin kapasiteetti ylittyy¹

2 Suunnittelualueen nykytila

2.1 Sijainti, rajaus ja maankäyttö

Asemakaava-alue sijaitsee Äänekoskella Hirvaskankaalla valtatie 4:n ja Kantatie 69:n risteyksen läheisyydessä. Asemakaavan muutoksen ja laajennuksen alue on noin 61 ha ja mahdollisen rakentamisen laajennusalue noin 6 ha. Suunnittelualueen yhteenlaskettu pinta-ala on 69 ha. Suunnittelualueella on nykytilassa peltoa, metsää, joitakin asuinkiinteistöjä sekä liikerakennuksia. Alueen nykyistä maankäyttöä on havainnollistettu kuvassa 1.

Kuva 1 Ortokuva suunnittelualueesta

¹ Hulevesiopas 2012. Kuntaliitto, 294 s.

30.12.2021

2.2 Pohjavedet, maaperä ja Natura-alueet

Alue sijaitsee suurilta osin Hirvaskankaan pohjavesialueella, joka virtaa luoteesta kaakkoon. Pohjavesialue ja muodostumisalue sekä Natura-alueet on esitetty kuvassa 2. Pohjavesialue on luokiteltu muuksi vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Pohjavesialueen määrällinen tila on hyvä, mutta kemiallinen huono.² Pohjavesialueella ei nykyisellään ole vedenottoa.

Kuva 2. Pohjavesialue ja pohjaveden muodostumisalue.⁴

Maaperä on maaperäkartan perusteella karkearakeista maalajia, jonka päälajitetta ei ole selvitetty.³ Suunnittelualue sijoittuu Laukaan-Saarijärven-Kokkolan harjujaksolle, joka on pääosin hiekkaa, mutta ytimen alueelta löytyy myös soraa.²

Asemakaava-alueen luoteis- ja itäpuolella sijaitsee kaksi erillistä osa-alueetta (Kylmähauta ja Hirvasjoki) Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura-alueesta. Natura-alueella sijaitsee useampia suojelun perusteina olevia luontotyyppisiä, kuten puustoiset suot sekä lajeja, kuten liito-orava ja hitupihtisammal. Alueella vallitsevien luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila tulee säilyttää turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys. Kylmähaudan alueella sijaitsee Kylmäpuron

² FCG. Äänekosken luontoselvitykset. 12.1.2021

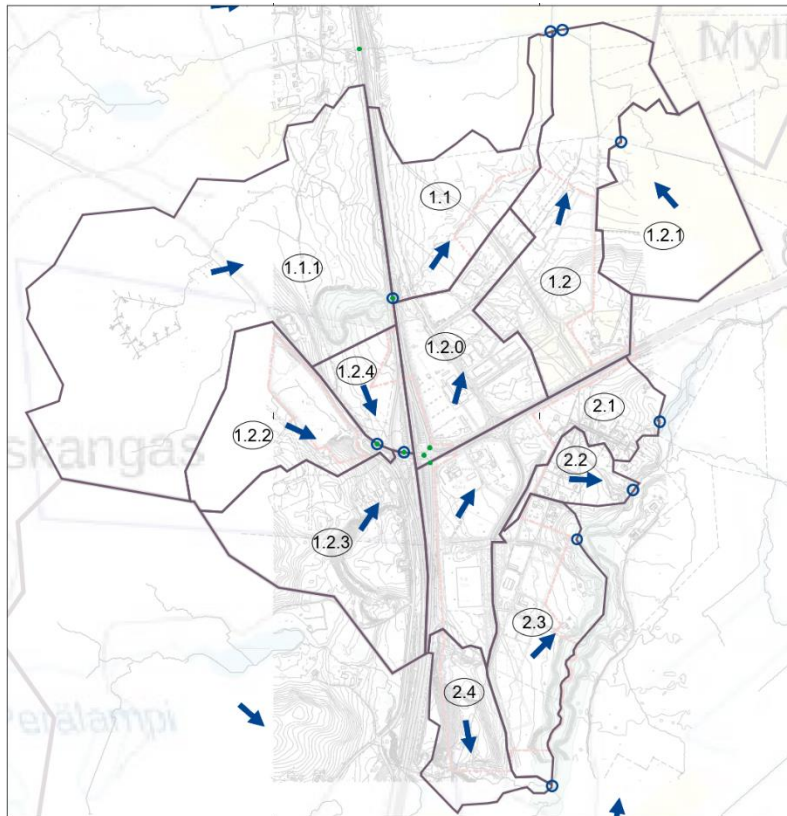
³ Maankamara. GTK. 27.4.2021. <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

30.12.2021

lähteikkö, joka kuuluu Keski-Suomessa hyvin harvinaisiin rinne- ja lähteikkösoihin.⁴ Lähde purkaa vettä 7,5 l/s virtaamalla Kylmäpuroon, joka kulkee VT4 ja Rannankyläntien ali suunnittelualueen pohjoisosissa.⁵ Hirvasjoki on kohtalaisen nopeasti virtaava, hiekkapohjainen, leveä ja matala joki, jonka vesi on silmämääräisesti hyvää ja kirkasta.²

2.3 Valuma-alueet ja -reitit

Suunnittelualue sijaitsee Hirvasjoen valuma-alueella, joka kuuluu Kymijoen (14) -päävesistöön.² Alueen lähiympäristön vedenjakajat, pintavalunnan valumissuunnat sekä virtausreitit on esitetty kuvassa 3. Suunnittelualueen hulevedet päätyvät asemakaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevaan Niiniveteen Kylmäpuroa ja Hirvasjokea pitkin.

Kuva 3. Hulevesien päävirtausreitit ja valuma-alueet, joilla suunnittelualue sijaitsee.

Ensimmäiseen päävaluma-alueeseen kuuluvat valuma-alueet purkavat Kylmäpuron kautta Niiniveteen. Toiseen päävaluma-alueeseen kuuluvat valuma-alueet purkavat Kylmäpuron kautta Niiniveteen. Valuma-alueiden 1.2.2, 1.2.3 ja 1.2.4 hulevesien on oletettu virtaavan kohti valuma-aluetta 1.2.0.

⁴ Natura 2000 tietolomake, tiivistelmä. Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki.

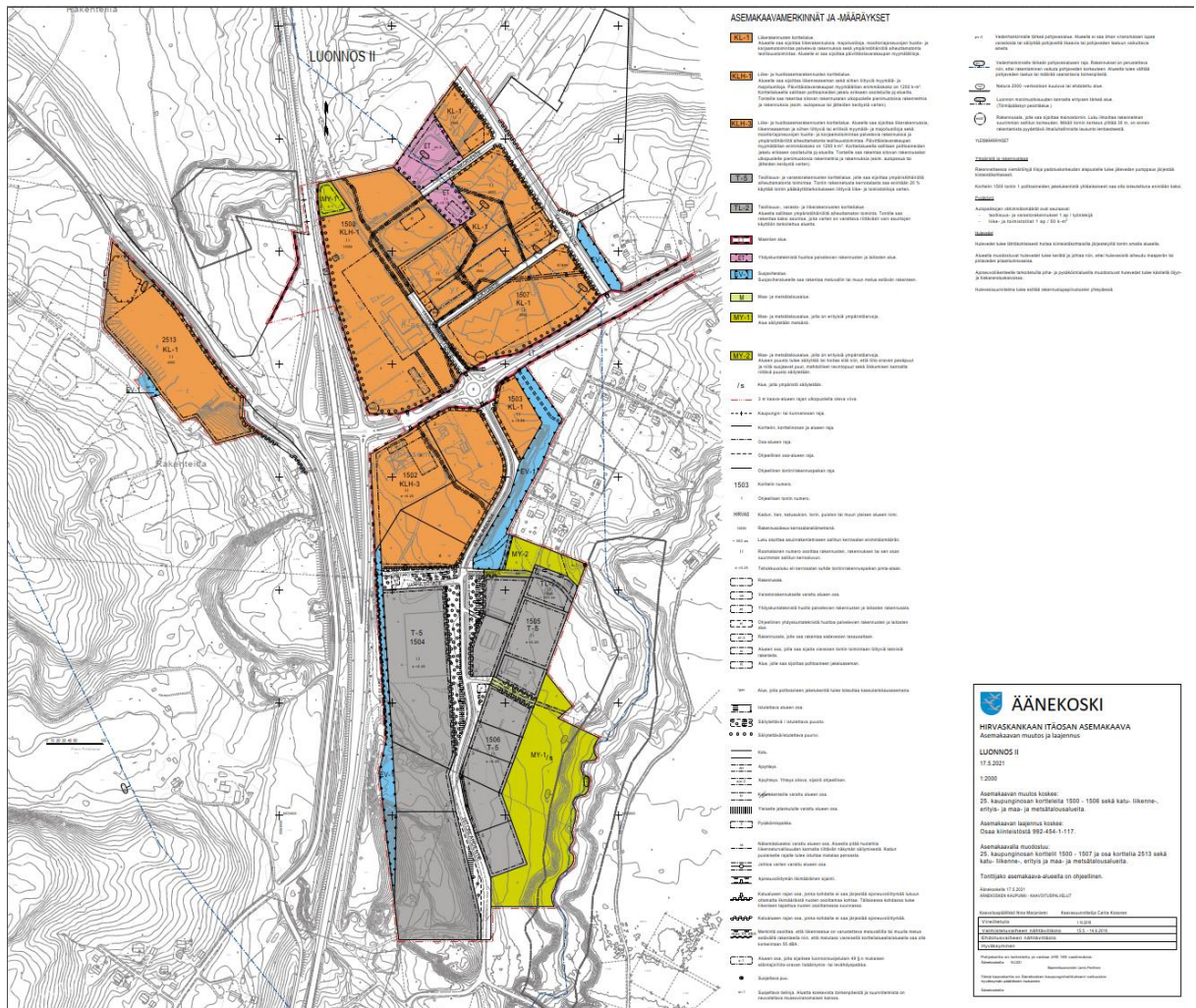
⁵ Sweco. Valuma-alue selvitys. 2015

30.12.2021

3 Suunnitellun maankäytön muutoksen hydrologiset vaikutukset

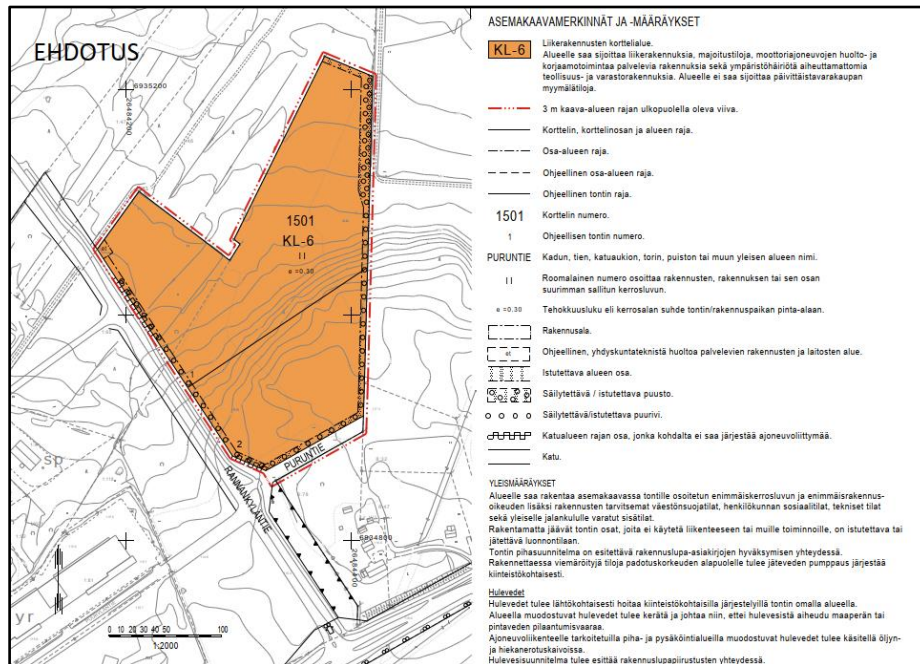
3.1 Maankäytön muutos

Suunnitellun maankäytön aiheuttamia vaikutuksia alueen hydrologisiin ominaisuuksiin tarkasteltiin kuvan 4 ja 5 asemakaavaluonnosten perusteella. Hirvaskankaan itäosan asemakaavassa (kuva 4) on esitetty liikerakennusten, liike- ja huoltoasemarakennusten, teollisuus- ja varstorakennusten sekä teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueita sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alueita. Lisäksi alueelle on esitetty suojaviheralueita, maa- ja metsätalousalueita sekä maa- ja metsätalousalueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja. Hirvaskankaan itäosan asemakaavassa on myös katualueita ja yleisen tien alueita. Puruntien yritystonttien asemakaavan muutosalueelle (kuva 5) esitetään liikerakennusten korttelialuetta sekä katualuetta.

Kuva 4 Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutos, luonnos II (17.05.2021)

30.12.2021

Kuva 5 Puruntien yritystonttien asemakaavan muutoksen työluonnos (12.4.2021)

Lisäksi suunnittelussa on otettu huomioon mahdollinen rakentamisen laajennusalue (n. 6 ha), jonka on oletettu rakentuvan myös KL-alueeksi. Alue sijaitsee kuvassa 4 esitetyn asemakaavamutoksen pohjoispuolella, Rannankyläntien varressa.

3.2 Vaikutukset valuma-alueisiin ja virtausreitteihin

Nykyiset valuma-alueajat säilyvät ennallaan, mutta virtausreitteihin tulee pieniä muutoksia. Valuma-alueella 2.1 hulevedet ohjataan jatkamaan Hitonlahdentieltä Hirvaskankaantietä kohti, sillä nykyisellään virtausreitti kulkisi KL-1 tontin poikki. Valuma-alueille 2.1, 2.2 ja 2.1 tehdään uusia oja, jotta viivytysratkaisujen ylivuoto voidaan ohjata kootusti nykyisiin ojiin.

3.3 Vaikutukset hulevesien määrään ja laatuun

Maankäytön muutosten hydrologisia vaikutuksia arvioitiin laskennallisesti vettä läpäisemättömien pintojen perusteella, koska niiltä muodostuu suurin osa hulevesistä. Läpäisemättömistä pinnoista merkittävimpiä ovat kattopinnat, sillä ne ovat usein kytketty suoraan tontin kuivatusjärjestelyihin. Myös pysäköintiin tarkoitettut asfaltoidut alueet on tyypillisesti kuivatettu tehokkaasti, joten myös niiltä muodostuva hulevesivalunta on nopeaa ja määrältään suurta.

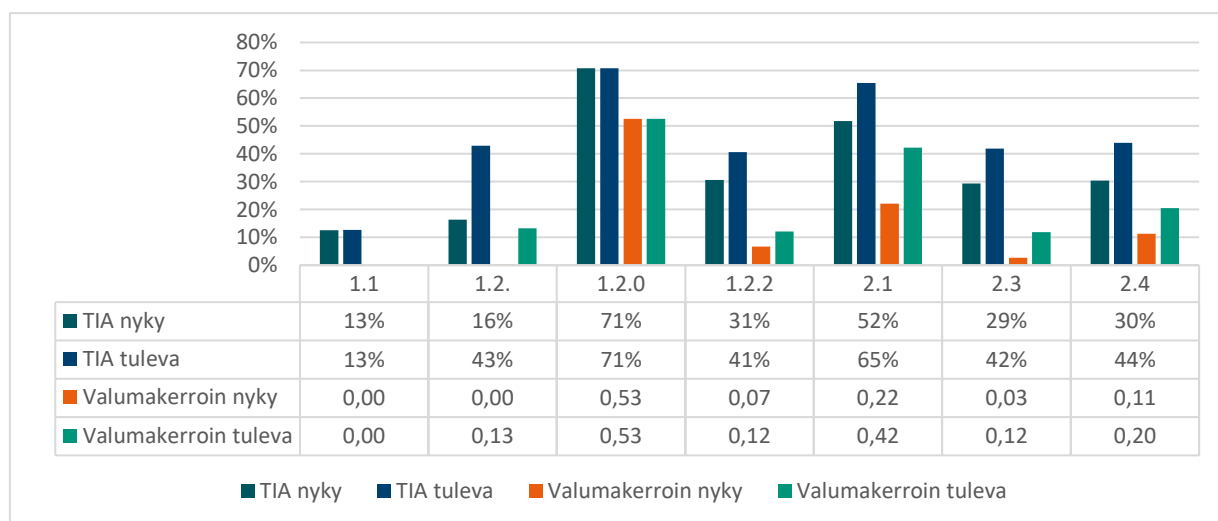
Maankäyttöluonnosten perusteella arvioitiin vettä läpäisemättömien pintojen osuutta, jota on kuvattu kaupunkihydrologiassa yleisesti käytetyllä käsitteellä Total Impervious Area (TIA). Siinä vettä läpäisevienkin pintojen ajatellaan olevan osittain läpäisemättömiä eli esimerkiksi läpäiseviltä nurmipinnoilta muodostuu myös jonkin verran välitöntä hulevesivaluntaa. Tämä pätee etenkin rankkasadetilanteissa, joissa läpäisevät pinnat eivät kykene pidättämään tai imemään kaikkea niille satavaa vettä. Taulukossa 1 on esitetty läpäisemättömän pinnan laskemiseen käytetyt maankäyttötyypit.

30.12.2021

Taulukko 1. Käytetyt maankäyttötyypit.

Pinnan tyyppi ja keskimääräiset ominaisarvot	katto	metsä	läpäisemätön päällyste (asfaltti)	puoliläpäisevä päällyste (kiveykset, sora)	läpäisevä pinta (maa, nurmi)	Σ	TIA [%]
1 asfaltti	0 %	0 %	100 %	0 %	0 %	100 %	90 %
2 KL, liikerakennukset	30 %	0 %	35 %	15 %	20 %	100 %	71 %
3 ET, Yhdk.tekn. huol. Palv. Rak.	20 %	0 %	10 %	10 %	60 %	100 %	42 %
4 T, teollisuus	38 %	0 %	27 %	27 %	8 %	100 %	74 %
5 katto	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %
8 louhos	0 %	0 %	0 %	80 %	20 %	100 %	35 %
11 metsä	0 %	100 %	0 %	0 %	0 %	100 %	10 %
13 niitty	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %	15 %
27 pelto	0 %	0 %	0 %	0 %	100 %	100 %	15 %
28 puisto	0 %	10 %	5 %	5 %	80 %	100 %	20 %
29 sora	0 %	0 %	0 %	100 %	0 %	100 %	40 %
45 AO	25 %	0 %	20 %	30 %	25 %	100 %	59 %
46 AP	35 %	0 %	25 %	25 %	15 %	100 %	70 %

Hulevesien määrää arvioitiin keskimääräisellä valumakertoimella, joka kuvaa hulevesivalunnan osuutta yksittäisen sadetapahtuman sademäärästä. Valumakertoimen maksimiarvo on 1,0. Yksittäisen sadetapahtuman valumakerroin voidaan määrittää vettä läpäisemättömien pintojen ja eri pintojen painannesäilynnän aiheuttamien häviöiden perusteella. TIA-arvot ja valumakertoimen arvot on esitetty kuvassa 6. Hulevesivirtaamien tarkempaan arviointiin ja hallintamenetelmien mitoittamiseen käytettiin hulevesimallinnusta, jonka tuloksia on esitelty kappaleessa 5.

Kuva 6. Suunnittelualueen läpäisemättömän pinnan osuus (TIA) sekä keskimääräinen valumakerroin nykytilassa ja tulevan maankäytön myötä kerran viidessä vuodessa toistuvalla 10 min kestoisella sadetapahtumalla. (Valumakertoimen maksimiarvo on 1,0)

30.12.2021

Läpäisemättömän pinnan lisääntyminen kasvattaa vuodenajasta riippumatta haitta-ainekuormia.⁶ Hulevesistä yleisimmin löytyviä haitta-aineita ovat kiintoaine, ravinteet, kloridi, suolistoperäiset bakteerit, öljyt ja rasvat sekä muut orgaaniset aineet. Kiintoainetta pidetään yleisesti tärkeimpänä hulevesien laatuparametrinä. Kiintoaine kertyy verkostoihin ja varastorakenteisiin, samentaa vettä ja siihen on sitoutuneena haitta-aineita kuten metalleja. Läpäisemätön pinta lisää hulevesien määrää ja valuntaa, mikä edistää kiintoaineen kulkeutumista. Hulevesien laatuun vaikuttavat maankäytön lisäksi vuodenaika, sademäärä, sateen intensiteetti, edeltävän kuivan kauden pituus sekä läpäisemättömien pintojen määrä.¹ Teollisuusalueelta vesiin saattaa todennäköisemmin päästä enemmän metalleja ja asuinalueelta ravinteita ja bakteereja. Taulukossa 2 on havainnollistettu eri haitta-aineiden lähteitä.

Taulukko 2. Hulevesien sisältämien haitta-aineiden lähteet.⁷

	ilmakehä	liikenne	teollisuus	kattora-		rakennus- nurmi-	
				kentee	asutus	työmaat	alueet
<i>Typpi</i>	x	x	x		x	x	x
<i>Fosfori</i>	x	x	x		x	x	x
<i>Sulfaatti</i>	x	x					
<i>Rikin oksidit</i>	x	x					
<i>Kloridi</i>	x	x					
<i>Metallit</i>	x	x	x	x	x		
<i>PAH-yhdisteet</i>	x	x	x		x		
<i>VOC-yhdisteet</i>		x	x				
<i>Öljyt ja hiilivedyt</i>		x	x		x	x	
<i>Pestisidit</i>		x	x		x		x
<i>Koliformit bakteerit</i>					x		x
<i>Kiintoaine</i>	x	x	x		x	x	x

3.4 Hulevesien vaikutukset ympäröivään luontoon

Läpäisevän maaperän ansiosta suunnittelualueen hulevedet pääsevät tehokkaasti suotautumaan maakerrosten läpi. Kaavaluonnoksen mukaan alueelle rakennetaan teollisuus- ja liikerakennuksia. Tällainen maankäyttö tarkoittaa yleensä suurta määrää läpäisemättömiä pintoja, mikä johtaa hulevesien määrän lisääntymiseen alueen rakentuessa.

3.5 Hulevesien hallinnan tarve ja tavoitteet

Hulevesien hallinnan tavoitteena on minimoida vaikutukset pohjaveteen ja ympäröivään luontoon. Suunnittelualueella on rakenteellista hulevesien hallintaa kadun kuivatukseen ja hulevesiallas suunnittelualueen pohjoispuolen hulevesille. Hulevedet imeytetään tai viivytetään alueellisissa ja tontti-kohtaisissa ratkaisuisissa. Suunnittelualue sijaitsee pohjavesialueella ja suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Natura 2000 -alueita, jotka on huomioitava hulevesien hallinnassa.

⁶ Valtanen, M., Sillanpää, N. & Setälä H. (2015). Key factors affecting urban runoff pollution under cold climatic conditions, Journal of Hydrology 529, pp. 1578-1589.

⁷ Valtanen, M., Sillanpää, N., Hätininen, N. & Setälä, H. (2010). Hulevesien imeyttäminen ja suodattaminen: haitta-aineet ja menetelmät, STORMWATER-hanke, 42 s.

30.12.2021

4 Suositellut ratkaisuvaihtoehdot

4.1 Hulevesien hallinnan periaatteet

Hulevesien hallinnan lähtökohtana on ehkäistä hulevesien muodostumista ja niihin kohdistuvaa laatuhaittaa sekä pyrkiä säilyttämään veden kiertokulku mahdollisimman luonnollisena. Näihin tavoitteisiin pyritään hallitsemalla hulevesiä seuraavan prioriteettijärjestyksen mukaisesti.

- I. Ehkäistään hulevesien muodostumista ja niihin kohdistuvaa laatuhaittaa
- II. Hulevedet käsitellään ja hyödynnetään syntypaikallaan (hulevesien käyttö ja maahan imeyttäminen)
- III. Hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan suodattavalla ja hidastavalla järjestelmällä (suodattaminen maassa ja maan pinnalla)
- IV. Hulevedet johdetaan pois syntypaikaltaan hulevesiviemärissä yleisillä alueilla sijaitseville hidastus- ja viivytyalueille ennen vesistöön johtamista (viivyttäminen avouomissa)
- V. Hulevedet johdetaan hulevesiviemärissä suoraan vastaanottavaan vesistöön.¹

Hulevesien hallinnan suunnittelussa voidaan ottaa huomioon erilaisia hydrologisia, toiminnallisia, teknisiä, taloudellisia, organisaatiollisia ja kulttuurillisia näkökohtia. Keskeisten valuma-alue ominaisuuksien lisäksi voidaan huomioida myös esimerkiksi rakenteiden elinkaarikustannuksia, ylläpitotarvetta sekä eri päättäjien näkökulmia eri hallintaratkaisuja kohtaan.⁸ Rakentuvilla alueilla hulevesivirtaamat tulevat kasvamaan ja laatu heikkenee läpäisevien pintojen lisääntyessä. Hirvaskankaan alueella tulisi noudattaa prioriteettijärjestyksen toista ja kolmatta kohtaa. Ensisijaisesti hulevedet tulee imeyttää öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen, jos maaperä on hyvin vettä läpäisevää.

4.2 Tonttikohtainen hulevesien hallinta

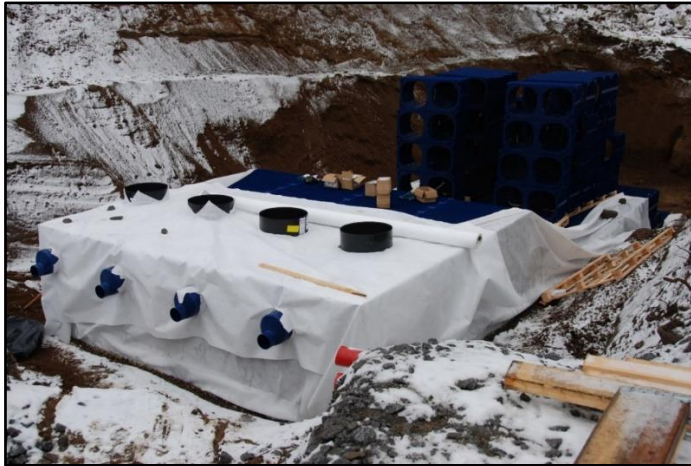
Kattovesiä ei tarvitse johtaa hiekan- ja öljynerotuksen kautta. Mikäli imeytys ei ole mahdollista, hulevesien hallinta toteutetaan öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeisellä viivytyksellä. Kaavamääräyksenä korttelikohtaiselle viivytykselle ehdotetaan esimerkiksi:

Kiinteistön vettä läpäisemättömiltä pinnoilta muodostuvat hulevedet tulee johtaa viivytyrakenteisiin, joiden mitoitustilavuus on 1 m³ viivytystilavuutta 100 m² vettä läpäisemätöntä pintaa kohti. Rakenteiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestä ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.

Viivytyrakenteiden viitteelliset sijainnit sekä alustavat mitoitukset on esitetty liitteessä 1. Huleveden johtaminen viivytyrakenteisiin tehdään tasaussuunnittelun avulla. Tonttikohtaisten viivytyrakenteiden korkeudeksi on oletettu n. 0,42 m tai n. 0,84 m ja alueellisten 0,5 m. Viivytyksen tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestä. Korttelin 2513 tontin 3 alueella hulevedet tulee imeyttää. Kuvassa 7 on kaksi esimerkkiä mahdollisista rakenteista.

⁸ Holt, E., Koivusalo, H., Korkealaakso, J., Sillanpää, N. & Wendling, L. (2018). Filtration Systems for Stormwater Quantity and Quality Managements, Guideline for Finnish Implementation, 76 s.

30.12.2021

Kuva 7 Maanalaisen viivytyksen asennusta⁹ ja viivytykskaivanto.

Lisäksi asemakaavaan suositellaan liitettävän esimerkiksi yleismääräyksenä velvoite viherkatoista sekä rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelman laatimisesta. Viherkattoja suositellaan alueelle, sillä niiden avulla saadaan pienennettyä tulevan tilan läpäisemättömän pinnan määrää. Viherkatot pienentävät imeytyksille tai viivytyksille tulevia virtaamia ja kohtalaisen puhtaita kattovesiä ei turhaan johdettaisi hiekan- ja öljynerotuksen kautta. Viherkattoja suunniteltaessa on otettava huomioon esimerkiksi viherkattorakenteen kuormitus, hoidettavuus, salaojitus ja paloturvallisuus. Esimerkkikuvia viherkatoista on esitetty kuvassa 8.

⁹ FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 2011

30.12.2021

Kuva 8 Viherkatto Helsingissä⁷

4.3 Hulevesien johtamissuunnat ja tulvareitit

Hulevesien suunnitellut johtamis- ja tulvareitit on esitetty liitteessä 1. Tulvareitteinä toimivat tonttien sisäiset kulkuväylät sekä yleisillä alueilla tiet ja viherkaistat.

4.4 Rakentamisen aikainen hulevesien hallinta

Rakentamisen aikaiset hulevedet ovat poikkeuksetta laadultaan huonoja, koska hulevesiin huuhtoutuu mm. häiriintyneistä maakerroksista runsaasti kiintoainesta. Ilman hallintaa tästä aiheutuva tilapäinen kiintoaineskuormitus voi nousta haitallisemmaksi kuin valmiin alueen aiheuttama pitkäaikainen kuormitus. Kiintoaineskuormituksen lisäksi muita ympäristöä kuormittavia päästöjä ovat mm. työmaakoneiden öljy- ja polttoainepäästöt, roskat ja mahdolliset ympäristön kannalta haitalliset kemikaalit kuten maalit ja liuottimet.

Rakennusvaiheen hallintamenetelmät tulee suunnitella tapauskohtaisesti. Menetelmävaihtoehtoja ei ole useita, mutta niiden sijoittaminen ja mitoittaminen täytyy miettiä kuhunkin kohteeseen sopivaksi. Rakentamisen aikaisten hulevesien hallintamenetelmien tulisi olla rakenteeltaan ja toiminnaltaan yksinkertaisia, helposti toteutettavissa sekä kustannuksiltaan edullisia. Menetelmillä pyritään ensisijaisesti rakennusalueelta tulevan kiintoaineskuormituksen vähentämiseen rakennettavan alueen alapuolella ja toissijaisesti myös virtaamien hallintaan tulvahaittojen ja eroosion estämiseksi. Hallintamenetelmiä on esimerkiksi suodatus, eroosiosuojaus sekä viivytys/laskeutus.

5 Mitoitus- ja toimivuustarkastelut

5.1 Hulevesimallinnus

Suunniteltujen hulevesirakenteiden mitoitus ja kokonaisuuden toimivuus tarkastettiin hulevesimallinnuksen avulla. Mallinnus suoritettiin Fluidit Oy:n Storm -ohjelmalla, joka sisältää hulevesien muodostumista kuvaavan hydrologisen valuma-aluemallin sekä virtausreittejä kuvaavan hydraulisen mallin.

30.12.2021

Hydrologisella mallilla kuvataan erityisesti valuma-alueelta muodostuvan pintavalunnan määrää ajan suhteen. Hydrologinen malli perustuu syötteenä olevaan sadetapahtumaan ja valuma-alueiden ominaisuuksista johtuvien sadannan häviöiden laskemiseen. Malliin rakennettiin osavaluma-alueet ja valumareitit ominaisuuksineen, joista huomioitiin mm. pinta-ala, läpäisemättömän pinnan määrä, keskimääräinen kaltevuus sekä virtausvastuskerroin. Mallinnuksen tuloksena saatiin valuma-aluekohtaiset purkautumiskäyrät, jotka toimivat syötteenä hydrauliselle verkostomallille.

Hydraulinen malli rakennettiin yhdistämällä edellä kuvattu hydrologinen valuma-aluemalli avouomista ja sadevesiviemäreistä muodostuvaan verkostomalliin. Hydrauliseen malliin sisällytettiin myös suunnitellut hulevesien hallintajärjestelmät. Mallin avulla voitiin tarkastella monipuolisesti mm. ajasta riippuvia virtaamien summakäyriä, vedenpinnan tasoja ja altaiden tilavuuksia. Hydraulisessa mallinnuksessa käytettiin nk. dynaamista menetelmää¹⁰, jolla voitiin tarkastella monimutkaisiakin ilmiöitä kuten paineellista virtausta, taaksepäin virtausta sekä virtausreittien tulvimista ja padotusta.

5.1.1 Mallinnuksessa käytetyt rankkasadetapahtumat

Tarkasteluissa on käytetty Rankkasateet ja taajamatulvat (RATU)¹¹ loppuraportissa ja Hulevesioppaassa¹ esitettyjä sateen keskimääräisiä intensiteettejä 1 km² aluesadannalle. Sadetiedot ovat viimeisimpiä yleisessä käytössä olevia tietoja ja ne perustuvat Suomessa kesällä v. 2000–2005 aikana tehtyihin tutkasadehavaintoihin ja vastaavat Etelä-Suomen sateita.

Ilmastomuutoksen on ennustettu kasvattavan rankkasateiden intensiteettejä keskimäärin 15–20 % vuosiin 2071–2100 mennessä¹¹. Arviot perustuvat Ilmatieteen laitoksen ennusteisiin. RATU:n¹¹ suositusten mukaisesti ilmastomuutos voidaan huomioida käyttämällä 20 % nykyistä rankempia sateita. Tämä tarkoittaa esimerkiksi, että nykyhetken 1/10a toistuvuus (kerran kymmenessä vuodessa) vastaa ennustetun ilmastomuutoksen mukaisessa tilanteessa likimäärin 1/5a toistuvuutta. Vastaavasti nykyinen 1/5a toistuvuus vastaa ennustetussa tilanteessa likimäärin 1/3a toistuvuutta. Järjestelmien mitoitukseen on käytetty 1/10a 15 minuutin sadetta.

5.2 Järjestelmien mitoitus

Viivytysten alustavat sijainnit on esitetty liitteessä 1. Viivytysten kokojen arvioinnissa on kerrottu valuma-aluekohtainen läpäisemättömän pinnan osuus (TIA) tontin pinta-alalla. Kyseiset arvot on esitetty aiemmin kuvassa 6 (TIA tuleva). Viivytysten koot ovat alustavia ja ne tarkentuvat tulevassa suunnittelussa.

¹⁰ US EPA. 2009. Storm Water Management Model, User's manual, version 5.0.

¹¹ Aaltonen, J. ym. 2008. Rankkasateet ja taajamatulvat (RATU). Suomen Ympäristö 31, 123 s.

30.12.2021

Taulukossa 3 on esitetty viivytysten viitteelliset pinta-alat, tilavuudet ja korkeudet. Suunnittelussa on päädytty yhdistelmään tonttikohtaisia ja alueellisia ratkaisuja. Tonttikohtaisten viivytysten korkeudeksi on valittu viivytyskasetin korkeus 0,42 m tai kaksi päällekkäistä 0,84 m ja alueellisten 0,5 m.

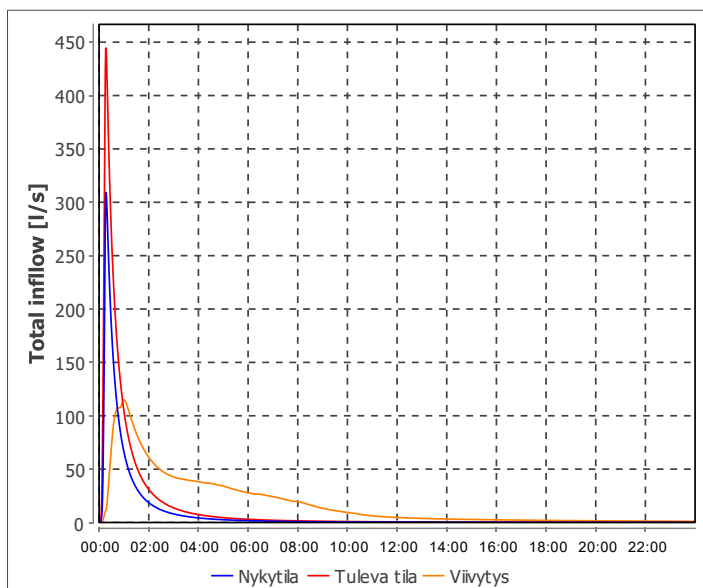
Taulukko 3. Viivytysten mitoitus.

		A [m ²]	V [m ³]	h [m]
Tontti	1	111,9	47	0,42
	2	226,2	95	0,42
	3	115,5	97	0,84
	4	147,6	62	0,42
	5	171,4	72	0,42
	6	511,9	215	0,42
	7	54,8	23	0,42
Alueellinen	8	346	173	0,5
	9	348	174	0,5
	10	1288	644	0,5

5.3 Mallinnustulokset

Mallinnustuloksia on esitetty kuvissa 9-12. Maankäytön muutos aiheuttaa 1/10a sateella virtaamien kasvua. Mitoituksella 1 m³ viivytystilavuutta per 100 m² läpäisemätöntä pintaa saadaan valuma-alueiden virtaamia pienennettyä lähes nykytilan tasolle tai alle nykytilan. Kuvissa on esitetty nykytilan virtaama, tulevan tilan virtaama maankäytön tiivistyessä sekä tulevan tilan virtaama viivytysten kanssa.

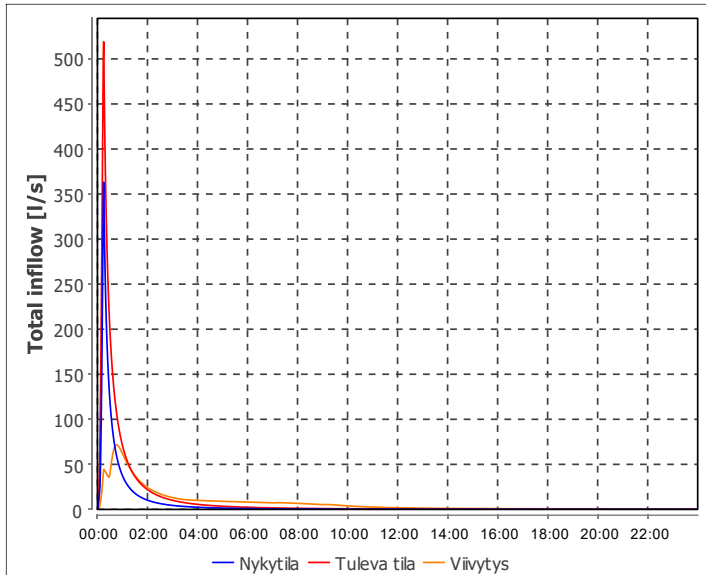
Kuvassa 9 on esitetty valuma-alueen 2.1 virtaamia ja viivytysten vaikutusta virtaamiin. Virtaamia saadaan pienennettyä alle nykyisen tason.

Kuva 9. Virtaama viivytysten 1-6 jälkeen.

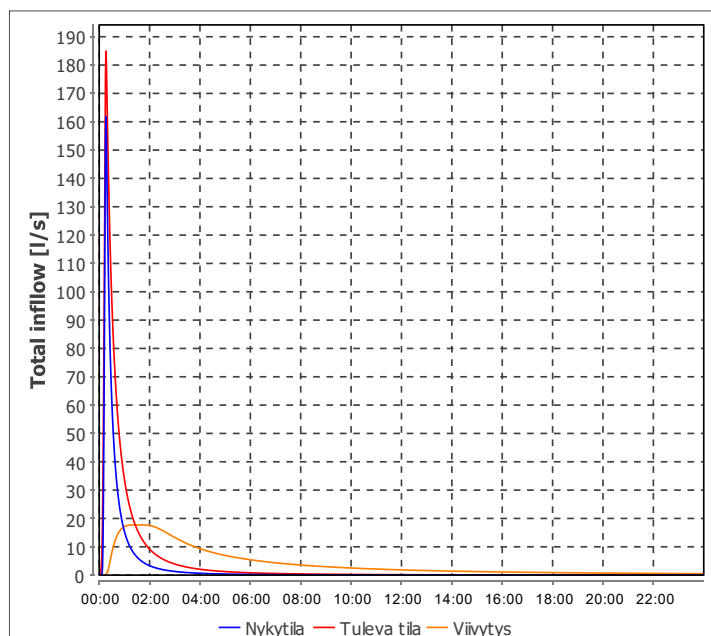
30.12.2021

Kuvassa 10 on esitetty valuma-alueen 2.3 virtaamia. Viivytysten avulla saadaan pienennettyä tiivistävän maankäytön aiheuttamaa virtaamaa alle nykytilan tason.

Kuva 10. Virtaama viivytysten 7 ja 8 jälkeen.

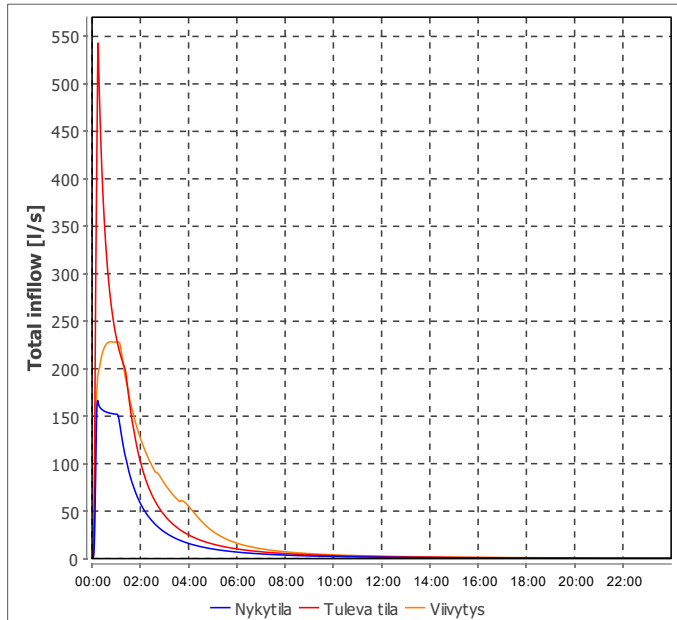
Kuvassa 11 on esitetty valuma-alueen 2.4 virtaamia. Viivytysten avulla saadaan pienennettyä virtaamia alle nykyisen tason.

Kuva 11. Virtaama viivytyksen 9 jälkeen.

30.12.2021

Kuvassa 13 on esitetty valuma-alueen 1.2 virtaamia. Viivytysten avulla saadaan pienennettyä virtaamia merkittävästi verrattuna tulevaan tilaan ilman viivytystä.

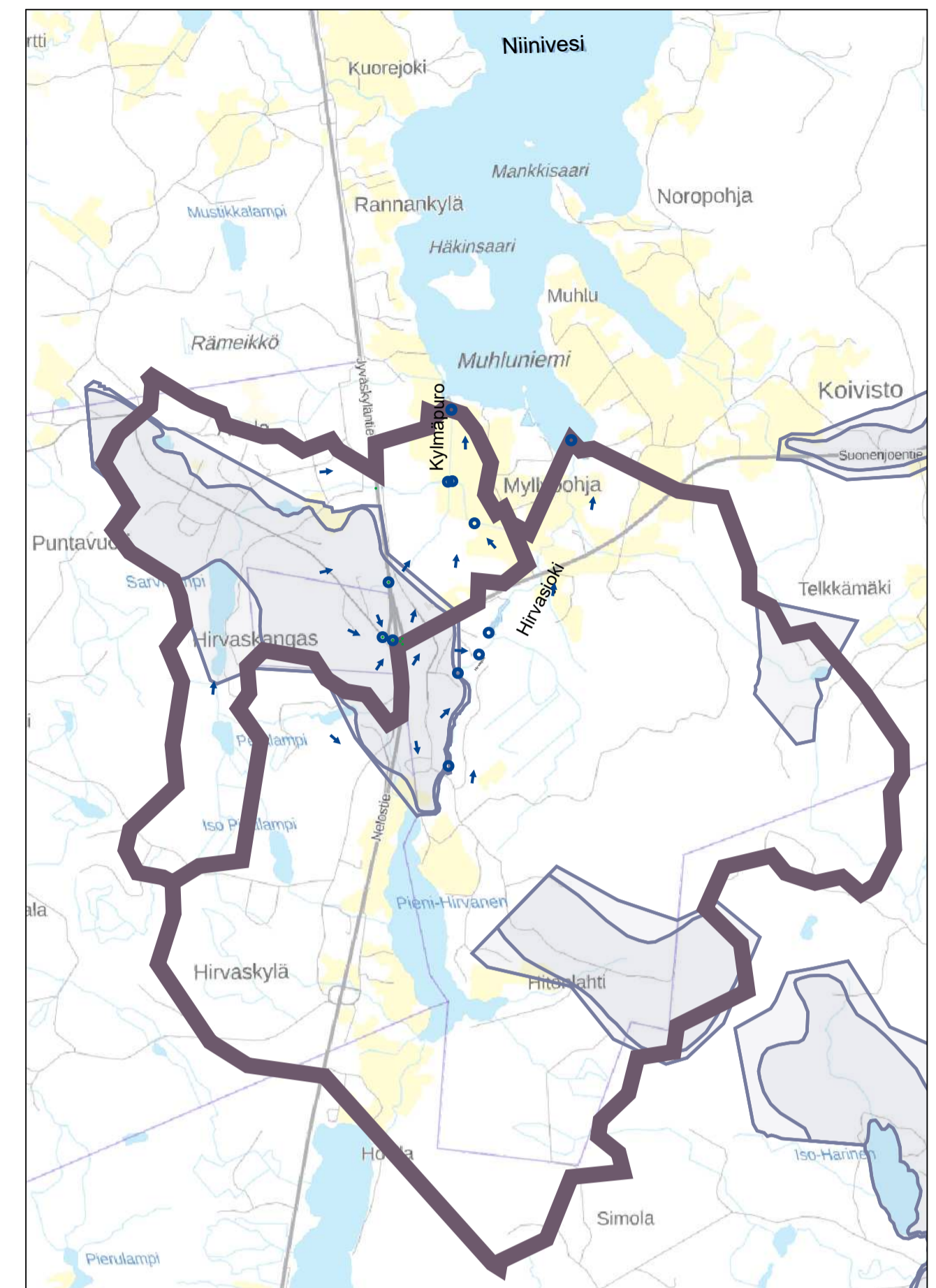
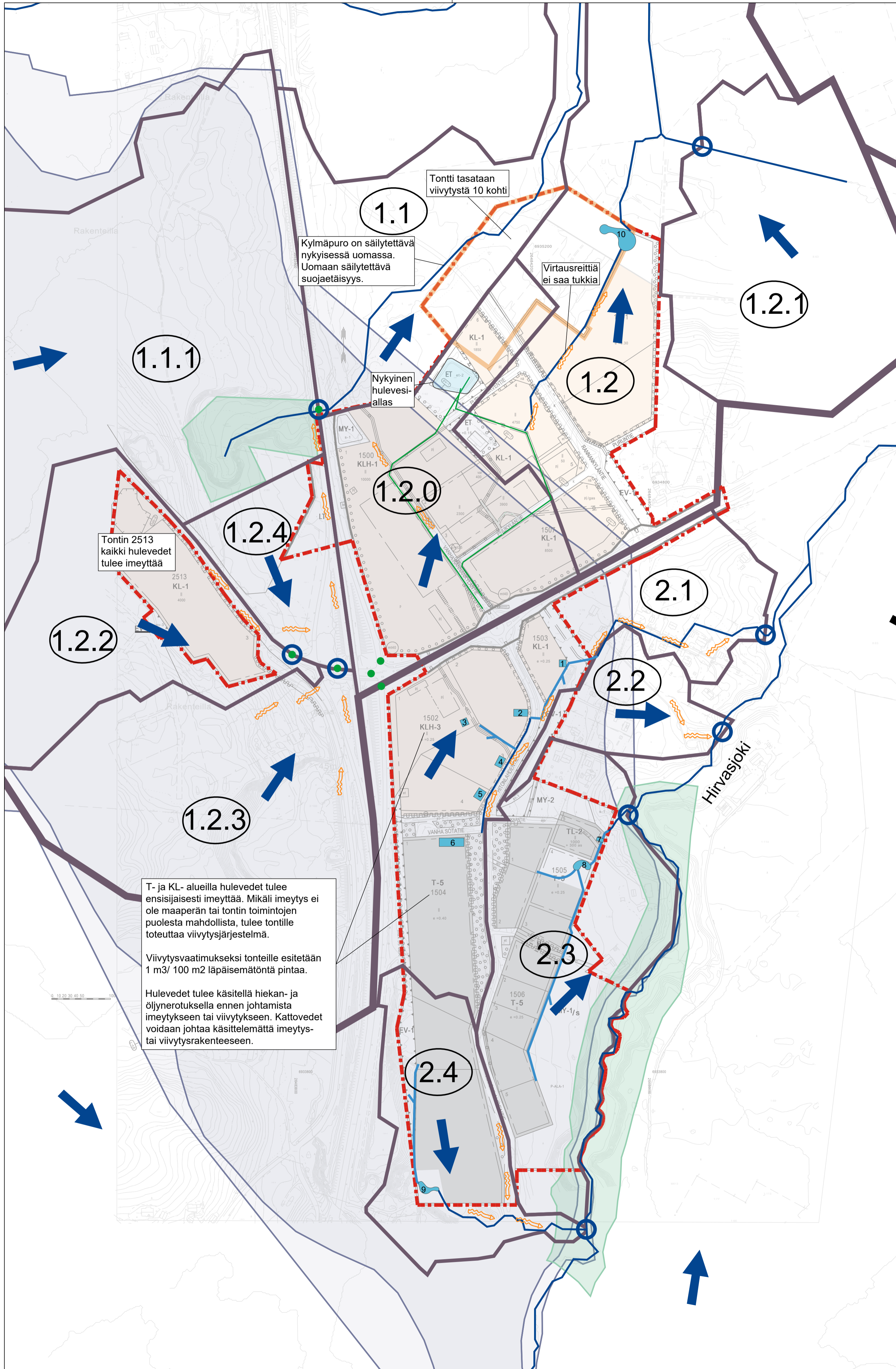
Kuva 12. Virtaama viivytyksen 10 jälkeen.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Asemakaavassa alueelle on esitetty liikerakennusten, liike- ja huoltoasemarakennusten, teollisuus- ja varastorakennusten sekä teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueita sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alueita. Asemakaava sijoittuu pohjavesialueelle ja läheisyydessä sijaitsee kaksi Natura-aluetta. Hulevesien hallinnassa pyritään minimoimaan vaikutukset pohjaveteen ja ympäröivään luontoon.

Hulevesien hallinta toteutetaan tonteilla ja erikseen varatuilla alueilla ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Mikäli imeyttäminen ei ole mahdollista, hulevedet viivytetään öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen. Viivytysrakenteiden alustavat mitoitukset ja sijainnit on esitetty yleissuunnitelmakartalla. Asemakaavaan suositellaan veloitetta viherkatoista ja rakentamisen aikaisen hulevesien hallintasuunnitelman laatimisesta. Suunnitellut viivytysratkaisut pienentävät hulevesivirtaamia vähintään lähes nykytilan tasolle ja öljyn- ja hiekanerotus estää hulevesien laatuhaittoja, joten vaikutukset ympäröivään luontoon jäävät pieniksi.

Viivytysten mitoituksessa on käytetty ehdotettua kaavamääräystä 1 m^3 viivytystilavuutta per 100 m^2 läpäisemätöntä pinta ja $1/10\text{a}$ toistuvaa 15 minuutin sadetta. Maankäytön tiivistyminen kasvattaa virtaamia. Viivytyksillä saadaan mallinnuksen mukaan pienennettyä valuma-alueen 2.1, 2.3 ja 2.4 virtaamia alle nykytilan ja valuma-alueen 1.2 virtaama merkittävästi verrattuna tilanteeseen ilman viivytystä.

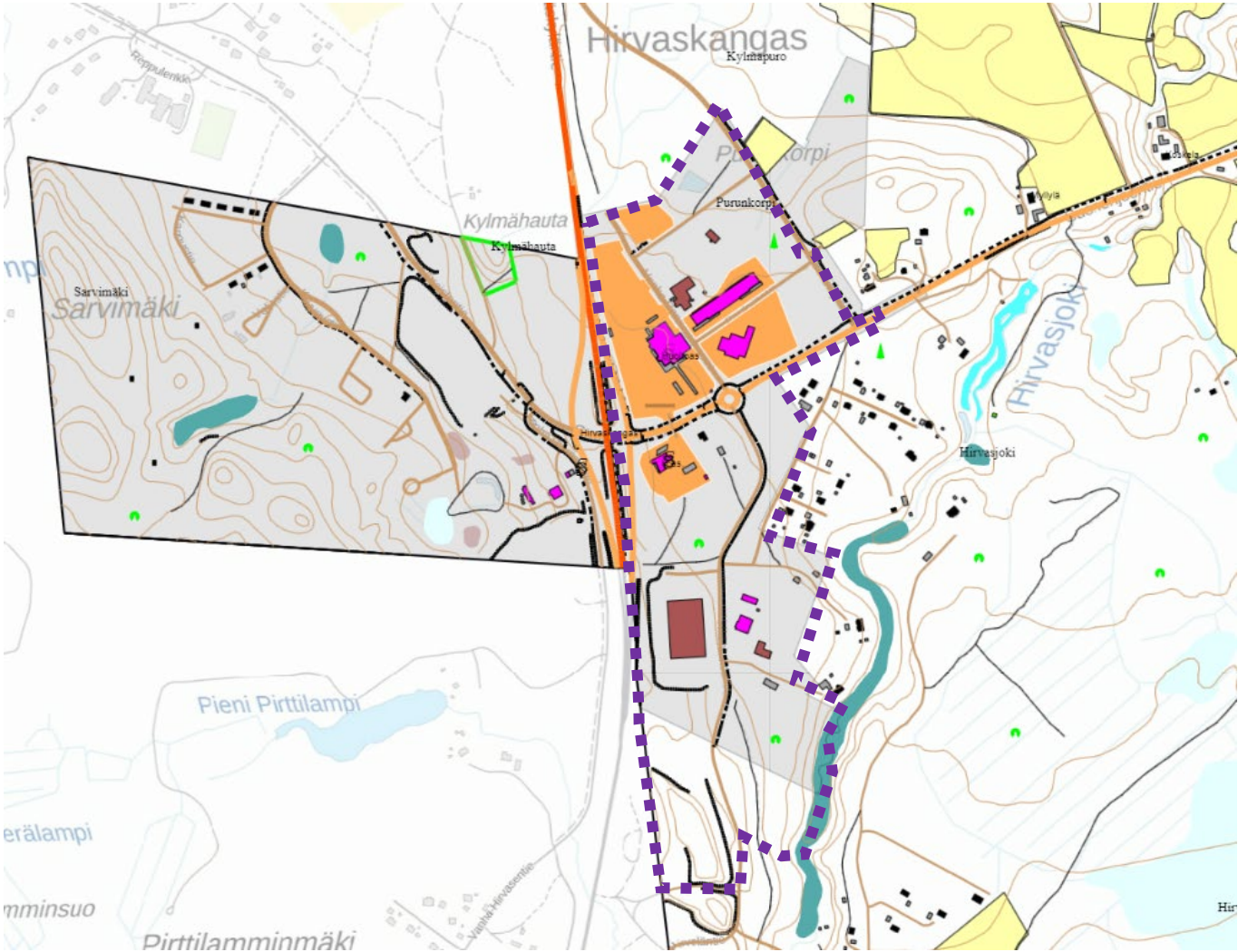

- Suunnittelualan raja
- Mahdollisen laajennusalueen raja
- Päävedenjakaja
- Sivuvedenjakaja
- Virtaussuunta
- Purkupiste
- Rumpu
- Oja
- Pohjavesialue
- Natura 2000 alue
- 1.2 Valuma-aluenumero
- Suunniteltu viivytysrakente (sijainti viitteellinen)
- Nykyinen viivytysrakente
- ~ Tulvareitti
- Nykyinen oja (sijainti oletettu)
- Uusi oja
- Nykyinen hulevesiverkosto

Viivytystilavuudet

Tontti	A [m ²]	V [m ³]	h [m]
1	111,9	47	0,42
2	226,2	95	0,42
3	115,5	97	0,84
4	147,6	62	0,42
5	171,4	72	0,42
6	511,9	215	0,42
7	54,8	23	0,42
Alueellinen	346	173	0,5
	348	174	0,5
	1288	644	0,5

Viivytysten koot ovat alustavia ja laskettu maankäyttötyypin avulla. Viivytykset 8,9 ja 10 ovat alueellisia ja muut tontikohtaisia. Vähentämällä läpäisemättömän pinnan määrää voidaan pienentää vaadittavaa viivytystilavuutta.

HIRVASKANKAAN ITÄOSAN ASEMAKAAVA

Vuorovaikutusraportti __.__.2024

Päätös vireilletulosta, OAS:	KH 01.10.2018 § 241	
Luonnos I nähtävillä:	KH 29.04.2019 § 97	15.5. – 14.6.2019
Luonnos II nähtävillä:	KH 17.05.2021 § 153	28.5. – 28.6.2021
Ehdotus nähtävillä:		
Hyväksyminen KH:		
Hyväksyminen KV:		

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta	3
2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit	3
3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)	4
4. Luonnoksen I vuorovaikutus.....	4
4.1. Kaavaluonnoksesta I saatu palaute.....	4
4.2. Luonnoksesta I saadut palautteet ja niihin laaditut vastineet	5
5. Luonnoksen II vuorovaikutus.....	9
5.1. Kaavaluonnoksesta II saatu palaute.....	9
5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet.....	10
5.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet.....	33
6. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus	34
6.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute	35
6.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet.....	35
6.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet.....	35

Yhteystiedot

Kaavan laatija:
Äänekosken kaupunki
Maankäyttöpalvelut
Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi
puh. 040 717 7479
nina.marjoniemi@aanekoski.fi

Kaavasunnittelija Carita Kosonen
puh. 0400 115 241
carita.kosonen@aanekoski.fi

Kaavoitusavustaja Paula Junikka
puh. 0400 115 240
paula.junikka@aanekoski.fi

1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan 2024-2026. Kaavatyö kuulutettiin vireille 3.10.2018.

Kaavatyön vaiheista on tiedotettu Äänekosken kaupungin verkkosivuilla ja kaupungin virallisella ilmoitustaululla sekä ilmoituslehdessä/lehdissä (*Pikkukaupunkilainen*, *ehdotusvaiheessa myös Äänekosken Kaupunkisanomat* ÄKS).

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on pidetty MRL 62 §:n ja MRL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 3.10.2018 alkaen kaavan laadinnan ajan kaupungintalolla ja kaupungin verkkosivuilla. OAS:sta ei saatu palautetta eikä lausuntoja.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua (MRL 66 §) ei ollut tarpeen järjestää.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 29.4.2019 § 97 asettaa kaavaluonnoksen I nähtäville MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos I pidettiin nähtävillä kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 15.5.-14.6.2019 välisen ajan (MRL 62 §, MRA 30 §). Luonnoksesta I saatiin yhteensä 5 lausuntoa ja 2 mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 17.5.2021 § 153 asettaa kaavaluonnoksen II nähtäville MRL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos II pidettiin nähtävillä kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 28.5.-28.6.2021 välisen ajan (MRL 62 §, MRA 30 §). Luonnoksesta II saatiin yhteensä 7 lausuntoa ja 3 mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan __.__.2023 § __ asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 vuorokauden ajaksi. Kaavaehdotus oli virallisesti nähtävillä __.__. - __.__.2023 välisen ajan kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla. Ehdotuksesta saatiin yhteensä __ muistutusta ja __ lausuntoa.

Kaavan hyväksymisestä päättää Äänekosken kaupunginvaltuusto.

2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit

MRL 66 §:n ja MRA 26 §:n mukaista aloitusvaiheen viranomaisneuvottelua ei ollut tarpeen järjestää. Kaavoituksen edetessä selviää, onko tarpeen järjestää MRA 26 § mukaista viranomaisneuvottelua ehdotusaineiston nähtävilläolon jälkeen. Kaavaa on muutoin valmisteltu työpalaverissa ja tiedusteluihin kaupungin toimialojen ja verkostokajien kanssa.

Työpalaveri 26.2.2021	kaavoituspalvelut, tonttipalvelut
Työpalaveri 12.5.2021	maankäyttöpalvelut, rakennusvalvonta, ympäristötoimi, kaupunkirakennepalvelut
Työpalaveri 26.5.2021	kaavoituspalvelut, tonttipalvelut
Työpalaveri 17.6.2021	kaavoituspalvelut, kaupunkirakennepalvelut
Työpalaveri 29.11.2021	kaavoituspalvelut, elinvoimapaalvelut
Työpalaveri 16.2.2024	kaavoituspalvelut, rakennusvalvonta
Työpalaveri/tiedustelu 19.2.2024	kaavoituspalvelut, ympäristötoimi

3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Hirvaskankaan itäosan asemakaavahankkeesta laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) laitettiin nähtäville 3.10.2018 alkaen (MRL 62 §, MRL 63§). OAS on nähtävillä koko kaavaprosessin ajan kaupungin kotisivuilla ja sitä täydennetään kaavoituksen edetessä. OAS:sta ei ole saapunut palautetta.

4. Luonnoksen I vuorovaikutus

Kaavaluonnos I asetettiin nähtäville 15.5. – 14.6.2019 väliseksi ajaksi kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungin kotisivuille. Kaavaluonnoksesta pyydettiin lausunnot Keski-Suomen ELY-keskukselta, Äänekosken Energia Oy:ltä, Hirvaskylän vesihuolto-osuuskunnalta, Äänekosken Yrittäjät ry:ltä, tekniseltä lautakunnalta ja ympäristölautakunnalta. Kaikkia kaava-alueen maanomistajia tiedotettiin henkilökohtaisella kirjeellä luonnosaineiston nähtäville asettamisesta.

4.1. Kaavaluonnoksesta I saatu palaute

Määräaikaan mennessä saatiin 5 lausuntoa ja 2 kirjallista mielipidettä. Tulleeseen palautteeseen on laadittu kaavoittajan vastine.

Saapuneet lausunnot:

Lausunto 1; Keski-Suomen ELY-keskus

Lausunto 2; Elenia Oyj

Lausunto 3; Äänekosken Energia Oy

Lausunto 4; Tekninen lautakunta

Lausunto 5; Ympäristölautakunta

Saapuneet mielipiteet:

Mielipide 1

Mielipide 2

Seuraavassa luvussa on käsitelty luonnoksesta I saadut lausunnot ja mielipiteet. Luku 4.2 (sivut 5-8) sisältää lausuntojen ja mielipiteiden tiivistelmät ja palautteeseen laaditut vastineet.

4.2. Luonnoksesta I saadut palautteet ja niihin laaditut vastineet

Kaupunginhallitus hyväksyi 17.5.2021 § 153 kaavoittajan vastineen luonnoksen I palautteisiin.

Nro	Lausunto	Kaavoittajan vastine
1.	Keski-Suomen ELY-keskus	
a)	Kaavaselostuksessa ja -määräyksissä tulee huomioida tarpeellisilta osin alueella olevat PIMA-kohteet (ABC, Hirvaskangas, ID 50700 ja Shell-huoltamo, Hirvaskangas, ID 50710)	Lisätään kaavaselostukseen tietoa PIMA-kohteista.
b)	Kaavaselostuksessa tulisi arvioida asemakaavan vaikutuksia asemakaava-alueen itäosaan rajautuvaan Koivistonkylän maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen sekä tutkia mahdollisuuksia maisemavaikutusten lieventämiseksi. Erityisesti kaava-alueen koillis-itäreunan KL-1 alueen rakentamisen osalta tulee vielä harkita rakentamisen ohjaamista tarkemmin kaavamääräyksillä.	Merkitään tiedoksi. Kaava-alueella on pienennetty siten, että Rannankyläntien itäpuoleinen korttelialue ei ole mukana uudessa kaavaluonnoksessa. Lausunto on huomioitu korttelin 1501 osalta kyseistä aluetta koskevan asemakaavan muutoksen yhteydessä, joka on ehdotusvaiheessa.
c)	Asemakaavan selostuksessa tulee selvittää asemakaavan vaikutuksen muun ohella yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, luontoon ja maisemaan. Lisäksi tulee esittää valitun kaavaratkaisun keskeinen sisältö ja perusteet kaavaratkaisun valinnalle, selvitys siitä, miten vaikutus selvitysten tulokset ja eri mielipiteet on otettu huomioon sekä selvitys niistä toimenpiteistä, joilla aiotaan ehkäistä kaavan toteuttamisesta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia (MRA 25 §). Nyt esitetyssä muodossa kaavaselostuksesta ei ilmene maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen edellyttämällä tavalla erityisesti kaavan aiheuttamat luontovaikutukset, huomioiden kaava-alueen rajoittuminen Natura-alueeseen, sijoittuminen pääosin pohjavesialueelle sekä alueen luontoarvot. Kaavaselostuksessa tulisi mainita keskeisimmät luontoselvitykset, joihin vuonna 2018 hyväksytty yleiskaava on perustunut.	Ensimmäisen luonnoksen mukainen suunnittelualue oli voimassa olevassa kaavassa osoitettu rakentamiseen eikä kyseiselle alueelle oltu osoitettu uusia rakentamiseen varattuja alueita. Verrattuna voimassa olevaan kaavaan ja sen mahdollistamaan rakentamiseen, kaavaluonnos ei ollut aiheuttamassa alueelle merkittäviä muutoksia. Suunnittelualueen laajennuttua kaavaselostuksen vaikutusten arviointia täydennetään kaavan luonnoksen II yhteydessä koko päivitetyn suunnittelurajauksen alueelta. Kaavaselostukseen tarkennetaan tehtyjen selvitysten listausta luontoselvitysten osalta.
d)	Valtatiellä 4 on parhaillaan käynnissä yleissuunnitelma "valtatie 4 parantaminen välillä Vehniä-Äänekoski (Kuorejoki)", jossa kaava-alueen kohdalla valtatie osoitetaan parannettavaksi moottoritienä. Hirvaskankaan kohdan aluevaraustarvetta tarkennetaan syksyllä 2019 ja sen pohjalta tulevat mahdolliset muutostarpeet tulee ottaa huomioon asemakaavaehdotuksessa. Valta- ja kantatiehen rajautuvia rakennuksia ja rakenteita ei tule sijoittaa kiinni tiealueen rajaan, mikä on huomioitava kaavassa rakennusalamerkinnällä tai istutettavan alueen merkinnällä.	Huomioidaan yleissuunnitelman vaikutukset kaavan liikennealueiden aluevarauksissa. Kaavaluonnokseen II lisätään rakennusalamerkintöjä tai istutettavan alueen merkintöjä valta- ja kantatiehen rajautuville tonteille rakentamisen ohjaamiseksi etäämmäs tiealueista.
2.	Elenia Oyj	

a)	ET-alueelle tulisi lisätä olemassa oleva puistomuuntamo sekä lisäksi varata ohjeelliset sijoituspaikat (esim. et-1) kolmen uuden puistomuuntamon sijoittamista varten lausunnon liitekartan osoittamiin paikkoihin tai niiden välittömään läheisyyteen. Varattavien alueiden tulisi olla kooltaan noin 14 x 14 m. Vähimmäisetäisyydet ET-alueelle sijoitettavasta puistomuuntamosta lähimpiin rakennuksiin tulee olla vähintään 8 m.	Täydennetään kaavakartalle olemassa olevien puistomuuntamojen sijoituspaikat sekä ohjeelliset sijoituspaikat (14 x 14 m) uusille puistomuuntamoille.
b)	Kaavoitettavalla alueella sijaitsee Elenian verkkoa liitekartan mukaisesti. Työskenneltäessä ja rakennettaessa nykyisen sähköverkon rakenteiden läheisyyteen tulee huomioida sähköturvallisuuden edellyttämät etäisyysvaatimukset.	Merkitään tiedoksi.
c)	Elenialla on alueella käynnissä mittavat saneerauskaapelointihankkeet 2019 ja 2020 aikana. Lausunnon liitteenä on suunnitelmakuvat tulevien kaapelointien jälkeisestä tilanteesta.	Merkitään tiedoksi.
d)	Puistomuuntamoita lukuun ottamatta Elenian nykyisille rakenteille ei ole tarkoituksenmukaista varata kaavaan johtoalueita. Huomioitava, että mahdollisista ylimääräisistä johdotuksista aiheutuvat lisäkustannukset lasketaan työn tilaajalta.	Merkitään tiedoksi. Johtoa varten varattuja alueen osia päivitetään lausunnon johdosta kaavaluonnokseen II. Lausunnossa poistettavaksi ehdotettu varaus (ilmajohdolle) poistetaan lausunnon mukaisesti.
3. Äänekosken Energia Oy		
a)	Äänekosken Energia Oy:n vesiverkostojen lisäksi alueella tai sen välittömässä läheisyydessä toimii kaksi vesiosuuskuntaa, jotka vastaavat itse omista verkoistaan (vesi ja jätevesi). Olevassa oleva vesi- ja viemäriverkosto on osoitettava kaavan muuttuvilta osin rasiitteeksi tonteille.	Merkitään asia tiedoksi. Alueen muut vesiosuuskunnat otetaan huomioon kaavan valmistelussa. Kaavaluonnoksesta II pyydetään lausunnot alueen vesiosuuskunnilta ja Äänekosken Energia Oy:ltä.
b)	Alueella on puuhakkeella toimiva biolämpölaitos ja kaukolämpöverkosto, jota on laajennettu tulevaisuuden tarpeita varten 2015. Olemassa oleva kaukolämpöverkosto on osoitettava kaavan muuttuvilta osin rasiitteeksi tontille. Parhaillaan selvitetään alueella toimivan liikenneaseman mahdollisuutta liittyä kaukolämpöverkoon.	Kaukolämpöverkoston sijainti osoitetaan lausunnon liitekartan mukaisesti kaavaluonnoksessa II rasiitteeksi tonteille.
4. Tekninen lautakunta		
	Ei huomautettavaa kaavaluonnoksesta	Merkitään tiedoksi.
5. Ympäristölautakunta		
a)	Asemakaava sijoittuu pääosaltaan Hirvaskankaan vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle.	Pohjavesialueelle merkityt polttoaineiden jakelukentät ovat olemassa voimassa olevassa ase-

	<p>Kaavasta tulisi poistaa tai ainakin tarkentaa pohjavesialueen rajauksen sisälle, kaupungin omistamalle rakentamattomalle kiinteistölle (1:90) esitetty pj-merkintä. Kaavaan on sisällytetty vastaavat merkinnät pohjavesialueen rajauksen ulkopuolelle ET-kaavamerkinnän alueelle sekä KL-1-merkinnän alueella tontille 5.</p> <p>Uuden nestemäisen polttoaineen jakeluasematoiminnan sijoittaminen luokitellulle pohjavesialueelle vaatii ympäristönsuojelulain mukaan ympäristöluvan. KHO:n viimevuosien ratkaisukäytännön perusteella ei ole esitetty sellaisia teknisiä ratkaisuja, jotka poistaisivat nestemäisistä polttoaineista aiheutuvan pohjaveden pilaantumisriskin siten, että ympäristöluvan myöntämisedellytykset täyttyisivät. Tällä perusteella on kyseenalaista myöskään pitää kaavassa merkintöjä uusille jakeluasematoiminnolle pohjavesialueelle ilman tarkempaa määritelmää, että jakelutoimintaa voi harjoittaa vain polttoaineilla, jotka eivät laatunsa tai olomuotonsa perusteella aiheuta vaaraa pohjavedelle.</p>	<p>makaavassa tai jo olemassa olevia. Polttoaineiden jakelukenttien mahdollisuudet eri polttoaineiden jakelussa voidaan ratkaista ympäristölupajärjestelmän avuin.</p> <p>Tiedossa oleva kaasutankkausasemahanke osoitetaan kaavaan tiukennetulla määräyksellä, joka ohjaa toiminnan laatua kaasun jakeluun. Muutoin kaavaluonnoksessa esitetyllä avoimella kaavamerkinnällä mahdollistetaan viimeisimmän teknologian sekä uusien ympäristösäännösten ja oikeuskäytännön huomioiminen joustavasti myös tulevaisuudessa.</p>
b)	<p>Vedenhankintaa varten tärkeälle pohjavesialueelle maankäyttöä suunniteltaessa tulee tiedostaa, että maalämpökaivojen hyödyntämismahdollisuudet tutkitaan vesilain mukaisessa lupamenettelyssä, vaikkei siitä tässä kaavassa suoraan mitään määrystä olekaan.</p> <p>Lämpöenergian osalta todetaan, että alueella toimii jo nyt Äänekosken energian kaukolämpöä tuottava laitos.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
c)	<p>Hulevesien osalta kaavassa on esitetty yleismääräykset, jotka ovat tärkeitä ja oikean suuntaisia. Hulevesiasiaassakin on tärkeää tiedostaa pohjavesialueen erityispiirteet.</p> <p>Kiinteistökohtainen hallinta on hyvä lähtökohta, kuitenkin suurilta parkkialueilta on pystyttävä hulevedet hallitsemaan siten, että niiden mahdollisesti sisältämät epäpuhtaudet on hallittu ja ne eivät päädy maaperään ja siitä edelleen pohjaveteen.</p> <p>Kaava-asiakirjoista ei selviä, miten alueen hulevesiverkosto on toteutettu, miltä tontilta, kuinka paljon ja minkä laatuista hulevesiä kerääntyy.</p> <p>Kaava-aineistoa tulisi täydentää koko kaava-alueen kattavalla hulevesisuunnitelmassa, josta käy ilmi hulevesien hallinta jo nyt sekä hulevesien hallinta tulevaisuudessa lisärakentamisen myötä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Hulevesiä koskevaa aineistoa täydennetään kaavaehdotukseen. Alueelle laaditaan hulevesiselvitys, jonka tulokset otetaan huomioon kaavaehdotuksessa.</p>
6.	<p>Mielipiteet</p>	<p>Kaavoittajan vastine</p>
	<p>Mielipide 1</p>	

	<p>Rekka-autoliikenne tontille tulee turvata myös turvallisuudessa ja huomioitava myös rekkojen kasvun myötä väljemmät käänösalueet.</p> <p>Rekka-, asiakas ja huoltoliikenne jatkossa tapahtuvat kaavaehdotuksen mukaisen Vanhan Rannankyläntien kautta. Purunkorventien kautta tulisi kuitenkin varata kulkuyhteys palotieksi ja tuotannon laajentumisen mahdollisesti aiheuttaville liikennejärjestelyille.</p> <p>Tuotannon edelleen kasvaessa tulee varata rakennusoikeutta ja rakennusaluetta niin, että toisen tuotantolinjan ja varastoinnin tarpeet voidaan logistisesti tontille sijoittaa, paras vaihtoehto olisi tontin laajentaminen pohjoisen suuntaan.</p> <p>Nykyiseen tonttiin voisi liittää koilliskulmalla oleva alue ja näin muodostuvalle alueelle n. 7200 m² varata rakennusoikeutta 3700 – 4000 m² kahteen tasoon.</p> <p>Rakentaminen tulisi sallia mahdollisimman tehokkaasti koko tontin alueelle, rakennusala ei tulisi rajoittaa muilta osin kuin Vanhan Rannankyläntien puolelta nykyisen rakennuksen ulkolinjaa myöten.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaavaluonnoksessa II kyseessä olevan tontin kokoa on kasvatettu itään ja tontin rakennusoikeuden määrää nostettu 3700 k-m². Tontti on rakennettu suunnittelualueen muihin tontteihin verrattuna tehokkaimmin sekä voimassa olevassa kaavassa, että kaavaluonnoksen II ratkaisussa.</p> <p>Kaavan ehdotusvaiheessa tarkastellaan mahdollisuutta osoittaa Purunkorventielle menevän kulkuyhteyden osoittamista palotieksi ja muulle tontin liikenteelle.</p> <p>Tontin rakennusala laajennetaan joka laidalta kaavaluonnokseen II. Tontille on osoitettu kerrosluvaksi II.</p>
Mielipide 2		
	<p>Tontilla sijaitsee kaksi mittarikatosta, yksi Suonenjoentien puoleisella osalla tonttia, palvelen henkilöautoasiakkaita ja toinen rakennuksen takana palvelen raskasta liikennettä.</p> <p>Kaavaluonnoksen mukainen pj-merkintä kattaa ainoastaan mittarikatokset, ei katosten väliin jääviä polttoainesäiliöitä. Pj-merkinnän tulisi kattaa myös alue, jolla maanalaiset säilöt sijaitsevat.</p>	<p>Kaavaluonnokseen II on pj-merkintää laajennettu kattamaan olemassa olevien polttoainesäiliöiden sijainti.</p>

5. Luonnoksen II vuorovaikutus

Kaavaluonnos II asetettiin nähtäville 28.5. – 28.6.2021 väliseksi ajaksi Äänekosken kirjastolle, kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungin kotisivuille. Kaavaluonnoksesta pyydettiin lausunnot Keski-Suomen ELY-keskukselta, Keski-Suomen liitolta, Äänekosken Energia Oy:ltä, Hirvaskylän vesihuolto-osuuskunnalta, Äänekosken Yrittäjät ry:ltä, tekniseltä lautakunnalta, ympäristölautakunnalta, Keski-Suomen museolta ja Uuraisten kunnalta. Kaikkia kaava-alueen maanomistajia tiedotettiin henkilökohtaisella kirjeellä luonnosaineiston nähtäville asettamisesta.

5.1. Kaavaluonnoksesta II saatu palaute

Määräaikaan mennessä saatiin 7 lausuntoa ja 3 kirjallista mielipidettä. Tulleeseen palautteeseen on laadittu kaavoittajan vastine.

Saapuneet lausunnot:

- Lausunto 1; Keski-Suomen museo, 10.6.2021
- Lausunto 2; Ympäristölautakunta, 16.6.2021
- Lausunto 3; Tekninen lautakunta, 16.6.2021
- Lausunto 4; Keski-Suomen ELY-keskus, 29.6.2021
- Lausunto 5; Keski-Suomen liitto, 30.6.2021
- Lausunto 6; Uuraisten kunta, 2.7.2021
- Lausunto 7; Äänekosken Energia Oy, 5.7.2021

Saapuneet mielipiteet:

- Mielipide 1, 1.6.2021
- Mielipide 2, 7.6.2021
- Mielipide 3, 17.6.2021

Seuraavissa luvuissa on käsitelty luonnoksesta II saadut lausunnot ja mielipiteet. Luku 5.2 (sivut __ - __) sisältää kopiot alkuperäisistä viranomaisten ja yhteisöjen lausunnoista, niiden tiivistelmät ja lausuntoihin laaditut vastineet. Luku 5.3 (sivut __ - __) sisältää tiivistelmät tulleista mielipiteistä ja niihin laaditut vastineet.

5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Kopio lausunnosta 1

Jyväskylän kaupunki

Lausunto

Valmistelijat amanuenssi Saija Silen, saija.silen@jyvaskyla.fi, amanuenssi Miikka Kumpulainen, miikka.kumpulainen@jyvaskyla.fi

Äänekosken kaupunki

kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö 19.5.2021

Hirvaskankaan itäosan asemakaavan 2. asemakaavan luonnos

Asemakaavan muutos ja laajennus koskee valtatie 4 ja Hirvaskankaan eritasoliittymän itäpuolista aluetta, joka sijoittuu kantatien 69 molemmin puolin valtatie 4 länsipuolella sijaitsevaa maa-ainestenottoaluetta. Ratkaisulla ajanmukaistetaan alueen päivittäistavarakauppojen pinta-alarajoituksia, korttelialueiden rakennusoikeuksia ja mahdollistetaan maa-aineisten ottoalueiden laajeneminen. Yritysrakentamiselle osoitetaan aikaisempia kaavaratkaisuja 30 000k-m² enemmän kerrosalaa. Rakennusoikeudet suunnittelualueella on osoitettu vaihdellen tonttitehokkuudella e=0.15 - e=0.40 tai kerrosneliömetreinä. Alueelle on osoitettu kerroskorkeus II.

Alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä kohteita eikä Keski-Suomen museolla ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön osalta asemakaavan muutosluonnokseen.

KESKI-SUOMEN MUSEO
Vapaudenkatu 28
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 568 7072
keski-suomenmuseo.toimisto@jyvaskyla.fi

ALLEKIRJOITETTU SÄHKÖISESTI
Voutilainen Heli-Maija, 10.06.2021

Kaavakartalta puuttuu kaavaselostuksessa mainittu vanhan Laukaantien säilynyt osa. Kyseinen tie on Keski-Suomen vanhin tie ja ajoittuu varmuudella 1600-luvulle, todennäköisesti jopa keskiajalle. Historiallinen tie on suojeltu Muinaismuistolaitilla (295/1963). Tien suojeltu osuus löytyy Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä nimellä Laukaantie Hirvaskangas (mj.tunnus:1000011429) <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000011429>

Suojeltu tienosuus tulee merkitä kaavakartalle sm-merkinnällä ja seuraavalla kaavamääräyksellä: "Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Keski-Suomen museo) lausunto."

Keski-Suomen museo

10.6.2021

Heli-Maija Voutilainen

museotoimenjohtaja

heli-maija.voutilainen@jyvaskyla.fi

Lausunto on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

kirjaamo@museovirasto.fi

Tiivistelmä lausunnosta 1

Tiivistelmä	Vastine
<p>Alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön kannalta merkittäviä kohteita eikä Keski-Suomen museolla ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön osalta asemakaavan muutosluonnokseen.</p> <p>Kaavakartalta puuttuu kaavaselostuksessa mainittu vanhan Laukaantien säilynyt osa. Kyseinen tie on Keski-Suomen vanhin tie ja ajoittuu varmuudella 1600-luvulle, todennäköisesti jopa keskiajalle. Historiallinen tie on suojeltu Muinaismuistolailla (295/1963). Tien suojeltu osuus löytyy Museoviraston muinaisjäänösrekisteristä nimellä Laukaantie Hirvaskangas (mj.tunnus:1000011429) https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000011429</p> <p>Suojeltu tienosuus tulee merkitä kaavakartalle sm-merkinnällä ja seuraavalla kaavamääräyksellä: "Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Keski-Suomen museo) lausunto."</p>	<p>Laukaantie-Hirvaskankaan tien muinaismuistolailla suojellut tielinjaukset on tarkistettu Keski-Suomen museolta kaavaehdotukseen. vanhan Laukaantien osuus on merkitty sm-1 määräyksellä:</p> <p><i>"Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto."</i></p> <p>Muutoin historialliset tielinjaukset on esitetty kaavaehdotukseen luonnoksen mukaisella st-1 -määräyksellä:</p> <p><i>"Suojelettava tielinja. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa."</i></p>

Kopio lausunnosta 2

YMPLTK 16.06.2021 § 30
585/10.02.03/2021

Kaupunginhallitus on pyytänyt Äänekosken kaupungin ympäristölautakunnan lausuntoa Hirvaskankaan itäosan asemakaavan luonnoksesta. Kaavan valmisteluaineiston nähtävilläolon jälkeen on tullut tarpeita tarkistaa suunnittelualueen rajausta. Suunnittelualue on laajentunut valtatie 4 itäpuolella etelän suuntaan ja valtatie 4 länsipuolelle kattamaan myös nykyisessä ajantasakaavassa osoitetun maa-

ainesten ottoalueen. Samalla kaavamuutosalueesta irrotettiin kortteli 1501 omaksi kaavahankkeekseen. Laajennusosan lisäksi kaavan valmisteluaineistoa täydennettiin huomioiden valmisteluvaiheen 1. nähtävilläolon yhteydessä annetut lausunnot ja mielipiteet. Ympäristölautakunta on lausunut Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutoksesta 19.6.2019 (22 §) mm. polttoainejakeluun liittyvien merkintöjen (pj) ja kaava-alueen kattavan hulevesiselvityksen osalta.

Suunnittelualue sijoittuu suurimmaksi osaksi pohjavesialueelle. Hirvaskangas 0989251 pohjavesialue on luokiteltu muuhun vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (2E). Pohjavesi virtaa harjussa pääasiassa luoteesta kaakkoon. Hirvaskankaan pohjavesialue on määritelty riskialueeksi. Alueen määrällinen tila on hyvä ja kemiallinen tila huono.

Äänekosken ympäristölautakunta on ottanut lausunnossaan kantaa mm. KLH- 1 käyttötarkoitusalueella kaupungin kiinteistöllä (1:90) olevan pj-merkinnän poistamisesta tai tarkentamisesta. Hirvaskankaan asemakaavayhdistelmässä (2016) alueelle KLH- 1 on merkitty kaksi polttoaineen jakeluasemaa (pj). Alueelle on toteutettu jakeluasema kaavamääräyksestä poikkeavaan kohtaan. Toteutetun jakeluaseman kohdalle on kaavaluonnoksessa lisätty pj-merkintä. Kaavaluonnoksessa on KLH- 1 käyttötarkoitusalueelle osoitettu kolme polttoaineen jakeluasemaa (pj), joista kahdessa on toiminnassa oleva jakeluasema. Kaavan yleismääräyksiin on lisätty ehto, jonka mukaan kortteliin 1500 tontin 1 polttoaineen jakelukentistä saa olla toteutettuna enintään kaksi. Kaavaselostuksen mukaan polttoaineen jakelun mahdollisuudet ja rajoitteet määritellään lisäksi kaikilla polttoaineen jakeluasemien alueilla ympäristölupajärjestelmän kautta ja viimeisimmän oikeuskäytännön mukaisesti.

Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta on esittänyt lausunnossaan, että kaava-aineistoa tulisi täydentää koko kaava-alueen kattavalla hulevesisuunnitelmassa, josta käy ilmi hulevesien hallinta jo nyt sekä hulevesien hallinta tulevaisuudessa lisärakentamisen myötä. Kaavaselostuksessa on todettu, että asemakaavan suunnittelualueelle laaditaan asemakaavatyön taustaselvitykseksi kesän 2021 aikana kattava hulevesiselvitys ja -suunnitelma. Työ sisältää nykytilan selvityksen, vaikutusten arvioinnin, hulevesien hallinnan tarpeen, hulevesimallinnuksen ja hulevesijärjestelmien suunnittelun. Hulevesiselvityksen ja -suunnitelman tulokset ja suositukset esitetään kaavan ehdotusvaiheessa.

Alueella on todettu luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittamia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Suunnittelualueen pohjoispuolella on liito-oravan elinpiiri ja liito-oravien kulkureitti menee suunnittelualueen pohjoisosasta valtatie yli. Myös alueen keskiosassa on havaintoja liito-oravista. Alueen eteläosassa ei ole havaittu merkkejä liito-oravasta. Pohjoispuolen alueelle on osoitettu kaavamerkintä MY-1; Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alue säilytetään metsänä. Alueen sisällä on merkintä s-1; Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49: n mukaisen lajin/liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka. Alueen keskiosaan on osoitettu

kaavamerkintä MY-2; Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alueen puusto tulee säilyttää tai hoitaa sitä niin, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut, mahdolliset ravintopuut sekä liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään. Alueen sisälle on osoitettu merkintä s-1; Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49: n mukaisen lajin/liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka.

Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan kaavamerkintöihin s-1 tulisi lisätä määräys "Alue, jolla ympäristö säilytetään". Määräys perustuu Ympäristöministeriön kirjeeseen "Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa" (YM1/501/2017).

Kaavaluonnoksessa on esitetty, että alueen länsiosassa sijaitseva kaavamerkintä EO (maa-ainesten ottoalue) tarkastetaan ja kaavaluonnoksessa alueelle on esitetty merkintä KL-1 (Liikerakennusten korttelialue). Kaavamääräyksen mukaan alueelle saa sijoittaa liikeraennuksia, majoitustiloja, moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustoimintaa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.

Kaavaselostuksen mukaan alueella maa-ainesten otto on päättynyt ja alueelle on myönnetty poikkeamislupa 14.12.2020 koulutus- ja toimistorakennukselle.

Maa-ainesten ottopaikan luoteiskulmassa on tehty havaintoja törmäpääskystä ja kivitaskusta. Törmäpääsky ja kivitasku ovat Suomessa rauhoitettuja lajeja. Voimassa olevassa asemakaavassa ja kaavaluonnoksessa on osoitettu alueelle luo 2-merkintä (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (Törmäpääskyjen pesintäalue)). Mahdollisesti muodostuneet törmäpääsky-yhdyskunnat tulee ottaa huomioon alueen maisemoinnissa ja tulevaisuissa toiminoissa.

Kaava-aineisto löytyy kaupungin verkkosivuilta:

[Hirvaskankaan itäosan asemakaava](#)

Valmistelija	Ympäristötarkastaja Jonna Heinänen puh. 0400 545 346.
Esittelijä	Ympäristöpäällikkö Juhana Jalkanen puh. 0400 115 696.
Päätösehdotus	Ympäristölautakunta antaa asiassa oheisen lausunnon.
Päätös	Hyväksyttiin. -----

Tiivistelmä lausunnosta 2

Tiivistelmä	Vastine
<p>Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta on esittänyt lausunnossaan, että kaava-aineistoa tulisi täydentää koko kaava-alueen kattavalla hulevesisuunnitelmassa, josta käy ilmi hulevesien hallinta jo nyt sekä hulevesien hallinta tulevaisuudessa lisärakentamisen myötä. Kaavaselostuksessa on todettu, että asemakaavan suunnittelualueelle laaditaan asemakaavatyön taustaselvitykseksi kesän 2021 aikana kattava hulevesiselvitys ja -suunnitelma. Työ sisältää nykytilaneselvityksen, vaikutusten arvioinnin, hulevesien hallinnan tarpeen, hulevesimallituksen ja hulevesijärjestelmien suunnittelun. Hulevesiselvityksen ja -suunnitelman tulokset ja suositukset esitetään kaavan ehdotusvaiheessa.</p>	<p>Hulevesisuunnitelman tulokset ja selvityksen myötä tehdyt muutokset kaavaratkaisuun on täydennetty ehdotusaineistoon.</p>
<p>Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan kaavamerkintöihin s-1 tulisi lisätä määräys ”Alue, jolla ympäristö säilytetään”. Määräys perustuu Ympäristöministeriön kirjeseen ”Liito-oravan huomioon ottaminen kaavoituksessa” (YM1/501/2017).</p>	<p>Kaavaehdotuksessa liito-oravahavaintojen ympäristöön on päivitetty määräykseksi s-10:</p> <p><i>”Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen eläinlajin/liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, jonka heikentäminen tai hävittäminen on kielletty.</i></p> <p><i>Alue tulee säilyttää metsäisenä. Puustoa tulee säilyttää ja hoitaa niin, että liito-oravan liikkumisen kannalta riittävä määrä kulkuyhteyspuita säilytetään. Merkinnällä rajattua aluetta ei saa uudistaa avohakkuuna.”</i></p>
<p>Kaavaluonnoksessa on esitetty, että alueen länsiosassa sijaitseva kaavamerkintä EO (maa-ainesten ottoalue) tarkastetaan ja kaavaluonnoksessa alueelle on esitetty merkintä KL-1 (Liikerakennusten korttelialue). Kaavamääräyksen mukaan alueelle saa sijoittaa liikerakennuksia, majoitustiloja, moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustoimintaa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.</p> <p>Kaavaselostuksen mukaan alueella maa-ainesten otto on päättynyt ja alueelle on myönnetty poikkeamislupa 14.12.2020 koulutus- ja toimistorakennukselle.</p> <p>Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että vaikka maa-ainesten otto alueella on päätynyt, aluetta ei ole vielä maisemoitu lupavelvoitteiden mukaisesti, eikä maa-ainesluvan vakuutta ole vapautettu. Alueen maisemointi tulee suorittaa ja maa-ainesten ottotoiminta saattaa loppuun ennen kuin alueelle sijoitetaan uusia toimintoja.</p> <p>Maa-ainesten otto paikan luoteiskulmassa on tehty havaintoja törmäpääskystä ja kivitaskusta. Törmäpääsky ja kivitasku ovat Suomessa rauhoitettuja lajeja. Voimassa olevassa asemakaavassa ja kaavaluonnoksessa on osoitettu alueelle luo 2-merkintä (luonnon monimuotoisuus-</p>	<p>Merkittää tiedoksi. Tarvittavat eri viranomaisten asettamat velvoitteet aluetta kohden on täytettävä ennen uusien toimintojen toteuttamista. Suunnittelualueella on kuitenkin ollut tarpeen pienentää kaavaehdotukseen VT4 kesken olevan suunnittelun vuoksi, jolloin lausunnossa tarkoitettu vanha maa-ainestenotto paikka on jäänyt sen ulkopuolelle.</p>

<p>den kannalta erityisen tärkeä alue (Törmäpääskyjen pesintäalue)). Mahdollisesti muodostuneet törmäpääsky-yhdyskunnat tulee ottaa huomioon alueen maisemoinnissa ja tulevilla toiminnoissa.</p>	
---	--

Kopio lausunnosta 3

TELA 16.06.2021 § 47
585/10.02.03/2021

Äänekosken kaupungilla on vireillä Hirvaskankaan itäosan asemakaavan laatiminen. Äänekosken kaupungin hallitus on pyytänyt teknilliseltä lautakunnalta lausuntoa 2. kaavaluonnoksesta.

Asemakaavan tarkoituksena on tarkistaa alueen kaavamerkintöjen sisältöä siten, että aluetta voidaan jatkossa kehittää entistä monipuolisempaan hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuvana työpaikka-alueena, jossa erityisesti logistiikkatoiminnot ovat mahdollisia. Tavoitteena on myös tutkia päivittäistavara-kauppojen pinta-alarajoitusten sekä korttelialueiden rakennusoikeuksien ajanmukaisuus. Lisäksi tarkastellaan yritysalueenlaajenemisen mahdollisuudet suunnittelualueen eteläosassa.

Itäosan asemakaavan muutos oli ensimmäisen kerran nähtävillä valmisteluvaiheessa 15.5. -14.6.2019.

Kaavaan annettiin 5 kappaletta lausuntoja ja kaksi muistutusta. Teknisen toimen lausunnossa ei kaavaan ollut huomauttamista. Lausuntojen ja mielipiteiden vaikutukset kaavaan kaavoittajan vastineessa.

- kaavaan lisätään tietoa PIMA-kohteista
- suunnittelualue laajentunut, vaikutusten arviointi korjataan (luontoselvitys)
- Valtatie 4 yleissuunnitelman vaikutukset huomioidaan
- lisätään rakennusalamerkintöjä, lisätään istutettavan alueen merkintöjä (rakentamisen ohjaus kauemmaksi tiealueista)
- kaavakartalle täydennetään puistomuuntamoiden sijoituspaikat
- osoitetaan kaukolämmön sijainti rasitteiksi niitä koskeville tonteille
- tontin (Erical) rakennusala laajennetaan ja tontille osoitetaan kerrosluvuksi II
- tontin (Shell) pj-merkintää laajennetaan kattamaan olemassa olevien polttoainesäiliöiden sijainti

Suunnittelualueeseen on tullut myös nähtävillä olon jälkeen sen laajuuteen muutoksia. Alueeseen on otettu maa-ainesten ottoalueeksi merkattu alue Valtatie 4:n länsipuolelta sekä asemakaavoittamatonta aluetta asemakaava-alueen eteläpuolelta. Kortteli 1501 on erotettu suunnittelualueesta erilliseksi kaavahankkeeksi ja etenee omassa prosessissaan.

- Valtatie 4 länsipuolella oleva maa-ainesten otto päättynyt, alueelle tarkoitus rakentaa koulutus- ja liiketilaa
- suunnittelualueen eteläosassa vanha maa-ainesten ottoalue muutetaan alueen yrityksen laajentumisen mahdollistavaksi alueeksi

Muutosten myötä suunnittelualue kasvaa, ollessa nyt n. 54 hehtaaria. Muutokset parantavat entisestään alueen kehittämistä tarjoten vieläkin monipuolisempia mahdollisuuksia hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuvana työpaikka-alueena, jossa hyvät logistiikkatoiminnot on huomioitu. Ratkaisulla ajanmukaistetaan päivittäistavara-kauppojen pinta-alarajoitukset ja korttelialueiden rakennusoikeudet.

- liike-, toimisto-, teollisuus-, varistorakennusten korttelialuetta yhteensä 37 hehtaaria, josta uutta 9 hehtaaria
- erityisalueita neljä hehtaaria
- maa- ja metsätalousalueita 9 hehtaaria

- kuusi uutta yritystonttia
- yritysrakentamiselle uutta kerrosalaa 30 000k-m²
- päivittäistavarakaupat keskitetty kahteen kortteliin
- uuden päivittäistavarakaupan liiketilan enimmäismääräksi on asetettu 2400 k-m²

Kaavassa polttoaineen jakelupaikat noudattavat pääosin jo olemassa olevia jakeluasemia. Puukyläntien ja Rannankyläntien kulkumaukseen on sallittu jakeluaseman toteuttaminen kaasunjakeluun.

Tekniselle toimialalle on alustavan arvion mukaan tulossa kaavan toteuttamisesta katuun liittyvien ratkaisujen myötä investointimenoja 300 000 - 400 000 €. Kaavan toteuttamiseen on varauduttava talousarviossa niin päätettäessä ja otettava huomioon jo taloussuunnitelmassa.

Kaava-aineisto löytyy kaupungin verkkosivuilta:

[Hirvaskankaan itäosan asemakaava](#)

Valmistelija	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 020 632 3355
Esittelijä	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi
Päätösehdotus	Teknisellä lautakunnalla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 3

Tiivistelmä	Vastine
Teknisellä lautakunnalla ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.

Kopio lausunnosta 4

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lausunto

1/3

29.6.2021

KESELY/927/2019

Äänekosken kaupunginhallitus

Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

Viite
Lausuntopyyntö 19.5.2021

Lausunto Hirvaskankaan asemakaavan II luonnoksesta

Keski-Suomen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus on tutustunut kyseiseen asemakaavaluonnokseen ja toteaa siitä sen käyttöön toimitettujen asiakirjojen perusteella kommentteinaan seuraavaa

Maisema

ELY-keskus on kaavan ensimmäistä luonnosta koskevassa lausunnossaan (15.5.2019) tuonut esille kaavan vaikutukset reilun 200 metrin päässä sijaitsevaan Koivistonkylän maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Kaavaluonnos II ei sisällä aiemman luonnoksen laajaa KL-1 koillis-itäreunan aluetta. Kaavaehdotuksen muiden itään rajautuvien KL-1 alueiden osalta on silti edelleen tarpeen arvioida mahdolliset vaikutukset maisema-alueeseen ja sen perusteella edelleen arvioida onko rakentamista syytä ohjata tarkemmilla kaavamääräyksillä maisemallisten vaikutusten lieventämiseksi. Muutosta tulee arvioida erityisesti alueen nykytilanteeseen.

Luonto

Luontoselvitykset

Kaava-alueen ns. Hirvaskankaan laajennusaluetta koskevaa luontoselvitystä (Kärkkäinen, J.: Äänekosken luontoselvitykset. Raportti 12.1.2021 FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy) voi pitää asianmukaisesti laadittuna; selvityksen pohjalta on mahdollista ottaa kantaa kaavahankkeen vaikutuksiin.

Kaavan muutoskohteiden osalta on syytä referoida aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä kaavaselostuksessa. Ilman riittäviä tietoja kaava-alueesta on mahdotonta ottaa kantaa kaavaratkaisuihin.

Natura

Kaavamuuotoskohteet huomioiden on syytä arvioida tarkemmin kaavahankkeen vaikutukset Natura-verkostoon. Arvioinnissa on otettava erityisesti huomioon kaavahankkeen vaikutukset pohjaveteen (määrä, laatu) Natura-alueen Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki (FI0900011) Kylmähaudan ja Hirvasjoen osa-alueilla, joiden luontotyytit ja lajisto ovat kokonaan tai osittain riippuvaisia nykyisin vallitsevista pohjavesiolosuhteista. Arvioinnissa on otettava huomioon myös muiden alueelle sijoittuvien kaavojen ja tiehankkeiden kautta muodostuvat yhteisvaikutukset.

Liikenne

Kaava-alue on laajennettu Vanha-Hirvasen ja seututien kulmaukseen sijoittuvalle aiemmin soranottoon käytetylle alueelle. On hyvä, että alueen uusi käyttötarkoitus tulee nyt kaavan myötä tutkittua ja päivitettyä. ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri - vastuualue on joulukuussa 2020 poikkeamishakemuksesta naapurina lausuaan tuonut ilmi, että alueen tarkastelu myös liikenneyhteyksien osalta riittävällä laajuudella on tärkeää. Aiemmat kulkuyhteydet on järjestetty soranajon tarpeesta, joka on edellyttänyt mahdollisimman suoria yhteyksiä maantieverkkoon ja muusta maankäytöstä erillistä yhteyttä mm. melu- ja pölyvaikutusten vuoksi. Alueen uudelle käyttötarkoitukselle on tarpeellista tutkia kokonaisuutena turvalliset liikenneyhteydet, jotka kytkeytyvät myös kaava-alueen muuhun maankäyttöön.

Nykyinen kortteliin osoitettu liittymä sijaitsee liikenneturvallisuuden kannalta ongelmallisessa paikassa. Etäisyys seututien 627 (Uuraistentie) ja Vanha Hirvasen liittymästä kiinteistön liittymän keskelle on noin 20 m. Lisäksi kiinteistön liikenne risteää kahden kevyen liikenteen väylän kanssa. Kaavassa ei myöskään ole esitetty liittymäkieltoa lähelle seututien liittymää. Alueen liikenneyhteyksiä tulee vielä pohtia ja tutkia laajemmin. Vaihtoehtona tulee selvittää kulkuyhteyden järjestäminen voimassa olevan kaava-alueen kautta Kruunutieltä sekä Vanha Hirvasentien liittymän siirtomahdollisuutta ja selkeämpää jäsentämistä kauempana seututien liittymästä. Suoria liittymiä seututielle ei tule osoittaa. Kulkuyhteyksiä ja toimintojen liikenteellisiä vaikutuksia arvioitaessa on tärkeää pohtia millaisia toimintoja alueelle voi pidemmällä aikavälillä sijoittua ja arvioida liikennetuotosta ja -vaikutuksia sen pohjalta.

Kaava mahdollistaa KL-1 kortteliin myös majoitustilojen rakentamisen. Näiltä osin melutason ohjearvojen täyttyminen tulee arvioida ja tarvittaessa huomioida kaavamääräyksissä. Kaava-alueen kohdalta on laadittu meluselvitys vuonna 2019 osana vt4 Vehniä-Äänekoski yleissuunnitelmaa.

Tiealueen rajalle asetettua 55dB:n melumääräysmerkintää ei tule käyttää. Kyseinen määräys velvoittaa valtatiealueelle melusuojauksen, jolla 55dB melutaso alittuu heti tiealueen rajalla. Valtatien reunassa on ylijäämämaista rakennettu meluvalli, vaikka osoitettu maankäyttö ei melusuojausta varsinaisesti edellytä. T-kortteleissa melusuojaustarve kohdistunee mahdollisiin toimistotiloihin ja TL-2 korttelin asuntoihin, joiden melusuojaus tulee toteuttaa rakenteellisesti ja osoittaa tämä kaavassa kortteleiden melumääräyksin.

Alueella on käynnistymässä valtatie 4 parantamista koskeva tiesuunnitelma välillä Vehniä -Äänekoski. Tiesuunnitelman laatimisen myötä tiealueen rajauksiin voi tulla vielä muutostarpeita.

Kaavaselostuksessa on todettu, että hulevesiselvitys laaditaan ehdotusvaiheessa. Hulevesiä ei tule johtaa tiealueelle eikä maanteiden sivuojiin, mikä on hyvä lisätä myös yleismääräyksiin.

ELY-keskuksella ei ole toimialaltaan muuta lausuttavaa.

Asian on ratkaissut ylitarkastaja Eero Manerus ja esitellyt ylitarkastaja Ulla Nissinen. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirja lopussa.

Lausunnon valmistelu ovat osallistuneet Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvaravastuualue sekä liikenne- ja infrastruktuurivastuualue.

Tämä asiakirja KESELY/927/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KESELY/927/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nissinen Ulla 29.06.2021 10:57

Ratkaisija Manerus Eero 29.06.2021 11:00

Tiivistelmä lausunnosta 4

Tiivistelmä	Vastine
<p>Keski-Suomen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus on tutustunut kyseiseen asemakaavaluonnokseen ja toteaa siitä sen käyttöön toimitettujen asiakirjojen perusteella kommentteinaan seuraavaa</p> <p>Maisema</p> <p>ELY-keskus on kaavan ensimmäistä luonnosta koskevassa lausunnossaan (15.5.2019) tuonut esille kaavan vaikutukset reilun 200 metrin päässä sijaitsevaan Koivistonkylän maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Kaavaluonnos II ei sisällä aiemman luonnoksen</p>	<p>Kaavaratkaisun maisemavaikutuksien arviointia on täydennetty kaavaehdotuksen selostukseen. Suunnittelualueen ja Koiviston kulttuurimaisema-alueen väliin jäävät alueet suojaavat suunnittelualueen näkyvyyttä merkittävästi maisema-alueeseen nähden. Näköesteet muodostuvat pääosin muista lähialueen rakennuksista sekä metsäalueista ja muusta suojapuustosta.</p>

<p>laajaa KL-1 koillis-itäreunan aluetta. Kaavaehdotuksen muiden itään rajautuvien KL-1 alueiden osalta on silti edelleen tarpeen arvioida mahdolliset vaikutukset maisema-alueeseen ja sen perusteella edelleen arvioida onko rakentamista syytä ohjata tarkemmilla kaavamääräyksillä maisemallisten vaikutusten lieventämiseksi. Muutosta tulee arvioida erityisesti alueen nykytilanteeseen.</p>	
<p>Luonto Luontoselvitykset</p> <p>Kaava-alueen ns. Hirvaskankaan laajennusalueetta koskevaa luontoselvitystä (Kärkkäinen, J.: Äänekosken luontoselvitykset. Raportti 12.1.2021 FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy) voi pitää asianmukaisesti laadittuna; selvityksen pohjalta on mahdollista ottaa kantaa kaavahankkeen vaikutuksiin. Kaavan muutoskohteiden osalta on syytä referoida aiemmin tehtyjä luontoselvityksiä kaavaselostuksessa. Ilman riittäviä tietoja kaava-alueesta on mahdotonta ottaa kantaa kaavaratkaisuihin.</p>	<p>Kaavaluonnoksen II nähtävilläolon jälkeen on Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutoksen kaava-aineistoa täydennetty luontoselvityksellä, joka kattaa sen itäiset vielä rakentamattomat tontit sekä suunnittelualueeseen rajoittuvia alueita. Uudesta luontoselvityksestä sekä muiden alueelle aiemmin tehtyjen luontoselvitysten pohjalta on kaavaselostusta täydennetty ehdotusvaiheeseen.</p>
<p>Natura</p> <p>Kaavamuutoskohteet huomioiden on syytä arvioida tarkemmin kaavahankkeen vaikutukset Natura-verkoston. Arvioinnissa on otettava erityisesti huomioon kaavahankkeen vaikutukset pohjaveteen (määrä, laatu) Natura-alueen Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki (FI0900011) Kylmähaudan ja Hirvasjoen osa-alueilla, joiden luontotyyppit ja lajisto ovat kokonaan tai osittain riippuvaisia nykyisin vallitsevista pohjavesiolosuhteista. Arvioinnissa on otettava huomioon myös muiden alueelle sijoittuvien kaavojen ja tiehankkeiden kautta muodostuvat yhteisvaikutukset.</p>	<p>Alueelle on kaavaluonnoksen II jälkeen laadittu Natura-arvio, joka on kaavaehdotuksen liitteenä. Arvion mukaan kaavaluonnoksen II mukaiselle ratkaisulle ei ole katsottu olevan estettä Naturan suojeluarvojen osalta. Kaavaluonnoksessa II esitetyn korttelin 2513 osalta Natura-arviossa on kuitenkin katsottu, että rakennettavan alueen määrää on tarpeen rajoittaa, kun alueelle suunnitellun rakentamisen yhteisvaikutukset otetaan huomioon.</p> <p>Kaavaehdotuksesta kortteli 2513 on poistettu valtatie 4 suunnittelun ollessa sen läheisyydessä vielä oleellisesti kesken. Poistetun alueen nykyinen kaavamääräys (EO) ei salli rakentamista, mikä vähentää ratkaisukokonaisuuden mahdollisia vaikutuksia muodostuvaan pohjaveteen ja siten Natura-verkoston. Kaavaehdotuksessa rakentamisen määrä on myös muutoin kaavaluonnosta II vähäisempi ja rakentamisen alueita on supistettu, joten sillä voidaan arvioida olevan kaavaluonnosta II vähäisemmät vaikutukset ympäristöön.</p>
<p>Liikenne</p> <p>Kaava-alue on laajennettu Vanha-Hirvasen ja seututien kulmaukseen sijoittuvalle aiemmin soranottoon käytetylle alueelle. On hyvä, että alueen uusi käyttötarkoitus tulee nyt kaavan myötä tutkittua ja päivitettyä. ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuuri - vastualue on joulukuussa 2020 poikkeamishakemuksesta naapurina lausueessaan tuonut ilmi, että alueen tarkastelu myös liikenneyhteyksien osalta riittävällä laajuudella on tärkeää. Aiemmat kulkuyhteydet on järjestetty soranajon tarpeesta, joka on edellyttänyt mahdollisimman suoria yhteyksiä maantieverkkoon ja muusta maankäytöstä erillistä yhteyttä mm. melu- ja pölyvaikutusten</p>	<p>Kaavaehdotuksesta luonnoksen II kortteli 2513 (länsipuolen vanha soranottoalue) on poistettu valtatie 4 suunnittelun ollessa sen läheisyydessä vielä oleellisesti kesken. Soranottoalueen käyttötarkoitusta ja liikenteellisiä ratkaisuja selvitetään eteenpäin kaavahankkeessa <i>Valtatien 4 asemakaavan muutos Hirvaskankaan kohdalla</i>, joka käsittelee Hirvaskankaan liittymää ja sen länsipuolta soranottoaluetta laajemmin.</p>

<p>vuoksi. Alueen uudelle käyttötarkoitukselle on tarpeellista tutkia kokonaisuutena turvalliset liikenneyhteydet, jotka kytkeytyvät myös kaava-alueen muuhun maankäyttöön.</p> <p>Nykyinen kortteliin osoitettu liittymä sijaitsee liikenne- ja turvallisuuden kannalta ongelmallisessa paikassa. Etäisyys seututien 627 (Uuraistentie) ja Vanha Hirvasen liittymästä kiinteistön liittymän keskelle on noin 20 m. Lisäksi kiinteistön liikenne risteää kahden kevyen liikenteen väylän kanssa. Kaavassa ei myöskään ole esitetty liittymäkieltoa lähelle seututien liittymää. Alueen liikenneyhteyksiä tulee vielä pohtia ja tutkia laajemmin. Vaihtoehtona tulee selvittää kulkuyhteyden järjestäminen voimassa olevan kaava-alueen kautta Kruunutieltä sekä Vanha Hirvasentien liittymän siirtomahdollisuutta ja selkeämpää jäsentämistä kauempana seututien liittymästä. Suoria liittymiä seututielle ei tule osoittaa. Kulkuyhteyksiä ja toimintojen liikenteellisiä vaikutuksia arvioidessa on tärkeää pohtia millaisia toimintoja alueelle voi pidemmällä aikavälillä sijoittua ja arvioida liikenne- tuotosta ja -vaikutuksia sen pohjalta.</p>	
<p>Kaava mahdollistaa KL-1 kortteliin myös majoitustilojen rakentamisen. Näiltä osin melutason ohjearvojen täyttyminen tulee arvioida ja tarvittaessa huomioida kaavamääräyksissä. Kaava-alueen kohdalta on laadittu meluselvitys vuonna 2019 osana vt4 Vehniä-Äänekoski yleisuunnitelmaa.</p> <p>Tiealueen rajalle asetettua 55dB:n melumääräysmerkintää ei tule käyttää. Kyseinen määräys velvoittaa valtatiealueelle melusuojausten, jolla 55dB melutaso alittuu heti tiealueen rajalla. Valtatien reunassa on ylijäämämaista rakennettu meluvalli, vaikka osoitettu maankäyttö ei melusuojausta varsinaisesti edellytä. T-kortteleissa melusuojaustarve kohdistunee mahdollisiin toimistotiloihin ja TL-2 korttelin asuntoihin, joiden melusuojaus tulee toteuttaa rakenteellisesti ja osoittaa tämä kaavassa kortteleiden melumääräyksin.</p>	<p>Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä on tarkasteltu uudelleen kortteleiden melumääräyksiä.</p> <p>Ehdotukseen arvioitiin tarpeelliseksi täydentää kaavamääräyksiä me-2-merkinnällä:</p> <p><i>”Melualue. Liikennemelu voi korttelialueella ylittää ohjearvot. Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon meluntorjunta siten, ettei valtioneuvoston valtioneuvoston päätöksen n:o 993/1992 mukainen melun ohjearvo sisällä ylity.”</i></p> <p>Kaavaehdotuksesta on poistettu tiealueen rajalle asetettu 55 dB:n melumääräysmerkintä.</p>
<p>Alueella on käynnistymässä valtatie 4 parantamista koskeva tiesuunnitelma välillä Vehniä -Äänekoski. Tiesuunnitelman laatimisen myötä tiealueen rajauksiin voi tulla vielä muutostarpeita.</p>	<p>Mahdolliset tiealueen rajausten muutokset tullaan huomioimaan Äänekosken kaavoitushankkeissa. Valtatie 4 muutosten myötä alueelle käynnistetään kaavahanke <i>Valtatien 4 asemakaavan muutos Hirvaskankaan kohdalla.</i></p>
<p>Kaavaselostuksessa on todettu, että hulevesiselvitys laaditaan ehdotusvaiheessa. Hulevesiä ei tule johtaa tiealueelle eikä maanteiden sivuosiin, mikä on hyvä lisätä myös yleismääräyksiin.</p> <p>ELY-keskuksella ei ole toimialtaan muuta lausuttavaa.</p>	<p>Hulevesiselvityksen tulokset on esitelty kaavaselostuksessa ja huomioitu kaavaehdotuksen valmistelussa.</p> <p>Yleismääräyksiin on lisätty määräys:</p> <p><i>”Tonttien hulevesiä ei saa johtaa tiealueelle eikä maanteiden sivuosiin.”</i></p>

Kopio lausunnosta 5

Lähetäjä: kirjaamo@keskisuomi.fi <kirjaamo@keskisuomi.fi>

Lähetetty: keskiviikko 30. kesäkuuta 2021 19.17

Vastaanottaja: Äänekosken kaupungin kirjaamo <kirjaamo@aanekoski.fi>

Aihe: Lausunto Hirvaskankaan itäosan asemakaava, 2. kaavaluonnos

Asia: Lausuntopyyntö: Hirvaskankaan itäosan asemakaava, Äänekoski

Asianumero: KSL/116/03.02.00/2021

Käsittelijä: Bergius Liisa

Käsittelijän puhelinnumero:

Käsittelijän sähköpostiosoite: liisa.bergius@keskisuomi.fi

Äänekosken kaupunginhallitus

kirjaamo@aanekoski.fi

Viite: Lausuntopyyntöne Hirvaskankaan itäosan asemakaavan 2. luonnoksesta 19.5.2021

KESKI-SUOMEN LIITON LAUSUNTO

Hirvaskankaan itäosan asemakaava-alue on luonnosvaiheessa 2 laajennettu vt4:n länsipuolelle sekä asemakaava-alueen eteläpuolelle. Tavoitteena on alueen kehittäminen monipuolisempaan työpaikka-alueena, jossa erityisesti logistiikkatoiminnot ovat mahdollisia. Tavoitteena on myös tutkia mm. päivittäistavara-alueen rakennetta. Alueella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaava.

Asemakaavaluonnoksessa vähittäiskaupan toiminnot on sijoitettu vt4:n itäpuolelle maakuntakaavan km-merkintä ja sen tavoitteet huomioiden. Logistiikkapalveluiden kehittäminen tukee maakuntakaavan strategiaa tavoitteita. Maakuntakaavakartan merkintöjen ja määräysten lisäksi tulee huomioida koko maakuntaa koskevat määräykset, erityisesti Luonnonvarat -määräys.

Asemakaavamuutos on ulotettu kattamaan myös vt4:n länsipuolella oleva osa, jossa asemakaava-alue rajautuu Uuraisten kunnan asemakaavoihin. Asemakaavamuutoksen kokonaisvaikutusten arviointia selkeyttäisi Hirvaskankaan asemakaavoitetun kokonaisuuden analysointi erityisesti vt4:n länsipuolella.

Liisa Bergius

Maakunta-arkkitehti

Keski-Suomen liitto

Tämä viesti on lähetetty Keski-Suomen liiton asiankäsittelyjärjestelmästä, tähän viestiin ei voi vastata sähköpostilla. Lisätietoja antaa tarvittaessa asian käsittelijä.

Tiivistelmä lausunnosta 5

Tiivistelmä	Vastine
<p>Hirvaskankaan itäosan asemakaava-alue on luonnosvaiheessa 2 laajennettu vt4:n länsipuolelle sekä asemakaava-alueen eteläpuolelle. Tavoitteena on alueen kehittäminen monipuolisempaan työpaikka-alueena, jossa erityisesti logistiikkatoiminnot ovat mahdollisia. Tavoitteena on myös tutkia mm. päivittäistavara-alueen rakennetta. Alueella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaava.</p> <p>Asemakaavaluonnoksessa vähittäiskaupan toiminnot on sijoitettu vt4:n itäpuolelle maakuntakaavan km-merkintä ja sen tavoitteet huomioiden. Logistiikkapalveluiden kehittäminen tukee maakuntakaavan strategiaa tavoitteita. Maakuntakaavakartan merkintöjen ja määräysten lisäksi tulee huomioida koko maakuntaa koskevat määräykset, erityisesti Luonnonvarat -määräys.</p>	<p>Maakuntakaavassa annettujen määräyksiä kuvausta on täydennetty kaavaehdotuksen selostukseen. Kaavaehdotuksen määräyksiä on täydennetty uusilla hulevesimääräyksillä pohjavesialueen suojelemiseksi:</p> <p>”Hulevedet tulee lähtökohtaisesti hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Alueella muodostuvat hulevedet tulee kerätä ja johtaa niin, ettei hulevesistä aiheudu maaperän, pinta- tai pohjaveden pilaantumisvaaraa. Hulevedet tulee viivyttaa alueella periaatteella 1 m3 vettä jokaista 100 m2 läpäisemätöntä pintaa kohden. Hulevesijärjestelmille tulee järjestää hallittu ylivuoto. Velvoite koskee myös rakentamisen aikaisia järjestelyjä. Tonttien hulevesiä ei saa johtaa tiealuelle eikä maanteiden sivuoihin.</p>

	<p>Ajoneuvoliikenteelle tarkoitetuilla piha- ja pysäköintialueilla muodostuvat hulevedet tulee käsitellä öljyn- ja hiekanerotuskaivoissa ennen johtamista imeytykseen tai viivytykseen. Kattovedet ja muut puhtaaksi luokiteltavat hulevedet voidaan johtaa käsittelemättä imeytys- ja viivytyksrakenteeseen.</p> <p>Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien mahdollista pesua varten on rakennettava erityisesti kyseisen käytön tarpeisiin varustettu tila, josta jätevedet johdetaan jätevesiviemäriin tai muuhun asianmukaiseen käsittelyyn.</p> <p>Hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupapiirustusten yhteydessä.”</p>
<p>Asemakaavamuutos on ulotettu kattamaan myös vt4:n länsipuolella oleva osa, jossa asemakaava-alue rajautuu Uuraisten kunnan asemakaavoihin. Asemakaavamuutoksen kokonaisvaikutusten arviointia selkeyttäisi Hirvaskankaan asemakaavoitetun kokonaisuuden analysointi erityisesti vt4:n länsipuolella.</p>	<p>Kaavaehdotuksessa vt4 länsipuoli on rajautunut suunnittelualueen ulkopuolelle, sillä rinnakkaistien osalta suunnittelu länsipuolella on kesken ja vaatii länsipuolen maankäytön laajempaa tarkastelua. Länsipuolelle käynnistetään erillinen kaavahanke <i>Hirvaskankaan länsipuolen asemakaavan muutos</i>, joka sovittaa alueen liikenteellisiä tarpeita muun maankäytön kanssa yhteen.</p> <p>Valtatien itäpuolelle muodostuva palvelukokonaisuus tukee sekä Äänekosken Hirvaskankaan ja Koiviston asutusta, että Uuraisten kunnan puolelle muodostuvaa asutusta. Kaavaehdotuksen selostukseen on valmisteltu kaavayhdistelmä tämänhetkisten suunnitelmien pohjalta.</p>

Kopio lausunnosta 6

Uuraisten Kunta
Virastotie 4, 41230 UURAINEN
p. (014) 267 2600
uurainen.fi

LAUSUNTO
2.7.2021

Lausuntopyyntö: 19.5.2021 Äänekosken kaupunki

HIRVASKANKAAN ITÄOSAN ASEMAKAAVA

Äänekosken kaupungilla on vireillä Hirvaskankaan itäosan asemakaavan laatiminen. Asemakaavamuutos on ollut luonnoksena nähtävillä ensimmäisen kerran vuonna 2019. Asemakaavasta on nyt nähtävillä luonnosvaihe 2, jossa aluerajausta on ensimmäisestä luonnosvaiheesta laajennettu vt4:n länsipuolelle sekä asemakaava-alueen eteläpuolelle. Kaavan tarkoituksena on Hirvaskankaan vt4:n itäpuoleisella alueella kaavamerkintöjen ja määräyksien tarkistaminen sekä alueen logistiikka-alan palvelujen sekä kaupallisten palveluiden kehittäminen. Lisäksi tarkastellaan yritysalueen laajentamisen mahdollisuuksia alueella. Vt4:n länsipuolella entiselle maa- ja kallioainesten ottoalueelle on tavoitteena mahdollistaa liikerakentamista.

Kaava-aineistoon voi tutustua Äänekosken kaupungin kotisivuilla osoitteessa:

<https://www.aanekoski.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/kaavat/hirvaskankaan-itaosan-ase-makaavan-muutos>

Äänekosken kaupunki on pyytänyt Uuraisten kunnalta lausuntoa asemakaavaluonnoksesta 30.7.2021 mennessä. Uuraisten hallintosäännön 25 §:n mukaisesti lausunnon antaa aluearkkitehti. Lausunto annetaan tiedoksi Uuraisten kunnanhallitukselle.

Uuraisten kunta lausuu seuraavaa:

Uuraisten kunta näkee Hirvaskankaan alueen kehittämisen erittäin tärkeänä sekä elinvoimaisuutta ja alueen houkuttelevuutta lisäävänä tekijänä. Alueen kehittämistä olisi tärkeää tehdä yhteistyössä Uuraisten kunnan kanssa. Hirvaskankaan itäosan asemakaavamuutoksen kokonaisvaihtokutsia tulisi arvioida koko Hirvaskankaan asemakaavoitetulla alueella (Uurainen ja Äänekoski).

Asemakaavamuutoksen vt4:n länsipuolella oleva osa ulottuu lähelle Uuraisten kunnan rajaa ja asemakaava-alueita. Asemakaavamuutoksessa vt4:n länsipuolelle on osoitettu kortteliin 2513 liikerakennusten korttelialue (KL-1), jonne saa sijoittaa liikerakennuksia, majoitustiloja, moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustoimintaa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.

Kortteliin 2513 on asemakaavamuutoksessa vt4:n itäpuolella osoitettu liikerakennusten korttelialue Hirvassiilo-kiinteistölle (992-454-2-124). Alue on entinen maa- ja kallioainesten ottoalue, jossa ottotoiminta on päättynyt. Hirvassiilo-kiinteistölle on Äänekosken kaupunginhallitus myöntänyt 14.12.2020 poikkeamisluvan rakentaa 1125 k-m² suuruisen koulutus- ja toimistorakennuksen. Päätöksen mukaan ajoneuvoliikenne kiinteistölle tulee toteuttaa Vanhan Hirvasentien kautta. Asemakaavamuutoksessa on korttelissa 2513 osoitettu rakennusoikeutta 4000 k-m². *Uuraisten kunta*

Uuraisten Kunta
Virastotie 4, 41230 UURAINEN
p. (014) 267 2600
uurainen.fi

näkee tarpeellisena, että korttelin 2513 osalta selvitetään kaavamuutoksen vaikutukset Uuraisten kunnan asemakaava-alueelle, erityisesti Hirvasen kouluun ja päiväotiin.

Uuraisten kunta näkee tarpeellisena, että kaavamuutoksen vaikutuksia tulisi arvioida laajemmin Hirvaskankaan 2E -pohjavesialueen osalta. Kaavaselostuksen kohdassa 1.5. Luettelo kaava-alueella koskevista muista asiakirjoista ja lähdemateriaaleista ei ole mainintaa alueen pohjavesiensuojelusuunnitelmista (Uurainen ja Äänekoski). Uuraisten kunnan vuonna 2017 laadittu pohjavesiensuojelusuunnitelma löytyy kunnan verkkosivuilta <https://uurainen.fi/wp-content/uploads/2019/09/Uuraisten-pohjavesialueiden-suojelusuunnitelma.pdf>. Lisäksi kaava-alueen hulevesien hallintaan ja käsittelyyn tulee kaavamääräyksissä kiinnittää enemmän huomiota, erityisesti pohjavesien suojelun näkökulmasta. Lisäksi Hirvaskankaan pohjavesialueelle on mahdollisesti käynnistymässä vuonna 2022 rakenneselvitys, johon tulisi osallistumaan yhteistyössä Äänekosken kaupunki, Uuraisten kunta ja Keski-Suomen ELY-keskus. Tämän selvityksen tulokset tulisi ottaa kaavatyössä huomioon, mikäli se aikataulun puolesta on mahdollista.

Asemakaava-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Natura 2000 -kohteen Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki osa-alueita. Kaavamuutoksen vaikutustenarviointi Kylmähaudan Natura-alueelle tulisi tehdä yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Uuraisilla 2.7.2021

Päivi Muhonen
aluearkkitehti
Uuraisten kunta

Saarijärven kaupunki
aluearkkitehtipalvelut
PL 13, 43101 Saarijärvi
www.saarijarvi.fi
p. 044 4598 434
paivi.muhonen@saarijarvi.fi

Tiivistelmä lausunnosta 6

Tiivistelmä	Vastine
Uuraisten kunta näkee Hirvaskankaan alueen kehittämisen erittäin tärkeänä sekä elinvoimaisuutta ja alueen houkuttelevuutta lisäävänä tekijänä. Alueen kehittämistä olisi tärkeää tehdä yhteistyössä Uuraisten kunnan kanssa. Hirvaskankaan itäosan asemakaavamuutoksen kokonaisvaikutuksia tulisi arvioida koko Hirvaskankaan asemakaavoitetulla alueella (Uurainen ja Äänekoski).	Kaava-aineistoon on valmisteltu Äänekosken ja Uuraisten asemakaavojen ja hankkeiden yhdistelmäkartta ja kokonaisuutta arvioitu kaavan vaikutusten arvioinnissa. Valtatien itäpuolelle muodostuva palvelukokonaisuus tukee sekä Äänekosken Hirvaskankaan ja Koiviston asutusta, että Uuraisten kunnan puolelle muodostuvaa asutusta.

<p>Asemakaavamuutoksen vt4:n länsipuolella oleva osa ulottuu lähelle Uuraisten kunnan rajaa ja asemakaava-alueita. Asemakaavamuutoksessa vt4:n länsipuolelle on osoitettu kortteliin 2513 liikerakennusten korttelialue (KL-1), jonne saa sijoittaa liikerakennuksia, majoitustiloja, moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuustoimintaa. Alueelle ei saa sijoittaa päivittäistavarakaupan myymälätiloja.</p> <p>Kortteliin 2513 on asemakaavamuutoksessa vt4:n itäpuolella osoitettu liikerakennusten korttelialue Hirvassiilo-kiinteistölle (992-454-2-124). Alue on entinen maa- ja kallioainesten ottoalue, jossa ottotoiminta on päättynyt. Hirvassiilo-kiinteistölle on Äänekosken kaupunginhallitus myöntänyt 14.12.2020 poikkeamisluvan rakentaa 1125 k-m² suuruisen koulutus- ja toimistorakennuksen. Päätöksen mukaan ajoneuvoliikenne kiinteistölle tulee toteuttaa Vanhan Hirvasentien kautta. Asemakaavamuutoksessa on korttelissa 2513 osoitettu rakennusoikeutta 4000 k-m². Uuraisten kunta näkee tarpeellisena, että korttelin 2513 osalta selvitetään kaavamuutoksen vaikutukset Uuraisten kunnan asemakaava-alueelle, erityisesti Hirvasen kouluun ja päiväkotiin.</p>	<p>Korttelin 2513 tontti 3 on rajautunut suunnittelualan ulkopuolelle kaavaehdotusvaiheessa valtatie 4 suunnittelun ollessa vielä alueella kesken. Länsipuolen vanhan soranottoaikan tuleva maankäyttö ratkaistaan alueelle aloitettavassa uudessa kaavahankkeessa <i>Valtatien 4 asemakaavan muutos Hirvaskankaan kohdalla</i>. Kaavahankkeessa tulee tarkasteltavaksi myös mahdollisen tontin liikenteelliset ratkaisut ja vaikutukset muihin alueen toimintoihin.</p>
<p>Uuraisten kunta näkee tarpeellisena, että kaavamuutoksen vaikutuksia tulisi arvioida laajemmin Hirvaskankaan 2E -pohjavesialueen osalta. Kaavaselostuksen kohdassa 1.5. Luettelo kaava-alueesta koskevista muista asiakirjoista ja lähdemateriaaleista ei ole mainintaa alueen pohjavesiensuojelusuunnitelmista (Uurainen ja Äänekoski). Uuraisten kunnan vuonna 2017 laadittu pohjavesiensuojelusuunnitelma löytyy kunnan verkkosivuilta https://uurainen.fi/wp-content/uploads/2019/09/Uuraisten-pohjavesialueiden-suojelusuunnitelma.pdf. Lisäksi kaava-alueen hulevesien hallintaan ja käsittelyyn tulee kaavamääräyksissä kiinnittää enemmän huomiota, erityisesti pohjavesien suojelun näkökulmasta. Lisäksi Hirvaskankaan pohjavesialueelle on mahdollisesti käynnistymässä vuonna 2022 rakenneselvitys, johon tulisi osallistumaan yhteistyössä Äänekosken kaupunki, Uuraisten kunta ja Keski-Suomen ELY-keskus. Tämän selvityksen tulokset tulisi ottaa kaavatyössä huomioon, mikäli se aikataulun puolesta on mahdollista.</p>	<p>Kaavaselostusta on täydennetty pohjavesisuunnitelmien osalta. Kaavaehdotusvaiheessa alueelle on laadittu hulevesisuunnitelma, jossa on arvioitu myös kaavaluonnoksen mukaisten hulevesien vaikutuksia alueen pohjaveeseen ja Natura-alueeseen. Kaavaselostusta on täydennetty myös hulevesisuunnitelman osalta. Pohjaveden suojelun ja hulevesien osalta kaavaehdotuksessa on niitä koskevia määräyksiä. Kaavaehdotukseen on muokattu ja täydennetty hulevesiä koskevat määräykset: määräyksinä seuraavat määräykset:</p> <p>”Hulevedet tulee lähtökohtaisesti hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Alueella muodostuvat hulevedet tulee kerätä ja johtaa niin, ettei hulevesistä aiheudu maaperän, pinta- tai pohjaveden pilaantumisvaaraa. Hulevedet tulee viivyttaa alueella periaatteella 1 m³ vettä jokaista 100 m² läpäisemätöntä pintaa kohden. Hulevesijärjestelmille tulee järjestää hallittu ylivuoto. Velvoite koskee myös rakentamisen aikaisia järjestelyjä. Tonttien hulevesiä ei saa johtaa tiealueelle eikä maanteiden sivuoihin.</p> <p>Ajoneuvoliikenteelle tarkoitetuilla piha- ja pysäköintialueilla muodostuvat hulevedet tulee käsitellä öljyn- ja hiekanerotuskaivoissa ennen johtamista imeytykseen tai viivytykseen. Kattovedet ja muut puhtaaksi luokiteltavat hulevedet voidaan johtaa käsittelemättä imeytys- ja viivytyksrakenteeseen.</p> <p>Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja vastaavien mahdollista pesua varten on rakennettava</p>

	<p>erityisesti kyseisen käytön tarpeisiin varustettu tila, josta jätevedet johdetaan jätevesiviemäriin tai muuhun asianmukaiseen käsittelyyn.</p> <p>Hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupapiirustusten yhteydessä.”</p> <p>Kaavaluonnoksen II nähtävilläolon aikana GTK tiedusteli laajemmin rakenneselvityksen tekemisestä Hirvaskankaan pohjavesialueelle. Selvitystä ei Äänekosken maankäyttöpalvelujen tiedon mukaan ole alueelle kuitenkaan sittemmin tehty.</p>
<p>Asemakaava-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Natura 2000 -kohteen Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki osa-alueita. Kaavamuutoksen vaikutustenarviointi Kylmähaudan Natura-alueelle tulisi tehdä yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.</p>	<p>Kaavahankkeen yhteydessä alueelle on laadittu Natura-arvio sekä hulevesiselvitys, jotka on huomioitu kaavaehdotuksen valmistelussa ja kaavamääräyksissä. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunto ELY-keskukselta sekä muilta tarvittavilta viranomaisilta. ELY-keskukselta kaavaluonnoksesta II saatu lausunto ja laadittu vastine ovat kokonaisuudessaan nähtävissä vuorovaikutusraportin sivuilta 18-22. MRA 26 § mukaisen viranomaisneuvottelun tarve selviää hankkeen ehdotusvaiheen jälkeen.</p>

Kopio lausunnosta 7

LAUSUNTO
1/2

5.7.2021

Äänekosken kaupunginhallitukselle

Äänekosken kaupunginhallitus
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

LAUSUNTO HIRVASKANKAAN ITÄOSAN ASEMAKAAVAN LUONNOKSESTA 2

Vesi

Kaavan valmisteluvaiheen suunnitteluaineistoon on tehty muutoksia ja kaavaa on laajennettu mm. teollisuus/varastotonteilla ja valtatie 4 länsipuolella liikerakennustontilla. Kaava-alue sijoittuu osittain sekä Äänekosken Energia Oy:n että Hirvaskylän vesiosuuskunnan toiminta-alueille.

Hirvaskangas on kasvanut viime vuosina voimakkaasti ja alueen vesitase on tällä hetkellä riittävä, mutta haavoittuva. Alueen tulevaisuuden kasvua ja häiriötilanteiden hallinnan parantamiseksi Äänekosken Energia suunnittelee rakentavansa lähivuosina alueelle lisää vesisäiliötilaa sekä parantavansa syöttölinjoja. Jätevesien viemäroinnin osalta tilanne on kuitenkin hyvä ja nykyinen kapasiteetti riittänee myös kasvavien jätevesimäärien poistamiseen.

Liikerakennustontit sijaitsevat pääasiassa Äänekosken Energian toiminta-alueella. Toiminta-alueiden välimaastossa Suonenjoentien pohjoispuolella on kaavassa liikerakennustontteja, joille liittymät ovat helpommin toteutettavissa Hirvaskylän vesiosuuskunnan verkon puolelta. Teollisuustontit sijaitsevat kokonaisuudessa Hirvaskylän vesiosuuskunnan toiminta-alueella. Verkostokapasiteetin riittävyys ko. kohteissa on varmistettava vesiosuuskunnalta. Lisäksi valtatie 4 länsipuolelle vanhalle maa-ainesten ottoalueelle on kaavaehdotuksessa sijoitettu liikerakennustontti. Kyseinen alue voidaan vesittää Hirvaskylän asuinalueen vesi- ja viemärirunkolinjoista.

Kaavoitettaessa teollisuus- ja liikerakennustontteja vesiosuuskuntien alueelle, olisi varmistettava, että teollisuuslaitoksilla on tarvittaessa teollisuusjätevesien johtamissopimukset ja että mahdollisissa sprinklausjärjestelmissä huomioidaan välisäiliöiden tarve. Kiinteistön sprinklerijärjestelmää ei tule liittää suoraan talousvesiverkostoon, vaan rakennusluvassa tulisi vaatia rakennettavaksi erillinen täyden tilavuuden sammutusvesisäiliö. Palosammutustilanne voi aiheuttaa vakavaa häiriötä Hirvaskankaan alueen vesijohtoverkostolle.

Teollisuuslaitosten ja liikerakennustonttien lisääntyessä alueella tulisi sammutusveden riittävyteen kiinnittää erityistä huomiota. Nykyisen vesijohtoverkon kapasiteetti riittää

5.7.2021

heikosti sammutustilanteessa. Alueella on yksi paloposti, jonka vesimäärä on liian alhainen pelastuslaitoksen tarpeisiin. Verkoston kapasiteetti paranee tulevaisuudessa, mutta tämän lisäksi olisi aiheellista kartoittaa alueella sammutusvesikäyttöön soveltuvia luonnonvesilähteitä tai tarvetta erillisen sammutusvesisäiliön rakentamiselle. Mahdolliset sammutusvesipumppaamon ja -säiliön paikat tulisi huomioida asemakaavassa.

Liikerakennus Spektrin kohdalla kaavaan on merkitty johtorasitteita. Kaukolämpöputken osalta rasite on merkitty oikein, mutta Spektrin alitse kulkevaa hulevesiputkea ei ole olemassa. Spektrin kohdalla merkittyjen Koiviston vesiosuuskunnan vesihuoltoputkien sijaintitiedot on syytä varmistaa vesiosuuskunnalta.

Kaukolämpö

Alueella on puuhakkeella toimiva biolämpölaite ja kaukolämpöverkostoa, jota on laajennettu tulevaisuuden tarpeita varten 2015. Lämpölaitoksessa ja verkostossa on mahdollista lisätä kapasiteettia ja liittää asiakkaita.

Olemassa oleva kaukolämpöverkosto on osoitettava kaavan muuttuvilta osin rasitteeksi tonteille.

Äänekoskella 5.7.2021

Äänekosken Energia Oy

Peter Rinne
tuotantopäällikkö

Tiivistelmä lausunnosta 7

Tiivistelmä	Vastine
<p>Vesi</p> <p>Kaavan valmisteluvaiheen suunnitteluaineistoon on tehty muutoksia ja kaavaa on laajennettu mm. teollisuus/varastotonteilla ja valtatie 4 länsipuolella liikera-kennustontilla. Kaava-alue sijoittuu osittain sekä Äänekosken Energia Oy:n että Hirvaskylän vesiosuuskunnan toiminta-alueille.</p> <p>Hirvaskangas on kasvanut viime vuosina voimakkaasti ja alueen vesitase on tällä hetkellä riittävä, mutta haavoit-tuva. Alueen tulevaisuuden kasvua ja häiriötilanteiden hallinnan parantamiseksi Äänekosken Energia suunnitte-lee rakentavansa lähivuosina alueelle lisää vesisäiliötilaa sekä parantavansa syöttölinjoja. Jätevesien viemäröin-</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>

<p>nin osalta tilanne on kuitenkin hyvä ja nykyinen kapasiteetti riittänee myös kasvavien jätevesimäärien poisjoh- tamiseen.</p>	
<p>Liikerakennustontit sijaitsevat pääasiassa Äänekosken Energian toiminta-alueella. Toiminta-alueiden välimaas- tossa Suonenjoentien pohjoispuolella on kaavassa liike- rakennustontteja, joille liittymät ovat helpommin toteu- tettavissa Hirvaskylän vesiosuuskunnan verkon puolelta. Teollisuustontit sijaitsevat kokonaisuudessa Hirvaskylän vesiosuuskunnan toiminta-alueella. Verkostokapasitee- tin riittävyys ko. kohteissa on varmistettava vesiosuus- kunnalta.</p>	<p>Kaavaehdotuksen valmistelun aikana on varmistettu Hir- vaskylän vesiosuuskunnan verkostokapasiteetti uusien teollisuustonttien osalta.</p>
<p>Lisäksi valtatie 4 länsipuolelle vanhalle maa-ainesten ot- toalueelle on kaavaehdotuksessa sijoitettu liikeraken- nustontti. Kyseinen alue voidaan vesittää Hirvimäen asuinalueen vesi- ja viemärirunkolinjoista.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Valtatie 4 länsipuolen vanha maa-ai- nesten ottoalue on jäänyt kaavaehdotusvaiheessa suun- nittelualan ulkopuolelle valtatie 4 parannusten suunnittelun ollessa vielä alkuvaiheessa alueella. Alueen maankäyttöä tarkastellaan kaavahankkeessa <i>Valtatien 4 asemakaavan muutos Hirvaskankaan kohdalla</i>.</p>
<p>Kaavoitettaessa teollisuus- ja liikerakennustontteja vesi- osuuskuntien alueelle, olisi varmistettava, että teolli- suuslaitoksilla on tarvittaessa teollisuusjätevesien johta- missopimukset ja että mahdollisissa sprinklausjärjestel- missä huomioidaan välisäiliöiden tarve. Kiinteistön sprinklerijärjestelmää ei tule liittää suoraan talousvesi- verkostoon, vaan rakennusluvassa tulisi vaatia rakennet- tavaksi erillinen täyden tilavuuden sammutusvesisäiliö. Palosammutustilanne voi aiheuttaa vakavaa häiriötä Hir- vaskankaan alueen vesijohtoverkostolle.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaavaehdotukseen on lisätty lausun- non pohjalta yleismääräys: <i>”Teollisuus- ja liiketonttien rakennuslupavaiheessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sammutusveden riittä- vyyteen. Tarvittaessa kiinteistölle tulee toteuttaa erilli- nen sammutusvesisäiliö.”</i></p>
<p>Teollisuuslaitosten ja liikerakennustonttien lisääntyessä alueella tulisi sammutusveden riittävyyteen kiinnittää erityistä huomiota. Nykyisen vesijohtoverkon kapasiteetti riittää heikosti sammutustilanteessa. Alueella on yksi paloposti, jonka vesimäärä on liian alhainen pelas- tuslaitoksen tarpeisiin. Verkoston kapasiteetti paranee tulevaisuudessa, mutta tämän lisäksi olisi aiheellista kar- toittaa alueella sammutusvesikäyttöön soveltuvia luon- nonvesilähteitä tai tarvetta erillisen sammutusvesisäi- liön rakentamiselle. Mahdolliset sammutusvesipump- paamon ja -säiliön paikat tulisi huomioida asemakaa- vassa.</p>	<p>Kaavaehdotuksen valmistelun yhteydessä tarkasteltiin uuden sammutusvesisäiliön sijoittamista Hirvaskan- kaalle. Sopivin alue sammutusvesisäiliölle löytyi suunnit- telualan ulkopuolelta. Sammutusvesisäiliön sijoittami- nen huomioidaan Puruntien yritystonttien asemakaavan muutoksen yhteydessä.</p>
<p>Liikerakennus Spektrin kohdalla kaavaan on merkitty johtorasitteita. Kaukolämpöputken osalta rasite on mer- kitty oikein, mutta Spektrin alitse kulkevaa hulevesiput- kea ei ole olemassa. Spektrin kohdalla merkittyjen Koi- viston vesiosuuskunnan vesihuoltoputkien sijaintitiedot on syytä varmistaa vesiosuuskunnalta.</p>	<p>Maanalaisten johtojen tiedot on päivitetty kaavaehdo- tukseen luonnoksen II nähtävillä olon jälkeen Energialta saaduista tiedoista. Nykyisin maanalaiset putket Spektrin kohdalla ovat Äänekosken Energian omistuk- sessa.</p>
<p>Kaukolämpö Alueella on puuhakkeella toimiva biolämpölaite ja kau- kolämpöverkosta, jota on laajennettu tulevaisuuden</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaukolämpöverkosto on osoitettu tonttien osalta rasitteena kaavaehdotukseen.</p>

<p>tarpeita varten 2015. Lämpölaitoksessa ja verkostossa on mahdollista lisätä kapasiteettia ja liittää asiakkaita.</p> <p>Olemassa oleva kaukolämpöverkosto on osoitettava kaavan muuttuvilta osin rasitteeksi tonteille.</p>	
--	--

5.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet

Mielipide 1

Tiivistelmä mielipiteestä 1	Vastine mielipiteeseen 1
Miksi kaava ei kata koko lunastettua aluetta? (Hitonlahdentien varsi)	Kaavaratkaisu kattaa alueen, jolle on tällä hetkellä katsottu olevan alueen kehityksen kannalta asemakaavoitusta vaativa suunnittelutarve.
Tien kunnossapitovastuu olisiko se selkeämpi jos se olisi rajoihin asti eikä kaavaan?	Kaupungin menettelytapa koko kaupungin alueella on, että asemakaavoitetulla alueella kaupunki hoitaa katu- jen kunnossapidon. Vastaavasti asemakaavoittamattomilla alueilla kunnossapito on järjestetty yksityistietomikuntien kautta.
Miten 4-tien rinnakkaistie vaikuttaa?	Valtatien 4 varteen mahdollisesti toteutettavan rinnakkaistien suunnittelu tapahtuu ELY-keskuksen toimesta. Rinnakkaistien toteuttaminen voi ohjata jonkin verran haja-asutuksen liikennettä Hirvaskankaan kiertoliittymään. Rinnakkaistien toteutus ratkaistaan ja vaikutukset arvioidaan tulevaisuudessa ELY-keskuksen tekemän tie-suunnittelun yhteydessä. Asemakaavan suunnittelualueen rajauksen pitäminen suppeana alueen eteläpäädyssä jättää tarvittaessa tien suunnittelulle liikkumavaraa kaavoittamattomalle alueelle. Kaavaluonnoksessa esitetyt katualueet noudattavat Hitonlahdentien nykyistä tiepohjaa.
Kevyen liikenteen väylä kaavaan/teollisuustonttien rajaan asti plussaa.	Kevyen liikenteen väylän toteuttamiselle kaavaan/teollisuustonttien rajaan asti ei ole kaavavalmisteluun yhteydessä varattu toteuttamiseen tarvittavaa rahoitusta. Kaavaluonnoksessa ja ehdotuksessa on katualueelle kuitenkin varattu tarvittava tila kevyen liikenteen väylän rakentamiselle, jos sen rakentaminen turvallisuuden kannalta tai muuten nähdään myöhemmin tarpeelliseksi alueelle rakentaa. Alueella on nykyisin olemassa leveä hyvä hiekkatie.

Mielipide 2

Tiivistelmä mielipiteestä 2	Vastine mielipiteeseen 2
Luonnoksessa esitetty alue liikerakentamista varten on aivan liian lähellä asutusaluetta. Mielestäni Hitonlahdentien tälle puolelle ei tulisi kaavoittaa minkäänlaisia tontteja liike eikä teollisuustoiminnalle. Aiheutuu lisää meluhaittaa alueen asukkaille. Nykyinenkään "meluvalli"	Mielipiteessä on merkitty sen koskevan aluetta KL-1 1503. Kortteli 1503 on osoitettu liiketoimintaan voimassa olevassa kaavassa vuodelta 2006 eikä sen rakennusoikeutta tai alueen alaa ole esitetty kaavaluonnoksessa kasvatettavan. Korttelissa sijaitseva ainut yritystontti on myyty jo voimassa olevan kaavan mukaisena.

<p>sekä kapea metsäkaistale eivät rajoita metelin kantautumista asutuksille Hitonlahdentien suunnasta. Asuntojen arvo tällä alueella laskee sitä mukaa, mitä enemmän lähelle tulee teollisuustoimintaa, koska alueen liikenne on jo nyt merkittävästi lisääntynyt (mm. rekkaliikenne Hitonlahdentiellä). Muutenkin ikävää asua teollisuusalueella. Alunperin kun olemme alueelle talon rakentaneet vuonna 2006, ei alueella ollut teollisuutta. Jos olisi silloin ollut tiedossa, että alue rakennetaan täyteen teollisuutta, emme olisi rakentaneet tänne.</p>	<p>Kaavaratkaisussa esitetyt uudet yritystontit sijoittuvat lähimmillään noin 200 metrin päähän asutuksesta. Yritystoiminnan haittavaikutuksia on rajattu sallimalla alueelle vain ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta toimintaa. Uusien yritystonttien myötä liikenteen määrä Hitonlahdentiellä tulee kuitenkin kasvamaan jonkin verran. Kaavaratkaisussa on pyritty ottamaan huomioon läheinen asumisen alue osoittamalla suojaviheralue liiketoiminnan ja asutuksen välille Hitonlahdentien suuntaisesti ja mahdollistamalla melua estävän rakenteen rakentaminen alueelle. Suojaviheralueen leveys (n. 25 m) vastaa voimassa olevaa asemakaavaa.</p>
---	--

Mielipide 3

Tiivistelmä mielipiteestä 3	Vastine mielipiteeseen 3
<p>Mielipiteenantaja toistaa aiemmin edellisestä luonnoksesta annetun mielipiteensä:</p> <p>Rekka-autoliikenne tontille tulee turvata myös tulevaisuudessa ja huomioitava myös rekkajen kasvun myötä väljemmät käänösalueet.</p> <p>Rekka-, asiakas ja huoltoliikenne jatkossa tapahtuvat kaavaehdotuksen mukaisen Vanhan Rannankyläntien kautta. Purunkorventien kautta tulisi kuitenkin varata kulkuyhteys palotieksi ja tuotannon laajentumisen mahdollisesti aiheuttaville liikennejärjestelyille.</p> <p>Tuotannon edelleen kasvaessa tulee varata rakennusoikeutta ja rakennusaluetta niin, että toisen tuotantolinjan ja varastoinnin tarpeet voidaan logistisesti tontille sijoittaa, paras vaihtoehto olisi tontin laajentaminen pohjoisen suuntaan.</p> <p>Nykyiseen tonttiin voisi liittää koilliskulmalla oleva alue ja näin muodostuvalle alueelle n. 7200 m² varata rakennusoikeutta 3700 – 4000 m² kahteen tasoon.</p> <p>Rakentaminen tulisi sallia mahdollisimman tehokkaasti koko tontin alueelle, rakennusala ei tulisi rajoittaa muilta osin kuin Vanhan Rannankyläntien puolelta nykyisen rakennuksen ulkolinjaa myöten.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Kaavaluonnoksen II nähtävilläolon jälkeen tontin kehityksestä on keskusteltu uuden omistajan kanssa. Keskustelujen pohjalta tontti esitetään luonnosta II laajempaan itään päin, jolloin uusia ajoyhteyksiä tontilta on mahdollista muodostaa muun muassa mielipiteessä esitetulle Purunkorventielle. Uusi tontin pinta-ala ratkaisun mukaisessa tilanteessa olisi merkittävästi nykyistä laajempi ja samalla rakennusoikeus kasvaisi merkittävästi mahdollistaen yritystoiminnan kehittämisen maa-alueiden hankinnan jälkeen.</p>

6. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus

Kaavaehdotus asetettiin nähtäville __.__. – __.__.2022 väliseksi ajaksi kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungin kotisivuille. Täydennetään kaavoituksen edetessä.

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

6.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

6.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

6.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet

Täydennetään kaavoituksen edetessä.

Äänekosken kaupunki

Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset

Luontoselvitys

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Selvitysalueen sijainti ja kuvaus	1
3	Menetelmät ja aineisto.....	3
3.1	Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys	3
3.2	Viitasammakko- ja liito-oravakartoitus.....	4
3.3	Arvokkaiden luontokohteiden arvottaminen	4
3.4	Lajien ja luontotyyppinen uhanalaisuusluokitus	5
3.5	Epävarmuudet.....	6
4	Tulokset	6
4.1	Kasvillisuus ja luontotyypit	6
4.2	Vieraslajit.....	9
4.3	Viitasammakko ja liito-orava	9
4.4	Arvokkaat luontokohteet.....	9
5	Lähteet	14

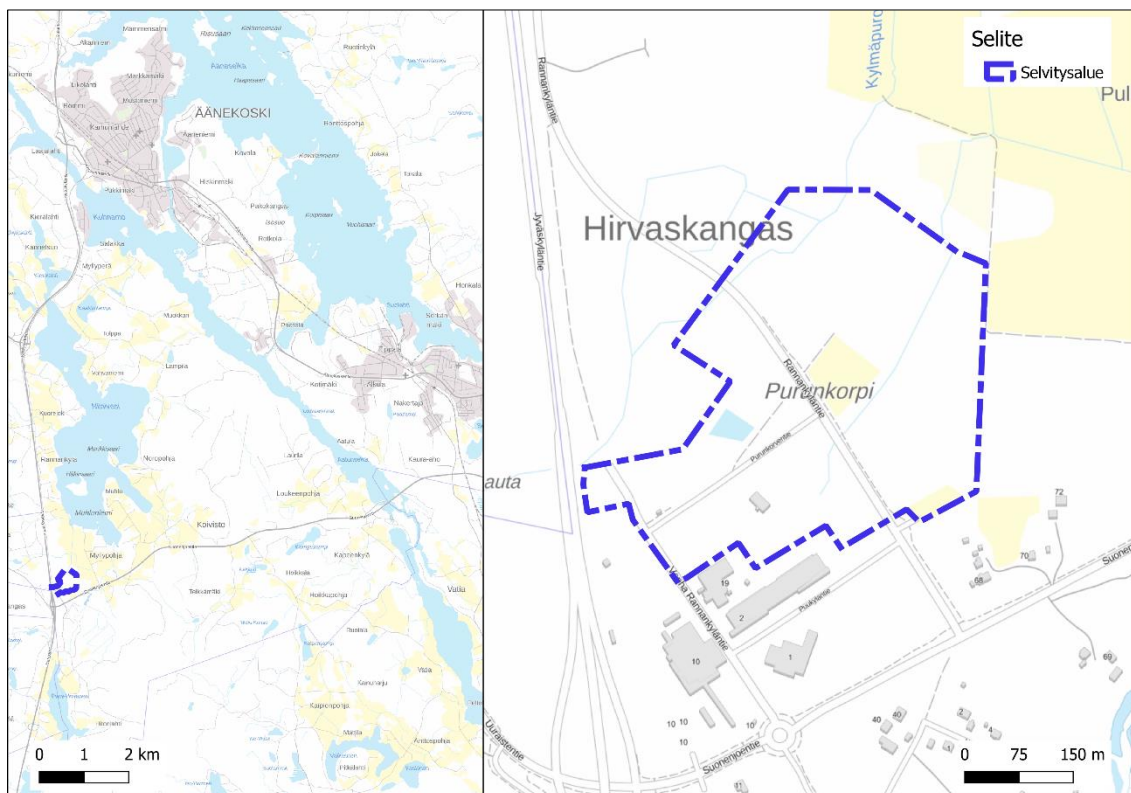
Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset

1 Johdanto

Luontoselvitys liittyy Hirvaskankaan itäosan asemakaavan (992 25/9) ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutoksen valmisteluun. Selvitys perustuu liito-orava-, viitasammakko-, ja luontotyyppi-kartoituksiin. Luontoselvityksen on laatinut FM biologi Jari Kärkkäinen FCG Finnish Consulting Group Oy:n Kuopion aluetoimistosta.

2 Selvitysalueen sijainti ja kuvaus

Selvitysalue sijaitsee Äänekosken Hirvaskankaalla. Hirvaskangas on noin 13 kilometriä etelään Äänekosken keskustasta. Selvitysalue sijoittuu Hirvaskankaan ABC-asemalta pohjoiseen Rannankyläntien ja Puruntien risteyksen molemmin puolin (Kuva 1). Alueen pinta-ala on noin 18,4 ha.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti (maastokartta © MML 2022).

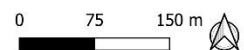
Selvitysalue on pääosin vanhaa peltoaluetta (Kuva 2). Rannankyläntien itäpuolella on vanhaa koivua kasvavaa peltoaluetta, varttuvaa kangasmetsää ja osittain hakattua metsäaluetta. Rannankyläntien länsipuolella on metsittyvää vanhaa peltoa ja kangasmetsää sekä rakennettua aluetta. Rannankyläntien varressa on kevyen liikenteen väylä ja Rannankyläntien toimii osana valtatie 4 rinnakaistietä.

Selite

- Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutosalue

Ortokuva © MML WMS/WMTS 2022

Kuva 2. Yllä: ilmakeku vuodelta 1953 ja alla: ilmakeku vuodelta 2020.

3 Menetelmät ja aineisto

Inventointien taustatietoina on käytetty maastokarttoja ja ilmakuvia sekä ympäristöhallinnon aineistoja (SYKE:n Avoin tieto -tietopalvelu, <https://www.syke.fi/avointieto>). Maastotöiden tueksi selvitetiin tarkistettavien kohteiden ja sen lähistön tiedossa oleva uhanalaisten lajien Suomen Lajitietokeskuksen tietokannasta (Laji.fi, tarkistusajankohta 5/2022). Lisäksi luontoselvityksessä on hyödynnetty mm. seuraavia aineistoja ja tietolähteitä maastaselvitysten pohjatiedoiksi sekä selvitysten täydentämiseksi:

- Maanmittauslaitoksen kartta- ja ilmakehu-aineistot.
- Luonnonvarakeskus, avoimien aineistojen tiedostopalvelu (6/2022).
- Suomen ympäristökeskus, ympäristöhallinnon avoin tieto Latauspalvelu LAPIO (6/2022).
- Suomen Metsäkeskus, metsälain erityisen tärkeät elinympäristökuviot, metsätalouden ympäristötukikohteet ja avoin metsätieto (Metsäkeskus, <https://www.metsaan.fi/paikkatietoaineisto>) (6/2022).
- GTK, kallio- ja maaperäkartta (<https://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>).
- Kaavoituksen taustatiedot
- Alueelta aiemmin tehdyt luontoselvitykset: Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan luontoselvityksestä (Jännti, 2004) ja VT4 Vehniä-Äänekoski YVA luontoselvitys (Ramboll, 2016).
- Muu kirjallinen aineisto.

Työssä on noudatettu seuraavien oppaiden ohjeistuksia:

- Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö 742 (2004).
- Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely. Suomen ympäristö 1 (2017).
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus. Ympäristöopas 109 (2003).
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 (2021).

3.1 Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalue inventoitiin 10.5.2022 ja 25.7.2022.

Maastossa rajattiin arvokkaat luontokohteet ja luontotyypit. Kasvillisuus luokitettiin Toivosen & Leivon (2001) ja suokasvillisuusoppaan (Eurola ym. 1994) mukaan.

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä käsitellään alueen luonnon yleispiirteet, kuten metsien kasvupaikkatyyppit ja niiden käsittelyaste. Lisäksi mahdolliset arvokkaat luontokohteet (mm. kansallisten lakien mukaiset kohteet, paikallisesti tai muutoin arvokkaat luontotyypit) paikannettiin ja esitettiin kartoilla. Mahdolliset arvokkaat luontokohteet myös arvotettiin.

- Mahdolliset arvokkaat luontokohteet rajattiin kansallisten lakien (Metsäl 10 §, Vesil 2 luku 11 §, Lsl 29 §) mukaisesti sekä Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden mukaisesti.
- Kasvillisuusselvityksessä painopiste on uhanalaisissa ja alueellisesti uhanalaisissa tai harvakuksissa lajeissa sekä direktiivilajien (Luontodirektiivi IV b) ja lähteiden sekä soiden lajiston esiintymisessä.

- Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten tausta-aineistoina hyödynnettiin ympäristöhallinnon eliölajit –rekisterin ajantasaisia paikkatietoaineistoa ja Metsäkeskuksen metsävaratietoa.
- Näiden lisäksi tarkastettiin ennen maastokauden alkua Suomen Lajitietokeskuksen laji.fi –tietokannan tilanne, Metsäkeskuksen mahdolliset uudet ympäristötukikohteet sekä ELY-keskuksen Metso –ohjelman rahoituksella perustetut uudet yksityismaan suojelualueet ja määräaikaiset suojelualueet.
- Kirjattiin muistiin vieraslajit.
- Arvokkaat elinympäristöt ja mahdolliset muut yhtenäiset luontokohteet rajattiin omana kuviona ja kirjattiin paikkatietoon kohteen ominaispiireet.

3.2 Viitasammakko- ja liito-oravakartoitus

Viitasammakkoa ja liito-oravaa koskeva maastotyö tapahtui 10.5.2022. Kartoitus tehtiin hyvällä säällä. Sää oli poutainen ja vähätuulinen. Lämpötila oli + 12–13 °C.

Viitasammakkoa etsittiin Purunkorven hulevesilammesta. Maastossa viitasammakko tunnistetaan koiraan soidinäänen perusteella, sillä elintavoiltaan se on varsin piiloteleva ja arka. Samoin laji tunnistus voidaan tehdä mätimunista eli kudusta. Viitasammakolla ne kelluvat "välivedessä" ja ovat jokseenkin pieniä. Kartoitus tehtiin kävelemällä lähellä rantaviivaa, ja kuuntelemalla viitasammakon lajityypillisiä soidinääniä, pysähtymällä välillä kuuntelemaan sekä etsimällä lajin kutua.

Liito-oravakartoitus kohdistettiin varttuneisiin havupuu- ja lehtipuumetsiköihin. Selvitys suoritettiin papanakartoitusmenetelmällä, jossa liito-oravan papanoita etsittiin sen käyttämien suurikokoisten kuusten tai lehtipuiden tyveltä. Lisäksi alueelta etsittiin mahdollisia kolopuita sekä risupesjiä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen toteamiseksi. Potentiaalisista elinympäristöistä pyrittiin paikantamaan kaikki papanapuut, jolloin sekä papanapuiden että metsän yleisen rakenteen perusteella on mahdollista rajata lajin asuttama metsikkö.

3.3 Arvokkaiden luontokohteiden arvottaminen

Arvottamisessa kohteet ja alueet arvioidaan luonnonarvoihin perustuvien kriteerien perusteella. Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen (sovellettu Mäkelä ja Salo 2021):

Luokka 1: Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Tähän luokkaan kuuluvat kohteet ovat lainsäädännön määrittämiä kohteet. Luokkaan kuuluvat seuraavat alueet ja kohteet:

- luonnonsuojelualueet
- Natura 2000 -alueet
- suojeluun varatut alueet, jolla tarkoitetaan valtakunnallisten suojeluohjelmien vielä suojelemattomia kohteita, joille on tavoitteena perustaa luonnonsuojelualue, sekä muita valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja alueita, joille ei ole vielä luonnonsuojelualueen perustamisasetusta.
- LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät
- vesilain suojeltujen luontotyyppien esiintymät

- luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat. Huomioiden luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit (liito-orava, lepakot).
- erityisesti suojeltavien lajien, luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymät.
- Lisäsi luokkaan kuuluvat lisäksi seuraavat kohteet:
 - luonnonmuistomerkit
 - LSL 39 § 2 momentin mukaiset merkityt pesäpuut.

Luokka 2: Erityisen tärkeät kohteet

Tämän luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus ja esiintymien merkittävyys ja hallinnollinen asema (MeL, VeL). Luokkaan kuuluvat myös uhanalaisten luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet. Myös lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet kuuluvat tähän luokkaan.

Luokka 3: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Luokan kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luokan kriteerejä ovat esimerkiksi alueen tärkeys ekologisen verkoston kannalta sekä luontotyyppien ja lajien uhanalaisuus, ja esiintymien merkittävyys. Luokkaan kuuluvat muun muassa uhanalaisten sekä luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien muut kuin merkittävät esiintymät, luontotyyppi- ja lajiesiintymien muut kuin merkittävät kokonaisuudet sekä maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät. Luokkaan kuuluvat myös muut huomioitavat kohteet, kuten monimuotoisuuden kannalta merkittävien, mutta toistaiseksi puutteellisesti tunnettujen (DD) luontotyyppien esiintymät.

Rajanveto arvoluokkien 2 ja 3 välillä edellyttää aina tapauskohtaista luontotyyppi- ja lajiesiintymien merkittävyyden tarkastelua sekä harkintaa kohteen tärkeydestä ekologisen verkoston kannalta. Osa luokan 3 kohteista on aina huomioon otettavia. Näiden lisäksi luokkaan kuuluu maakuntatasolla sekä yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolla huomioon otettavia kohteita.

Luokka 4: Muut huomionarvoiset kohteet

Tämä luokka poikkeaa lähtökohdiltaan muista arvoluokista. Luokkaan kuuluvat yksittäiset huomionarvoiset ja pienpiirteiset luonnonarvot.

Tavanomainen luonto

Tähän kuulu ne alueet, jossa talousmetsää tai metsäojitettua suota, jolla ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille.

3.4 Lajien ja luontotyyppinen uhanalaisuusluokitus

Uhanalaisia ovat äärimmäisen uhanalaiset (CR), erittäin uhanalaiset (EN) ja vaarantuneet (VU) lajit. Silmälläpidettävät (NT) lajit eivät ole uhanalaisia lajeja. Luokitus perustuu vuoden 2019 luokituksiin (Hyvärinen ym. 2019). Uhanalaisia luontotyyppisiä ei ole lakisääteisesti turvattu, mutta ne ovat yleensä hyvä indikaattori arvokkaista luontokohteista. Luontotyypit ovat luokiteltu samalla periaatteella kuin lajit. Uhanalaisuusluokka on esitetty koko Suomen ja Etelä-Suomen osalta (Kontula & Rautio 2018).

3.5 Epävarmuudet

Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuisen vaihteluun sekä maastoinventointien rajalliseen keston. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain. Usein lajien esiintyminen vaihtelee sekä vuodenajan että vuosien välillä. Koska selvitysalueella käytiin useasti eriaikoina, luontoselvityksien tulokset antavat riittävän tarkan kuvan selvitysalueen luonnonarvoista.

4 Tulokset

4.1 Kasvillisuus ja luontotyytit

Selvitysalueen kasvillisuutta leimaa vanhat metsittyvät pellot ja niihin rajautuvat kangasmetsät. Hirvaskankaan Kylmäpuro menee alueen pohjoisosalla. Hirvaskankaan ABC-aseman pohjoispuolella Purunkorventien on myös varressa asvalttikenttä ja vielä rakentamattomia työpaikka- ja liiketontteja.

Metsittyvät pellot ovat kasvillisuudeltaan pääosin heinäisiä, mutta paikoin suurruohovaltaisia ja rehevän oloisia. Puusto on koivuvaltaista, nuorta tai varttuvaa. Koivujen joukossa on raitaa, harmaaleppää ja hieman kuusta. Selvitysalueen koillisosalla vanhalla pellolla kasvaa myös runsaana kiiltopaju.

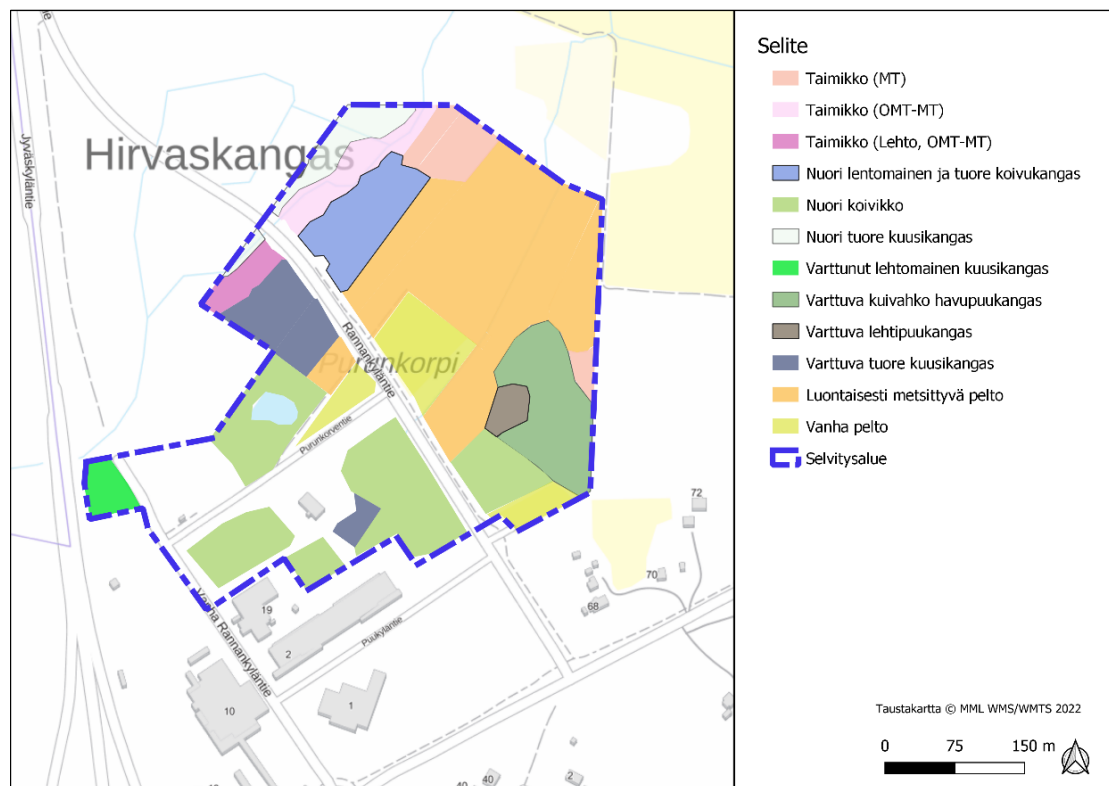
Hirvaskankaan Kylmäpuron varren puusto on hakattu talvella 2014–2015 ja nykyään puronvarressa kasvaa alle 10-vuotinen kuusitaimikko. Kasvillisuus on lehtoa, lehtomaista ja tuoretta kangasta. Rannankyläntien pohjoispuolella puronvarressa on myös kosteaa sara-ruoho-kiiltopajuvaltaista kasvillisuutta. Kylmäpuron itäpuolella on koivukangas, jossa kasvillisuus on tuoretta tai lehtomaista. Rannankyläntien ja Kylmäpuron taimikkoon rajautuu tuore kuusikangas. Puusto on hieman alle 40-vuotista.

Purunkorventien varressa on vanhaa peltoa ja piennarkasvillisuutta. Purunkorventien pohjoispuolelle on myös rakennettu hulevesilammikko, missä keväällä ruokaili metsäviklopari. Lammen rannalla ja lammella kasvaa runsaana leveäosmankäämiä.

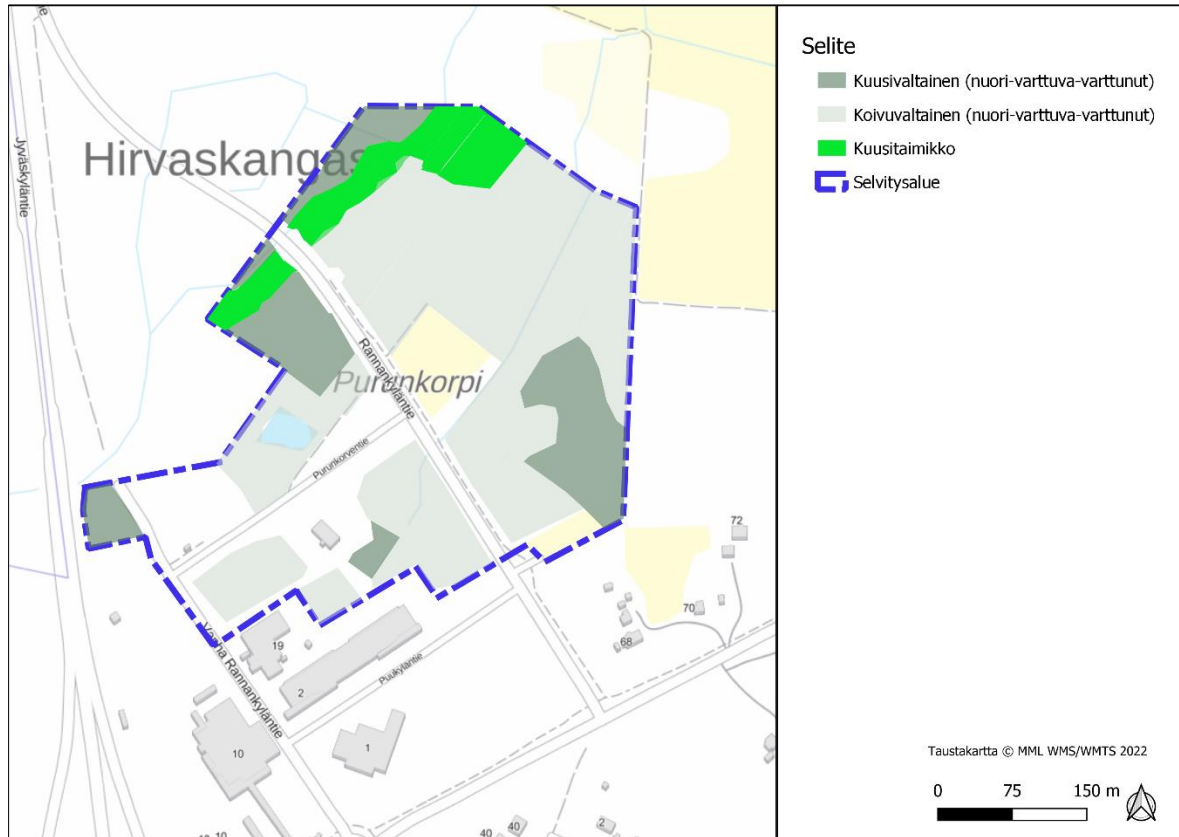
Vanhan Rannankyläntien ja 4-tien välissä on lehtomaisen kankaan tasaikäinen kuusikkokuvio. Selvitysalueen lounas- ja eteläosalla on nuorta puustoa olevia kuvioita, missä on etupäässä tuoreen ja kuivahkon kankaan kasvillisuutta. Rannankyläntien varressa on kaksi peltolohkoa, joilla ei viljellä. Pelloilla valtalajina ovat valkoapila, puna-apila, sarakeltano, hevонhierakka, pelto-ohdake, kiiltopaju, si-ankärsämä ja maitohorsma.

Kuva 3. Hulevesilammikko.

Kuva 4. Selvitysalueen yleiskasvillisuus.

Kuva 5. Selvitysalueen puusto.

Kuva 6. Hirvaskankaan Kylmäpuro on pohjavesivaikutteinen puro, jonka pohjassa menee vesiputkia.

Kuva 7. Metsittyvän pellon pohja on hyvä kasvuinen ja kasvillisuus on paikoin suurruohovaltaista.

4.2 Vieraslajit

Selvitysalueella kasvaa useissa paikoissa, erityisesti tienpientareilla, komealupiinia (*Lupinus polyphylus*), joka on säädetty kansallisesti haitalliseksi vieraslajiksi. Lajia kasvaa paikoittain Purunkorventien, Rannankyläntien ja Vanhan Rannankyläntien varressa.

4.3 Viitasammakko ja liito-orava

Viitasammakosta ei tehty havaintoja. Samoin liito-oravakartoituksessa ei havaittu merkkejä liito-oravasta.

4.4 Arvokkaat luontokohteet

Alueella on yksi luontokohde.

Hirvaskankaan Kylmäpuro

Pinta-ala: 0,9 ha

Uhanalaiset ja huomionarvoiset luontotyypit: Havumetsävyöhykkeen latvapurot (NT)

Huomionarvoinen lajisto: kaislasara (NT) ja korpinurmikka (NT)

Arvoluokka: Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Kuvaus: Hirvaskankaan Kylmäpuro alkaa Kylmähaudan lähteistä. Kylmähauta on osa Hitonhauta - Kylmähauta – Hirvasjoki Natura 2000 -aluetta.

Kyläpuro edustaa havumetsävyöhykkeen latvapurot -luontotyyppiä. Siihen ei laske sivu-uomia ja se on ensimmäisen uomahierarkiatason puro. Sen luonnontilaa

heikentää tehty hakkuu, uoman oikaisut ja ojitukset. Purossa vesi on kirkasta, mutta rautapitoista. Tästä syystä puron pohja on ruosteista.

Pohjavesivaikutteisen Kylmäpuron varressa esiintyy silmälläpidettävät kaislasara ja korpinurmikka (mm. Oja 2011). Kaislasaraa kasvaa runsaana puron varressa erityisesti Rannankyläntien itäpuolella ja korpinurmikkaa niukasti. Länsiosalla puronvarressa kasvillisuus on lehtoa, joka muuttuu pois päin purosta mentäessä tuoreeksi ja lehtomaiseksi kankaaksi. Puronvarressa aluskasvillisuutta leimaa mm. hiirenporras, korpi-imarre, metsäälvejuuri, metsäkorte, vadelma, huopaohdake, karhunputki, korpiastikka, tesma ja nurmilauha. Itäosalla puronvarressa on tulva-alaista ja paikoin soistunutta kiiltopaju-sara- ja heinävaltaista kasvillisuutta ja lehtomaista kangasta. Puusto on alle 10-vuotista taimikkoa, missä lehtipuiden pensaat ja kuusitaimet vallitsevat.

Puronvarren puusto on hakattu talvella 2014–2015 (Kuva 8). Ennen hakkuuta Kylmäpuron varresta oli tavattu merkkejä liito-oravasta mm. 1996, 2002 ja 2011 (Laji.fi, Oja ja Oja 2011). Hakkuista huolimatta kohteella on vielä kasvillisuus- ja virtavesiarvoja.

Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan luontoselvityksestä kohde on osoitettu merkittäväksi kasvillisuusalueeksi ja arvokkaaksi vesistökohteeksi (Kuva 9). VT4 Vehniä-Äänekoski YVA luontoselvityksessä Kylmäpuron on **Kohde 14, Purunkorpi-Kylmäpuro** (Kuva 10). Peruste: luo- ja luo-1 –merkinnät Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavassa 2006 Luo-1 merkintä (liito-oravan elinalue) aivan valtatie 4 itäreunassa ja Kylmäpuron pohjoisosassa. Puron varsi on merkitty kaavassa kokonaisuudessaan luo-merkinnällä. Kohde on vesilain 3 luvun 2§ 8) -kohdan mukainen puro (Ramboll 2016)¹.

Kyläpuro on osoitettu Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi (luo). Kylmäpuron alku- ja loppupäät on merkitty samaan kaavaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiksi kohteiksi liito-oravan elinalueina (luo-1). Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaava on hyväksytty kaupungin valtuustossa 26.6.2006. Kaava ei ole enää voimassa.

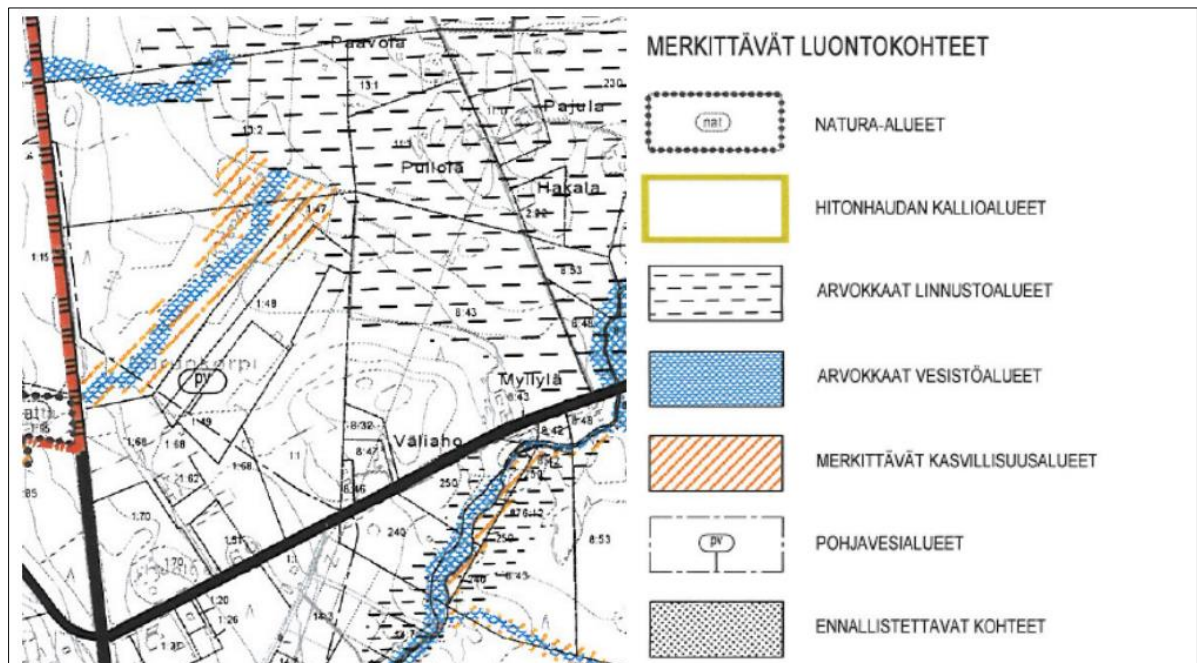
Selvitysalueella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutos, joka on hyväksytty 11.6.2018. Kohde on merkitty kaavassa luo-1-kohteeksi.

” Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Liito-oravahavaintokohde. Alueen luontoarvot tulee selvittää tarkemmin ja ottaa huomioon alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja aluetta koskevissa hankkeiden toteutuksessa.”

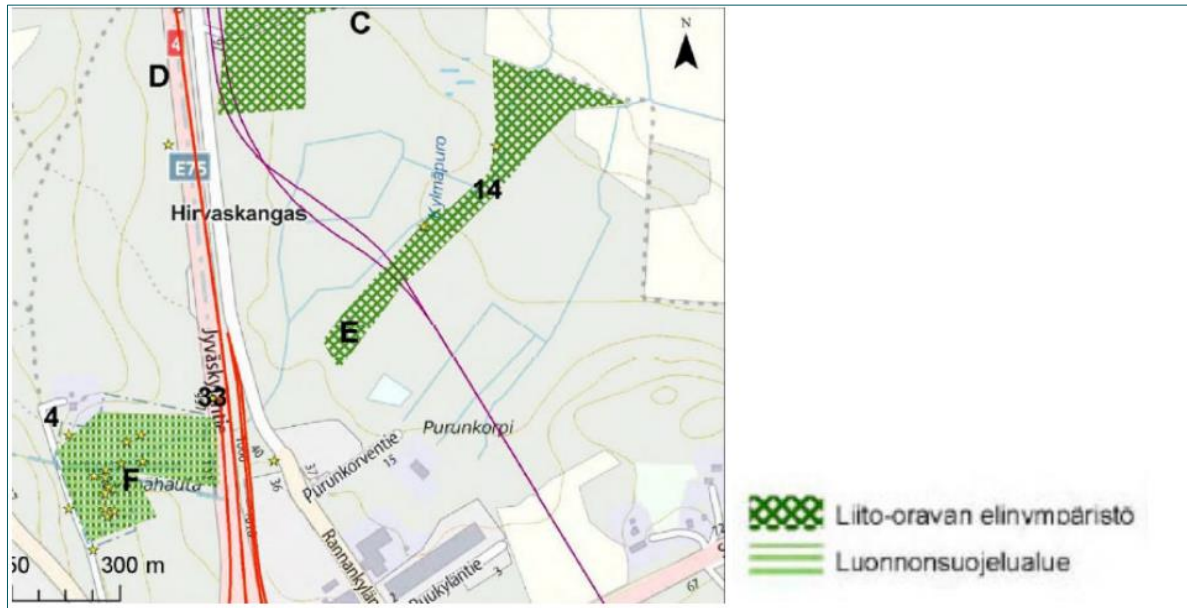
¹ 2 §: Vesitaloushankkeen yleinen luvanvaraisuus, 8) vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen.

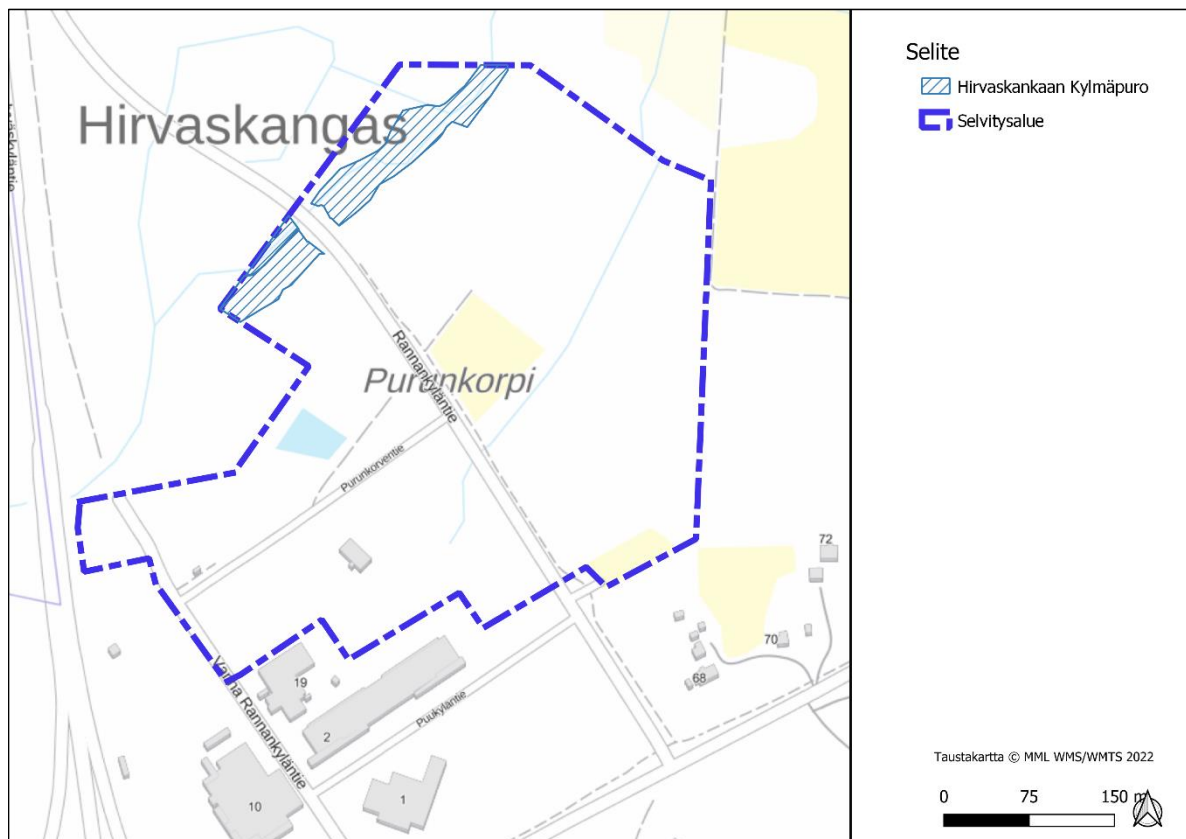
Kuva 8. Ilmakuva vuodelta 2014 (vasemmalla) ja ilmakuva vuodelta 2016 (oikealla).

Kuva 9. Ote Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan luontoselvityksestä (Jäntti 2004).

Kuva 10. Kohde 14. Purunkorpi- Kylmäpuro (Ramboll 2016).

Kuva 11. Hirvaskankaan Kylmäpuro on selvitysalueen ainoa luontokohde.

Kuva 12. Hirvaskankaan Kylmäpuron puusto on hakattu noin 7 vuotta sitten.

Kuva 13. Kaislasara.

5 Lähteet

- Eurola, S., Huttunen, A., Kaakinen, E., Kukko-oja, K., Saari, V. & Salonen, V. 2015: Sata suotyyppiä. Opas Suomen suokasvillisuuden tuntemiseen. Thule-instituutti, Oulangan tutkimusasema, Oulun yliopisto.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.
- Jäntti, A. 2004: Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan luontoselvitys.
- Kalliola, R. 1973: Suomen kasvimaantiede. WSOY.
- Kontula, & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet ja Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018.
- Kuusipalo, J. 1996: Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä Oy.
- Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997).
- Meriluoto, M. ja Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti.
- Metsälaki (1996/1093) ja Metsäasetus (1996/1200)
- Mäkelä, K. ja Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Oja, J. 2011: Äänekosken Hirvaskankaan tiehankkeeseen liittyvä uhanalaisen putkilokasvilajiston selvitys 2011. Suomen Luontotieto Oy.
- Oja, J. ja Oja, S. 2011: Äänekosken Hirvaskankaan liito-oravaselvitys 2011. Suomen Luontotieto Oy.
- Rahinanti, M. 2013: Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutoskohteiden luonto- ja maisemaselvitys. 31.7.2013.
- Ramboll Finland Oy 2016: Vt 4 Vehniä-Äänekoski ympäristövaikutusten arvioinnin luontoselvitys.
- Suomen Lajitietokeskus/ <https://dw.laji.fi/citation/HBF.63681?locale=fi> (haettu 19.5.2022).
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi –kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus, Ympäristöopas-sarja 109, Helsinki.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi: kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus. Ympäristöopas 109.
- Toivonen, H. & Leivo, A. 2001: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvillisuus ja kasvupaikka luokitus. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja A No 14.

Äänekosken kaupunki

Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset 992 25/9

Natura-selvitys

Hitonhauta - Kylmähauta - Hirvasjoki (FI0900011)

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Alueen nykytila	1
3	Hankkeen kuvaus	2
3.1	Hankealueen sijainti	2
3.2	Hankkeen kuvaus.....	3
3.3	Pohjavedet ja maaperä.....	7
3.4	Valuma-alueet ja -reitit.....	8
3.5	Hulevesien käsittely.....	9
3.6	Luonnon ympäristö.....	9
4	Natura-arvioinnin perusteet	12
4.1	Yleistä	12
4.2	Menettelyvaiheet	12
5	Vaikutusarvioinnin toteutustapa.....	14
5.1	Aineisto ja menetelmät	14
5.1.1	Aluetta koskevat selvitykset ja tiedot.....	14
5.1.2	Kaava-aineisto	14
5.1.3	Muu arviointia tukeva aineisto.....	15
5.2	Arvioinnin kohdistaminen	15
5.3	Arvioinnin kriteerit	15
5.3.1	Alueen herkkyys.....	15
5.3.2	Vaikutusten suuruus ja todennäköisyys	15
5.3.3	Vaikutusten merkittävyys	16
5.3.4	Vaikutuksen kesto.....	17
5.3.5	Vaikutukset koskemattomuuteen	17
5.4	Yhteisvaikutukset.....	18
5.4.1	Voimassa olevat yleis- ja asemakaavat.....	18
5.4.2	Äänekoski.....	20
5.4.3	Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutos.....	21
5.4.4	Valtatie 4 parantaminen.....	22
5.4.5	Hirvaskankaan–Koiviston osayleiskaavan muutos	23
5.5	Hankkeen vaikutusmekanismit ja vaikutusalue	24
5.5.1	Hulevedet	25

5.5.2	Pohjavesivaikutukset ja vaikutusalue	25
5.5.3	Reunavaikutus ja vaikutusalue	26
5.6	Vaikutusarvioinnin epävarmuustekijät.....	26
6	Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoen Natura-alue	26
6.1	Suojeluperusteet ja Natura-alueen kuvaus	26
6.1.1	Yleistä.....	26
6.1.2	Alueen yleiskuvaus	26
6.1.3	Kylmähaudan lähteikkö	27
6.1.4	Hirvasjoki	32
6.1.5	Suojelun toteutuskeinot	32
6.1.6	Luontodirektiivin liitteen I luontotyytit	32
6.1.7	Luontodirektiivin liitteen II lajit	39
6.1.8	Natura-alueen luontotyyteille ominainen lajisto.....	39
7	Hankkeen vaikutukset Natura-alueelle.....	41
7.1	Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyyteihin.....	41
7.1.1	Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	41
7.1.2	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitricho-Batrachium-kasvillisuutta	42
7.2	Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin.....	42
7.3	Yhteisvaikutukset.....	42
7.3.1	Luontotyytit	42
7.3.2	Vaikutukset liito-oravaan.....	44
7.4	Vaikutusten lieventämistoimenpiteet	44
7.5	Vaikutukset Natura-alueen eheyteen	45
7.6	Johtopäätös	45
9	Lähteet	46

Kansikuva: Kaislasara. Kuva © FCG Finnish Consulting Group Oy 2023

1 Johdanto

Tämä Natura-selvitys koskee Äänekosken Hirvaskankaan itäosan asemakaavaa (992 25/9) ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutosta. Kaava-alueet sijoittuvat Natura 2000 -verkoston Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki (FI0900011) osa-alueiden Kylmähauta ja Hirvasjoki läheisyyteen. Arvioinnissa on Natura-suojeluarvojen lisäksi huomioitu vaikutukset uhanalaisiin lajeihin, jotka ovat riippuvaisia pohjavedestä. Nämä lajit kuuluvat suojeltavan luontotyypin Fennoskandian lähteet ja lähdesuot ominaispiirteisiin. Selvityksen ovat laatineet FCG Finnish Consulting Group Oy:stä FM biologit Jari Kärkkäinen ja Titta Makkonen.

Äänekosken kaupungin Hirvaskankaan itäosan asemakaavahanke on toisessa luonnosvaiheessa. Kaavaluonnos II on ollut nähtävillä 28.5. - 28.6.2021 välisenä aikana.

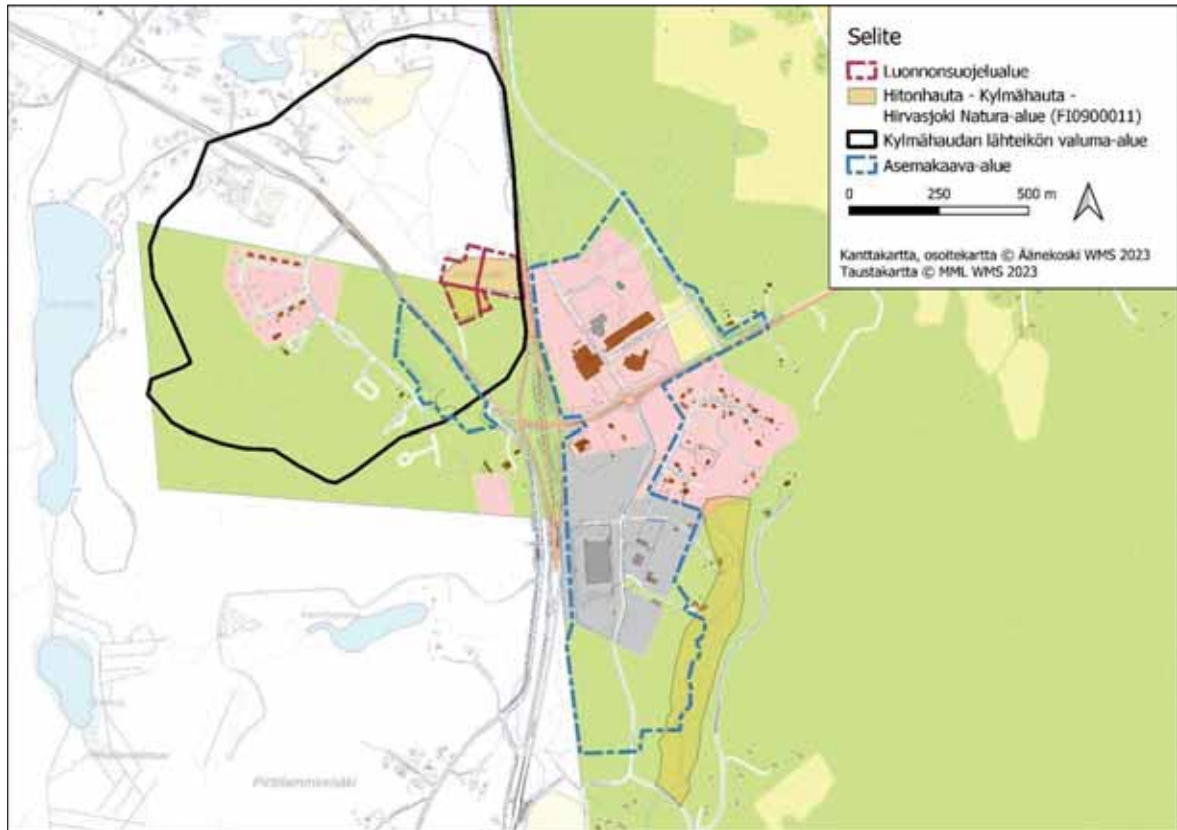
2 Alueen nykytila

Kylmähaudan lähteikön valuma-alue on pääosin rakentamaton. Kylmähaudan pohjoispuolella Uuraisten puolella on mäntyvaltaista kangasmetsää, missä on muutamia metsäteitä ja polkuja. Län-siosassa alueen halkaisee vesihuoltolinja. Karvalin alueella on peltoa ja pientaloasutusta.

Uuraistentien eteläpuolella on pientaloasutusta, päiväkotia, Hirvasen koulu sekä Äänekosken puolella vanha maa-ainesten ottoalue.

Hirvaskankaan valtatie ja kantatien risteuksen ympäristössä on rakennettua ympäristöä tai vielä rakentamattomia työpaikka- ja liiketontteja. Kantatien pohjoispuolella on mm. ABC-liikennemyymälä ja liikekeskus Spektri, raskaan kaluston huoltotoimiin ja katsastukseen keskittyvä Heavy Center sekä kalusteliike Erical Oy. Kantatien eteläpuolella on mm. Shell-huoltoasema, yksi omakotitalo ja Meconet Oy:n tehdas. Hirvaskankaan itäosan asemakaava-alueen eteläpuolella on vanha maa-ainesten ottoalue. Alueen eteläosassa on jonkin verran rakentamatonta mäntyvaltaista metsää.

28.9.2023

Kuva 1. Alueen nykytila.

3 Hankkeen kuvaus

3.1 Hankealueen sijainti

Asemakaava-alue sijaitsee Äänekoskella Hirvaskankaalla valtatie 4:n ja Kantatie 69:n risteyksen läheisyydessä. Asemakaavan muutoksen ja laajennuksen alue on noin 61 ha ja mahdollisen rakentamisen laajennusalue noin 6 ha. Suunnittelualueen yhteenlaskettu pinta-ala on 69 ha.

Suunnittelualueella on nykytilassa peltoa, metsää, joitakin asuinkiinteistöjä sekä liikerakennuksia. Alueen nykyistä maankäyttöä on havainnollistettu kuvassa 2.

Kuva 2. Ortokuva suunnittelualueesta.

3.2 Hankkeen kuvaus

Asemakaavan tarkoituksena on tarkistaa alueen kaavamerkintöjen sisältöä siten, että aluetta voidaan jatkossa kehittää entistä monipuolisempaan hyviin liikenneyhteyksiin tukeutuvana työpaikka-alueena, jossa erityisesti logistiikkatoiminnot ovat mahdollisia. Kaavassa selvitetään päivittäistavarakauppojen pinta-alarajoitusten sekä korttelialueiden rakennusoikeuksien ajankäytön mukaisuus. Lisäksi tarkastellaan yritysalueen laajenemisen mahdollisuudet suunnittelualueen eteläosassa.

Asemakaava-alueella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutos, joka on hyväksytty 11.6.2018.

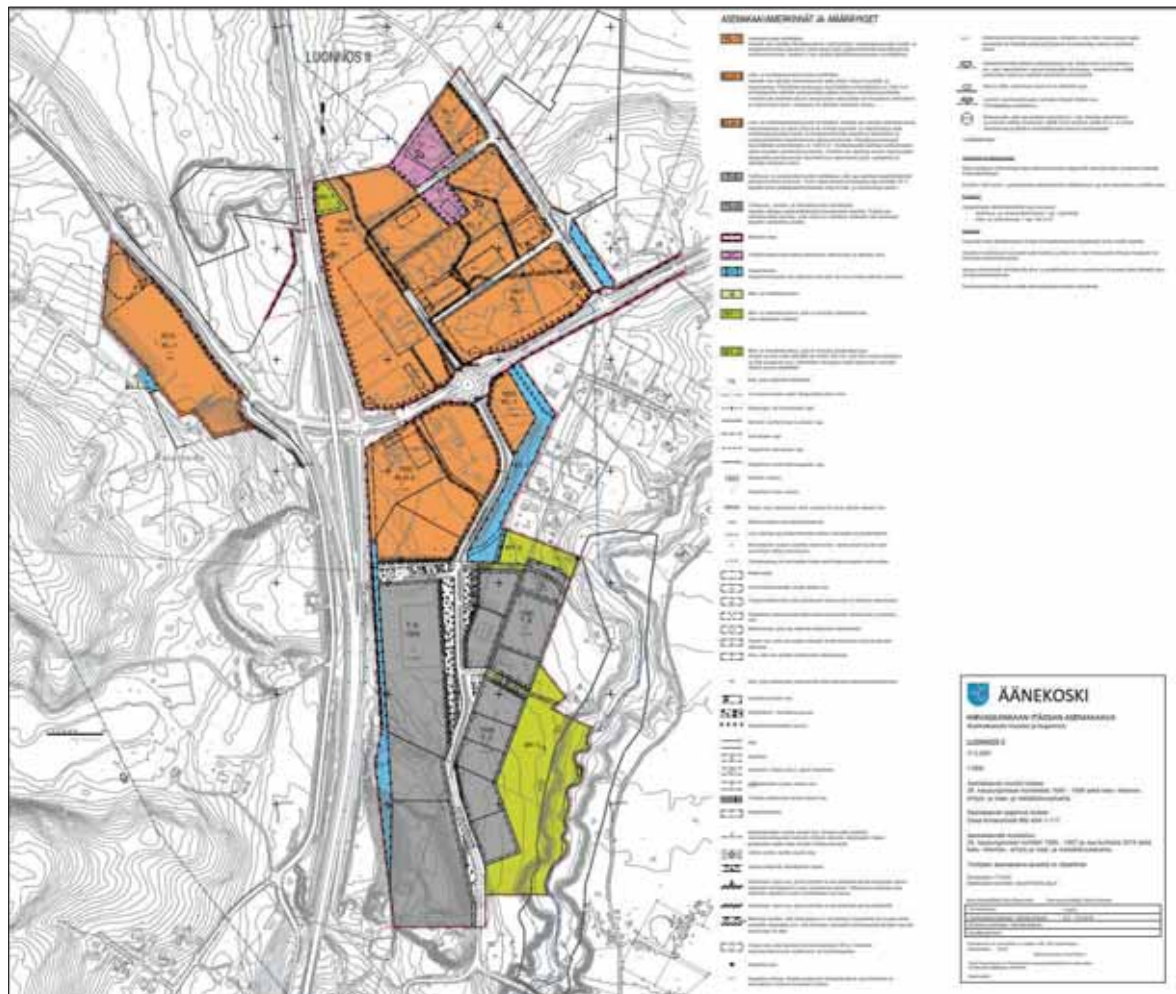
28.9.2023

Liike-, toimisto-, teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueita kaavaratkaisussa on osoitettu 37 hehtaaria, josta uutta on 9 hehtaaria. Erityisalueita on osoitettu 4 ha ja maa- ja metsätalousalueita kaavaratkaisun myötä muodostuu 5 hehtaaria. Katu- ja liikennealueita on osoitettu 9 ha, joista uusia on 1 ha (Kuva 1).

Lisäksi suunnittelussa on otettu huomioon mahdollinen rakentamisen laajennusalue (n. 6 ha), jonka on oletettu rakentuvan myös KL-alueeksi. Alue sijaitsee kuvassa 4 esitetyn asemakaavamuutoksen pohjoispuolella, Rannankyläntien varressa. Alueelle on myös esitetty suojaviheralueita, maa- ja metsätalousalueita sekä maa- ja metsätalousalueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja. Hirvaskan-kaan itäosan asemakaavassa on myös katualueita ja yleisen tien alueita. Puruntien yritystonttien asemakaavan muutosalueelle (Kuva 3) esitetään liikerakennusten korttelialuetta sekä katualuetta.

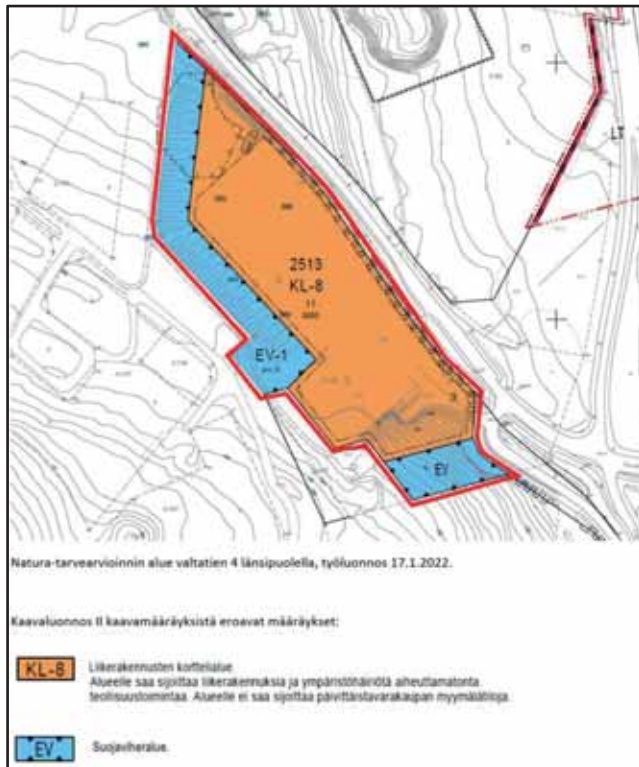
VT4 länsipuolella entisellä maa-ainesten ottoalueella kaavan työluonnoksessa (Kuva 2) alue on merkitty Liikerakennusten korttelialueeksi (KL-8). Hirvasjoen Natura-osa-alueelle ulottuu etelässä länsipuolella osittain kaavamerkintä MY-1/s, jolla merkitään maa- ja metsätalousvaltaista luontoarvoja omaavaa aluetta, jolla ympäristö säilytetään. Hirvasjoen Natura-rajauksen pohjoispäässä länsipuolella on MY-2-aluetta, jolla puustoa tulee hoitaa niin, että liito-oravan elin- ja liikkumismahdollisuudet säilyvät. MY-alueiden väliin jäävät kaavassa teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueet T-5 ja TL-2, joilla ei saa harjoittaa ympäristöä häiritsevää toimintaa.

28.9.2023

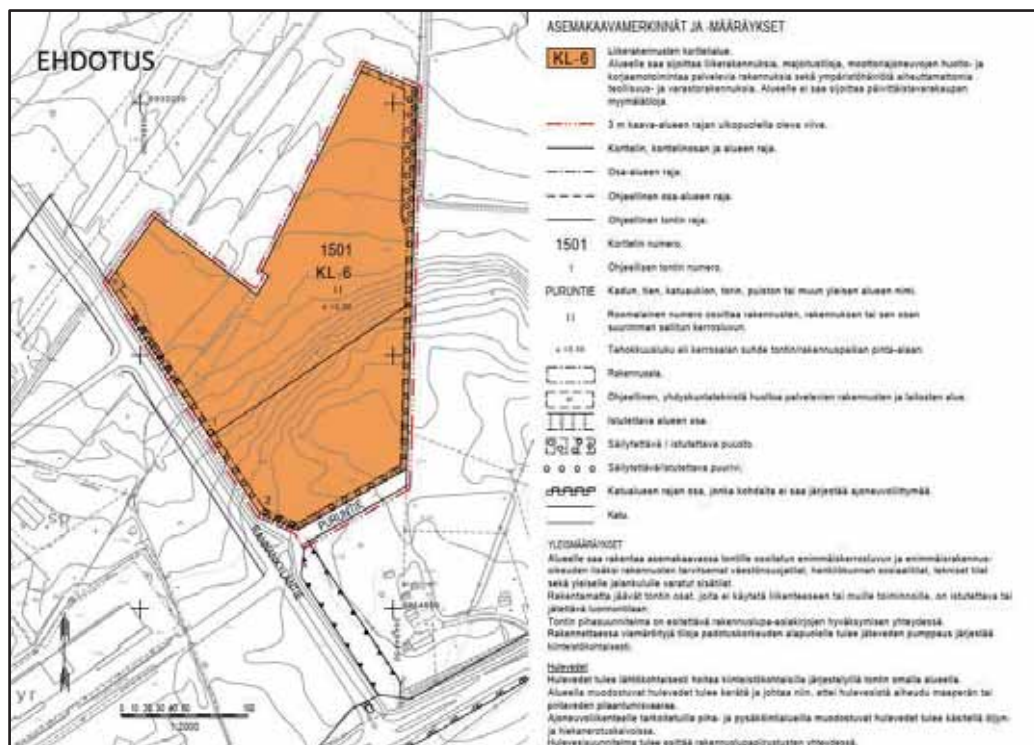

Kuva 1. Hirvaskankaan itäosan asemakaavan muutos, luonnos II (17.05.2021).

28.9.2023

Kuva 2. Tässä Natura-arvioinnissa käytettävä työluonnos (17.1.2022) kaava-alueesta VT4 länsipuolella. Muut kaavamääräykset: luo-2 = törmäpääskyn pesintäalue, pv-3 = vedenhankinnalle tärkeä pohjavesialue.

Kuva 3. Puruntien yritystonttien asemakaavan muutoksen työluonnos (12.4.2021).

3.3 Pohjavedet ja maaperä

Kaava-alue sijaitsee suurilta osin Hirvaskankaan pohjavesialueella (0989251), joka virtaa luoteesta kaakkoon. Pohjavesialue ja sen muodostumisalue sekä Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura-alueet on esitetty kuvassa 5. Pohjavesialue on luokiteltu muuksi vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Pohjavesialueen määrällinen tila on hyvä, mutta kemiallinen huono. Pohjavesialueella ei nykyisellään ole vedenottoa.

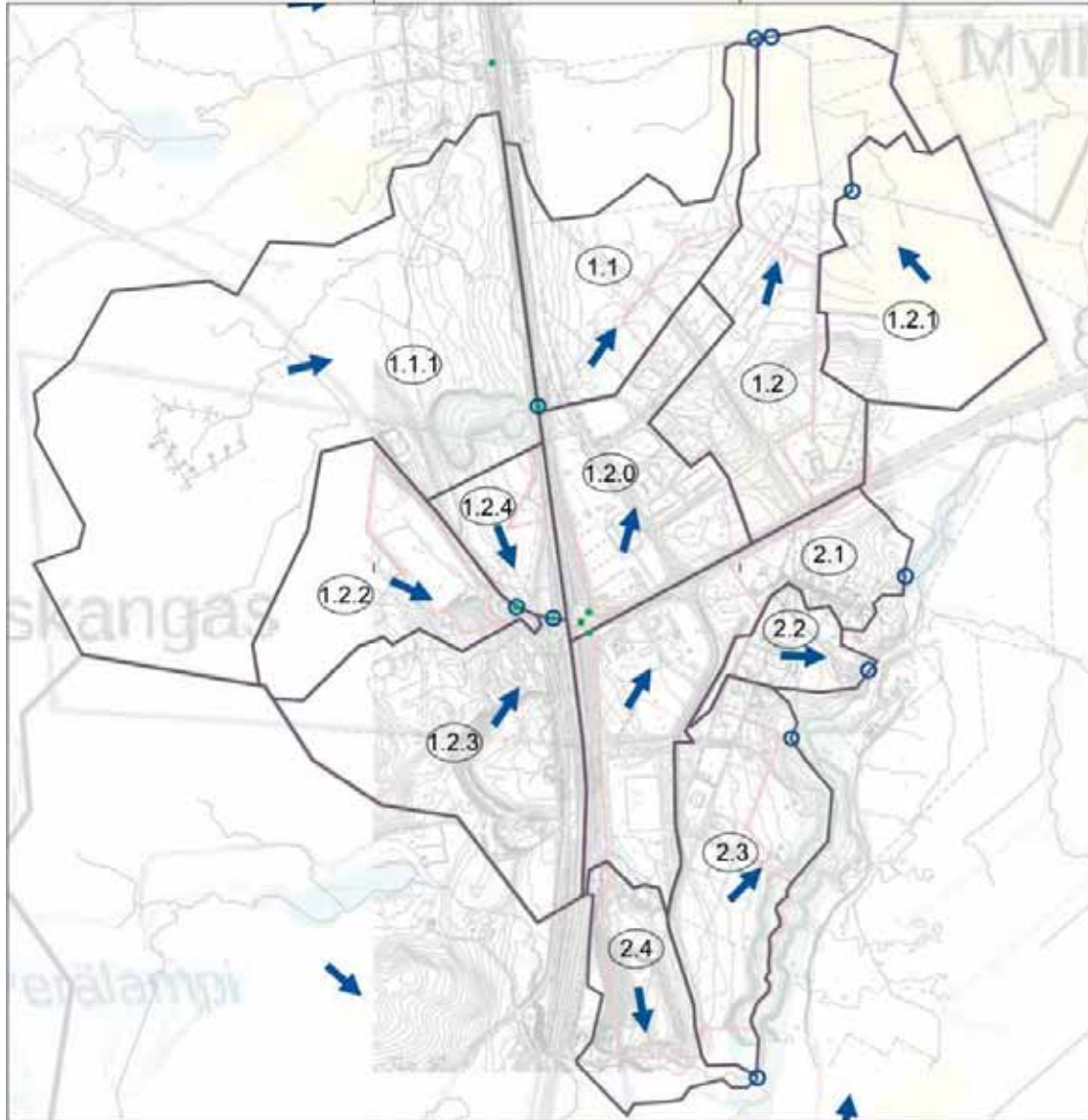
Kuva 4. Pohjavesialue ja pohjaveden muodostumisalue.

Maaperä on maaperäkartan perusteella karkearakeista maalajia, jonka päälajitetta ei ole selvitetty. Suunnittelualue sijoittuu Laukaan-Saarijärven-Kokkolan harjujaksolle, joka on pääosin hiekkaa, mutta ytimen alueelta löytyy myös soraa.

Kylmähaudan Natura-alueen osalla sijaitsee Kylmähaudan lähteikkö, joka kuuluu Keski-Suomessa hyvin harvinaisiin rinne- ja lähteikkösoihin. Lähde purkaa vetensä 7,5 l/s virtaamalla Kylmäpuroon, joka kulkee VT4 ja Rannankyläntien ali suunnittelualueen pohjoisosissa. Kylmähaudan lähteikön valuma-alueen lounaisosassa on maaperältään kallioista moreenialuetta noin 39 % (noin 37,7 ha) ja loput valuma-alueesta on hiekka- ja sora muodostumaa noin 61 % (noin 58 ha).

3.4 Valuma-alueet ja -reitit

Suunnittelualue sijaitsee Hirvasjoen valuma-alueella, joka kuuluu Kymijoen (14) -päävesistöön. Alueen lähiympäristön vedenjakajat, pintavalunnan valumissuunnat sekä virtausreitit on esitetty kuvassa 6. Suunnittelualueen hulevedet päätyvät asemakaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevaan Niiniveteen Kylmäpuroa ja Hirvasjokea pitkin. Kylmäpuro on pohjavesivaikutteinen puro. Hirvasjoki on kohtalaisen nopeasti virtaava, hiekkapohjainen, leveä ja matala joki.

Kuva 5. Hulevesien päävirtausreitit ja valuma-alueet, joilla suunnittelualue sijaitsee.

Ensimmäiseen päävaluma-alueeseen kuuluvat valuma-alueet purkavat Kylmäpuron kautta Niiniveteen. Toiseen päävaluma-alueeseen kuuluvat valuma-alueet purkavat Hirvasjoen kautta Niiniveteen. Valuma-alueiden 1.2.2, 1.2.3 ja 1.2.4 hulevesien on oletettu virtaavan kohti valuma-aluetta 1.2.0.

3.5 Hulevesien käsittely

Alueen hulevesiselvityksessä (FCG Finnish Consulting Group Oy 2021a) todetaan:

- Hulevesien hallinta toteutetaan tonteilla ja erikseen varatuilla alueilla ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä.
- Hulevesien hallinta toteutetaan tonttien alueella ensisijaisesti öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen imeyttämällä. Tonttikohtaisiin viivytysjärjestelmiin on päädytty, jotta pohjavesien liikaantumisen riski hulevesien johtamisen aikana saadaan mahdollisimman pieneksi ja hallinta pystytään toteuttamaan tonttien alueella. Kiinteistön vettä läpäisemättömiltä pinoilta muodostuvat hulevedet tulee johtaa viivytysrakenteisiin, joiden mitoitustilavuus on 1 m³ viivytystilavuutta 100 m² vettä läpäisemätöntä pintaa kohti. Rakenteiden tulee tyhjentyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestä ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.
- Mikäli imeyttäminen ei ole mahdollista, hulevedet viivytetään öljyn- ja hiekanerotuksen jälkeen.
- Asemakaavaan suositellaan velvoitetta viherkatoista.
- Rakennusvaiheen hallintamenetelmät suunnitellaan tapauskohtaisesti.
- Viivytysten mitoituksessa on käytetty ehdotettua kaavamääräystä 1 m³ viivytystilavuutta per 100 m² läpäisemätöntä pinta ja 1/5a toistuvaa 15 minuutin sadetta.
- Maankäytön tiivistyminen kasvattaa virtaamia.
- Viivytyksillä saadaan mallinnuksen mukaan pienennettyä valuma-alueen 2.1, 2.4 ja 1.2.2 (Kuva 5) virtaamia alle nykytilan ja valuma-alueiden 2.3 ja 1.2 virtaamia lähes nykytilan tasolle.
- Suunnitellut viivytysratkaisut pienentävät hulevesivirtaamia vähintään lähes nykytilan tasolle ja öljyn- ja hiekanerotus estää hulevesien laatuhaittoja, joten vaikutukset ympäröivään luontoon jäävät pieneksi.

3.6 Luonnon ympäristö

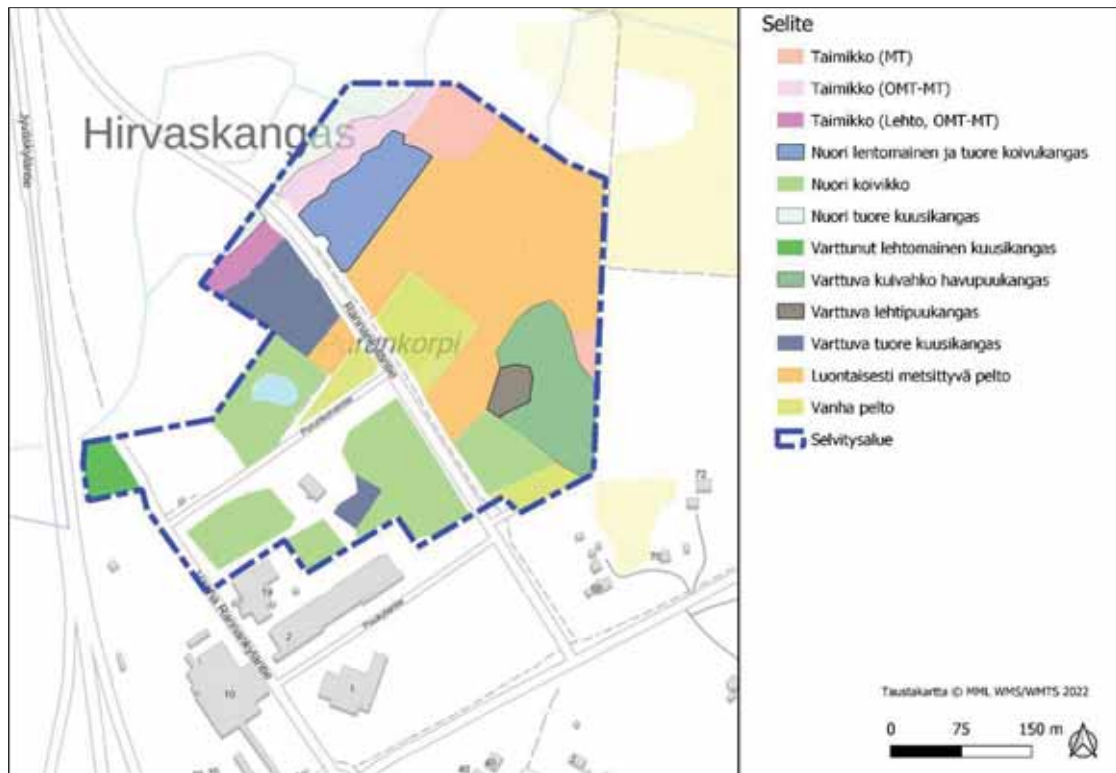
Suunnittelualueen pohjoisosassa Purunkorven laajennusalueella on tehty luontoselvitys vuonna 2022 (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022) ja kaava-alueen eteläosassa vuonna 2021 (FCG Finnish Consulting Group Oy 2021b).

Pohjoisosan osalla kasvillisuus on pääosin vanhaa peltoa ja metsittynyttä peltoa. Kangasmetsäosat ovat lehtomaista ja tuoretta kangasta sekä kuivahkoa kangasta (Kuva 6). Eteläosalla Hirvasjoen varressa on vanhaa tuoretta lehtoa, tuoretta ja lehtomaisen kankaan kuusikkoa, paikoin korpea ja Hitonlahdentien varressa avohakattua kuivahkoa kangasta. Hitonlahdentien länsipuolella on vanha maa-ainesottoalue.

Purunkorven luodeosalla kaava-alueen rajan tuntumassa menee arvokas luontokohde Hirvaskankaan Kylmäpuro, joka pohjavesivaikutteinen puro. Kaava-alueella Kylmäpuron varressa kasvaa silmälläpidettävät kaislasara ja korpinurmikka (mm. Oja 2011). Puusto on alle 10-vuotista taimikkoa. Länsiosalla puronvarressa kasvillisuus on lehtoa, joka muuttuu pois päin purosta mentäessä

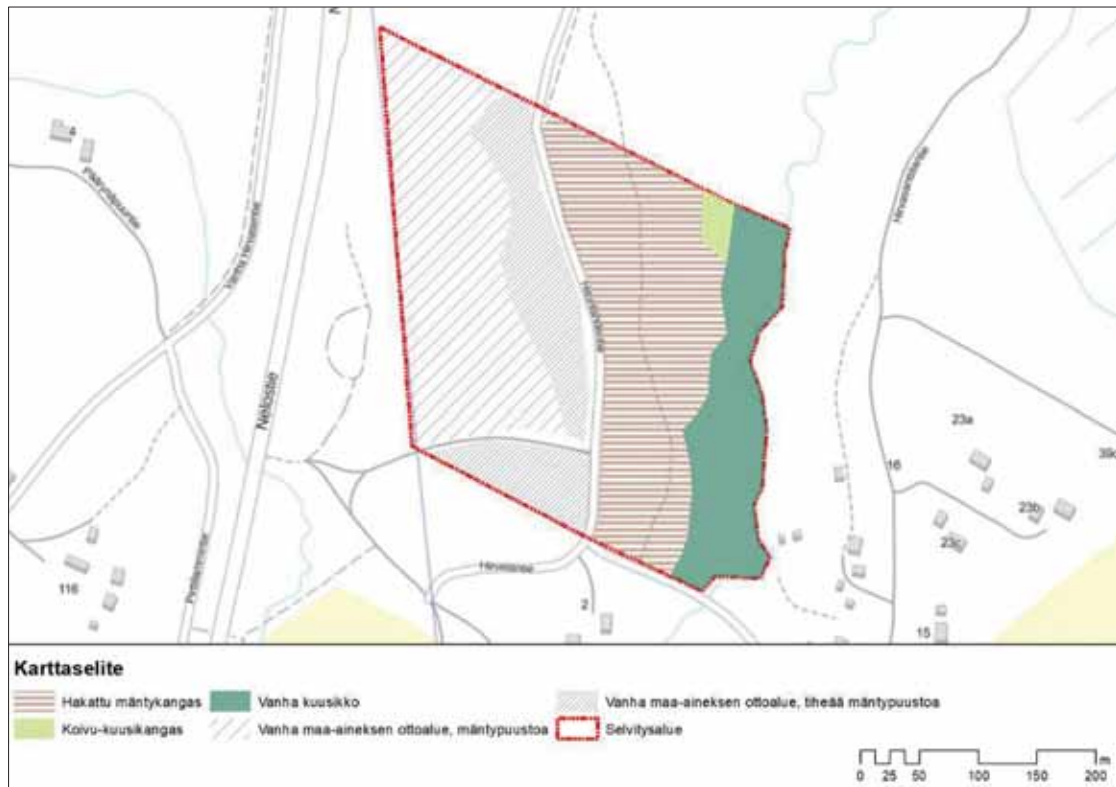
28.9.2023

tuoreeksi ja lehtomaiseksi kankaaksi. Itäosalla puronvarressa on tulva-alaista ja paikoin soistunutta kiiltopaju-sara- ja heinävaltaista kasvillisuutta ja lehtomaista kangasta.

Kuva 6. Kasvillisuuden yleiskuva Purunkorven alueella (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022).

28.9.2023

Kuva 7. Kaava-alueen eteläosan luontotyypit (FCG Finnish Consulting Group Oy 2021b).

Kuva 8. Hirvaskankaan Kylmäpuro on pohjavesivaikutteinen puro, jonka pohjassa menee vesiottoputkia.

4 Natura-arvioinnin perusteet

4.1 Yleistä

Natura-arviointimenettely noudattaa ennalta varautumisen periaatetta, jonka mukaisesti arvioinnissa on osoitettava, ettei haitallisia vaikutuksia aiheudu alueen koskemattomuuteen. Tästä syystä asianmukainen arviointi on oltava riittävän yksityiskohtainen ja riittävän hyvin perusteltu, jotta voidaan osoittaa haitallisten vaikutusten puuttuminen alan parhaan olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella (Euroopan komissio 2021).

4.2 Menettelyvaiheet

Natura -menettelyssä on kolme päävaihetta, jotka on säädetty luontodirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdassa (Euroopan komissio 2021):

Ensimmäinen vaihe: Selvitys

Menettelyn ensimmäinen osa koostuu ennakoarviointivaiheesta ("selvitys"), jossa selvitetään, liittyykö suunnitelma tai hanke suoraan Natura-alueen käyttöön tai onko se tarpeellinen alueen käytön kannalta, ja jos näin ei ole, onko se omiaan vaikuttamaan alueeseen merkittävästi (joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa) alueen suojelutavoitteiden kannalta. Selvitys on ennakoarviointivaihe, joka yleensä voi perustua jo olemassa oleviin tietoihin.

Toinen vaihe: Asianmukainen arviointi

Jos todennäköisiä merkittäviä vaikutuksia ei voida sulkea pois, menettelyn seuraavassa vaiheessa arvioidaan suunnitelman tai hankkeen (joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa) vaikutusta alueen suojelutavoitteisiin ja varmistetaan, vaikuttaako se Natura-alueen koskemattomuuteen, ottaen huomioon mahdolliset lieventävät toimenpiteet. Toimivaltaiset viranomaiset päättävät suunnitelman tai hankkeen hyväksymisestä asianmukaisen arvioinnin tulosten perusteella.

Natura-arvioinnista säädetään luonnonsuojelulaissa (9/2023) sekä luontodirektiivin 6. artiklassa. Luonnonsuojelulain 35 §:ssä säädetään, että jos hanke tai suunnitelma yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on verkostoon sisällytetty, on hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan arvioitava nämä vaikutukset asianmukaisella tavalla.

Asianmukaiseen arviointiin kuuluvat seuraavat vaiheet:

1. Kerätään tietoja hankkeesta ja asianomaisesta Natura 2000 -alueesta.
2. Arvioidaan suunnitelman tai hankkeen vaikutuksia alueen suojelutavoitteiden kannalta erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa.
3. Varmistetaan, voiko suunnitelmalla tai hankkeella olla haitallisia vaikutuksia alueen koskemattomuuteen.
4. Tarkastellaan lieventäviä toimenpiteitä ja seurantaa.

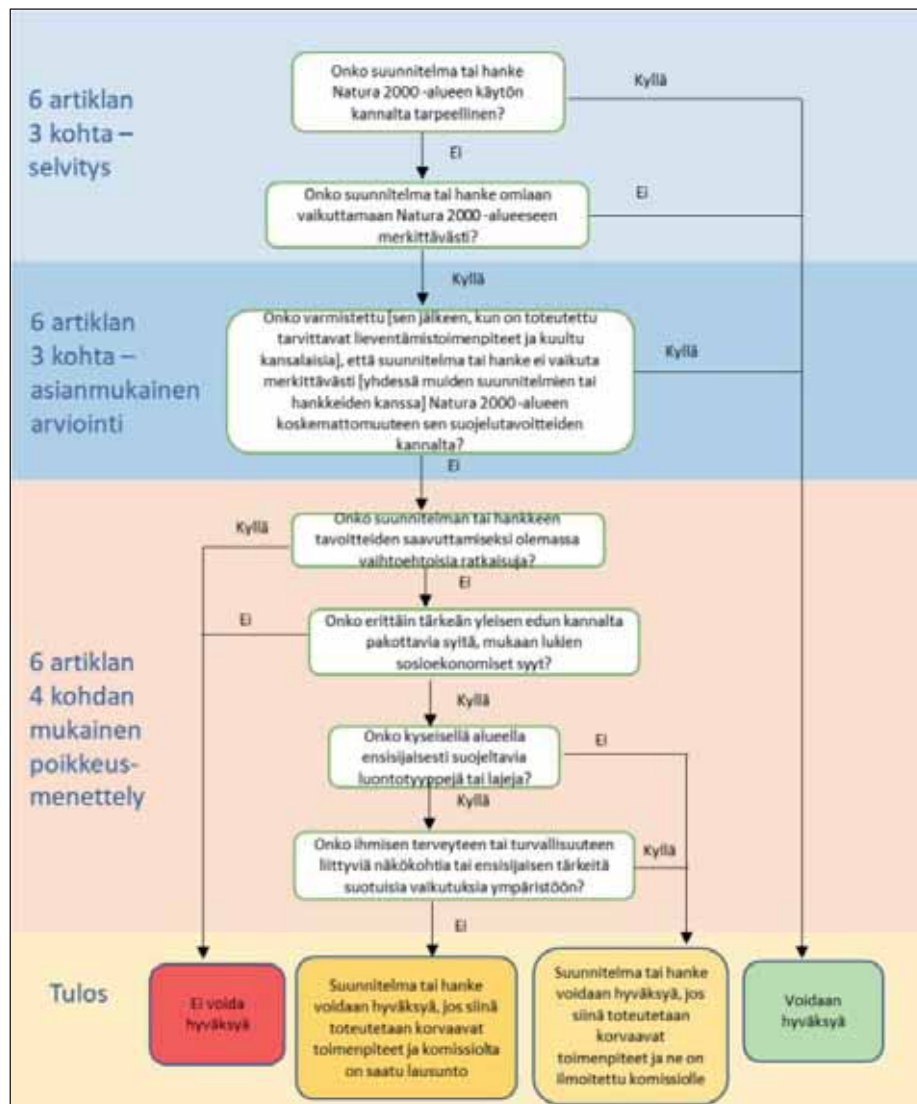
Kolmas vaihe: Poikkeaminen 6 artiklan 3 kohdasta tietyin edellytyksin

Menettelyn kolmanteen vaiheeseen mennään ainoastaan silloin, jos suunnitelman tai hankkeen toteuttaja katsoo arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta, että suunnitelma tai hanke olisi edelleen toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä. Tämä on mahdollista

vain, jos vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole, erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt ovat asianmukaisesti perusteltuja ja jos toteutetaan asianmukaisia korvaavia toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että Natura 2000-verkoston yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

Suunnitelman tai hankkeen toteuttajan on osoitettava ja toimivaltaisen viranomaisen vahvistettava ilman perusteltua epäilystä, että

- ensimmäisessä vaiheessa (selvitys) voidaan sulkea pois todennäköiset merkittävät vaikutukset
- toisessa vaiheessa (asianmukainen arviointi) voidaan sulkea pois Natura 2000 -alueen koskemattomuuteen kohdistuvat haitalliset vaikutukset.

Kuva 9. Natura 2000 -alueisiin liittyvien suunnitelmien ja hankkeiden arvioinnin kolme vaihetta (Euroopan komissio 2021).

5 Vaikutusarvioinnin toteutustapa

5.1 Aineisto ja menetelmät

5.1.1 Aluetta koskevat selvitykset ja tiedot

Tämä Natura-selvitys tehtiin virallisen Natura-tietolomakkeen, valtion suojelualueiden biotooppi-kuvioiden (Metsähallitus, 2022), olemassa olevan lajistotiedon (Suomen lajitietokeskus, 2022; Metsähallitus, 2021) perusteella. Lisäksi lähteenä on käytetty alueelta tehtyjä selvityksiä ja suunnitelmia, jotka koskettavat aluetta tai suunnittelualueet sijoittuvat sen läheisyyteen. Samoin kaavahankkeen yhteydessä on tehty viitasammakko-, liito-orava- ja kasvillisuus selvitys (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022), jonka aineistoja ja tuloksia on hyödynnetty soveltuvin osin.

Arvioinnissa on tukeuduttu myös arvioinnin tekijöiden asiantuntemukseen suojeluperusteissa mainittujen luontotyyppien alueellisesta levinneisyydestä ja edustavuudesta sekä Natura-luontotyypeille ominaisen lajiston levinneisyydestä, ekologiasta ja käyttäytymisestä.

- Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki Natura -alueen (FI0900011) tietolomake (08/1996, päivitetty 05/2002).
- Natura 2000 -maastoinventointitiedot. Keski-Suomen Ympäristökeskus (Hallman, J. & Virnes, P. 17.6., 18.6. ja 24.6.1996).
- Horppila, P. ja Saari. V. 1991: Uhanalaisen purolaakasammaleen (*Plagiotheucium platyphyllum*) ja muun harvinaisen kasvilajiston suojelu Äänekosken Kylmähaudassa.
- Kylmähaudan/Kylmäpuron alueen uhanalaistiedot (laji.fi).
- Luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arvio Hirvaskankaan eritasoliittymän rakentamisesta vaikutuksista läheisen Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki alueeseen (FI0900011) sekä arvio hankkeen vaikutuksista lähistöllä sijaitseviin liito-oravaesiintymiin (Oja ja Oja 2007).
- Selvitys Kylmähaudan lähteen valuma-alueesta. Hirvaskankaan asemakaavan laajennus. Uuraisten kunta (Sweco Ympäristö Oy 2015)
- Natura -arvioinnin tarve Kylmähaudan Natura -alueelle. Uuraisten kunta ja Äänekosken kaupunki (Ala-Risku 2015)
- Valtatie 4 parantamiseen Hirvaskankaan kohdalla. Hankkeen vaikutusten arviointi Hirvaslähteeseen. Tiehallinto, Keski-Suomen tiepiiri. Vt 4 Hirvaskankaan liittymä, Äänekoski, Uurainen (WSP Environmental Oy 2009)
- Liito-oravakartoitus 2015. Hirvaskankaan asemakaava-alueen laajennus (Rahinantti 2015).

5.1.2 Kaava-aineisto

Arviointi pohjautuu seuraaviin kaavakarttoihin ja selostukseen.

- Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset 992/25/9. Kaavaluonnos II selostus ja siihen liittyvä kaavaluonnoskartta (17.5.2021).
- Äänekosken kaupunki. Työluonnos kaava-alueesta VT4 länsipuolella (17.1.2022)

- Uuraisten kunta. Hirvaskankaan osayleiskaavan osittainen kumoaminen. Kaavaehdotusselostus ja siihen liittyvä kaavaehdotuskartta 22.11.2022.

5.1.3 Muu arviointia tukeva aineisto

Arvioinnissa on hyödynnetty seuraavia ohjeistuksia, aineistoja ja selvityksiä:

- Natura 2000 -luontotyyppiopas (Airaksinen & Karttunen 2001)
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle (Mäkelä & Salo 2021)
- SYKE, Latauspalvelu LAPIO (<https://paikkatieto.ymparisto.fi/lapio/latauspalvelu.html>) (10/2022)
- Euroopan komissio (2000). Natura 2000–alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset.
- Lähteikköjen lajisto ja suojelutilanne (Ilmonen 2014).
- Kaavoja varten alueella tehdyt luontoselvitykset
- Kylmähaudan seuranta-aineisto 2018–2020 (vedenlaatu, pohjaveden pinnat, kasvillisuus ja virtaamat). Ei julkaistu.

5.2 Arvioinnin kohdistaminen

Natura-arvioinnissa keskitytään suojelun perustana oleviin luontotyypeihin tai lajeihin. Luonnon arvot ilmenevät Natura-tietolomakkeista ja ne ovat:

- SAC-alueilla luontodirektiivin liitteen I luontotyyppiä tai
- SAC-alueilla luontodirektiivin liitteen II lajeja tai
- SPA-alueilla lintudirektiivin liitteen I lintulajeja tai
- SPA-alueilla lintudirektiivin 4.2 artiklassa tarkoitettuja muuttolintuja.

SAC-alueilla arviointi kohdistuu vain alueen suojeluperusteissa mainittuihin luontotyypeihin ja lajistoon. SPA-alueilla arviointivelvollisuus ei kohdistu luontotyypeihin eikä luontodirektiivin liitteen II lajeihin, vaikka ne Natura-tietolomakkeella olisikin mainittu. Vastaavasti SAC-alueilla ei arvioida vaikutuksia lintudirektiivin mukaiseen lajistoon. Vallitsevan käytännön mukaan myös SAC-alueilla on kuitenkin tarkasteltu myös hankkeen vaikutuksia Natura-alueen luontotyypeille ominaiseen lajistoon, kuten linnustoon. Tarkastelu on kuitenkin jossain määrin suppeampi, eikä Natura-arvioinnissa edellytetä tarkasteltujen vaikutusten huomioimista osana alueen kokonaisarviointia.

5.3 Arvioinnin kriteerit

5.3.1 Alueen herkkyys

Natura-alueverkostoon sisällytettyjen alueiden tavoitteena on ylläpitää luontotyyppien ja lajien suojelutason säilymistä suotuisana. Arvioinnissa huomioidaan alueen ja luontotyyppien herkkyys vaikutuksille.

5.3.2 Vaikutusten suuruus ja todennäköisyys

Natura-alueiden luontotyypeihin ja lajistoon kohdistuvien vaikutusten suuruudelle on vaikea määrittää selkeitä rajoja, sillä lajin tai luontotyypin suojelutason säilyminen suotuisana riippuu luontotyypin/lajin yleisyydestä/harvinaisuudesta, Natura-alueen koosta ja sen luontotyyppi/lajijakau-

28.9.2023

masta sekä luontotyyppin/lajin yleisyydestä/harvinaisuudesta koko alueverkostossa. Tämän vuoksi vaikutuksen suuruudelle ei esitetä erillistä kriteeristöä.

Vaikutusten todennäköisyyttä on arvioitu seuraavan luokituksen mukaisesti: varma, erittäin todennäköinen, todennäköinen, odotettavissa, ennakoitavissa ja epätodennäköinen sekä erittäin epätodennäköinen.

5.3.3 Vaikutusten merkittävyys

Luonto- tai lintudirektiivissä ei ole määritetty, milloin luonnonarvot heikentyvät tai merkittävästi heikentyvät. Euroopan komission julkaisemassa ohjeessa (Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset) todetaan, että vaikutusten merkittävyys on kuitenkin määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet. Mikäli ilmenee, että vaikutus on epävarma, suunnitelma myös heikentää merkittävästi Natura-arvoja (varovaisuusperiaate).

Luontoarvojen heikentyminen voi olla merkittävää jos:

- Suojeltavan lajin tai luontotyyppin suojelutaso ei hankkeen toteutuksen jälkeen ole suotuisa.
- Olosuhteet alueella muuttuvat hankkeen tai suunnitelman takia niin, ettei suojeltavien lajien tai elinympäristöjen esiintyminen ja lisääntyminen alueella ole pitkällä aikavälillä mahdollista.
- Hanke heikentää olennaisesti suojeltavan lajiston runsautta.
- Luontotyyppin ominaispiirteet turmeltuvat tai osittain häviävät hankkeen takia.
- Ominaispiirteet turmeltuvat tai suojeltavat lajit häviävät alueelta kokonaan.

Arvioinnissa kielteisten vaikutusten merkittävyys arvioitiin kohteen herkkyyden ja muutoksen suuruusluokan perusteella seuraavia luokkia käyttäen: erittäin suuret vaikutukset, suuret vaikutukset, kohtalaiset vaikutukset, vähäiset vaikutukset ja ei vaikutuksia. Näistä merkittäviä vaikutuksia ovat erittäin suuret ja suuret vaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa käytettiin myös apuna Byronin (2000) esitystä vaikutusten merkittävyyden luokituksesta (Taulukko 1).

Vaikutusten merkittävyydestä voidaan todeta, että mikäli suunnitelma tai hanke tuottaa suuren merkittävän vaikutuksen luontotyyppille tai lajille, niin vaikutukset ovat merkittävästi suojeluperusteita heikentäviä. Tällöin suunnitelma tai hanke heikentää luontotyyppiä tai lajia siten, että luontotyyppi tai laji häviää pitkällä tai lyhyellä aikavälillä.

Taulukko 1. Vaikutusten merkittävyyden luokitus (Byron 2000).

Merkittävä vaikutus	Kohtalainen vaikutus	Vähäinen vaikutus
Elinympäristön kyky ylläpitää kansainvälisesti arvokasta luontotyyppiä ja sen lajistoa menetetään pysyvästi.	Kansallisesti merkittävän lajin pysyvä menetyksen elinympäristön, hävittämisen tai häirinnän myötä.	Paikallisesti arvokkaan alueen luontotyyppien toiminnan heikkeneminen tai lajien menetys, palautuu nopeasti vaikutuksen päätyttyä
Haitallinen vaikutus alueen eheyteen, missä alueen eheydellä tarkoitetaan sitä ekologista rakennetta ja toimintaa, joka ylläpitää alueen luontotyyppijä, luontotyyppien muodostamia kokonaisuuksia sekä lajien populaatioita	Kansainvälisesti tai kansallisesti tärkeän alueen haavoittuminen siten, että se vaarantaa alueen kyvyn ylläpitää luontotyyppijä ja lajeja, joiden perusteella alue on suojeltu. Palautuu osittain tai kokonaan kun vaikutus lakkaa.	Vaikutus kohdistuu ainoastaan pieneen osaan paikallisesti arvokkaasta alueesta ja sellaisella voimakkuudella, että ekosysteemien avaintoiminnot säilyvät.
Suojellun tai kansallisesti tärkeän harvinaisen lajin pysyvä menetyksen sen kasvupaikan menettämisen, hävittämisen tai häirinnän myötä	Vaikutus kohdistuu ainoastaan pieneen osaan kansallisesti arvokkaasta alueesta ja sellaisella voimakkuudella, että ekosysteemien toiminnalle ominaiset avaintoiminnot säilyvät.	

28.9.2023

Luonto- tai lintudirektiivissä mainitun luontotyyppin tai lajin pysyvä menetys ·	Pysyvä luontoarvojen menetys muulla alueella, jolla on merkitystä luonnon-suojelun kannalta.	
Kansallisesti merkittävän alueen niiden resurssien menetys, joiden perusteella alue on suojeltu.		

5.3.4 Vaikutuksen kesto

Vaikutuksen kesto vaikuttaa vaikutusten merkittävyyteen. Vaikutukset voidaan jakaa seuraavasti (Byron 2000):

- Pysyvä – vaikutukset, jotka jatkuvat yli yhden ihmissukupolven (>25 vuotta).
- Väliaikainen – vaikutuksen kesto vähemmän kuin 25 vuotta.
- Pitkäaikainen - vaikutuksen kesto 15–25 vuotta.
- Keskipitkä – vaikutuksen kesto 5–15 vuotta.
- Lyhytaikainen – vaikutuksen kesto alle 5 vuotta.

5.3.5 Vaikutukset koskemattomuuteen

Yksittäisiin luontotyyppihin ja lajeihin kohdistuvien vaikutusten lisäksi on arvioitava hankkeen vaikutukset Natura-alueen eheyteen (koskemattomuus). Alueen koskemattomuus liittyy alueen suojelutavoitteisiin, eikä se siten tarkoita koskemattomuutta sanan kirjaimellisessa tai fyysisessä merkityksessä.

Komission ohjeiden mukaan negatiivinen vaikutus alueen eheyteen on lopullinen kriteeri, jonka perusteella todetaan, ovatko vaikutukset merkittäviä. Luontodirektiivin 6 artiklan 3. kohta määrää, että viranomaiset saavat hyväksyä hankkeen tai suunnitelman vasta varmistuttuaan siitä, että se *”ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen”*. Komission tulkintaohjeessa todetaan, että koskemattomuus tarkoittaa *”ehjänä olemista”*. Tällöin on kyse siitä, että voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin tähtäyksellä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät *”mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan”*.

Tämä korostaa, että hanke tai suunnitelma ei saa uhata alueen koskemattomuutta eli koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena. Myös niiden luontotyyppien ja lajien kantojen täytyy säilyä elinvoimaisena, joiden vuoksi alue on valittu Natura-verkoston.

Eheyteen vaikuttavia tekijöitä ovat mm.:

- elinpiirit
- ruokailu- ja pesimäalueet
- ravinne- ja hydrologiset suhteet
- ekologiset prosessit
- populaatiot

Natura-alueen eheyden yhteydessä on huomioitavaa, että vaikka hankkeen tai suunnitelman vaikutukset eivät olisi mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset tai kohtalaiset vaikutukset moneen luontotyyppiin tai lajiin saattavat vaikuttaa alueen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan kokonaisuutena. Vaikutusten ei myöskään tarvitse kohdistua

suoraan alueen arvokkaisiin luontotyyppeihin tai lajeihin ollakseen merkittäviä, sillä ne voivat kohdistua esim. alueen hydrologiaan tai tavanomaisiin lajeihin ja vaikuttaa tätä kautta välillisesti suoje-luperusteina oleviin luontotyyppeihin ja/tai lajeihin (Söderman 2003).

Vaikutusten merkittävyyden arviointi alueen eheyden kannalta on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Vaikutusten merkittävyyden arviointi alueen eheyden kannalta (Byron 2000, mukaillen Södermanin 2003 mukaan).

Vaikutuksen merkittävyys	Kriteerit
<i>Merkittävä kielteinen vaikutus</i>	Hanke tai suunnitelma vaikuttaa haitallisesti alueen eheyteen, sen yhtenäiseen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan, joka ylläpitää elinympäristöjä ja populaatioita, joita varten alue on luokiteltu.
<i>Kohtalaisen kielteinen vaikutus</i>	Hanke tai suunnitelma ei vaikuta haitallisesti alueen eheyteen, mutta vaikutus on todennäköisesti merkittävä alueen yksittäisiin elinympäristöihin tai lajeihin.
<i>Vähäinen kielteinen vaikutus</i>	Kumpikaan yllä olevista tapauksista ei toteudu, mutta vähäiset kielteiset vaikutukset ovat ilmeisiä.
<i>Myönteinen vaikutus</i>	Hanke tai suunnitelma lisää luonnon monimuotoisuutta, esimerkiksi luodaan käytäviä eristyneiden alueiden välillä tai aluetta kunnostetaan tai ennallistetaan.
<i>Ei vaikutuksia</i>	Vaikutuksia ei ole huomattavissa kielteiseen tai positiiviseen suuntaan.

5.4 Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia arviointi koskee niitä suunnitelmia tai hankkeita, jotka on jo toteutettu tai hyväksytty mutta vielä kesken tai joista on tehty lupahakemus. Arvioinnissa on huomioitu kaikentyyppiset suunnitelmat tai hankkeet, jotka voivat yhdessä tarkasteltavan suunnitelman tai hankkeen kanssa aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia.

Tarkasteltavan Natura-alueen tapauksessa yhteisvaikutukset muodostuvat seuraavista suunnitelmista: voimassa oleva Hirvaskankaan asemakaava, suunnitteilla oleva Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuu-tos, valtatie 4 parantaminen välillä Vehniä-Kuorejoki sekä Äännekosken Hirvaskankaan–Koiviston osayleiskaavan muutos.

5.4.1 Voimassa olevat yleis- ja asemakaavat

Uuraisten puolella on voimassa oikeusvaikutteisen **Hirvaskankaan osayleiskaava ja rantayleiskaavan muutos -yleiskaava** (2006).

Kylmähaudan lähteikön pohjoispuolella Uuraisten puolella on voimassa 2018 lainvoiman saanut **Hirvaskankaan asemakaavan muutos**. Kaava-alueen alueen pinta-ala on 34,62 hehtaaria, josta korttelialuetta on 9,65 ha. Kaavoitettavasta pinta-alalasta 57 % on osoitettu rakentamattomina

28.9.2023

viheralueina (EV-, VL-, SL- ja SM- alueet). Asemakaavalla on osoitettu pohjavesialueelle uusia liiketilantontteja yhteensä noin 7 ha ja uutta katua vajaat 1,2 km.

Kaavassa alueella on toimitilarakennusten korttelialuetta KTY (liikerakennuksia sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia teollisuus- ja varistorakennuksia), maa- ja metsätalousaluetta M sekä suojaviheraluetta EV. Eteläosassa on muinaismuistoalue SM. Länsireunassa kaavamuuotosalueeseen sisältyy Uuraistentie – tiealuetta. Karvalinkatu on suunniteltu siten, että se mahdollistaisi raskaalle liikenteelle tarpeellisen kiertoreitin. Kerrosluku KTY-tonteilla on II ja rakennusoikeus on osoitettu tehokkuusluvulla $e=0,40$.

Hirvaskankaan asemakaavan muutoksessa on seuraavat määräykset:

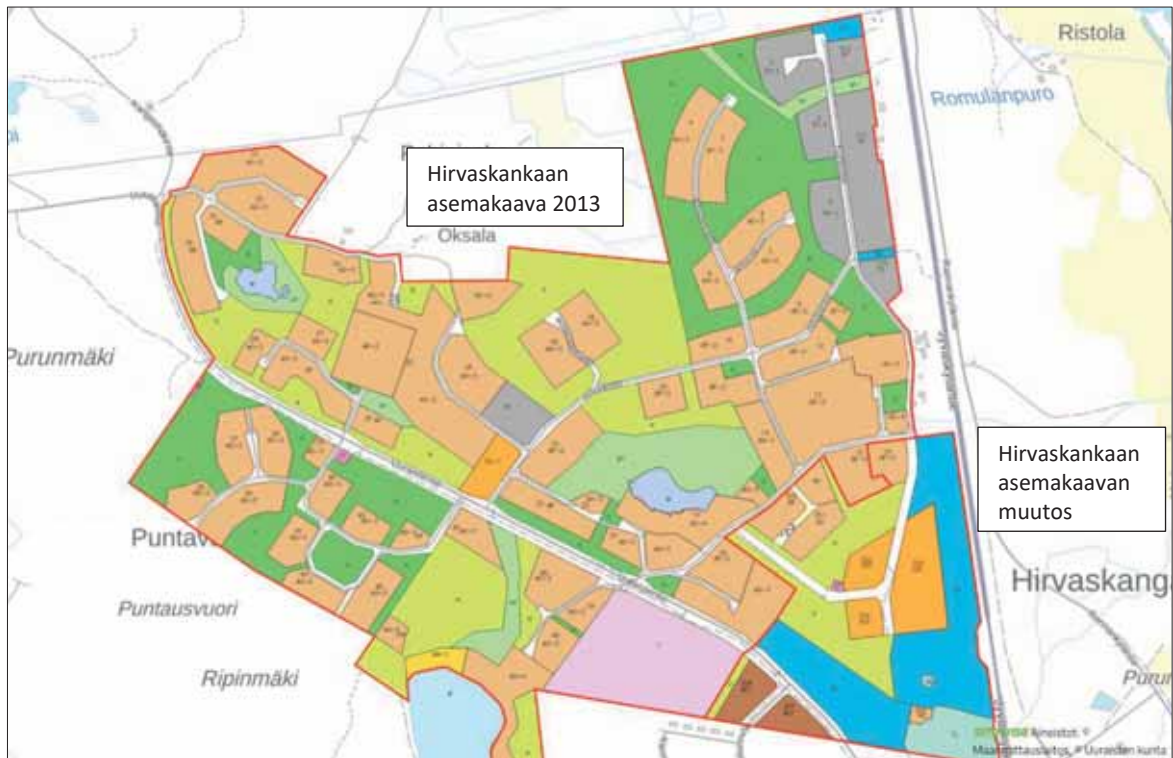
- Pohjavesien osalta on määräys, että lastaus- ja purkamisalueiden, ulkovarastoinnin ja ajoneuvoliikenteeseen ja pysäköintiin käytettävät alueet on eristettävä vettä läpäisemättömällä materiaalilla ja kertyvät sade- ja sulamisvedet johdetaan öljynerotuskaivojen kautta pois pohjavesialueelta.
- Pintavedet tulee johtaa viranomaisten osoittamaan paikkaan ja/tai viranomaisten edellyttämällä tavalla.

Hirvaskankaan asemakaavan muutoksen kaava-alue rajautuu **Hirvaskankaan asemakaava-alueeseen**. Asemakaavassa on osoitettu Hirvaskankaan pohjavesialueelle pientalotontteja yhteensä arviolta noin 35 ha. Kylmähaudan lähteikön valuma-alueelle sijoittuu kaava-alueesta noin 13 ha.

Suurin osa tonteista on rakennettu. Asemakaavan rakennustapaohjeissa määrätään asfaltoidut alueet pientalotonteilla vain auton säilytyspaikan yhteyteen. Y-alueelle entisellä soranottoalueella on rakennettu päiväkotia ja koulu. Piha-alueet ovat hiekka- ja sorapintaiset, ei asfaltoituja.

Uutta katua on merkitty pohjavesialueelle arviolta muutamia satoja metrejä. Maa-ainesten ottoalue on osoitettu yleisten rakennusten sekä liike- ja ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialueeksi. Rakennukset liitetään vesijohto- ja viemäriverkostoon.

28.9.2023

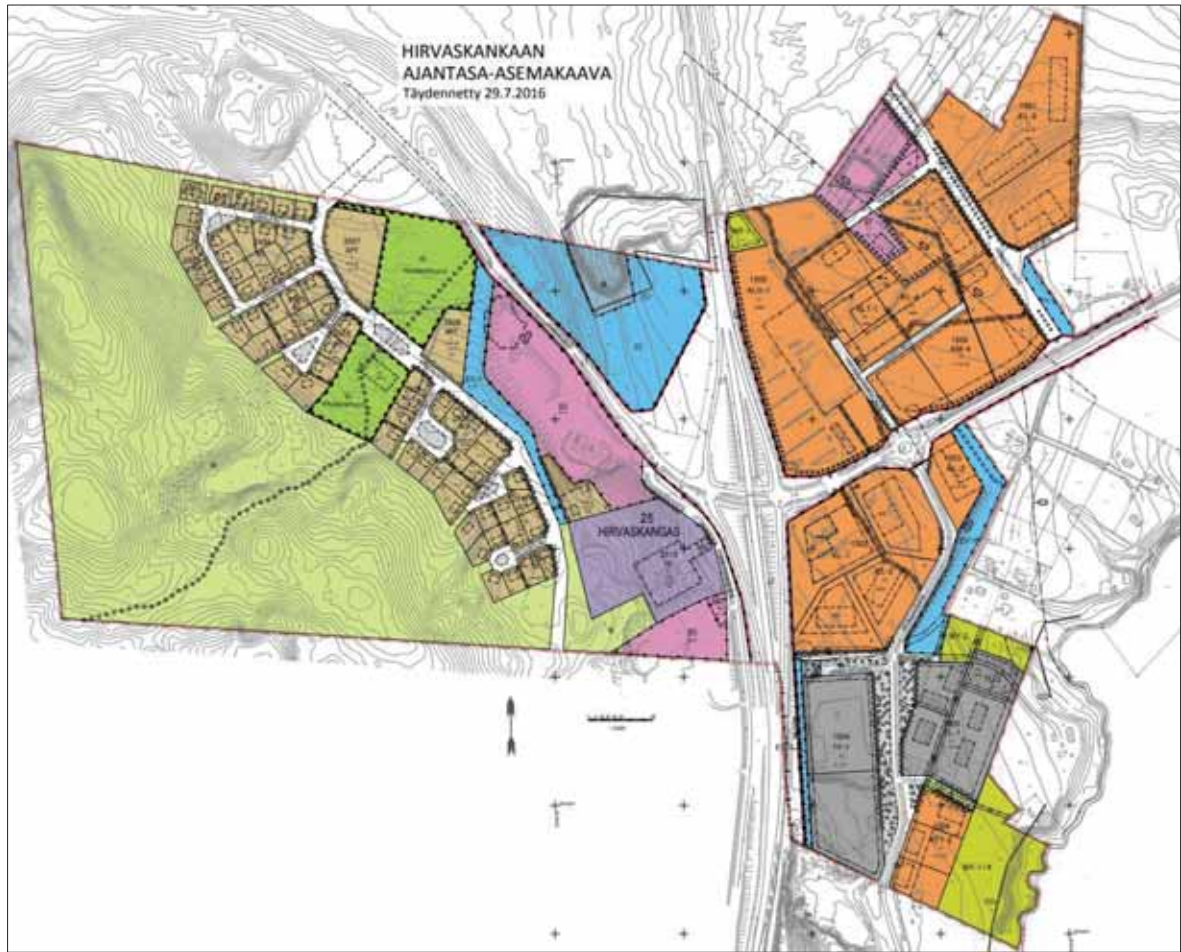
Kuva 3. Uuraisten puolella voimassa olevat asemakaavat.

5.4.2 Äänekoski

Äänekosken puolella on voimassa Hirvaskankaan-Koiviston osayleiskaavan muutos (2018). Alueella on voimassa useita 2000-luvulla hyväksytyjä asemakaavoja. Alueella on liikerakennusten (KL-1, KL-2, KL-4, KL-5), liikennepalveluiden (KLH-1) ja liikerakennusten ja ympäristöhäiriötä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten (KLT-1) korttelialuetta, liikerakennusten korttelialuetta, jolle saa sijoittaa myös vähittäiskaupan suuryksiköitä (KM-4), toimitilarakennusten korttelialuetta (KTY-2) sekä teollisuusrakennusten korttelialuetta, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia (TY-1), teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialuetta (TL-1, TL-2). Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten aluetta (ET), maa-ainesten ottoaluetta (EO), suojaviheraluetta (EV1, EV-2), maa- ja metsätalousaluetta (M, MY-1, MY-1s, MY-2) sekä tie- ja katualueita. Suurin osa alueesta on vedenhankinnalle tärkeällä pohjavesialueella (pv-1, pv-2).

Maa-ainesten ottoalueelle on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-2, törmäpääskyn pesintäalue). Polttoaineen jakelulle sallitut paikat on osoitettu erikseen pj-merkinnällä.

28.9.2023

Kuva 4. Äänekosken puolella ajantasainen asemakaava.

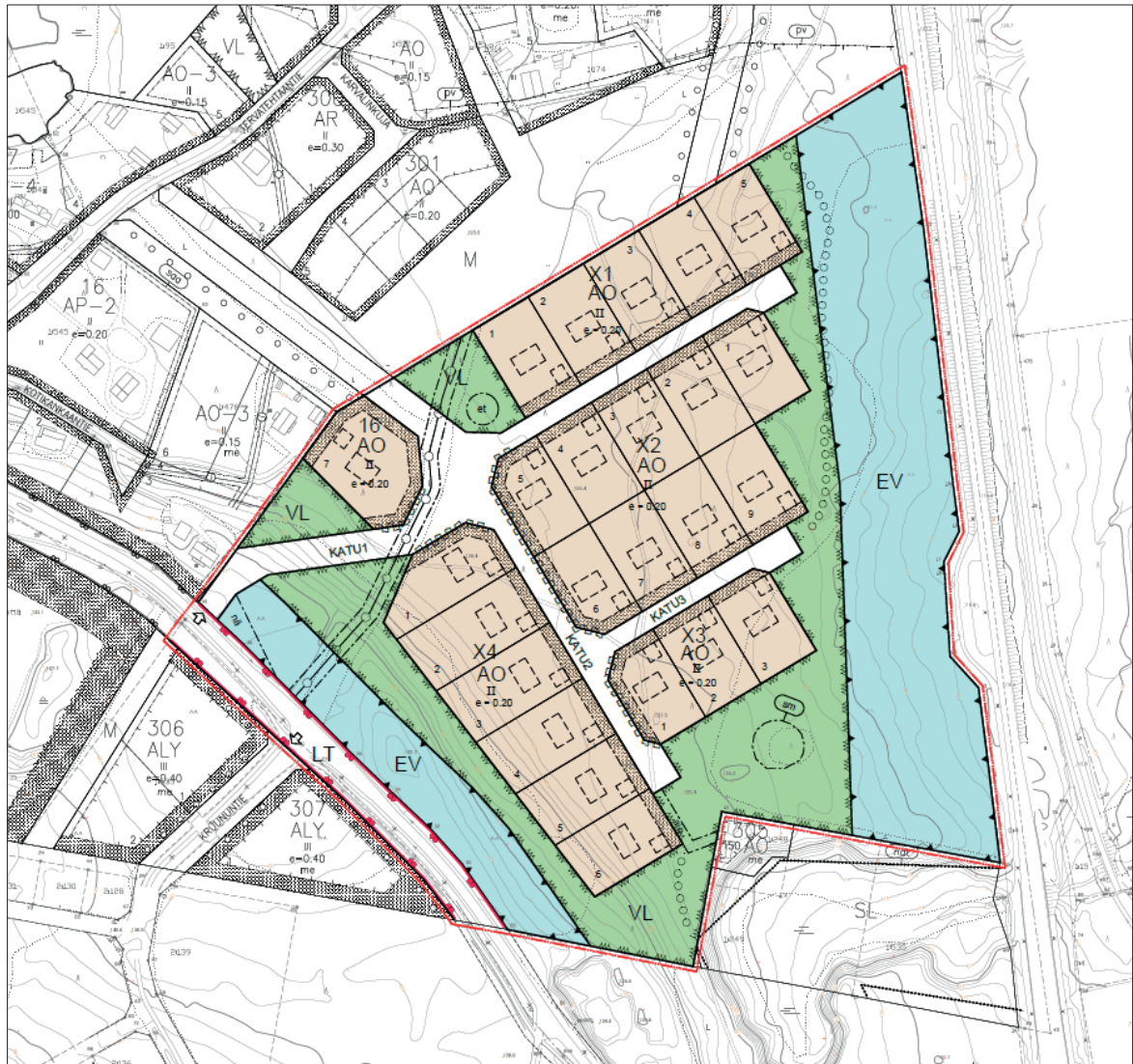
5.4.3 Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutos

Suunnittelualue sijaitsee nelostien länsipuolella Kangashäkissä, Hirvaskankaan läheisyydessä. Alue on pääosin Uuraisten kunnan omistamaa kiinteistöä Hirvikulma (892-402-1-535).

Asemakaavamuutos koskee voimassa olevan asemakaavan kortteleita 16 ja 302-304, Karvalinkadun ja Karvalinpolun katualueita, Uuraistentien maantiealuetta sekä niihin liittyviä maa- ja metsätalous - sekä suojaviheralueita.

Kaava-alueen alueen pinta-ala on 20 hehtaaria, josta korttelialuetta on noin 9,6 ha. Kaavoitettavasta pinta-alalasta 48 % on osoitettu rakentamattomina viheralueina (EV, VL-alueet). Asemakaavalla osoitetaan AO-kortteleita yhteensä noin 7,8 ha (39 %) ja uutta katua noin 1,8 (ha).

28.9.2023

Kuva 10. Ote Hirvikulman asemakaavamuutos kaavaluonnoskartasta.

Taulukko 3. Kaavan maankäyttömuotojen pinta-alat.

Kaava	Ala (ha)
EV	5,3
VL	4,3
AO	7,8
Katu	1,8
	19,2

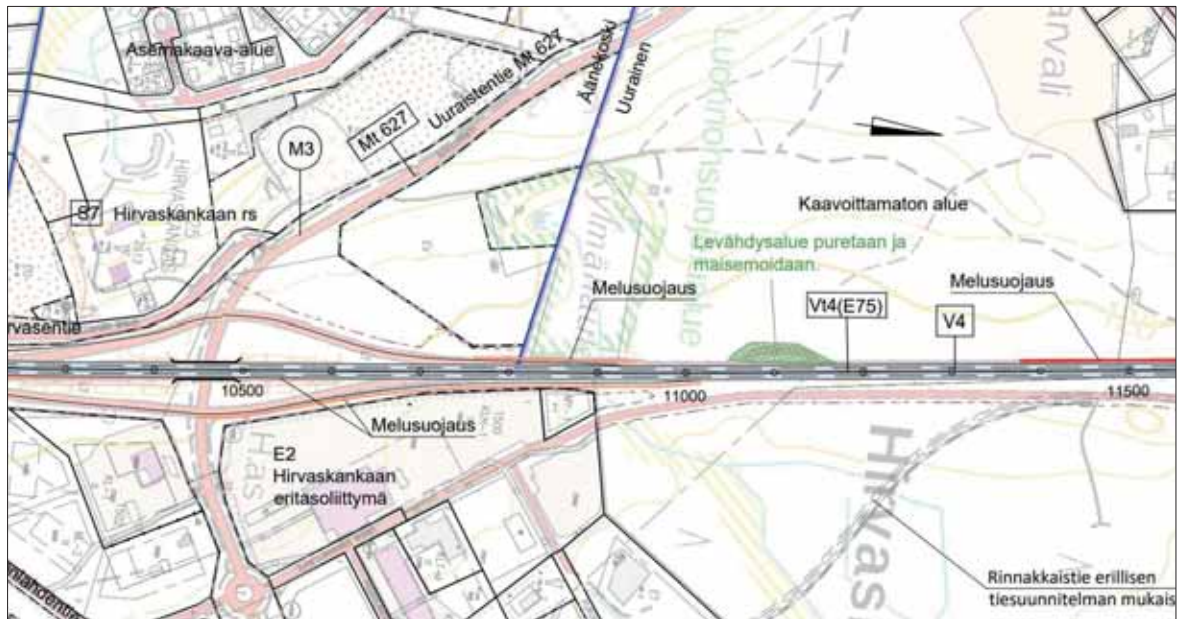
5.4.4 Valtatie 4 parantaminen

Keski-Suomen ELY-keskus on laatinut yleissuunnitelman valtatielle 4 välille Vehniä – Kuorejoki (Keski-Suomen ELY-keskus 2019). Suunniteltavan osuuden pituus on noin 16 kilometriä.

28.9.2023

Yleissuunnitelma on laadittu valtatie 4 parantamiseksi moottoritienä nykyisessä maastokäytävässä, pääosin nykyisellä paikallaan. Lisäksi suunnitelma sisältää rinnakkaisteiden järjestelyt ja tiejärjestelyjen liittyminen Hirvaskankaan ja Huutomäen eritasoliittymiin sekä Vehniän eritasoliittymään. Suunnittelukohte sijoittuu Laukaan, Uuraisten ja Äänekosken alueelle.

Hankkeelle on tehty ympäristövaikutusten arviointiselostus vuonna 2017. Yleissuunnitelma lähtee hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2023 aikana. Hyväksyttävän yleissuunnitelman pohjalta tehtävän tiesuunnitelman laadinta käynnistetään vuonna 2023. Suunnittelun edetessä laaditaan myös tiehankkeen Natura-arviointi koskien Hitonhauta - Kylmähauda – Hirvasjoki Natura-alueita. Kohteen toteutuksesta ei ole rahoituspäätöstä.

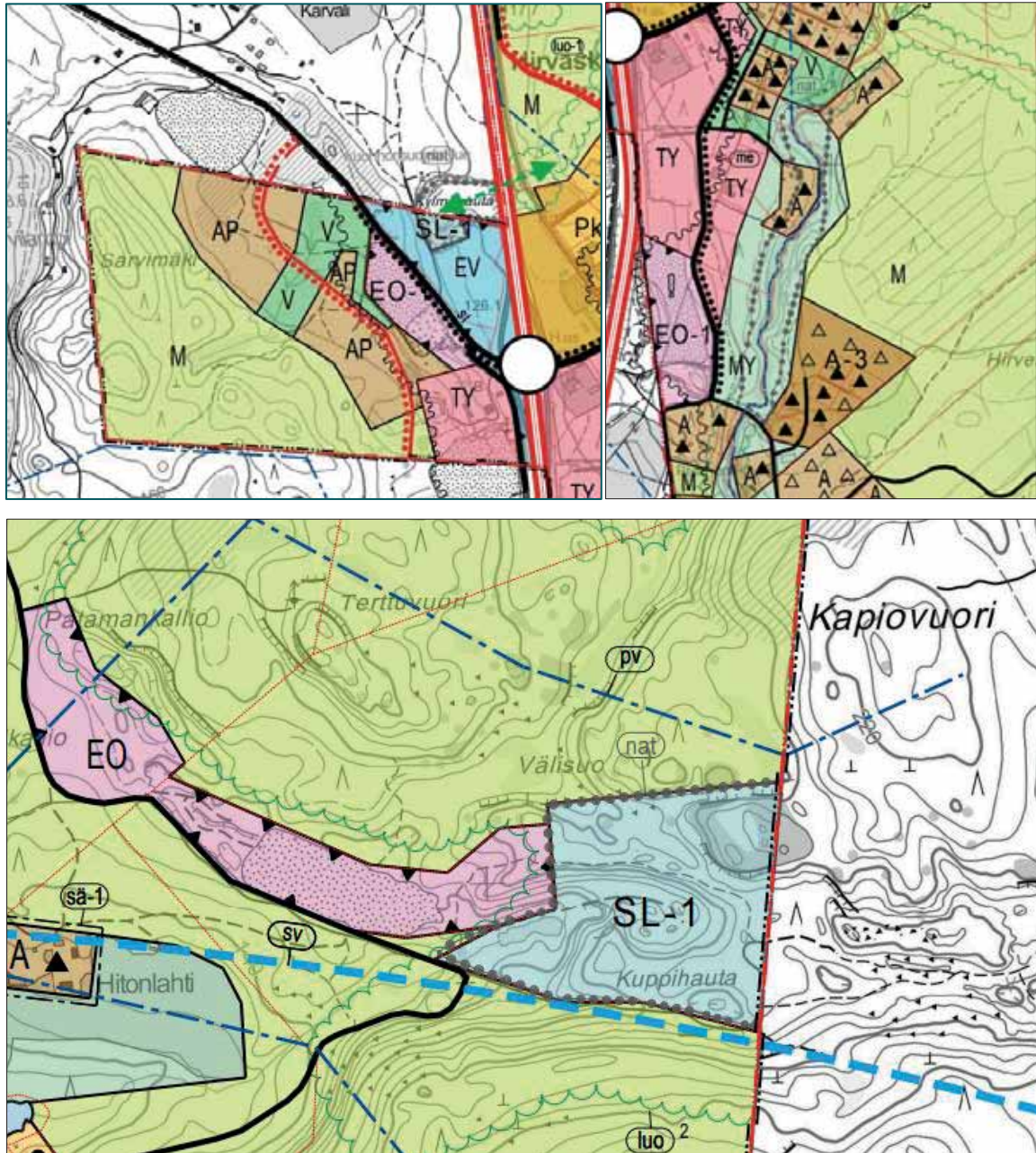
Kuva 11. Ote yleissuunnitelmakartasta Kylmähaudan kohdalta (Keski-Suomen ELY-keskus 2019).

Hitonhauta-Kylmähauda-Hirvasjoki Natura-alue on otettu huomioon yleissuunnitelmaa laadittaessa. Yhteysviranomaisen mukaan yleissuunnitteluvaiheessa Suomen Luontotieto Oy:n tekemä Natura-arviointi (Oja ja Oja 2007) on riittävä. Arvioinnin mukaan merkittäviä vaikutuksia ei muodostu, koska toimenpiteet sijoittuvat Natura-alueen läheisyyteen, mutta sen ulkopuolelle. Yleissuunnitelman toimenpiteillä ei ole vaikutusta Kylmähaudan Natura-alueen luontoarvoille.

5.4.5 Hirvaskankaan–Koiviston osayleiskaavan muutos

Äänekoskella on voimassa Hirvaskankaan–Koiviston osayleiskaavan muutos, joka on tullut voimaan elokuussa 2018. Eritasoliittymästä pohjoiseen on osoitettu yhdystie (rinnakkaistie) valtatie itäpuolella. Rinnakkaistien yhteyteen on osoitettu uusi kevyen liikenteen väylä. Hirvaskankaan eritasoliittymän pohjoispuolella, Natura-alueen kohdalla, on osoitettu viheryhteystarve valtatie yllä.

Natura-2000-alueen läheisyyteen ei kaavassa osoiteta uutta maankäyttöä (Kuva 12).

Kuva 12. Ote kaavakartasta Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoen kohdalta (Äännekosken kaupunki 2018).

5.5 Hankkeen vaikutusmekanismit ja vaikutusalue

Kaavoitushankkeet saattavat aiheuttaa suoria ja/tai välillisiä vaikutuksia hankealueiden ja mahdollisesti niiden lähiympäristön eliöstölle. Tässä Natura-arviossa vaikutukset ovat välillisiä, koska tarkasteltava Natura-alue jää kaavoitettavan alueen ulkopuolelle. Tällä kaavahankkeella ei ole vaikutuksia muihin kuin Hitonhauta - Kylmähauta – Hirvasjoen Natura-alueeseen.

5.5.1 Hulevedet

Uusien alueiden rakentamista seuraa hulevesivaikutus, jolla tarkoitetaan rakennetuilla alueilla muodostuvaa, sade- tai sulamisvesien aiheuttamaa pintavaluntaa. Veden normaali kiertokulku häiriintyy rakennettaessa luonnontilaisia alueita. Tämä johtuu luontaisen kasvillisuuden sekä vettä pidättävän maan pintakerroksen poistamisesta, painanteiden tasaamisesta ja heikosti vettä läpäisevien pintojen rakentamisesta. Pintavalunta lisääntyy, kun veden haihdunta- ja imeytymismahdollisuudet heikentyvät.

Tasaiset pinnat ja tehokas kuivatus puolestaan lisäävät virtausnopeutta. Lisääntynyt ja nopeutunut pintavalunta huuhtoo valumapinnoilta mukaansa enemmän erilaisia epäpuhtauksia, kuten kiintoainesta, ravinteita sekä bakteereita.

Hulevedet ja muu pintavalunta on yleensä koottu ojilla ja hulevesiviemäreillä ja johdettu pois rakennetuilta alueilta. Tästä voi seurata useita ongelmia, kuten vesistöihin kohdistuvan epäpuhtauskuormituksen kasvua, eroosiota purku-uomissa, pohjavedenpinnan alenemista sekä kasvien ja eläinten elinolojen huononemista.

5.5.2 Pohjavesivaikutukset ja vaikutusalue

Tässä arvioinnissa pohjavesivaikutusalue on Kylmähaudan lähteikön valuma-alue, joka on määritetty peruskartasta pinnanmuotojen perusteella, ja Hirvaskankaan pohjavesialue.

Rakennetut alueet pohjavesialueella vähentävät pohjaveden muodostumista, mikä saattaa pitkään jatkuneina kuivina kausina alentaa pohjavedenpinnan tasoa. Tämän seurauksena pohjavesivaikutteisten lähteiden ja purojen pohjavirtaama alenee, kun kuivina kausina tapahtuva pohjaveden tihkuminen lähteeseen tai uomaan vähenee. Tämä on erityisesti uhkana pienillä pohjavesialtailla, jotka ovat hyvin läheisesti riippuvia sadannasta, jolloin kuivana aikana niiden pinta laskee voimakkaasti.

Tasalämpöisen pohjaveden väheneminen vaikuttaa monella tavalla purojen, lähteikköjen ja lähteiden ekologiaan. Veden määrä vähenee ja kuiva tai vähävetinen kausi pitenee. Pohjavesialueelle rakentamisen aiheuttamat muutokset vesitaseessa heijastuvat myös veden laatuun, kun alivirtaamatilanteessa pintaveden ja pohjaveden sekoitussuhde muuttuu. Tästä seuraa, että kokonaistyyppi- ja -fosforipitoisuus, väriluku ja hapen kulutus kasvavat.

Nämä muutokset heijastuvat lajistoon. Lähdeympäristössä viihtyvät lajit voivat hävitä tai niiden kannat heikkenevät voimakkaasti. Vaikutukset kohdistuvat myös lähteiköstä tai lähteestä lähtevään puroon, jos alivirtaama vähenee vaikuttaen uoman kuivumiseen ajoittain ja siten mm. jatkuvaa virtausta vaativan lajiston elinoloihin ja soveltuvan elinympäristön laajuuteen.

Lähteikköjen veden lämpötila on merkittävä yksittäinen tekijä eliöstön kannalta (Ilmonen 2014). Erityisesti jääkauden jälkeisten lämpökausien reliktit, eteläiset lajit, tarvitsevat purkautuvan pohjaveden tasaista lämpötilaa. Kylmähaudan lähteiköissä tähän ryhmään kuuluvaa laji on ainakin harso-sammal. Myös lähteikköympäristössä elävät lähdehyönteiset, kuten pyörörutavesiäinen, vaativat tasaista lämpötilaa. Lähdesammalille pohjaveden kemialliset ominaisuudet ovat kaikkein merkittävien kasvupaikkatekijä (Virtanen ym. 2009).

Merkittävä osa sääskilajistosta elää lähteikön reunavyöhykkeessä, missä pienilmasto- ja elinympäristöön vaikuttaa mm. soisuus ja varjoisuus. Kylmähaudan lähteiköissä ja Kylmäpuron hiekkapohjaisessa lähdepurossa elää todennäköisesti myös pohjaeläinyhteisö, jonka lajeja ei tavata tihkupinnoilla tai lähteiköissä. Koska pohjavedestä riippuvaiset lajit elävät lähteiköissä usein sekä pysty- että

vaakasuuntaisesti melko kapeassa vyöhykkeessä, missä purkautuvan pohjaveden aikaansaamat olot ovat niille sopivat, muutokset pohjaveden virtaamisessa heijastuvat nopeasti lajistoon (Ilmonen 2013).

5.5.3 Reunavaikutus ja vaikutusalue

Rakentaminen luontokohteen viereen voi vaikuttaa reunavaikutuksen kautta kohteen pienilmastoon ja sitä kautta heikentäviä vaikutuksia muodostuu suojeltavaan lajistoon tai suojeltavan luontotyypin ominaispiirteisiin. Reunavaikutusalue on metsän reunasta noin 50 m kohteen sisään.

5.6 Vaikutusarvioinnin epävarmuustekijät

Arvioinnin tuo epävarmuutta ilmastonmuutos ja sen aiheuttamat vaikutukset virtaamaolosuhteisiin ja luontotyypeille.

6 Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoen Natura-alue

6.1 Suojeluperusteet ja Natura-alueen kuvaus

6.1.1 Yleistä

Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoen Natura-alue (FI0900011) on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin (SCI) mukaisena kohteena ja osoitettu Ympäristöministeriön asetuksella erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC) vuonna 2015. Sen pinta-ala on 132 ha. Kohde on erittäin monipuolinen kokonaisuus, joka koostuu mm. lähteiköistä, harjualueista ja jokiympäristöstä.

6.1.2 Alueen yleiskuvaus

Ympäristö- ja luontoarvoltaan hyvin monipuolinen ja merkittävä alue, joka koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta: Hitonhaudasta, Kylmähaudan lähteiköstä ja Hirvasjoesta.

Hitonhaudan alue sijaitsee Laukaan luoteisosassa. Hitonhaudan länsi- ja pohjoisosassa on arvokas harjualue syvän harjuhaudan jakamine rinnakkaiselänteineen. Harjualue liittyy kasvistollisesti merkittävään ja geologisesti erittäin merkittävään rotkovajoamaan. Alueella on karuja kallioita, jyrkänheitä, lohkareikkoja, silokallioita, luolamaisia onkaloita, kallioterasseja ja hyllyjä. Hitonhaudan kallioalue on pääosin harvaa kalliomännikköä. Rotkossa kasvaa useita vaateliaita lehtokasveja, mm. hajuheinää runsaasti. Hitonhaudan koillisosassa sijaitseva Piilolampi on maisemallisesti hieno, kalliorantainen metsälampi. Piilolammen laskupuron varressa on lähteitä, tihkupintakasvillisuutta, lettorämettä ja mesotrofista sararämettä sekä kosteaa ja tuoretta lehtoa.

Äänekosken ja Uuraisten rajalla sijaitseva Kylmähaudan lähteikkö kuuluu Keski-Suomessa hyvin harvinaisiin rinne- ja lähteikkösoihin. Suon ja sen reunasta jyrkkänä kohoavan harjukankaan rajan tuntumassa on sekä avolähteitä että tihkupintoja. Lähteikössä kasvaa harvinaisia vaateliaita kasvilajeja.

Hirvasjoki on hiekkapohjainen, leveä, matala ja kohtalaisen nopeasti virtaava joki. Vesi on silmämääräisesti arvioituna hyvää ja kirkasta. Yläjuoksulla joki virtaa syvällä kanjonissa, alajuoksulla joki laakso leveämpi. Joen varressa tavataan pienialaisesti rehevää lehto- ja korpikasvillisuutta.

Kyseessä on erittäin monipuolinen ja merkittävä alue sekä ympäristö- että luontoarvoltaan. Kohteella esiintyy harvinaisia biotooppeja ja Keski-Suomessa uhanalaisia kasvilajeja (tietolomakkeen

28.9.2023

kohta 3.3, muut tärkeät lajit). Hitonhaudan rotkolaakso on geologisesti erittäin arvokas muodostuma.

Kaikki tietolomakkeen taulukossa 3.1 ja 3.2 mainitut luontotyypit ja lajit kuuluvat alueen suoje-luperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana alueverkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.

6.1.3 Kylmähaudan lähteikkö

Kylmähaudan lähteikön Natura-alue on suurelta osin lehtomaista kuusikangasta. Alueella on rinne-lähteitä, laajasti tihkupintaa ja ruostelähteikköä, joista pohjavesi purkautuu Kylmäpuroon useita kohtia. Kylmähaudan lähteikön suojeltavat luontoarvo on Fennoskandian lähteet ja lähdesuot (7160). Tähän luontotyyppiin kuuluvat avolähteet, tihkupinnat, lähdenorot ja -purot, mukaan lukien niitä ympäröivä vallitsevasti lähteisyyttä ilmentävä kasvillisuus, sekä näiden muodostamat erilaiset yhdistelmät ravinteisia huurreammallähteitä lukuun ottamatta.

Kuva 13. Osa Kylmähaudan lähteiköistä on ruostelähteitä, joissa pohjaveden runsas rauta ja mangaani saostuvat ruskeaksi sakaksi.

Kylmähaudan meso-eutrofinen lähteikkö on supan pohjalla, missä on myös lähteistä ruoho- ja heinäkorpea ja hieman lehtokorpea. Lähteet muodostavat supan pohjalle lukuisia noroja, jotka yhtyvät yhteen pääuomaan, Kylmäpuroon. Luontotyyppin edustavuus on erinomainen.

Kylmähaudan lähteikön pohjakerrosta luonnehtivat mm. purosuikerosammal, lettohiirensammal, hetehiirensammal, luhtakuirisammal, otaluhtasammal, isolehväsammal, lettolehväsammal ja tas-kulapasammal.

28.9.2023

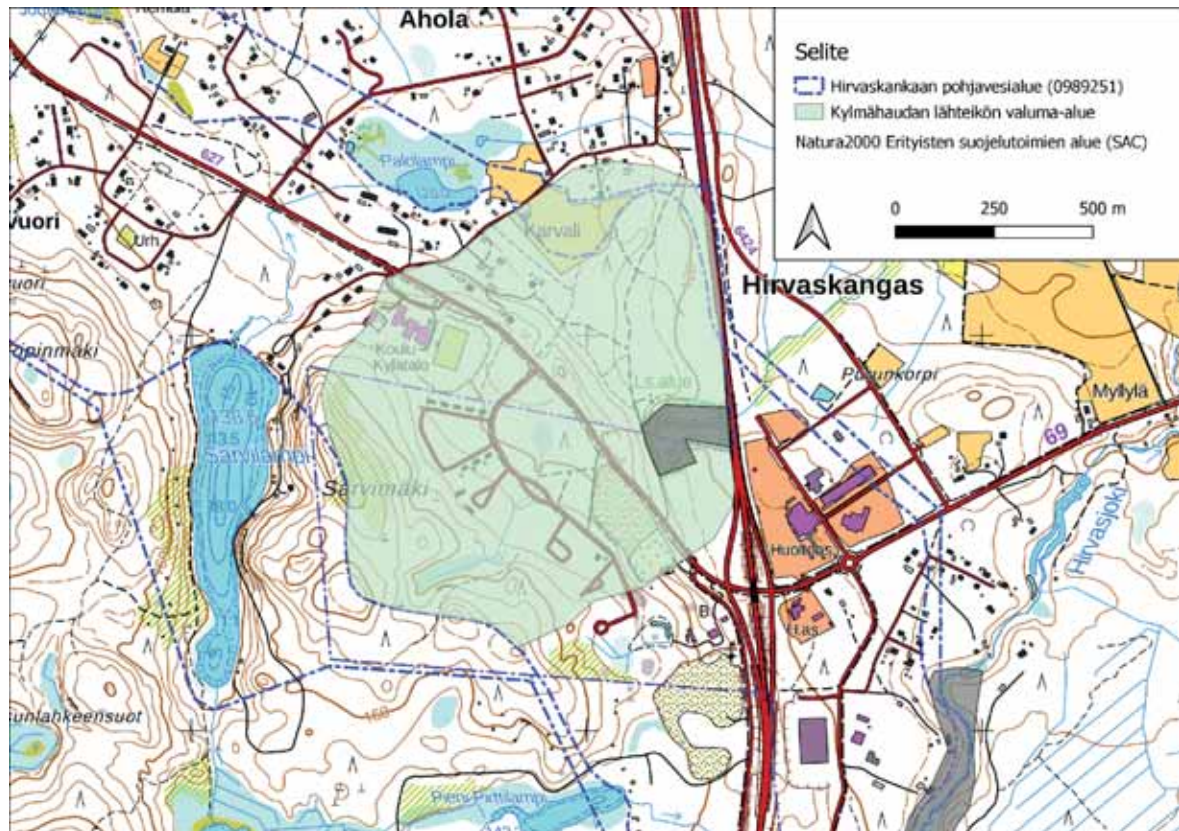
Kuva 14. Kylmähaudan pohjalla on lähteistä ruoho- ja heinäkorpea sekä lehtikorpea.

Kylmähaudan lähteikön pääuoman varressa kasvaa niukasti putkilokasveja. Yleisiä lajeja ovat mesi-angervo, ojakellukka, leskenlehti ja rönsyleinikki. Lähdepurojen varressa ja kivillä kasvavat mm. he-tealvesammal, purolähdesammal ja purolaakasammal. Myös harsosammal kasvaa lähdepuron varressa. Lähteikön lähistöllä on harsosammaleen ja maksasammaliin kuuluvan vakoruutusammaleen kasvupaikat.

Kylmähaudan lähteikkö saa pohjavetensä Hirvaskankaan harjumuodostuman pohjavedestä. Hirvaskankaan pohjavesialueen pinta-ala on 396 ha, josta pohjaveden muodostumisaluetta on 300 ha. Harju kerää vettä lounaasta Puntavuoren-Sarvimäen moreenipeitteisiltä kalliorinteiltä ja purkaa sitä itä-koilliseen Kylmälähteen suuntaan. Kylmähaudan lähteikkö on Kylmäpuron valuma-alueella (14.344). Muodostuman kokonaisantoisuus 1 800 m³ vuorokaudessa.

Harjussa päävirtaussuunta on luoteesta kaakkoon. Suuri osa harjun pohjavedestä purkautuu Kylmähaudan lähteestä (nro 992003), josta vesi edelleen virtaa Kylmäpuroa pitkin kohti Niinijärveä. Pinnankorkeudet pohjavesialueella vaihtelevat +112,94 m (N₂₀₀₀ Hp11, 12.3.2009) ...+124,65 m (N₂₀₀₀ Hp2, 9.9.1987). Pohjavedenpinta on lähteessä tasossa N₂₀₀₀ +113 m ja ympäröivässä harjussa N₂₀₀₀ +114 m (Sweco Ympäristö Oy 2015).

28.9.2023

Kuva 15. Kylmähaudan lähteikön valuma-alue ja Hirvaskankaan pohjavesialue.

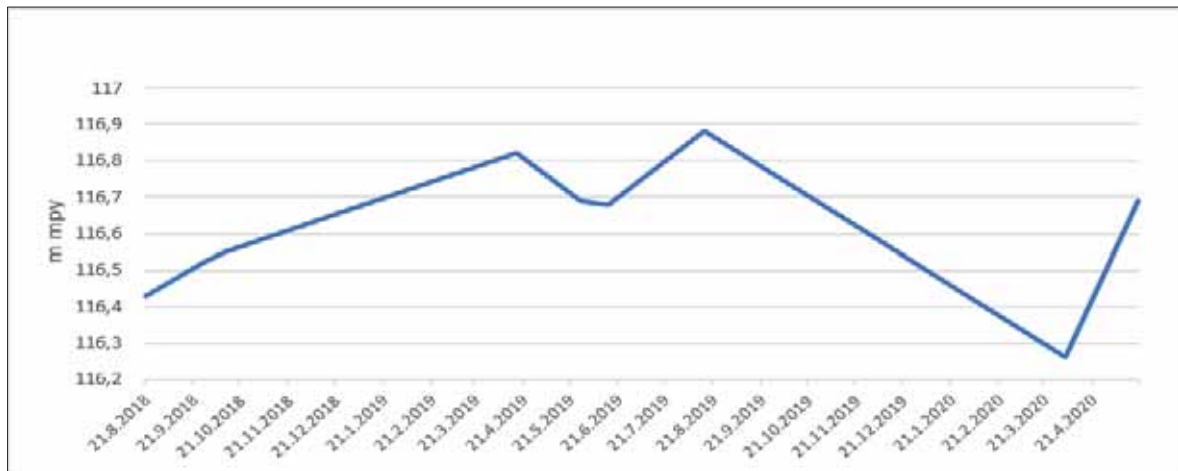
Lähde purkaa vetensä Kylmäpuroon, joka kulkee VT4 ali ja vielä Rannankyläntien ali ja purkautuu lopuksi Niiniveteen Hirvaslahteen. Kylmähaudan lähteikköön on rakennettu rengaskaivo ja Kylmäpuron pohjalla on vesiputki, jota pitkin johdetaan/on johdettu lähteen vettä läheiselle maatilalle.

Kylmähaudan lähteestä on mitattu seuraavat virtaamat: 430 m³/d (9.11.1981) ja 648 m³/d (2.11.1988). Laskennallisesti lähteen valuma-alueella muodostuvaksi pohjavesimääräksi saadaan noin 470 m³/d (seuraavilla lähtöarvoilla: pohjavesimuodostuman pinta-ala on 3,96 km² ja arvio muodostuvan pohjaveden määrästä on 1 800 m³/d, imeytymiskerroin 0,3, vuosisadanta 600 mm/vuosi). Kylmähaudan lähteen virtaamaksi on esitetty aikaisemmissa selvityksissä 400–700 m³/d, joten muodostuvan pohjaveden määrä voi olla hieman korkeampi. Vuotuinen sademäärä Jyväskylän seudulla vertailukaudella 1991–2020 oli keskimäärin 622 mm.

Betonirengaskaivon osalla vedenpintataso vuosina 2018–2020 vaihteli 29,4–35 cm (mitattu kannen tasosta). Alimmilla se oli elokuussa ja korkeimmillaan keväällä. Tämä ilmentää sitä, että veden virtaamavaihtelu Kylmäpurossa on vähäistä.

Pohjavesiolot ovat vakaat. Vuosina 2018–2020 lähteikön lähimmässä pohjavesiputkessa (HP 86) pohjaveden pinta vaihteli 116,26–116,69 m mpy. välissä.

28.9.2023

Kuva 16. Lähimmässä pohjavesiputkessa (HP 86) pohjaveden pinta vaihteli 116,26–166,69 m mpy. vuosina 2018–2020.

Lähteiköiden veden lämpötila pysyy vakaana ja kylmänä ympärivuoden. Lähteestä purkautuva vesi ja Kylmäpuron yläjuoksulla vesi on 5,0–5,5 asteista ja alajuoksulle päin veden lämpötila hieman nousee ja on yleensä 6,0–6,5 asteista.

Kuva 17. Veden lämpötila 2018–2020 Kyläpurossa Kylmähaudan alueella.

Kylmäpurossa on otettu vesinäytteitä vuosina 2018–2020, Äännekosken kaupungin toimeksianton ja ne on analysoitu Eurofins Environment Testing Finland Oy:n Jyväskylän laboratoriossa. Lisäksi Keski-Suomen ELY-keskus on ottanut näytteitä Kylmäpuron yläjuoksulta 1972 ja 2003–2005. Veden laatu on pysynyt samana viime vuosikymmeninä huolimatta lähteikön valuma-alueelle tapahtuneesta rakentamisesta (Taulukko 1 ja Taulukko 2). Pohjavesialueella on laajasti metsää, asutusta sekä teollisuuden ja palveluiden alueita. Lisäksi alueella on vanhoja maa-ainesten ottoalueita, tieliikenne alueita, urheilun ja vapaa-ajan alueita.

28.9.2023

Taulukko 1. Kylmähaudan lähteen veden laatu (Kylmäpuro lähde (25205) ja Kylmähauta (62955)) (Ympäristökarttapalvelu Karpalo 10.7.2023). Näytteet on otettu vuosina 1972 ja 2003–2005.

Suure		24.2.1972	20.6.1972	27.10.2003	20.11.2003	16.12.2003	20.4.2004	17.5.2004	7.7.2004	27.10.2004	10.1.2005	K.a
Lämpötila	°C	1,0		5,1	5,1	5,0						
Happi, liukoinen	mg/l	10,3										
Hapen kyllästysaste	kyll.%	75,0										
Sähkönjohtavuus	mS/m	5,3	5,4	5,0	5,2	5,0	5,2	5,3	5,2	5	5,2	5,2
pH		6,6	6,4	6,3	6,3	6,3	6,4	6,2	6,3	6,1	6,3	6,3
Väriluku	mg/l Pt	3,0	6,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9
Kemiall. hapen kulutus CODMn	mg/l	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,7	0,5	0,6
Kiintoaine	mg/l			0,1	0,1	0,4	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Alkaliniteetti	mmol/l			0,267	0,275	0,254	0,267	0,264	0,259	0,254	0,257	0,3
Kokonaistyyppi	µg/l			310,0	300,0	300,0	310,0	280,0	300	290	300	299
Kokonaisfosfori	µg/l	4,0	7,0	4,0	4,0	5,0	4,0	4,0	3,0	5,0	5,0	4,5
Rauta	µg/l			5,0	5,0	5,0	7,0	5,0	5,0	5,,	5,0	5,3
Alumiini	µg/l			20,0	20,0	20,0	3,0	9,0	20	20	20	16,5
Kalsium + magnesium	mmol/l			0,15	0,15	0,14	0,15	0,10	0,2	0,14	0,15	0,1
Kalsium	mg/l			4,1	1,1	4,0	4,3	3,9	4,2	3,9	4,1	3,7
Magnesium	mg/l			1,1	4,0	1,1	1,2	1,1	1,1	1	1,1	1,5
Orgaaninen kokonaishiili	mg/l			0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4		0,4

Taulukko 2. Veden laatu Kylmäpurossa 2018–2020.

Yläjuoksu		21.8.2018	28.5.2019	16.8.2019	20.5.2020	4.8.2020
Happi, liuk.	mg/l	9,6	11,2	10,6	10	10
Happi, kyllästysaste				85		
Kiintoaines	mg/l	alle 0,5	alle 0,5	alle 0,5	1,5	0,87
Sähkönjohtavuus	mS/m	5,5	5,6	5,7	6,2	6,1
Alkaliniteetti	mmol/l	0,28	0,27	0,28	0,26	0,26
pH		6,3	6,6	6,4	6,3	6,4
Väriluku	mg Pt/l	alle 5	alle 5	alle 5	alle 5	5,6
Kokonaistyyppi	µg/l	340		320	430	360
Kokonaisfosfori	µg/l	5	1	6,1	6,9	6,4
Alumiini	µg/l	21	3,3	0,5	6,2	13
Kalsium	mg/l	4,3		4,2	4,8	4,7
Rauta	µg/l	10	8,7	2,7	250	350
Magnesium	mg/l	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2

Betonirengaskaivo		21.8.2018	28.5.2019	16.8.2019	20.5.2020	4.8.2020
Happi, liuk.	mg/l	9,3	10,7	10,0	9,7	9,7
Happi, kyllästysaste				79		
Kiintoaines	mg/l	1	alle 0,5	alle 0,5	alle 0,5	0,56
Sähkönjohtavuus	mS/m	6,2	6,3	5,6	5,9	5,9
Alkaliniteetti	mmol/l	0,38	0,3	0,27	0,24	0,23
pH		6,5	6,3	6,2	6,0	6,1
Väriluku	mg Pt/l	12	10,7	alle 5	alle 5	alle 5
Kokonaistyyppi	µg/l	330		370	490	410

28.9.2023

Kokonaisfostori	µg/l	18	20	4,3	4,6	7,1
Alumiini	µg/l	alle 20	6,7	5,7	5,1	35
Kalsium	mg/l	4,7	4,4	4,4	4,6	4,5
Rauta	µg/l	1800	2900	2300	0,3	15
Magnesium	mg/l	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1
Alajuoksu		21.8.2018	28.5.2019	16.8.2019	20.5.2020	4.8.2020
Happi, liuk.	mg/l	9,2	10,9	9,5	9,8	9,5
Happi, kyllästysaste				78		
Kiintoaines	mg/l	2	2,1	5,9	2,5	6,6
Sähkönjohtavuus	mS/m	6,3	6,3	6,7	6,6	6,8
Alkaliniteetti	mmol/l	0,4	0,37	0,41	3,5	0,34
pH		6,5	6,7	6,6	6,5	6,6
Väriluku	mg Pt/l	30	15	25	alle 5	31
Kokonaistyyppi	µg/l	310		280	380	330
Kokonaisfostori	µg/l	19	26	18	17	25
Alumiini	µg/l	alle 20	5,2	49	7,3	16
Kalsium	mg/l	5,1	5,0	5,5	5,0	5,2
Rauta	µg/l	3000	2100	3300	1800	2400
Magnesium	mg/l	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3

Kylmäpurossa veden laatu hieman vaihtelee. Yläjuoksulla, puroon purkautuu useasta lähteiköistä ja tihkupinnoilta pohjavesiä, veden pH vaihtelee 6,3–6,6 välillä eri vuoden aikoina. Alajuoksulla pH on lähellä neutraalia, vaihteluväli ollessa 6,5–6,7. Yläjuoksulla vesi on kirkasta ja vähäravinteista. Puron keskivaiheella puroon purkautuu ruostelähteistä rautapitoista vettä ja se ilmenne alajuoksulla runsaana rautapitoisuutena ja kiintoaineksen pitoisuuden nousuna (Taulukko 2).

6.1.4 Hirvasjoki

Hirvasjoki on 3,2 kilometriä pitkä hiekkapohjainen, matala ja melko nopeasti virtaava joki, josta noin vajaa 0,9 km kuuluu Natura-aluerajaukseen, Joessa on todettu taimenen luontainen esiintyminen ja joki on kalataloudellisesti arvokas kohde sekä arvokas pienvesi (Ramboll 2015). Hirvasjoki sijaitsee Hirvasjoen valuma-alueella (14.342).

6.1.5 Suojelun toteutuskeinot

Hitonhaudan alue ja Kylmähaudan lähteikkö on suojeltu luonnonsuojelulain nojalla, ja Hirvasjoen alue on suojeltu metsälain, vesilain ja rakennuslain nojalla.

6.1.6 Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit

Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoen Natura-alueen suojelun perusteena on 10 Natura-luontotyyppiä, joista kaksi on priorisoituja luontotyyppijä (Taulukko 3). Alueen tärkeimmät luontotyypit ovat yleisarvioinnin mukaan boreaaliset lehdot, letot, Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, kasvipeitteiset silikaattikalliot sekä vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on *Ranunculion fluitantis* ja *Callitricho-Batrachium*-kasvillisuutta (Pikkujoet ja purot).

28.9.2023

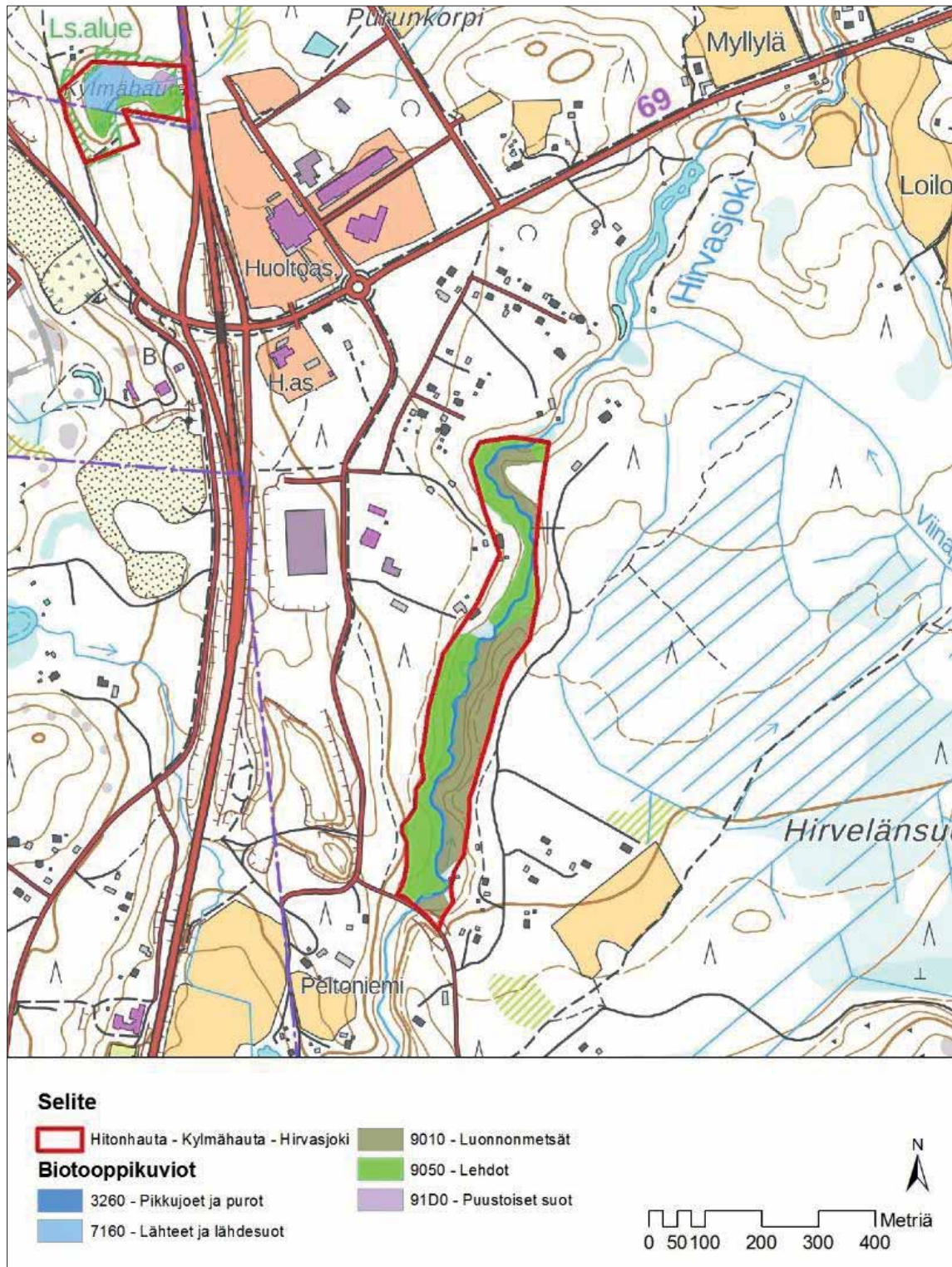
Taulukko 3. Natura-alueen suojeluperusteissa mainitut luontodirektiivin (92/42/EEC) liitteen I mukaiset luontotyypit, niiden peittävyys, edustavuus sekä yleisarviointi Natura-tietolomakkeen (2018) mukaan (Natura-tietolomakkeen taulukko 3.1). Yleisarviointi on kokonaisarviointi alueen merkityksestä kyseisen luontotyypin suojelulle. Priorisoitu luontotyyppi lihavoituna.

Koodi	Natura-luontotyyppi	Pinta-ala (ha)	Edustavuus	Yleisarviointi
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	1	merkittävä	alueella on merkitystä
3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on <i>Ranunculus fluitans</i> ja <i>Callitriche-Batrachium</i> -kasvillisuutta	0,4	hyvä	tärkeä
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	2,3	hyvä	alueella on merkitystä
7160	Fennoskandian lähteet ja lähdesuot	3	erinomainen	tärkeä
7230	Letot	4	hyvä	tärkeä
8220	Kasvipeitteiset silikaattikalliot	18	hyvä	tärkeä
9010	Boreaaliset luonnonmetsät	11	merkittävä	alueella on merkitystä
9050	Boreaaliset lehdot	3	hyvä	tärkeä
9060	Harjumuodostumien metsäiset luontotyypit	7	hyvä	alueella on merkitystä
91D0	Puustoiset suot	3	hyvä	alueella on merkitystä

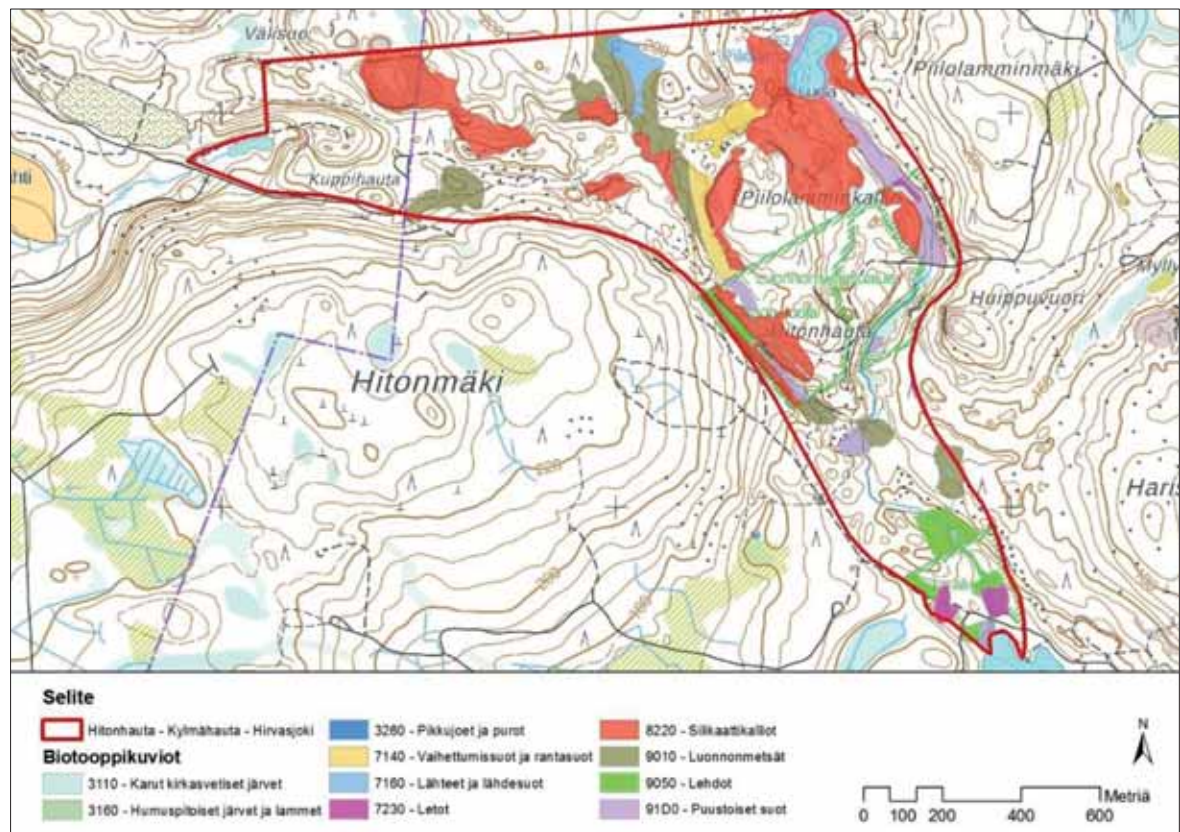
Kuva 18. Fennoskandian lähteet ja lähdesuot-luontotyyppiä.

28.9.2023

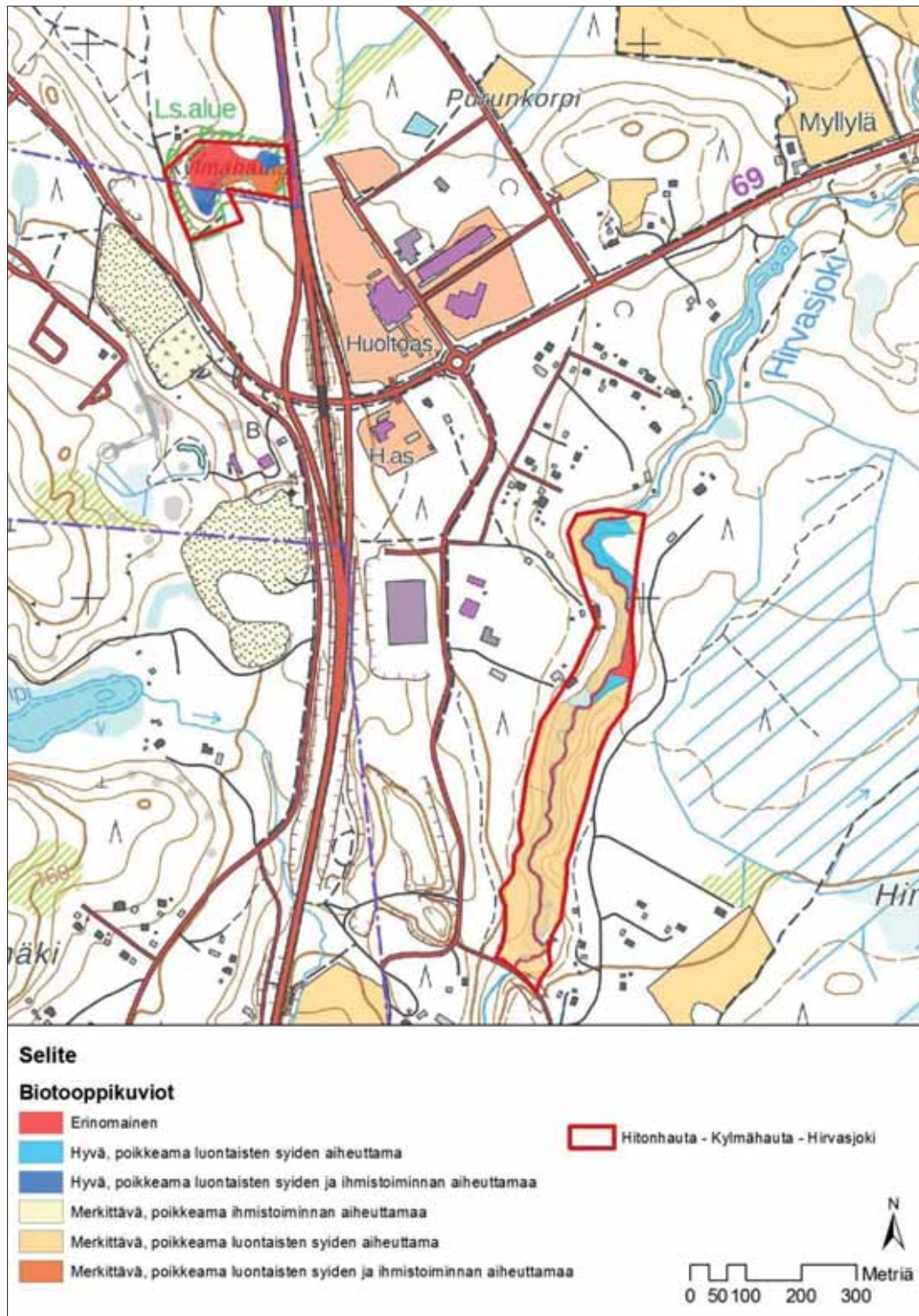
Kuva 19. Kylmähaudan ja Hirvasjoen osa-alueilla olevien luontotyyppien sijoittuminen Metsähallituksen kuviotietojen perusteella (Metsähallitus 2022).

28.9.2023

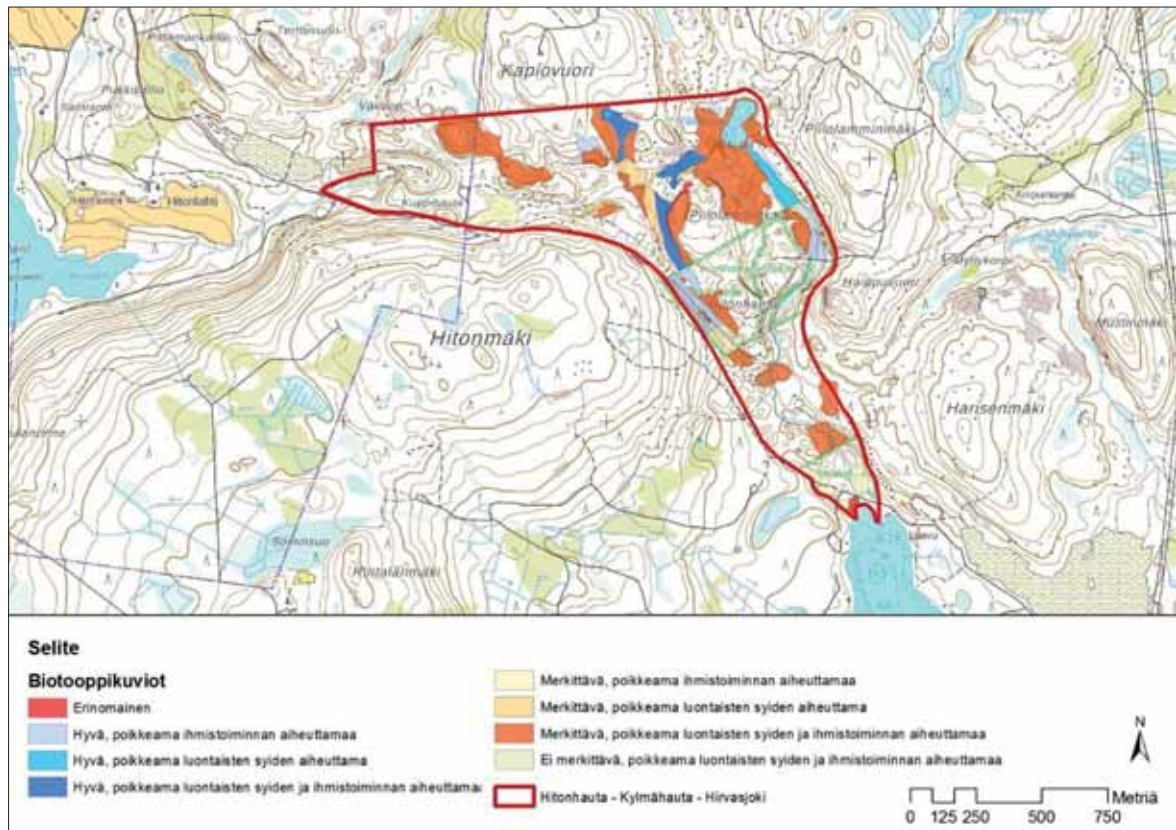
Kuva 20. Hitonhaudan osa-alueella olevien luontotyyppien sijoittuminen Metsähallituksen kuviotietojen perusteella (Metsähallitus 2022).

28.9.2023

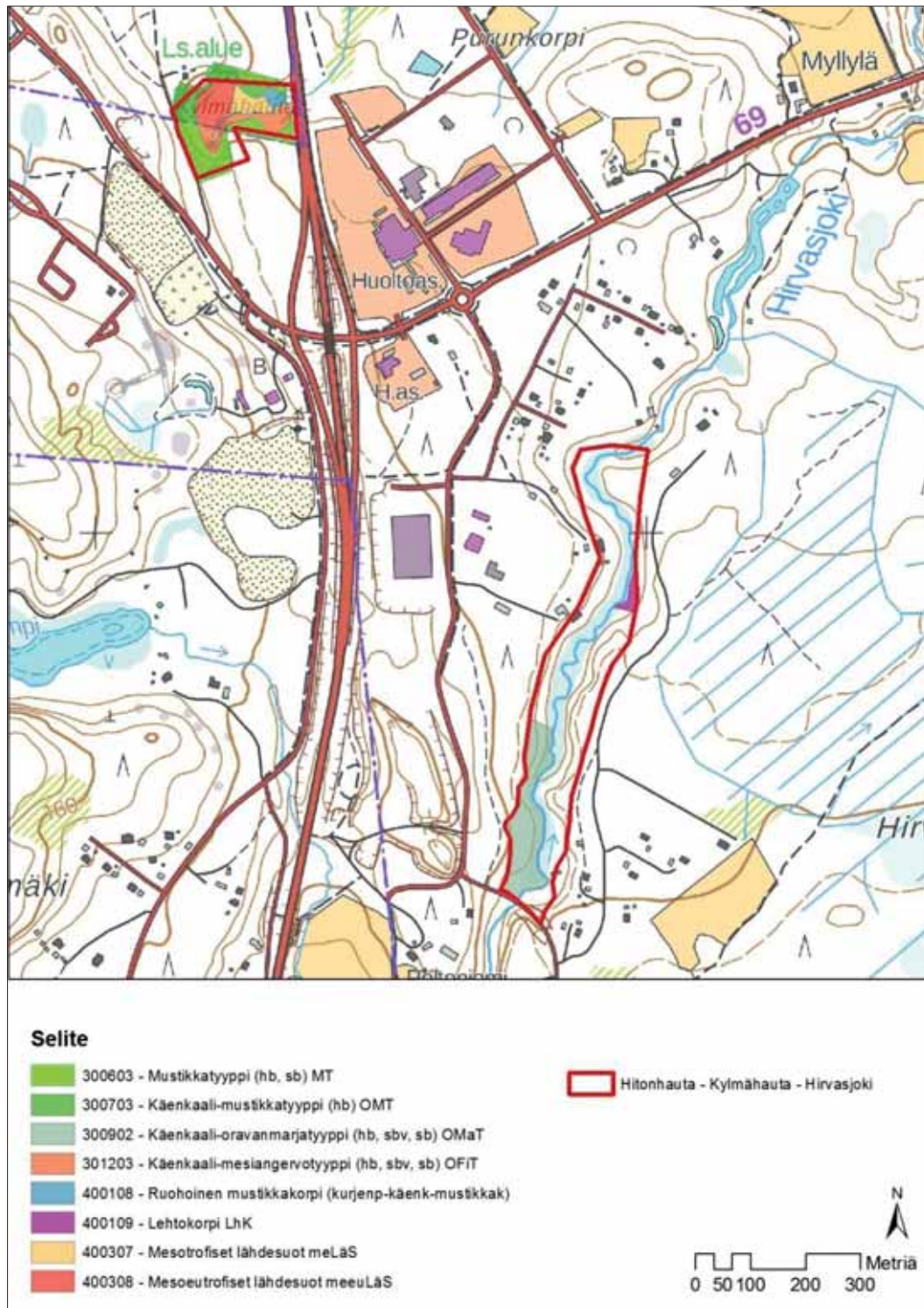

Kuva 21. Kymähaudan ja Hirvasjoen osa-alueilla olevien luontotyyppien edustavuus Metsähallituksen kuvio-tietojen perusteella (Metsähallitus 2022).

28.9.2023

Kuva 22. Hitonmäen osa-alueella olevien luontotyyppien edustavuus Metsähallituksen kuviotietojen perusteella (Metsähallitus 2022).

Kuva 23. Kylmähaudan ja Hirvasjoen osa-alueiden kasvillisuus Metsähallituksen kuviotietojen perusteella (Metsähallitus 2022).

6.1.7 Luontodirektiivin liitteen II lajit

Natura-alueen suojeluperusteissa on mainittu neljä lajia, joille Natura-alue on erittäin tärkeässä asemassa niiden suojelun kannalta (Taulukko 4).

Taulukko 4. Natura-tietolomakkeen mukaisesti Natura-alueen suojeluperusteena luontodirektiivin (92/34/ETY) liitteessä II mainitut lajit (Natura-tietolomakkeen taulukko 3.2). Yleisarviointi on kokonaisarviointi alueen merkityksestä kyseisen lajin suojelulle.

Laji	Populaatio (yksilöä)	Yleisarviointi
kirjojokikorento	ei arv.	merkittävä
liito-orava	1-5	tärkeä
hajuheinä	500-600	tärkeä
hitupihtisammal	1-5	tärkeä

6.1.8 Natura-alueen luontotyypeille ominainen lajisto

Natura-tietolomakkeella ilmoitetaan muina tärkeinä kasvi- ja eläinlajeina yksi lintulaji (koskikara), kaksi sienilajia, kolme selkärangatonlajia, yksi jäkälälaji ja 18 kasvilajia.

- Erittäin uhanalainen (EN) **purolaakasammal** kasvaa lähdepuron varressa ja kivillä. Purolaakasammalta on lähdepuron yläosassa aivan puron varrella noin 40 metrin matkalla.

Kuva 24. Purolaakasammalta (keltainen nuoli) kasvaa Kylmäpuron varrella noin 40 metrin matkalla. Vuosina 2018–2020 kasvustoissa ei tapahtunut mitään muutoksia.

- Vaarantunut (VU) **harsosammal**, jota kasvaa lähdepuron varressa. Harsosammal viihtyy kosteilla, varjoisilla, läheisillä tai tihkuisilla runsasruohoisilla kasvupaikoilla. Harsosammalta kasvaa puron varren eteläpuolella kosteilla tihkupaikoilla.

28.9.2023

Kuva 25. Harsosammalta (keltainen nuoli) kasvaa tihkupinnalla Kylmäpuron lähellä. Vuosina 2018–2020 kasvustot pysyivät vakaana.

- Vaarantunut (VU) maksasammaliin kuuluva vakoruutusammal, joka on erityisesti erityisen herkkä kasvuympäristön kuivumiselle. Ruutusammalta tavataan varjoisilta kosteilta (kalkki-) kallioseinäniltä sekä kostealta kalkkipitoiselta maalta puronvarsista ja lähteiköistä.
- Vaarantunut (VU) pyörörutavesiäinen, joka on lähteisiin erikoistunut vesihyönteislaji.
- Vaarantunut (VU) hakamaatuhkelo, joka viihtyy hakamailla ja kuusikoissa. Laji on löydetty lehtotähtimön ja saniaisten luonnehtimasta korvesta.
- Silmälläpidettävä (NT) vaateliäs lähdelaji lähdeperhossääski, jota tavataan eteläisessä Suomessa vain suurilta harjualueiden lähteiköiltä. Laji on mainittu luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 4.
- Silmälläpidettäviä (NT) lajeja ovat suoninahkajakälä, lepikkolaakasammal, tuoksumatara, kaislasara, kantokorvasammal, kantoraippasammal ja korpinurmikka sekä *Myllaena brevicornis*-kovakuoriainen. Lepikkolaakasammal kasvaa lahonneiden kantojen tyvillä. Kantoraippasammalta on lähteikön ympäristön lahoppuilla. Korpinurmikan kasvupaikat ovat lähdehetkellä ja lähdepuron varrella.

Muita huomionarvoisia lajeja ovat elinvoimaiset (LC) karttusara, äimäsara, lehtopalsami ja pohjanruttojuuri sekä punakämmekä, jonka uhanlaisuutta ei ole arvioitu (NE).

7 Hankkeen vaikutukset Natura-alueelle

7.1 Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin

Vaikutukset kohdistuvat Fennoskandian lähteet ja lähdesuot sekä pikkujoet ja purot -luontotyypeihin. Muihin suojeltaviin luontotyypeihin ei muodostu haitallisia vaikutuksia (Taulukko 4).

Taulukko 4. Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin (pl. Fennoskandian lähteet ja lähdesuot sekä pikkujoet ja purot).

Luontotyyppi	Vaikutus	Perustelu
Humuspitoiset järvet ja lammet	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille.	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.
Vaihettumissuot ja rantasuot	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.
Letot	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.
Kasvipeitteiset silikaattikalliot	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.
Boreaaliset luonnonmetsät	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.
Boreaaliset lehdot	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Hirvasjoen varrella oleva lehto ei muodostu reunavaikutusta. Lehto rajautuu kaava-alueen MY-alueeseen.
Harjumuodostumien metsäiset luontotyyppit	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.
Puustoiset suot	Kaavan toteutumisesta ei muodostu vaikutuksia luontotyyppille	Luontotyyppi ei sijoitu kaavan vaikutusalueelle.

7.1.1 Fennoskandian lähteet ja lähdesuot

Asemakaavan toteutumisen myötä osa liikennealueiden pintavesistä johdetaan viemäriin tai alueen ulkopuolelle, joka vaikuttaa maaperään imeytyvän veden määrään ja vähentää siten myös pohjaveden muodostusta.

Kaava-alueesta vain entinen maa-ainesten ottoalue VT4 länsipuolella sijaitsee Kylmähaudan lähteikön valuma-alueella. Alueelle on suunniteltu liikerakennusten korttelialue, jonka rakennetut alueet kattavat noin 2,8 ha. Kylmähaudan lähteikön valuma-alueen ollessa noin 96 ha, kattaa kaavan korttelialue siitä noin 3 %.

Karttatarkastelun perusteella lähteen valuma-alueella on nykyisin asfaltoitujen päällystettyjen alueiden osuus noin 3 % (noin 2,5 ha). Loput alueesta on rakentamatonta ja haja-asutustyyppistä rakentamista.

Luontotyyppin kohdistuvat vaikutukset ovat vähäisiä. Kylmähaudan lähteiköiden antosuuteen ei juuri ole vaikutusta. Purkautuvaan pohjaveden laatuun ei vaikutuksia muodostu, kun huomioidaan hulevesiselvityksessä esitetyt toimet.

7.1.2 Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitricho-Batrachium-kasvillisuutta

Kaava-alue sijoittuu Kylmäpuron ja Hirvasjoen valuma-alueille.

Teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueet (T-5 ja TL-2), jotka ovat Hirvasjoen valuma-alueella, lisäävät päällystettyä pintaa, jolloin sadanta muuttuu nopeasti pintavalunnaksi. Alueelle on laadittu hulevesien hallintasuunnitelma ja sen mukaan toimilla saadaan pidettyä virtaamat lähes nykytilan tasolla. Öljyn- ja hiekanerotus estää hulevesien laatuhaittoja, joten vaikutukset ympäröivään luontoon jäävät pieneksi. Vaikutukset Hirvasjoen veden virtaamaan ja veden laatuun jäävät vähäiseksi.

Kylmäpuron valuma-alueelle sijoittuva KL-1 (Liikerakennusten korttelialue) ja EV-1 alueet (suojaviheralueeksi). Koska KL-1 ja EV-1 alueen hulevedet virtaavat valuma-alueelle 1.2.0 (Hirvaskankaan liikennepalveluiden alue), eikä Natura-alueen Kylmäpuron osalle, ei Kylmäpuron veden virtaamaan ja veden laatuun ole odotettavissa muutoksia.

7.2 Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin

Kaavan toteutuminen ei vaikuta liito-oravan elinympäristöön. Samoin lajin nykyiset kulkuyhteydet eivät heikkene.

7.3 Yhteisvaikutukset

7.3.1 Luontotyypit

Yhteisvaikutukset kohdistuvat Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, lehtoihin sekä pikkujoet ja purot -luontotyyppiin.

Yhteisvaikutukset muodostuvat kaavasuunnitelman vaikutukset yhdessä Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutoksen ja voimassa olevien asemakaavojen kanssa. Kaava-alueet kattavat kokonaan Kylmäpuron lähteikön valuma-alueen, joka pinta-ala on noin 95 ha. Kaava-alueiden rakentamattomat alueet kattavat noin 46 % Kylmäpuron lähteikön valuma-alueesta eli kaavojen toteutuksessa rakennetut alueet kattavat pääosan Kylmäpuron lähteikön valuma-alueesta. Hirvikulman asemakaavalla osoitetaan pohjavesialueelle uusia erillispientalojen korttelialueita yhteensä noin 7,9 ha ja uutta katuja noin 1,8 ha. Loput alueesta lähivirkistysaluetta ja suojaviheraluetta.

28.9.2023

Taulukko 5. Kylmäpuron lähteikön valuma-alueen suunniteltu ja toteutunut maankäyttö.

	Kadut, yleisten rakennusten, liikerakennusten ja erillispientalojen korttelialueet pinta-ala (ha)	Metsä-, suojelu-, lähivirkistys- ja suojaviheralueet (ha)
Äännekoski, Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset	3,2	0,1
Äännekoski, Hirvikulman asemakaava	19,1	33,0
Uurainen, Hirvikulman asemakaavamuutos	9,7	5,7
Uurainen, Hirvikulman asemakaava	18,8	5,2
Yhteensä	51,0 (53,7 %)	44,0 (46,3 %)

Asemakaavojen toteutumisen myötä osa katu- ja liikennealueiden pintavesistä johdetaan viemäriin tai alueen ulkopuolelle, joka vaikuttaa maaperään imeytyvän veden määrään ja vähentää siten myös pohjaveden muodostusta. Vuotuiseksi sademääräksi voidaan olettaa olevan 622 mm (keskimääräinen sademäärä Jyväskylän Lentoasemalla, Ilmastollinen vertailukaudella 1991–2020), josta maksimissaan muodostuu noin 200 mm (harjualueella) pohjavedeksi.

Karttatarkastelun perusteella Kylmähaudan lähteikön valuma-alueella on nykyisin asfaltoitujen päällystettyjen alueiden (kadut ja Uuraistentie) osuus noin 3,4 % (noin 3,2 ha). Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutoksessa alueelle tulee pientalorakentamista, joilta sadevedet johdetaan suoraan luontoon ja uutta katua-alueita. Äännekosken puolelle liikerakennusten korttelialueelle (työluonnos, KL-8) voi muodostua asfaltoitua aluetta useita hehtaareita.

Nykytilanteen ja yhteisvaikutuksien vertailemiseksi on laskettu muodostuvan pohjaveden määrä seuraavasti:

Sadanta (mm/d) * imeytymiskerroin x * alueen pinta-ala (m²) = muodostuvan pohjaveden määrä (m³/d). Vuosisadannan määränä on käytetty 622 mm/d, jolloin sademäärä on keskimäärin 1,70 mm/d. Tässä Natura-arvioinnissa käytettävä työluonnos (17.1.2022)

Imeytymiskertoimina on käytetty seuraavia kertoimia:

- Nykyisellä haja-asutustyyppisellä rakentamisalueella, viheralueilla ja metsäisillä alueilla 0,4
- Kallioisella moreenialueella ja pientaloalueilla 0,2
- Liikerakentamisen alueilla 0,1 (50 % piha- ja liikennealueista on asfaltoituja)
- Asfaltoiduilla tie- ja katualueilla pohjavettä ei muodostu

Nykytilanteessa laskennallisesti muodostuvan pohjaveden määrä noin 577 m³/d. Kaavojen toteutuminen seurauksena Kylmäpuron lähteikön virtaama pienenee arviolta 100 m³/d, eli noin 17 %. Eri-tyisesti tähän vaikuttaa Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutos(luonnos).

Tämän seurauksena erityisesti alivirtaamatilanteessa pintaveden ja pohjaveden sekoitussuhde muuttuu Kylmäpuron lähteiköissä ja lähdepurossa. Tästä seuraa, että kokonaistyyppi- ja -

28.9.2023

fosforipitoisuus, väriluku ja hapen kulutus kasvavat. Tämä muutos ei heijastu välittömästi lähdesamaliin. Muutos osaltaan heikentää luontotyyppin edustavuutta.

Kaavojen toteutumisesta muodostuva lähdevirtaamien alenema vaikuttaa siihen, että lähteikköpurkaumissa ilmenee luontaista selvästi suurempi vaihtelu. Alivirtaamatilanteissa voi ilmetä paikoin tihkupinnoilla kuivahtamista. Tämä vaikuttaa tihkupintojen lajeihin ja erityisesti hyönteisiin. Vaarana on silloin pitkällä aikavälillä eliöyhteisön muuttuminen ja lajiston köyhtyminen. Virtaamamuutokset heijastuvat myös pienilmastoon. Uhanalaisten lajien osalta vaarana on pitkällä aikavälillä (yli 25 vuotta) kannan heikkeneminen ja pahimmassa tapauksessa häviäminen. Riski kohdistuu lajeihin: purolaakasammal, harsosammal, vakoruutusammal, pyörörutavesiäinen ja lähdeperhossääski. Säilykseen nämä lajit vaativat vakaat elinolosuhteet.

Muiden uhanalaisten ja huomioarvoisten lajien osalta tätä vaaraa ei ole. Nämä lajit ovat hakamaatuhkelo, lepikkolaakasammal, tuoksumatara, kaislasara, kantoraippasammal ja korpinurmikka. Näiden lajien kannat eivät välittömästi heikkene, vaikka virtaamaolosuhteet muuttuvat. Ne joko hyötyvät pohjaveden tuomasta ravinteista tai lähteikön pienilmastosta.

Ilmaston muutokseen seurauksena oletettavasti pohjaveden tason olisi talvisin nykyistä korkeammalla lisääntyneen sadannan vuoksi. Lisäksi pidentynyt sulan maan aika ja lumipeitteen väheneminen mahdollistavat pidemmän pohjaveden imeytymisajan, mikä voi kasvattaa pohjaveden määrää. Kuitenkin toistuvat kuivat ja pitkät kesät voivat laskea nykyistä pohjaveden pintaa ja siten voimistaa kaavojen haittavaikutusta Kylmäpuron lähteikön virtaamiin. Lajistomuutos heikentää Fennoskandian lähteet ja lähdesuot sekä pikkujoet ja purot -luontotyyppin edustavuutta.

Kylmähaudan lähteikkökasvillisuus ei kestä juurikaan kulutusta. Kulutus kohdistuu myös lehtoihin. Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutos tuo uutta asutusta Kylmähaudan lähelle. Missä määrin he liikkuvat alueella, on vaikea arvioida. Kohteen luonne ei ole vetovoimainen tavallisen ulkoilijan ja luonnossa liikkujan kannalta. Todennäköisesti kasvillisuuden kulumisen merkitys on kohtalainen. Kasvillisuuden kulumista on jo nähtävissä Kylmähaudan rinnemaastossa.

7.3.2 Vaikutukset liito-oravaan

Kylmähaudan Natura-alueen lähialue on osoitettu Hirvikulman asemakaavamuutosluonnoksessa suojaviheralueeksi (EV) ja lähivirkistysalueeksi (VL). Kaavojen toteutuminen ei estä liito-oravan liikkumista. Lähin tiedossa oleva liito-oravan reviiri on Pienen Pirttilammella. Yhteys tähän suuntaan säilyy.

7.4 Vaikutusten lieventämistoimenpiteet

Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman tai hankkeen toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Lieventämistoimenpiteillä ensisijaisesti pyritään välttämään vaikutuksia ja toissijaisesti vähentämään vaikutuksia.

Äänekosken Hirvaskankaan itäosan asemakaavan osalta kaavasunnittelua on vietävä VT4 länsipuolella alueella työluonnoksessa (17.1.2022) esitetyllä tavalla.

Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutosalueelle on laadittava hulevesisuunnitelma. Mikäli hulevesitoimilla ei saada lievennettyä vaikutuksia riittävästi, on asemakaavassa vähennettävä AO-alueiden määrää sille tasolle, että pohjaveden muodostumisen väheneminen on alle 10 %.

Lievennystoimet toteuttamalla kaavojen ei arvioida merkittävästi heikentävän Natura-alueen eheyttä lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.

7.5 Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen ovat todennäköisesti merkittävät suunniteltujen kaavojen ja jo hyväksytyjen suunnitelmien vaikutuksesta pohjaveden muodostukseen ja sitä kautta lähteeseen purkautuvan veden määrään ja lähdepuron virtaamiini. Erityisesti alivirtaamien väheneminen voi hävittää lähdeympäristön luontotyyppin ominaislaajistoa ja vaikuttaa merkittävästi luontotyyppin (7160) edustavuuteen.

Kaavamuutoksella ja kaavamääräyksillä edellytettävillä hulevesien hallintatoimilla ja suojaimeytyksellä voidaan haitalliset vaikutukset lieventää todennäköisesti täysin.

7.6 Johtopäätös

Tämä Natura-selvitys koskee Äänekosken Hirvaskankaan itäosan asemakaavaa (992 25/9) ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutosta. Kaava-alueet sijoittuvat Natura 2000 -verkoston Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki (FI0900011) osa-alueiden Kylmähauta ja Hirvasjoki läheisyyteen. Vuosien 2018–2020 seurannan perusteella ei Kylmähaudan lähteikön ja Kylmäpuron olosuhteet eivät ole muuttuneet Äänekosken puolella rakentamisen seurauksena.

Natura-selvitysvaiheessa selvitetään, onko suunnitelma omiaan vaikuttamaan alueeseen merkittävästi (joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa) alueen suojelutavoitteen kannalta ja voidaan sulkea pois todennäköiset merkittävät vaikutukset sekä esitetään arvio siitä, että, onko tarve laatia asianmukainen Natura-arviointi.

Yksistään Äänekosken Hirvaskankaan itäosan asemakaavaa ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutos eivät aiheuta merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluarvoille, mutta yhteisvaikutuksen, jotka kohdistuvat Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, lehtoihin sekä pikkujoet ja purot - luontotyyppiin, muodostuvat merkittäväksi. Ennen kuin Uuraisten Hirvikulman asemakaavamuutosehdotus viedään hyväksyttäväksi, on laadittava asianmukainen Natura-arviointi.

9 Lähteet

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46. Luonto ja luonnonvarat. Suomen ympäristökeskus.
- Ala-Risku, T. 2015: Natura -arvioinnin tarve Kylmähaudan Natura -alueelle. Uuraisten kunta ja Äänekosken kaupunki. T:mi Pohjanmaan luontotieto.
- Byron, H. 2000: Biodiversity Impact. Biodiversity and Environmental Impact Assessment: A Good Practice Guide for Road Schemes. The RSPB, WWF-UK, English Nature and the Wildlife Trusts, Sandy.
- Euroopan komissio 2000: Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö – Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto.
- Euroopan komissio 2018: Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset. Komission tiedonanto. [http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/Provisions_Art_6_nov_2018_fi.pdf] (20.11.2020)
- Euroopan komissio 2021: Natura 2000 -alueisiin liittyvien suunnitelmien ja hankkeiden arviointi, Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa koskevat menetelmäohjeet. Euroopan komission tiedonanto 28.9.2021.
- European Commission 2001: Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites. Methodological guidance of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC.
- FCG Finnish Consulting Group Oy 2021a: Äänekosken kaupunki, Hirvaskankaan hulevesisuunnitelma. Raportti, kaavan valmisteluvaihe. 30.12.2021.
- FCG Finnish Consulting Group Oy 2021b: Äänekosken luontoselvitykset, 12.1.2021.
- FCG Finnish Consulting Group Oy 2022: Äänekosken kaupunki, Hirvaskankaan itäosan asemakaavan ja Puruntien yritystonttien asemakaavan muutokset, Luontoselvitys, 22.11.2022.
- FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2016: Äänekosken kaupunki ja Uuraisten kunta, Hirvaskankaan asemakaavat, Natura-tarvearviointi. 15.2.2016.
- GTK 2021: Maankamara (<https://gtkdata.gtk.fi/maankamara>)
- Hallman, J. & Virnes, P. 17.6., 18.6. ja 24.6.1996: Natura 2000 -maastoinventointitiedot. Keski-Suomen Ympäristökeskus.
- Hertta-ä 2022: Hirvaskankaan pohjavesialue. Luettu 9.12.2022. [<https://www.wp2.ymparisto.fi/scripts/hearts/welcome.asp>]
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Ilmonen, J. 2013: Lähteiden luontoarvot heikkenevät herkästi Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry:n tiedotuslehti 1/2013 Aquarius 21.
- Ilmonen, J. 2014: Lähteikköjen lajisto ja suojelutilanne. Vesitalous 4/2014.
- Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2019: Valtatien 4 parantaminen välillä Vehniä – Äänekoski (Kuorejoki), Laukaa, Uurainen ja Äänekoski Yleissuunnitelma. Raportteja 42/2019.
- Keski-Suomen liitto 2006: Keski-Suomen maakuntakaava. Liikennevarausten ympäristöselvitykset (Kirri-) Tikkakoski-Äänekoski.
- Keski-Suomen Ympäristökeskus 1991: Sammallajistoseelvitys. Käsikirjoitus. 1. s
- Suomen lajitietokeskus 2022: Laji.fi.
- Metsähallitus 2022: Valtion suojelualueiden biotooppikuviot. [<https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/paikkatieto/suojelualueiden-biotooppikuviot/>] (30.5.2022).
- Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viran-omaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen ympäristö 1/2017.

28.9.2023

- Oja, J. 2011: Uhanalaisten putkilokasvien selvitys, Äänekosken Hirvaskankaan tiehanke. Suomen Luontotieto Oy 12/2011
- Oja, J. ja Oja, S. 2007: Luonnonsuojelulain 65§:n mukainen arvio Hirvaskankaan eritasoliittymän rakentamisesta vaikutuksista läheisen Hitonhauta-Kylmähauta-Hirvasjoki alueeseen (FI0900011) sekä arvio hankkeen vaikutuksista lähistöllä sijaitseviin liito-oravaesiintymiin. Suomen Luontotieto Oy.
- Rahinantti, M. 2015: Liito-oravakartoitus 2015. Hirvaskankaan asemakaava-alueen laajennus. Yleiskaava-alueen aikaisemmin kartoitetut kohteet 29.4.2015.
- Ramboll Oy 2015. Vt 4 Vehniä-Äänekoski ympäristövaikutusten arvioinnin luontoselvitys 2.10.2015.
- Sweco Ympäristö Oy 2015: Selvitys Kylmähaudan lähteen valuma-alueesta. Hirvaskankaan asemakaavan laajennus. Uurainen kunta. 31.8.2015
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura –arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Tahvanainen, T., Sallantausta, T., Heikkilä, R. & Tolonen, T. 2002: Spatial variation of mire surface water chemistry and vegetation in northeastern Finland. Ann. Bot. Fennici 39: 235–251.
- Vaihtelevat virtaamat, hupenevat hanget - ilmastonmuutos sekoittaa Suomen vesipalettia. <https://ilmasto-opas.fi>
- Virtanen, R., Ilmonen, J., Paasivirta, L. & Muotka, T. 2009: Community concordance between bryophyte and insect assemblages in boreal springs: a broad-scale study in isolated habitats. - Freshw. Biol. 54: 1651–1662.
- WSP Environmental Oy 2009: Valtatie 4 parantamiseen Hirvaskankaan kohdalla/ hankkeen vaikutusten arviointi Hirvaslähteeseen. Tiehallinto, Keski-Suomen tiepiiri. Vt 4 Hirvaskankaan liittymä, Äänekoski, Uurainen.
- Ympäristöministeriö 2011: Raportti luontodirektiivin toimeenpanosta Suomessa 2001–2006.
- Ympäristöministeriö 2018. Suomen Natura 2000 -alueet. Valtionneuvoston päätös 2018 tietojen tarkistamisesta ja verkoston täydentämisestä. [<https://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a>]